COMPENDIO,
DELOS FVNDAMENTOS, DE,
LA VERDADERA DESTREZA, Y
FILOSOFIA DELAS ARMAS.
DEDICADO,
ALA CATHOLICA, SACRA,
Y REAL MAGESTAD, DEL
REY NVESTRO SEÑOR,
DON, CARLOS II.
MONARCA DE ESPA-
ÑA, Y DELAS YN
DIAS.
VERI
TAS
BREVI
TAS
POR D. FRANCISCO ANT.
DE ETTENHARD, CAVALL. DE LA
ORDEN DE CALATRAVA
1675
CIEN
CIA
DES
TRE
ZA
D. Fran. Ant.s de Ettenhard Inuent. Delin. Et Sculp.

Az egyházi hatóság engedélye .

Mi , Doktor Francisco Fortesa , a San Vicente apátja , Toledói Szent Egyház méltósága, Madrid városának és környékénekhelynöke:
Megadják az engedélyt a ránk eső részről. hogy, kinyomtathassák és közreadhassák a " A valóságos Destreza és a Fegyverek Filozófiája alapjainak összefoglalása " című könyvet, amelyet Don Francisco Antonio de Ettenhard, a Calatrava-rend lovagja írt. Miután a művet megvizsgáltuk, megállapítottuk, hogy abban semmi olyasmi nem található, ami ellenkezne a mi Szent Hitünkel és a jó erkölccsel .

Kelt Madridban, 1674 . június 22-én.

Dr. D. Francisco Fortesa

Saját parancsára:

Juan Alvarez de Lamas , jegyző .

D. Diego e la Cueva doctor úr véleményezése, aki a madridi Szent-Sebestyén templom plébánosa, őfelsége tiszteletbeli káplánja és a Toledói Érsekség zsinati vizsgáztatója .

Don Francisco Forteza úr megbízásából és parancsára megvizsgáltam a könyvet, melynek címe : Compendio de los Fundamentos de la Verdadera Destreza, Y Filosofia de las Armas . (Az igazi Művészet alapjainak és a fegyverek filozófiájának kompendiuma), Írta Don Francisco Antonio de Ettenhard, a Calatrava-rend lovagja .Mivel bizonyos, hogy a tudományos vívás (Gladiatura cientifica)szükséges művészet a köz- és a magán védelemhez, dicséretes, hogy leírják annak törvényeit és szabályait, hogy a szükség idején végrehajthassák az 'éles karddal'(Espada Blanca) mindazt, amit a 'gyakorló karddal '(negra) való gyakorlás során tanultak. Aodról (Éhud), Isten népének azon bátor vezéréről, aki megszabadította Izraelt a moábiták elnyomásától, a Szentírás azt mondja: mindkét kezét úgy használta, mint a jobbat. Searius szerint az Irás nemcsak a cselvetését és bátorságát dicséri, hanem a fegyverforgatásban való jártasságát (Destreza) is. Valóban, a Szentírás ezen a ponton nem csupán azt akarta megmutatni, miként sikerült rászednie és megölnie Eglónt, hanem dicsérni kívánta őt testi erejéért és fegyverforgató szakértelméért is. Ebből következően dicséretes a vívómesterség ismerete, hiszen maga a Szentlélek is dicsérettel illeti azt. E tudás nélkül harcba szállni annyi , mint vakon küzdeni, miként azt az ókori *Andabatae* gladiátorok- ról írták, akik csukott szemmel vívták párviadalaikat. Hasonló veszélynek teszi ki magát az a katona is, aki a hadviselés szabályainak ismerete nélkül harcol. Ahogy Chrysologus mondja: " Aki kürtjel (oktatás) nélkül küzd, az nem katona; őt a düh vezérli, nem a harci tudomány; nem erénnyel cselekszik, hanem a veszélyt keresi; a vesztébe rohan, nem a győzelembe." A vallásos katonai rendnek, a Templomosoknak mondja Szent Bernát:" A katona legyen tettrekész, szorgalmas és körültekintő önmaga megvédésében, gyors a mozgásban és kész a csapásmérésre." Ugyanezt tanítja e könyv szerzője is azoknak, akik magánpárbajaban vesznek részt: legyenek óvatosak és körültekintőek a védekezésben, óvakodva az ellenség fegyverének hegyétől. Ehhez a szerző a geometria alapelveit hívja segítségül a távolságok pontos méréséhez. Tanítja továbbá, hogy legyenek gyorsak a mozdulatokban, amihez a filozófiát használja fel a lépések és irányváltások szabályozására. Végezetül pedig azt, hogy legyenek készek az ellenfél megsebzésére minden olyan esetben, amikor az a saját védelmük érdekében elkerülhetetlen; a szerző ugyanis nagy megfontoltsággal és mértéktartással beszél erről a kérdésről. Látható tehát, mennyire távol áll ez a tárgykör az én hivatásomtól. Azonban ami a rám bízott vizsgálatot illeti, kijelentem: e kompendiumban semmi olyat nem találtam, ami ellentmondana vallásunk igazságainak vagy a jó erkölcsnek. Ezért véleményem szerint a szerző nemcsak a kért engedélyt érdemli meg, hanem köszönetet is e hasznos és gyümölcsöző tanulmány közreadásáért.

Ez az én véleményem, fenntartva a tévedés jogát. Kelt Madridban, 1674. június 21-én.
Doct. Don Diego de la Cueva

A szerző Levele .

D. Rodrigo Zapata de Cardenas úrnak, Santo Floro márkijának, küldvén néki a művet.

Tanácsot kérni az elmésség jele: mindenki vágyik rá, hiszen az ember önmaga legjobb barátja. A hírnév pedig, amely a dicsőség gyümölcse, sokba kerül, amíg elnyerjük és megőrizzük; mert a kiválóságokból fakad, amely oly ritkák, mint amilyen közönséges a középszerűség. Átadom kegyelmednek "Az Igazi Művészet és Fegyverek Filozófiája Alapjainak Összefoglalóját", melyet nyomdába kívánok adni, Juan Caro Montenegro és Antonio de Yuste mesterek bírálataival együtt. Ezekre inkább csak a válaszadás kedvéért felelek, semmint meggyőződésből; úgy találom ugyanis, hogy észreveszik azt, amire figyelmeztetnek, de nem figyelnek arra, amit észrevesznek. Mindenki tudja, hogy Kegyelmed pártfogoltja vagyok, s bár az irigység szenvedélyesen ellenem fordulhat, a Kegyelmedben lakozó nagy tisztánlátás - melyet azok tapasztalnak, akik önnel érintkeznek - szétoszlatja majd a rosszakarat árnyait az igazság fényével. Kérem kegyelmedet, mondja el véleményét, mint olyan valaki, akinek oly találó választása és ítélete van e tudományban, s minden másban is; hiszen természeténél fogva hajlik arra, ami ésszerű, s így mindig a leghelyesebb úton jár. Kérem, ne gondolja, hogy hízelgek önnek, mikor e munka dicséretét várom, mert az igen sokat jelentene nekem.

Isten őrizze kegyelmedet számos éven át, kívánságom szerint.

Kelt otthonomban, 1675.június 8-án.

Kegyelmed kezeit csókolja,
leghívebb és legalázatosabb szolgája:

D. Francisco Antonio de Ettenhard

Santo Floro Márkijának Válasza a Szerzőhöz .

Milyen bölcs Kegyelmed eljárása! Milyen becsesen jelzi nekem kötelezettségemet! Hiszen kétségtelennek tartom, hogy miután e művet különös figyelemmel megtekintettem, Kegyelmed csupán azért küldte el nekem, hogy megvizsgáljam: az amit ír, tökéletes mása-e annak, amit mindazok, akik Kegyelmeddel érintkeznek és Akadémiáját látogatják, ismernek és elérnek a fegyverek tudományában. És ezen érzület szerint a vizsgálatát kéri tőlem, nem pedig a tanácsát. Jól teszi, mert aki tud, kérhet, de én nem tudok tanácsot adni! A tanácsadónak isteninek kell lennie, mert a tanács lényege a bölcsesség. Két részből áll: a kutatásból és az ítéletből. Bár mindkettő az okosságot szolgálja, mindenkihez a saját erénye szerint szól. Kegyelmed intellektusához nincs mit hozzátennem javításként. Bár tollam szárnyalni vágyik, az a magas intelligencia, amellyel Kegyelmed e tudomány szférikus középpontjába hatol, messze felettem áll. Amikor az egészet nézem, ez a mű a hála és az elismerés jeleivel van tele. Engedje meg nekem Kegyelmed, hogy egy külső körülményre is felhívjam a figyelmet: ez a mű(bár szerénységét sértheti) egy olyan dicséret, amely rövidségével is világos jelzése a megértésnek. Kegyelmed összefoglalja az egész tudományt, és benne azt az embert (Luis Pacheco Narváez), aki a legkiválóbb, és akit Kegyelmességed mestereként tisztel. Kegyelmed mesterének írásai mélyek, de Kegyelmed olyan világossággal tárja fel őket, hogy az még inkább megvilágítja a mester tudását. Mert a nagyság nem csak a nagy dolgokban rejlik; a csodálatos a kicsinyben is megmutatkozik. Ahogy a szemünk rácsodálkozik a műre, nem elégszik meg az értelmezéssel, hanem az ötlettel rajzol, és a tollal nyit utat a kéznek. Milyen csodálatra méltó a kevésben a sok! Mondják meg ezt az idő szálló szárnyai. Kegyelmed olyan, mint a szorgalmas méh: rövid idő és tér alatt megalkotta a lépet, amelyben annyi édességet találtam. Ami pedig a cenzúrákat illeti, Kegyelmed hálás lehet szerzőiknek, mert ők szolgáltak " próbakőként "(Lydus Kő) ezen előnyös tanítás megismeréséhez. Ahogy a próbakő megkülönbözteti az aranyat az ezüsttől vagy az ólomtól, úgy ezek a bírálatok megmutatják a szellem fényét. Plinius is megmondta: az éles elme és a komoly ítélet próbája az ilyen kritika. Ha a versenyben Kegyelmed az egyik " lydiai Kő", a másik pedig a bírálóé, Kegyelmed köve az, amely eldönti a vitát. Sokan vágynak dicsőségre a vívás tudományában, de lerombolják azt, mert csak a külsőségekkel törődnek. Had magyarázzam meg: Albuquerque erődöt épített indiában, és felíratta a falra azok nevét, akik dicsőséget szereztek a városnak. Némelyek panaszkodtak, hogy az utolsó helyre kerültek. Ekkor a kapitány megfordíttatta a követ, és a másik oldalára ezt vésette: "A kő, amelyet az építők elvetettek". Mindenki dicséretet akar, de Kegyelmed tolla az, amely megmondja, ki érdemli azt valójában. Én is úgy vélem, ahogy Plinius: nem tudom, létezik-e boldogabb példája a tudásnak, mint amit Kegyelmed mutat.

Isten Őrizze Kegyelmedet sok évig, ahogy kívánom.
Házamból, 1675.június 19.

Kegyelmed legfőbb szolgája és barátja:

Santo Floro márkija.

Don Gaspar Agustin De Lara levele , a Szerzőhöz .

Szerencsém volt Kegyelmed kezét megcsókolni, és talán úgy esett, ahogy a legjobb sors hozza; mert amit keresünk, az nem mindig történik meg: egy váratlan alkalommal sikerült elérnem azt, amit egy előre megfontolt vágy sem érne el. Amióta hírt kaptam Kegyelmed kiváló tulajdonságairól, mindennapi sóvárgásom volt, és a remény táplált, hogy egyszer élvezhessem ezt a szerencsét. A jó szándékoknak soha nincsenek rossz céljaik; késlekednek ugyan, de mindig elnyerik az előlegezett kegyet. Amennyire méltatlanságom és hiányosságaim elriasztották a vágyat, annyira biztosított engem erről a fenséges cél. Örök sötétség lenne, ha a Nap csak a méltóknak kelne fel: a sötétség a leghitványabb árnyékból is fényt nyer. Hivatásánál fogva ragyogó kegyekkel kommunikál. Becsülésemben annyira ragyogtak azok, amelyeket Kegyelmed tett velem váratlan közlésével, hogy úgy tűnt, nem csupán tudásának fényeinek hatása, hanem éles sugarai jóságának virrasztása. De mit csodálkozom, ha a legkiválóbb udvariasságig finomította minden atomját? Bőségszaruim virágai, Kegyelmed látásával, nemcsak a Fegyverek Igaz Művészetének (Verdadera Destreza) rögzített illatos alapelveiben ragyogtak, hanem lényegi gyümölcsökké is nemesedtek, felemelkedve egy ilyen illusztris jóváhagyás dicsőségével, hogy biztos alapként szolgáljanak a kezdőknek a hibák ellen, amelyek hamis célokhoz vezetnek. Annyira szándékolta az én számos véleményemet, amikor megfogant, és már nem is merhetném feltételezni Cenzurájának javítása nélkül. Kegyelmed egyesítette Művem minősítésének becsületét azzal a keggyel, hogy tanított engem a sajátjára; hiszen az tud igazán tanítani, aki tökéletesen ismer; és bár szakmámtól idegen (jóllehet vonzódom azokhoz, akik bölcsességgel művelik)? felismertem a kard kezelésének azon hatalmas forrásait, amelyekkel gazdagította az ő Összefoglalóját (Compendio), nemcsak a gondolatok vitézi megfogásában, hanem a rajzolt demonstrációk bátorságában is. Ezek a Koncepció néma életei, ha azok a mondat hangjával szólnak: egyesek a Retorika bátor csapásai, mások a Véső hősi erőfeszítései; és egyszerre kezelve, váltakozó kiválósággal; a Toll ékes vonásai a tömör periódusokban, és a Véső lakonikus finomsága a suhanó vonalakban; megkönnyítve a nehezet a tollak élesítésével és a vésők vágásaival; oly bölcs tömörséggel, amelyet Euripidész is minősített volna: *Istud, sapientis ut viri, peccatis plurima posse Verbis compleri . (*Ez bölcs emberre vall, aki sok vétket képes szavakkal összefoglalni.) És oly tudós mesteri módon tette, hogy feloldhatja a vitatott kérdést, vajon a Bölcsességet az évekkel szerzik-e meg, ahogy Plautus állítja, vagy ahogy Kegyelmednél látható: *Non aetate, sed ingenio adipiscitur sapientia...* (A bölcsességet nem az életkorral, hanem a tehetséggel szerzik meg.) Annyira képes volt felismerni Kegyelmed Összefoglalójában még a tudománynak legkevésbé megvilágított képviselője is; és annyira megcsodálhatta a legkiválóbb tudósa is, ha az irigy versengés nem vakítja el, vagy a bőséges fény nem káprázatja el; mert minden részében a Tanítások gyönyörű fényei fedezhetők fel, és egyik sem szűnik meg visszaverni a Tehetség lángoló tüzeit. A tömör mondatokban nem a szavak sokasága, hanem a jelentéstartalom dominál; oly művészettel elrendezve, hogy bár mindenki használja őket, a tanításban mégis egyedülállóak; mindet egy erőteljes Szellem táplálja; nem nyugodva az újdonságok iránti elkötelezett figyelemtől, amelynek virágzó termékenysége többet mond, mint amit kiejt; összefoglalva mutatva be egy tágas mezőt; egy ujjnyi rövid lemezzel rögzítve a képzeletben egy magas Óriást: megtalálva benne azt, ami nincs ott. Így tud Kegyelmed írni, és így talál el a tanítással. Ha kifejezésmódom nyerssége képes lenne kifejezni az elismerést, talán jobban megfogalmazta volna tanításának kegyeit; de nem tartozom

annyival saját képességeimnek, mint amennyivel Kegyelmed tehetségének. Próbáljanak meg a számos szótagok valamelyest eleget tenni, csodálva rövid, de virágzó éveiben ezt a gyümölcsöző erényt; és hogy végül a rosszindulatú is megértse, beszéljen az igazság, eképpen:

Románc

Oly korai gyümölcsök
Virágaidban ismétlődnek,
Hogy illatos pihenő nélkül
Fényes sugarakat vívnak.
Halántékodat még nem övezi több,
Mint kétszer tizenöt április (30 év),
Mégis az örökkévalóságot rövidíted le,
Életutak foglalatát zárod magadba.
Rövid évek alatt kiterjeszted
A tökéletességeket, oly magasztosan,
Hogy a Művészet szűk határai között
Halhatatlanná teszed őket.
A Fegyverek Művészete(La Destreza)
Már olyan tévedhetetlen általad,
Hogy úgy tanítod, mint a tetteket,
És az ügyes küzdelmek,
Ugyanazon vonalakon futnak,
Ugyanazon profilokat követik.
A gondolat gyorsasága,
És a kéz szabadsága,
Ha a kérdéseket lezárja;
A bemutatott demonstrációk,
Oly egységben a Toll és a Véső,
Hogy nem is tesznek különbséget
Vajon a Vésők-e a tollak,
Vagy a Tollak a vésők?
Annyira ékesít téged a Tudomány
A kevés ötévnyi ciklusban (lustros), amit éltél,
Hogy nagyobb pompával mutatkozik meg,
Mint amennyit az idő mutatna.
Mindenki arra születik, hogy tudjon,
Te csak azért születtél, hogy tanulj;
Az élet; Ó! soha ne halj meg;
Minden,amit tudsz, éljen tovább,
Hogy már az Irigység ellenére is,
(Hidra,Kiméra és Szfinx)
Nevedre figyeljen
Achilles nagyanyja.
Ha maradna valami szűk papírsarok a Könyvben,
Igen tágas lesz az ennek alázata számára; sokat becsülve,
Hogy ki ismeri magát, mennyire tudja Kegyelmedet tisztelni
Még ilyen csekély képesség érdemeiben is, és olyannyira,
Vixeris aeternos nunquam periturus in annos, (Élj örök és soha el nem múló évekig,
Phoenicis celebris saecula plura tene. (Érj meg több századot, mint a híres Főnix.)

A szállásról, ma 1675. május 19,
Kegyelmed kezét csókolja, Legodaadóbb Szolgája.

Don Gaspar Agustin de Lara .

A Kiváltság összefoglalása

Őfelsége kiváltsággal ruházta fel D. Francisco Antonio de Ettenhard urat, a Calatrava-rend lovagját, hogy kinyomtathassa ezen könyvét, melynek címe: A valódi ügyesség és a fegyverek filozófiájának összefoglalása. A kiváltság tíz évre szól, amint az a részletesebb iratokban szerepel.

Madrid, 1675. június 7. D. Geronimo de Eguia

Az árszabás összefoglalása

A királyi Tanács urai ezen könyv árát - melynek címe : A valódi ügyesség alapjainak összefoglalása - ívenként hat maravedidben állapították meg, amint az az eredeti iratban részletesebben áll. Kiadva Luis Vasquez de Vargas hivatalában.

Madrid, 1675. június 19. Luis Vazquez de Vargas

Hibajegyzék (Fee De Erratas) Az eredeti könyvhöz .

- 15.lap, 4. sor: ott az áll, hogy " el Angulo" (a szög), olvasd: "Agudo" (hegyes).
- 87.lap, 16. sor: ott az áll, hogy "Naiural", olvasd: " Natural " (természetes).
- 135.lap, 1.sor: ott az áll, hogy " pues", olvasd:"que es".
- 220.lap, 4.sor: ott az áll, hogy " autorido", olvasd: "Advertido" (figyelmeztetett/észrevett).

Ez a könyv, melynek címe A valódi ügyesség és a fegyverek filozófiájának összefoglalása, D Francisco Antonio de Ettenhard műve, ezen javításokkal megfelel az eredeti kéziratnak.

Madrid, 1675. június 12. Lic. D Francisco Foreno de Torres

Ajánlás

A katolikus, szent és királyi őfelségének, II. Károlynak, Spanyolország és az Indiák monarchájának.

Don Francisco Antonio de Ettenhardtól, a Calatrava-rend lovagjától.

Uram,

Az egyik legkiválóbb erény, amelynek a hercegek díszére kell válnia, és amelynek dedikálni illik a művet - ahogy azt dicsőséges elődje, Felséged őse is mondta-, a Fegyverek Ügyessége (Destreza). Mivel Felséged atyját, a Nagy IV. Fülöp királyt (kit isten nyugosztaljon) Don Luis Pacheco de Narvaez tanította a valódi tudományra - ugyanarra, amelyet és ezen értekezésben próbálok tisztázni, és amelyet Felséged királyi lábai elé helyezek - , úgy vélem, bízhatok Felséged kegyes és nemes jellemében, hogy védelmébe veszi ezt a törekvő felajánlást.
Teszem ezt mind a tárgyalt anyag, mind a benne foglalt tanítás miatt, amely méltó foglalkozás a Szuverenitás számára. és Felséged tulajdon öröksége. Arra törekszem, hogy ezen tudomány legbiztosabb és legigazabb útmutatásaival szolgáljak, amely annyira szükséges és hasznos. Megkönnyítettem az elméleti kutatás legnehezebb részeit, miközben Felséged a gyakorlati végrehajtás során bizonyítja annak kiválóságát. Mivel ez a fáradozás az első áldozat, amelyet ezen tudományág nevében Felséged fenséges oltárára helyezek, könyörgöm Felségednek, támogassa azt királyi pártfogásával. Fogadja el ezt a csekély ajándékot nagy akaratom jeléül, amellyel azt kívánom: Felséged legfőbb hatalmát - melynek jelképe mindig is a kard volt - dicsőítsék, tiszteljék és ismerjék el a világ minden táján.

Legyen Felséged örökké IGAZSÁGOS, örökké SZERETETT és örökké GYŐZEDELMES. Isten őrizze Felségedet, amint azt a Katolikus Egyház kívánja, És amire nekünk, hűséges alattvalóinak szükségünk van .

Felséged királyi lábait csókolja :

D. Francisco Antonio de Ettenhard

Előszó

Amelyben számot adunk azokról az indokokról, amelyek a Szerzőt e mű megalkotására késztették, bemutatva azon lényegi részek és alapelvek ismeretét, amelyeket előnyben kell részesíteni a valódi Ügyesség (Destreza) és a Fegyverek Filozófiájának elsajátításához .

A Kard dicsősége (melyet a szkíták Mars legtulajdonabb képmásaként tiszteltek és imádtak) (1), az Ügesség megbecsültsége és régisége (amelyre a perzsák (2) is figyelmet fordítottak, s amelyet Görögország legműveltebb államai (3) használtak, és amely különös tanulmánya volt a rómaiaknak)(4). (Ezek az indokok) nem férnek bele abba a rövidségbe, amelyre törekszem, ezért csupán azt rögzítem tagadhatatlan alapelvként, hogy mivel az első (a fegyveres erő) az, amely babérral övezte a Monarchiákat (5), s melynek alapításukat, növekedésüket, megmaradásukat és tekintélyüket köszönhetik, (6) olyannyira szükségessé vált a második (a vívás művészete/tudománya), hogy nélküle a vitézség nem lenne erény, sem a merészség nem szünne meg vakmerőségnek lenni, (7) mert a vadság puszta barbársággá alacsonyodna, amely - nem törődve a védekezéssel és megmaradással - kiszolgáltatná magát a düh rohamának, amit csak a szorgalommal és a Művészettel lehetett biztonságossá tenni. (8) Ezen (majdnem lehetetlen) cél érdekében találták fel, más tudományok alapjaira építve, ezt a Tudományt, amely biztos és nyilvánvaló ismeret lévén, bizonyítások által sajátítható el , amelyekkel számos kiváló és illusztris Mester foglalkozott és írt róluk, különösképpen a spanyolok, ezen Nemzet fiai, amely a karddal való bánásban mindig is a leghatalmasabb volt. Tőlük vették át a használatát és gyakorlását a rómaiak is, hiszen amíg nem látták a spanyolokat (bár gladiátoraik révén már ismertek vágó ütéseket), nem tapasztalták meg a hegy(a kard hegye) mozékonyságát és gyorsaságát, és nem tudtak oly közelről harcolni(9). Holott ők (a rómaiak) bátor kapitányok voltak, akik már leigázták a világot, mielőtt szembe mertek volna szálni ezen oly nehéz, mint amennyire megfékezhetetlen végeken (Spanyolországban) lakókkal . A spanyol Szerzők közül tehát Don Luis Pacheco de Narvaez választottam az enyémnek, akinek írásai ezen kar (a vívás) Napjaként tündökölnek, s akiknek fényével senki sem vetekedhet (10). De mivel Narvaez, aki a (vívást) matematikai alapokra helyezett Művészetté formálta, oly módon, hogy az elmélet ne hagyja cserben a gyakorlatot, s a gyakorlat se valjon kudarcot, amennyiben az alapelveket betartják. Ha pedig másként történne, az nem a Művészet hiányossága, hanem a gyakorló ügyetlensége lenne. Gyakran láttam őt vívni, és mindig csodálattal adóztam a Művészet kétségbevonhatatlan igazsága előtt. Gratuláljunk Spanyolországnak, hogy ilyen embert szült! (Ahogy azt D. Nicolaus Antonius is írja a Bibliotheca Hispana 2. kötetében: Don Luis Pacheco de Narvaez, a nemes Baetia szülötte, korunk egyik legkiválóbbja volt, aki a kardot és a fegyvereket matematikai és fegyelmi szabályok szerint kezelte, és aki IV. Fülöp királyunkat is szerencsésen oktatta, később pedig királyi diplomával a Fegyverek Főmesterének nevezték ki.) Azonban e hatalmas Fény (Narváez tudása) ragyogása (nem saját hibából) nem mérhető a kezdők gyenge látásához (11), sem azokhoz, akik az éjszakai sötétséghez szoktak (12). Ezért jónak láttam elkészíteni tanításának egyfajta kifejtését vagy magyarázatát, érthető

bizonyításokkal, ahol Nagyságának fensége az én stílusom szerényebb fátylán keresztül tükröződve láthatóvá válik (13). Mert ha majd megismerik az én árnyékaimat, akkor képesek lesznek behatolni az ő sugaraiba is, amelyek reményeim szerint egyeseket fellelkesítenek, mások pedig felvilágosultak lesznek: megköszönve nekem a munkát (14), amelyet azért fektettem be, hogy megismertessem nemzetünk e nagy hősét (Narvaezt), aki oly becses hírnéve által, mint amennyire rejtve van nagysága miatt (15). A közügy érdekében arra törekszem, hogy felkínáljam ezt a rendkívül fontos kincset a közjónak (16).És így, e mű megkezdésekor célszerűnek tűnik számot adni azokról a belső és külső adottságokról, amelyekre pontosan szüksége van annak, aki ezen Tudomány gyakorlására adja magát (17). Mert ahogy bizonyos, hogy nem minden föld terem egyenlő módon azonos gyümölcsöt (18), ugyanígy igaz az is, hogy nem minden alany alkalmas arra, hogy megfoganjanak benne a Valódi Ügyesség (Destreza) szabályai (19). Ezért, hogy szándékunkat tökéletesen elérjük, meg kell választanunk azt a személyt, akiben megvannak azok az összetevők és személyes adottságok, amelyekkel bizton remélhető a tökéletes eredmény elérése. Mert ahogy a tapasztalt földműves is arra törekszik, hogy az értékes magvakat olyan földbe szórja, amely alkalmas a befogadásukra, amely megelégedésére szolgál és felkészült, hogy bőséges és javuló termést hozzon; ugyanígy annak is, aki ezen Tudomány egyetemes előírásainak és sajátos dokumentumainak becses magvait kívánja elvetni, először is igen részletes ismeretekkel kell rendelkeznie azokról a tulajdonságokról, amelyekkel az alanynak rendelkeznie kell (20), hogy a tanítás csodálata szavakban virágozzon, és tettekben hozzon gyümölcsöt.Nem kisebb nehézséggel lehet kiválasztani a személyeket erre a hivatásra, mint bármely más tudományra, mivel pontosan sokkal több követelményre van szükség (21), amely közül ha bármelyik hiányzik, nem lehet tökéletesen elsajátítani. Így tehát a siker érdekében jó lesz tisztázni, melyek ezek a tulajdonságok, és miért van szükség rájuk.

Az első és legfontosabb rész, amelyre szüksége van annak, aki Diestro(ügyes vívó) kíván lenni, az az Értelem (Entendimiento)(22). Ennek feladata mindennek a felfogása és átkarolása, amit szemlél; ez tanít meg minket arra, hogyan viselkedjünk minden dologban, Hogy ne hibázzunk. Ezzel érhető el az a siker, amelyre oly hőn áhítunk. (Az értelem) kétféle: az egyik természetes, a másik gyakorlás és mesterséges úton szerzett. Szükséges ezen Tudomány kezeléséhez, hogy az (Értelem) bőséges és körültekintő legyen . (23).

A második az Elmeél (Ingenio)(24), amely nélkül nem lehetne megfoganni, sem kidolgozni azokat a cseleket (Tretas), amelyre a Vívónak (Diestro) szüksége van a saját védelmére és az ellenfél megtámadására. Szükséges, hogy ez (az elmeél) Könnyed, Gazdag és gyors legyen: Könnyed az előírások megértéséhez; Gazdag a Cselek sokaságához; és Gyors a védekezési mód feltalálásához.

A harmadik a Memória(25), amely az összes ismeret tárháza, és ahol rögzítve kell lennie a testhelyzetek minden különbségének, a Cseleknek és az előírásoknak, amelyek a Valódi Ügyességben (Destreza Verdadera) léteznek. Feladata, hogy az Értelem elé tárja annak tőkéjét, hogy az kiválaszthassa azt, ami a legmegfelelőbb az adott gyakorlathoz, a cél tökéletes elérése érdekében.

A negyedik a Lélek/Bátorság (Animo)(26), mert bizonyos, hogy nélküle a Csel végrehajtása nem lehet tökéletes, mivel hiányozna belőle a legfontosabb:a szigor és az elszántság; s nem kevésbé fontos az olyan esetekben, amelyek türelmet igényelnek, mert ugyanolyan bátorság kell a veszély kivárásához, mint a megtámadásához.

Az ötödik a Gyorsaság (Ligerezs)(27), hogy a csel (Treta) végrehajtása a szükséges sebességgel történjen. Mert bizonyos, hogy ha ez nem így van, semmilyen hatása nem lesz, mivel időt ad az ellenfélnek, hogy kiismerje a

Lépéseket (Compases) és Mozdulatokat (Movimientos), kiélvezze azokat, és meghiusítsa a cselt, nem hagyva, hogy az elérje végső célját, a seb okozását.

A hatodik az Erő(Fuerza)(28),mert ennek híján a mozdulatok lassúak és könnyen megakadályozhatóak lesznek. Még ha sor is kerül a végrehajtásra, az nem kellő szigorral történik. Hasonlóképpen, az ellenfél fegyverének megkötései (sugeciones)sem lesznek meg a szükséges fölénnyel, és a vívó sokkal könnyebben alávetetté és legyőzötté válik, mintha rendelkezne megfelelő erővel.

A hetedik és utolsó tulajdonság a jó Szimmetria (Simetria) (29) és testtartás(compostura), a végtagok egyformasága és a termet tökéletes arányossága. Mert bár ebben nagy eltérések lehetnek, mégis lehetséges, hogy a fent említett részek mind összhangban legyenek mint a túlságosan nagy, mint a rendkívül kicsi(termetnél)(30); mindazonáltal, ha lehetséges a jó középutat megtalálni, elérik a sikert, hiszen az az Erény központja.

Különböző vélemények léteznek arról, hogy melyik a legalkalmasabb életkor e Gyakorlat megkezdéséhez. Azok, akik a tizennyolcadik évet jelölik meg, a teljes férfikorra (31) alapoznak, amikor a végtagok már tökéletes erővel és a szükséges energiával rendelkeznek. De bizonyos, hogy még a keményebb és fáradságosabb gyakorlatokhoz sem követeltek meg, és nem is vártak ennyi időt a rómaiak; hiszen állandó (szabály volt), hogy újoncaik vagy kezdőik már a betöltött tizenhatodik év után, tizenhét éves koruk előtt elkezdtek harcolni (32). Servius pedig állítja (33), hogy a férfikor előtt (vagyis a tizennegyedik év betöltése előtt)(34) már gyakorlatoztak a fegyverekkel, és a tizenhetedik évbe lépve már katonáskodtak. Ezzel kizárható azok véleménye, akik még ennél is későbbi életkort akarnak; Servius szerint is, mivel nagyon különböző a katonai alkalmazás és a hadi gyakorlat a Destreza használatának elsajátításától. Az előbbiben minden erőfeszítésre szükség van virrasztásra, folyamatos munkára és immár férfias erőre (35). Ebben (a Destrezában) viszont csak arra törekszünk, hogy az alany ügyesedjen, hozzászokjon, vagy természetes módon eggyé váljon a Fegyverekkel. És ha Arisztotelész véleményét nézzük, miszerint a fiúk képesek Matematikusokká válni (36) - mivel ez a Tudomány (a Destreza) a matematika része - , nincs semmi okunk arra, hogy ne fogadjuk be őket. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a fegyverhasználatnak olyannak kell lennie, mint saját végtagjainknak (37). Bizonyos, hogy ha hozzá lennének szokva, Dávid nem találta volna akadályozónak Saul Fegyverzetét (38), és Patroklosznak sem lett volna oly nehéz Akhilleusz lándzsája (39). Ezen okból sok Állam és nemzet oly erősen gyakorlatoztatta a gyermekeket, hogy ha először nem találták el az élelmüket nyíllal vagy parittyával, nem is ettek (40). És így a parthusok már születésüktől fogva tudták kezelni az íjat; a németek már gyermekként forgatták a gyenge lándzsákat, amiket finom kezük elbírt; a rómaiak pedig tanulták, hogyan sebezzék meg ellenségeiket. (41) Sokkal jobb (Vegetius szerint), ha elnézhetjük a fiú hibáit a küzdelemben azzal az ürüggyel, hogy még nincs meg a kellő kora, mintsem később bánkódjunk, hogy gyakorlat nélkül múlt el az idő. (42)

> " Saját vérének varasodásával arcán felfegyverezve,
> Mások vérének varasodásával páncélján:
> kevésbé vadnak tűnt, mert eltorzultabb volt.
> Egy pajzsot (melynek súlya jelentős) ölelt magához,
> Úgy mozgatta azt magától, bár minden művészet nélkül,
> Hogy úgy tűnt, mintha saját karjának része lenne."

És ha tizennégy év elegendő kor a házassághoz (43) és ebből bárki házasodhat; miért ne lehetne hát ugyanennyi idősen elkezdeni azt a gyakorlatot, amellyel megvédheti és oltalmazhatja családját?(44) Emellett e hivatás (vívás) a nemesi

rend (gente Noble) és a hercegek sajátja; (45) bennük a természet mindig korábban érik be, (46) s ami hiányzik belőlük a paraszti nyers erőből, azt bőségesen kárpótolja a vitézség és a szellem, amelyel a lélek megkettőzött erőfeszítései révén tűnnek ki. (47) És bár a test még nem olyan tökéletes és robosztus a gyakorlati végrehajtáshoz, a spekulatív (elméleti) részhez a gyermekkor a legalkalmasabb, (48) hiszen ebben a korban a memória - mentes lévén minden zavaró tényezőtöl - könnyebben megtanulja és megőrzi az előírásokat, valamint azon Tudomány alapjait, amelyre alkalmazzák. (49) Ebből következik, hogy ha az értelem hozzászokik és jól informált a Művészet biztonsága felől, legyőzi az esetleges természetes félelmet is; (50) s ha ez eloszlik és megszűnik, a végrehajtás csodálatra méltó lesz. Bizonyos, hogy nem volt túlzó az az állításom, miszerint nehéz olyan alanyt találni, akiben minden említett tulajdonság egyszerre megvan. Tagadhatatlan ugyanis, hogy bármely más tudomány műveléséhez nincs szükség mindazon adottságokra, amelyek a tökéletes DIESTRO (51) számára elengedhetetlenek. Hiszen nyilvánvaló lehet valaki jó Orvos, jó Jogtudós, jó Teológus vagy bármely más tudomány mestere (52) anélkül, hogy szükség lenne a Bátorságra, a Gyorsaságra, az Erőre vagy a végtagok jó felépítésére és arányos összhangjára. Mivel az ő hivatásuk gyakorlati része nem korlátozódik a személyes erőfeszítés és fizikai kondíció adottságaira; így bizonyos, hogy amíg a többi (szellemi) képességük megvan, még ha gyávák, lassúak, gyengék vagy rossz testalkatúak is, ez nem akadályozza meg őket abban, hogy kiválóakká váljanak. (53) Miután tehát tárgyaltunk az alany adottságait, és az általam lehető legrövidebb úton számot adtunk róluk, nem tűnik kevésbé fontosnak bemutatni Tudományunk kiválóságait, szilárd alapjait és hasznos gyümölcsét; azért, hogy azok, akik el akarják sajátítani, nagyobb kedvvel törekedjenek a tökéletes elsajátításra, és elnyerjék az általa megszerezhető elismeréseket. Nem kevésbé biztosít minket a tudás arról, hogy a fő oszlop, amely a Valódi Ügyesség Illusztris és vitéz építményét tartja, az a tévedhetetlen igazság, amelyben - a többi tudományhoz hasonlóan - részesedik, nyilvánvaló bizonyításokkal mutatva meg azt. Ezért oly bizonyosnak és rögzítettnek kell tartani és becsülni mindazt, ami benne alapul, mint a benne foglalt legfőbb szilárdságot; megmutatva nekünk az igaz események tapasztalatát és az általa elért biztos sikereket. Hiszen azáltal, hogy biztos utakon tanítja meg a megmaradás és védekezés módját, s nyilvánvaló valóságokkal elégíti ki az értelmet, lehetővé teszi, hogy az ember biztonságban tudja életét, vagyonát és becsületét, diadalmaskodva ellenségei felett. Hasonlóképpen erősítik és biztosítják azt (a Destrezát) azon Tudományok legyőzhetetlen alapjai, amelyben részesedik; hiszen azt azzal a valósággal, amellyel mindegyik rendelkezik, oly mértékben emelik ki, hogy előbb kellene az összes többi tudománynak hiányoznia, semmint ennek a kellő becsülése alábbhagyjon. Tekintsük bizonyítékul, hogy ha a Matematika önmagába hordozza a tévedhetetlen bizonyítékokat, a Valódi Ügyesség a saját részéről igazolja azt a maga Levezetéseivel (demonstraciones), kijelölve a siker és a tévedés útjait. Így ezen biztos tudás birtokában a legjobbat választhatjuk ki, hiszen ellenkező esetben nyilvánvaló veszély fenyegetne; és ilyenkor nem a Tudományt terheli a felelősség, hanem azt aki rosszul választotta meg a végrehajtás módját. Ha az Aritmetika valós és kétségbevonhatatlan próbákkal rendelkezik, amelyekkel tisztáza az igazságot és leleplezi a hazugságot, a maga részéről a Valódi Ügyességet támogatja; ő az az Északi Csillag, amely által irányítanunk kell magunkat az osztásoknál, a fokozatoknál és a mennyiségeknél, legyen szó akár a távolságokról, a kardokról vagy a lépésekről (Compases). Ez ad fix számot az arányoknak, hogy a számítás és az ésszerűség szerint cselekedjünk, ami elengedhetetlen; ellenkező esetben ismert kár és hamisság következik be. A természetfilozófia, amely a természetes dolgokkal foglalkozik (és

nem azokkal, amelyek a mesterség szülöttei), nem kisebb részben vesz részt az Ügyességben; hiszen általa ismerjük meg a Test és a Kard Mozgásait, azok természetét, és ezen ismeret birtokában képessé válunk szembeszállni velük, akadályozva végrehajtásukat, kihasználva a képződésük idejét, hogy a Cselt (Treta) tökéletesen véghezvigyük. A Geometria, mint a Matematika négy fő részének egyike, nem a legkisebb alapja Tudományunknak; hiszen elengedhetetlen, hogy ismerjük a Pontokat, Vonalakat, Szögeket, Háromszögeket, Négyzeteket és köröket, a testtel (Cuerpo solido) és annak három dimenziójával együtt. Ezen ismeret nélkül lehetetlen lenne végrehajtani a szükséges bizonyító ábrákat (figuras demonstratives), hogy jobban megérthessük a Tudomány Valódi alapjait és kifejezéseit. sem pedig eljutni a Szögek értékeinek biztos ismeretéhez, amelyekkel mind a Test, mind a kard formálják a mozgások gyakorlati végrehajtását; és mivel ezek megértése az egyik legfőbb dolog, amelyben e mű legfontosabb kifejtése áll, igyekszem először is megismertetni és meghatározni azokat a Geometriai Alapelveket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ezek ismeretében bemutathassuk azt, ami a következő értekezések jóváhagyásához és biztonságához szükséges. Mivel ahhoz, hogy ezeket elkezdhessem, be kell fejeznem ezt (előszó), megteszem ezt ennél az utolsó pontnál; és csak arra buzdítok, hogy minden erővel tartsák szem előtt a benne foglaltakat, hogy egy másik ponttól kezdve elkezdhessem feltárni a Valódi Tanítást (Doctrina Verdadera). Célszerűnek tűnik ez, hogy ne maradjon kétség, ami abból fakadna, ha felismernénk: egy tétel jó megértéséhez szükség lenne egy másik, megelőző dolog magyarázatára és ismeretére . Így tehát, hogy elkerüljem ezt az akadályt, a Pont(el Punto) meghatározásával kezdek, mivel ez a legkisebb rész, amellyel elindíthatom ezen Tudomány alapvető előírásainak kinyilatkoztatását.

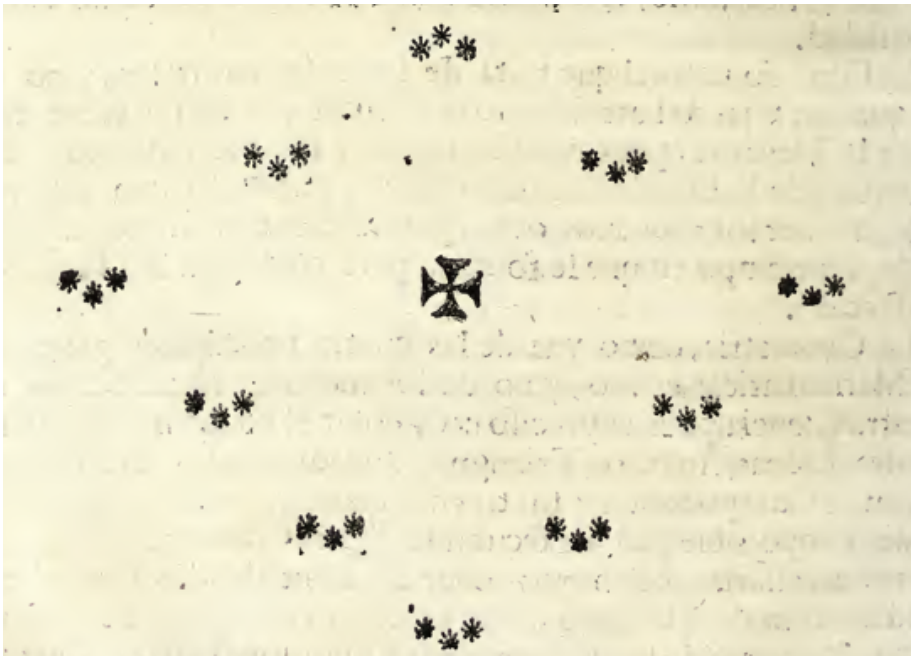

A számokhoz tartozó szövegek .

(1) Hérodotosz (Halikarnasszosz), Melpomené könyv; Cartarius az istenek képmásairól; Lilus Giraldus az istenek történetéről:" A szkíták... egy igen régi vaskardot (Acinaces) állítottak fel Mars jelképeként, és ennek mutattak be évi áldozatokat."

(2) Xenophón, 2. könyv, Kürosz nevelése (Cyropaedia); Brissonius, A perzsák birodalmáról, 3. könyv.

(3) Platón a Lakhész-ben (vagy a bátorságról);Mercurialis a gimnasztika művészetéről:" Mert ez az a művészet, amely miatt egykor a perzsa királyok, a lakedaimóniak (Spártaiak), az athéniak és a rómaiak oly nagyra értékelték a hadviselést, hogy gyakran csekély kézzel az ellenség hihetetlen tömegeit törték meg, számtalan csapatot futamítottak meg, és végül oly sok országot és nemzetet hajtottak uralmuk alá, hogy azokat felsorolni is nehéz."

(4) Valerius Maximus, 2.könyv, 3. fejezet:A római katonai fegyelemről és kiképzésről.

(5) Tertullianus, Thuküdidész, Ciceró, Platón Seneca: Különféle klasszikus szerzők idézése arról, hogy minden birodalmat fegyverrel szereztek meg és győzelmekkel terjesztettek ki. Seneca idézete:"Ragadozó, de remegő kézzel tartják a jogart; minden üdv a fegyverekben van. "

(6) Tacitus, Historiae,4.könyv " Nincs béke a nemzetek között fegyverek nélkül."

(7) Carol.Scriban.(Politico-Chirstianus):"Dicsérem a lekesedést, de nem helyeslem a dühöt; minden düh vak és ellenséges... a vadállatok módjára ront előre, nem mérlegelve, mit szenvedhet el, csak azt, hogy milyen kárt okozhat."

(8) Vegetius, De Re Militari:" Ha megszűnik a fegyverek tanítása, nincs különbség a paraszt és a katona között." Hivatkozik Catóra is: a csatában elkövetett hibákat nem lehet javítani, mert a büntetés (a halál) azonnal követi a tévedést. Horatius 4.ódájából is idéz a bölcs tanács és az erő kapcsolatáról.

(9) Vegetius, Livius és Valtrinus: ezek a szerzők mind rómaiak és a spanyolok fegyverzetét hasonlítják össze. Kiemelik, hogy míg a gallok hosszú, hegy nélküli kardokat használtak, amikkel csak vágni lehetett, a spanyolok rövid, hegyes kardokkal harcoltak (gladius hispaniensis), amelyek alkalmasak voltak a szúrásra is . A szöveg szerint azért vették át ezt a típust, mert a szúrás sokkal halálosabb és nehezebben védhető, mint a vágás.

(10) Petrus Pantoja de Ayala: A hivatkozás a spanyoloknál szokásos gyakorló vívásra utal. ESPADA NEGRAS (fekete kard) : A szöveg itt említi meg a tompa hegyű gyakorló kardokat, amelyeket spanyolul " fekete kardnak " neveztek. A "vívni" kifejezést pedig úgy mondták : jugar las armas (játszani a fegyverekkel).

(11) Arisztotelész, Problemata, 31.szekció:Arra utal, hogy a túl erős fény elvakítja azt, aki nincs hozzászokva.

(12) Sevillai Szent Izidor, Sententiae, '.könyv:"Míg a fény jó az erős szemnek, a gyenge szemet bántja; ilyenkor a hiba a szemben van, nem a fényben."

(13) Ioan. Parisinus(Jean de Paris), A természetjogról:" Szemünk nem bírja el a Nap végtelen ragyogását, elfárad és elhomályosul a túl sok fénytől; de ha a levegőben szétoszlik, gyönyörködhetünk a föld és az ég legszebb látványában."

(14) Solorzano, De Iure Indiarum: Jogi hivatkozás a szerzői munka elismeréséről.
(15) Ioan. Parisinus:Újabb utalás arra, hogy a bölcsesség néha rejtve marad a tömegek előtt.
(16) Cicero, De Divinatione, 2.könyv: A közösségnek tett szolgálat fontosságáról .
(17) Curtius, 6.könyv;platón;Seneca : A természetes adottságokról. " Hiábavaló a munka, ha a természet ellenáll." Platón szerint : "Semmilyen erőszakos diszciplína nem maradhat meg az elmében. "
(18) Ovidius, Ars Amandi (A szerelem Művészete), 1.könyv:" nem minden föld terem meg mindent. " Hivatkozik még Vergiliusra (Georgica), Varróra és Columellára (Ókori mezőgazdasági szakírók), hangsúlyozva, hogy a jó terméshez (vagy vívóhoz) jó alapanyag (tehetség) kell.
(19) Emunlus Riquerius: Arról ír, hogy azok, akik tehetség nélkül próbálnak tanulni, csak nehézkesek és ostobák maradnak.
(20) Ludovicus Vives, Huarte, Posebinus, Horatius: Klasszikus és reneszánsz szerzők a tehetségről és a diszciplinákról. Horatius az Ars Poeticából: "Válasszatok olyan anyagot, írók, amely megfelel erőtöknek, és sokáig fontolgassátok, mit bír el a vállatok." Ez arra utal, hogy senki ne vágjon bele olyan dologba, ami meghaladja képességeit.
(21) Cassaneus: A hírnévről és a világ dicsőségéről szóló művére utal .
(22) Coelus Rhodiginus, Emunlus Richeus: Az elme működéséről és a belső tükröződésről írnak. az értelem olyan, mint egy tiszta tükör, amely befogadja a tárgyak képét, és a természetes fény erejével megvilágítja és elemzi azokat.
(23) Tacitus, Annales, 2.könyv: Arra utal, hogy a nagy dolgok szerencsés kimenetele inkább a bölcs terveken, mintsem a puszta fegyvereken és kezeken múlik. "Egyetlen bölcs elme többet ér sok ember kezénél. "
(24) Platón, Az Állam; Vives: Az elme részeiről beszélnek. Vives szerint az elmeél olyan az emberi léleknek, mint a szem a testnek: ez a "látószerv", amellyel felfogjuk az összefüggéseket.
(25) Platón, Timaiosz;Cicero: A memóriát az istenek ajándékának és minden dolog kincstárának(thesaurum)nevezik. Plutarkhosz szerint a memória a tudományok "éléskamrája".
(26) Platón, Valerius Maximus, Sallustius: A bátorságról és a eszély kezeléséről. " Azok számára a legnagyobb a veszély a csatában, akik a leginkább félnek; a bátorság olyan, mint egy védőfal. "
(27) Vegetius, De re militari, 1.könyv:" a gyorsaság az, amely a gyakorlattal párosulva rettenthetetleh harcost farag. "
(28) Plutarkhosz, Statius: Az erő és a lelki emelkedettség kapcsolatáról.
(29) Vegetius: 1.könyv, 6.fejezet A katonák kiválasztásáról az arcuk, a szemük és a végtagjaik felépítése alapján, hogy alkalmasak legyenek a szolgálatra.
(30) Vegetius, uo., 5. fejezet: kifejti, hogy ha a szükség úgy kívánja, nem annyira a termet magasságát, mint inkább az erőt kell figyelembe venni. Homéroszt idézi, miszerint Tydeus bár kistermetű volt, harcias lélekkel rendelkezett.
(31) Jogi hivatkozás: Az örökbefogadásra és a gyámságra vonatkozó törvényről, amelynek a nagykorúsággal kapcsolatosak.
(32) -
(33) Történeti hivatkozások (Aulus Gellius, Polybius, Servius):A római hadi szokásokról.
(34) Macrobius: Az életkor szakaszairól és a fizika fejlődéről.

(35) Quitilianus, In Milite Mariano: A katonai élet nehézségeiről beszél : a hosszú menetelésről, a fegyverek súlyáról, a hőségről, a hidegről és a folyamatos őrségről. Ez a " nyers" katonaság leírása, szemben a vívás művészetével.
(36) Arisztotelész, Etika, 6.könyv, 8.fejezet: "Egy fiúból lehet matematikus, de bölcs (filozófus) nem." Ettenhard ezt arra használja, hogy bizonyítsa: a vívás (mivel geometria/matematika) fiatal korban tanulható .
(37) Ciceró, Tusculanae Disputationes, 2.könyv " Mert a pajzsot, a kardot és a sisakot katonáink nem teherként viselik, hanem mint saját vállukat, karjukat és kezüket; azt mondják ugyanis, hogy a fegyverek a katona végtagjai."
(38) Királyok könyve(regnum, 17.fejezet: Dávid és Goliát történetére utal vissza.
(39) Homérosz,Iliász, 16. könyv: Patroklosz harcba indulásáról.
(40) Bonfinius (Antonio Bonfini), 8. könyv: A szerző a parthusok és más harcias népek népek oktatási módszereit említi(itt egy érdekes magyar vonatkozás is van, hiszen Bonfini a magyar történelem krónikása is volt).
(41) Seneca, 36. levél: " Ha Parthiába születtél volna, gyerekként már az íjat feszítenéd; ha Germániában, már a lándzsát suhogtatnád; ha őseink idejében éltél volna, már lovagolnál és tudnád, hogyan sújts le az ellenségre."
(42) Vegetius, De re militari, 1.könyv, 4.fejezet: " jobb, ha egy gykorlott ifjú azt mondja, hogy még nem jött el a harc ideje, mintsem később azt fájlalja, hogy elszalasztotta azt."
(43) Jogi hivatkozások(Tertullianus, Tiraquellus stb.): Különféle kánonjogi és polgárjogi hivatkozások a házasságkötés alsó korhatáráról(tizennégy év a fiúknál), amivel a szerző azt bizonyítja, hogy ha egy ifjú elég érett a házassághoz, akkor a fegyverforgatáshoz is az.
(44) Vernulius: Jogi/gazdasági hivatkozás a férj kötelességéről, miszerint védelmet és oltalmat (tutela, patrocinium) tartozik nyújtani feleségének.
(45) Platón, Lakhész: A nemesi nevelés és a vitézség kapcsolatáról.
(46) Ovidius, Ars Amandi, 1.könyv:"A Caesarokban a vitézség hamarabb terem meg, mint az évek." Claudianus pedig Honorius császárról írja, hogy már gyermekként is királyi erőt mutatott.
(47) Ovidius, Ex Ponto, 2. könyv: Germanicus hercegről írja, hogy szelleme megelőzte évei számát. Vergilius szerint:"Évei előtt féfias lelket és gondoskodást tanúsított." Cicero pedig Caesarról szólva mondja:"Inkább fiúnak, mint ifjúnak nevezném, mert tettei a halhatatlansághoz, nem az éveihez tartoznak."
(48) Platón, Törvények, 1.dialógus:"Úgy vélem, azoknak, akik kiváló férfiakká akarnak válni bármiben, már kora gyermekkortól fogva azzal kell foglalkozniuk, egyszerre játszva és tanulva minden olyat, ami ehhez szükséges."
(49) Ludovicus Vives, De tradendis disciplinis, 3.könyv: A gyermekkori tanulás előnyeiről ír: a memória ilyenkor még tiszta, a gyermek nem érzi tehernek a munkát. és az ekkor rögült alapok (rudimenta) mélyen beivódnak az elmébe. Horatiust is idézi:" Az edény sokáig megőrzi annak az illatát, amivel újan átitatták."
(50) Cassiodorus, 1.levél, 9.könyv: "A hadművészet, ha nem gyakorolják a szükség előtt, nem ér semmit; a katona békeidőben tanulja meg azt, amit a háborúban véghez kell vinnie." Hozzáteszi, hogy a bátorság nem terem hirtelen, csak a korábbi gyakorlat alapozhatja meg.
(51) Polydorus Virgilius; Cassaneus, Gloria Mundi: " A világ dicsőségéről " és a kiválóság eléréséről szóló hivatkozások.

(52) Laurentius, Beyerlinck, Theatrum vitae humanae: Enciklopédikus mű, amely az emberi élet különböző hivatásait és az azokhoz szükséges adottságokat tárgyalja.

(53) Calius Rodini, Lectiones Antiquae, 2.könyv, 3. fejezet:"De ha valakinek minden külső adottság híján mégis harcra kényszerülne, milyennek ítélnéd az ilyen ember elméjét?Mi van, ha a teste béna? Mi van, ha vak? Talán ez csodálatosnak, vagy inkább lehetetlennek tűnik. Pedig az igazság ennél is több. Minket nem a sejtés vezet, hanem példák kényszerítenek(az elismerésre)."(Ez a hivatkozás arra utal, hogy bár a fizikai adottságok fontosak, a szellem ereje és a tudomány néha a lehetetlent is legyőzi.)

Első Értekezés

A Geometria azon alapelveiről, amelyek szükségesek a Destrezában (vívásban) a bizonyítások megismeréséhez és a kifejezések megértéséhez.

Az első dolog, amit a Geometriában megfigyelünk, a pont, mivel minden egyéb tőle függ. Euklidész úgy határozta meg, mondván Pont az aminek nincsen része. Ám hogy nagyobb világossággal fejezzük ki magunkat, azt mondom: A Pont a legvékonyabb jel, amelyet tenni lehet, ha a tollat a papírra helyezzük; ezt az (A) betű mutatja az első ábrán (Demonstration).A Pontot követi a Vonal, amelynek nincs más tulajdonsága, mint a hosszúság; és így egy nagyon finom sávként kell tekintenünk rá, amely vékony pontokból tevődik össze. A vonalak háromfélék: az egyiket Egyenesnek (Rectas), a másikat Görbének(Curbas), a harmadikat pedig Vegyesnek (Mixtas) nevezik.

- Az Egyenes vonal a legrövidebb kiterjedés egyik ponttól a másikig. Ezek szabályosak, mert mindig ugyanazon módon húzzák őket. Ez a következő ábrán látható, a (B) betűvel jelölve.
- A Görbe vonal az, amely útja során elhajlik, oly módon, hogy nem egyenlő távolságra halad két pont között; ezt a © betű szemlélteti .
- A vegyes vonal az egyenesből és a görbéből tevődik össze. Ezek lehetnek szabályosak vagy szabálytalanok, miként a görbék is:a következő ábrán a (D) betűvel látható

A vonalakból formálódnak a Szögek amikor két vonal egy Pontban találkozik. Megjegyzendő, hogy ha egyenesekből áll, akkor ezen okból Egyenesvonalúak(Rectilineo) nevezzük - (E); ha görbékből, akkor Görbevonalúnak (Curvilineo) - (F); ha pedig egy egyenes és egy görbe vonal találkozik, Vegyesnek (Mixto) hívjuk - (G). A következő ábrán a betűk szemléltetik ezeket. Háromféle szög létezik: a Derékszög (Recto), a Tompaszög (Obtuso) és a Hegyesszög (Agudo).

- A Derékszög az, amely (a két vonal közötti távolságban) magában foglalja a kerület negyedrészét, amelyet úgy kapunk, ha a körzőt a találkozási pontba helyezzük - (H).
- A Tompaszög az, amely többet foglal magában a negyedrésznél - (Y).
- A Hegyesszög pedig az, amely kevesebbet foglal magában - (j)

A Tompaszögeknek és a hegyesszögeknek nincsenek meghatározott pontjaik, emiatt lehetnek többé vagy kevésbé tompák, illetve többé vagy kevésbé hegyesek. És így, ahhoz hogy értéket és fokozatot adhassunk nekik, szükséges egy olyan ábrát (bizonyítást) készíteni, amely könnyűszerrel segíti a megértést. Legyen tehát egy Kör, amelyet háromszázhatvan egyenlő részre kell felosztanunk, amelyeket Fokoknak(grados) fogunk nevezni; és felismerhető lesz, hogy a Derékszöghöz, mivel az a körnek pontosan a negyed részét foglalja el, rögzített pontként kilencven foknak kell tartoznia. Mert ha egyetlen fokkal is meghaladja a kilencvenet, a derékszög fajtájából átvált a Tompaszögbe, mivel többet foglal el a negyedrészénél: megjegyezve, hogy minél inkább növekszik ez a szám, annál inkább tágul a szög. Ugyanígy biztosra vehető az is, hogy ha egy fokkal is kilencven alá süllyed, átvált a Hegyesszög fajtájába: azzal a

megjegyzéssel, hogy minél inkább csökkennek a fokok, annál inkább szűkül a szög befogadóképessége. Ebből a próbából következik, hogy mértéket és értéket adhatunk a szögeknek, látva, hogy a kör mely részét foglalják el, és felismerve a fokokat, amelyeket magukban foglalnak. Az első ábrán (Demonstracion) ez a (Z) betűvel van jelölve. A Felület(Superficie) vonalakból tevődik össze: van hosszúsága és szélessége, ami ugyanaz, mint a hosszú és a széles. Háromféle létezik: Sík(plana), Homorú(Concaua) és Domború (Conbexa).

- A Sík olyan mint egy sima tábla.
- A Homorú olyan, mint egy kard markolatkosarának (guarnicion) a belső része.
- A Domború pedig olyan, mint a kard markolatkosara kívülről.

A síkidom (figura llana) nem más, mint egy zárt felület. Ha egyenes vonalakból áll, legalább háromra van szükség belőlük, mert kevesebből nem formálható; emiatt a Háromszög (Triangulo) a legkisebb idom, amely három vonalból áll, melynek három Pontban végződnek, s ezek találkozásánál három Szög formálódik. De ha görbe vonalból formálják, egyetlen is elegendő az idomhoz: ezt hívják Körnek(Circulo); a közepén lévő pontot pedig Középpontnak (Centro), a vonalat pedig Kerületnek (circunferencia). Emellett két vonalból is formálható idom, de akkor az egyiknek Egyenesnek, a másiknak Görbének kell lennie; ekkor egy Félkör (medio circulo) jön létre, vagy annak egy kisebb vagy nagyobb része.

A Háromszög sokféle lehet: és azért, hogy ezen ismeret ne maradjon rejtve, bemutatom őket, megadva mindegyiknek a hozzá tartozó nevet.

- Ha a háromszög három egyenlő egyenes vonalból áll, a szögei is egyenlők lesznek, és mindhárom hegyesszög; ennek neve Egyenlő oldalú (Equilatero). Az (N) betű szemlélteti.
- Ha a háromszögnek van egy derékszöge és két hegyesszöge, Derékszögű háromszögnek (Ortogonio) nevezzük. (O)
- Ha a háromszögnek két oldala egyenlő és egy nem egyenlő, a neve Egyenlő szárú (Ysoceis (Isosceles)), és a (P) betű jelöli.
- Ha van egy tompaszöge és két hegyesszöge, Tompaszögű háromszögnek (Ambligonio) hívják; ezt a (Q) betű mutatja.
- Ha minden oldala különböző, Általános háromszögnek (Escaleno) nevezzük; az (R) betű jelzi.

A háromszöget követi a Paralelogramma, amely négy Szögből és négy oldalból áll, ahol minden két szemközti oldal párhuzamos. Ha minden szöge derékszög, Téglalapnak (Rectangulo) nevezzük, mint az (S) és a (T).

- Ha a Téglalapnak négy derékszöge és minden oldala egyenlő, Négyzetnek (Quadrado) mondjuk. (S)
- Ha az oldalai nem egyenlőek, Nyújtott téglalap (Rectangulo prolongado) lesz a neve. (T)
- Az olyan Paralelogrammát, amelynek szögei nem egyenlőek, de a négy oldala egyenlő, Rombusznak (Rombo) nevezzük. (V)
- Ha az oldalai is nem egyenlőek, Romboidnak (Romboide) hívják. (X)

A síkidomokat a Szilárd test (cuerpo solido) követi, amely három mértékkel rendelkezik: Hosszúság, Szélesség és Mélység, ami ugyanaz, mint a hosszú, széles és mély. És miként a síkidom vonalakból formálódik, a szilárd test

felületekből tevődik össze. Hogy ez az ismeret se hiányozzon, bemutatom azt az idomot, amely ezt a legkönnyebben érthetővé teszi. Legyen ez a Hatszög (Hexaéder), amely hat Négyzetből áll, és hat lapja van, ahogy azt a következő ábra mutatja, a (K) betűvel jelölve.

Birtokában lévén ezen kifejezések ismeretének, amelyeket a Geometria testét alkotó négy részt jelentik - tudva, hogy a Vonal Pontokból tevődik össze; a Szög és a Felület Vonalakból; a Szilárd test pedig Felületekből - , rátérek azon Egyenes vonalak megnevezésének tisztázására, amelyekkel a síkidomokat felosztjuk:

- És ekképpen, ha egy Négyzetet egy olyan Egyenes vonallal osztunk fel, amely az egyik Szögtől a másikig halad át, azt Átlónak (Diagonal) nevezzük. (A)
- Ha egy kört két egyenlő részre osztunk egy olyan vonallal, amely áthalad a Középponton és érinti a Kerület széleit, azt Átmérőnek (Diametro) Hívjuk. (B)
- Ha egy kört két nem egyenlő részre osztunk egy olyan vonallal, amely nem halad át a középponton, azt Húrnak (Cuerda) nevezzük, és ez kisebb, mint az átmérő.

Az Átmérőhöz képest; a nagyobbik részt nagyobb körívnek (porcion mayor), a kisebbiket kisebb körívnek (porcion menor) nevezzük. (C) Amikor egy Egyenes vonal függőlegesen és egyenesen esik egy másikra, azt Merőlegesnek (Perpendicular) hívjuk (D), azt pedig, amelyik befogadja azt, Alapvonalnak (Basis). (E) Vannak más egyenes vonalak is, amelyeket Párhuzamosoknak (Paralelas) nevezünk; ezek azok, amelyeket egymástól egyenlő távolságra húznak, oly módon, hogy még ha a végtelenségig meghosszabítanánk is őket, soha nem érnének össze. (F) Másokat metsző vonalaknak (concurrentes) nevezünk, mert jobban hajlanak az egyik oldalra, mint a másikra, és hosszabb vagy rövidebb távolság után az egy Pontban találkoznak, és szöget alkotnak. (G) Mindaz , amit eddig meghatároztunk és bemutattunk, a Geometria első elemei, amelyek ismerete éppoly szükséges és fontos annak, akinek az Igazi Ügyességet (Verdadera Destreza) tanítania kell, mint annak, akinek azt meg kell tanulnia. Hiszen aki magyarázni kíván, ezen ismeretek nélkül nem tudja alapjaiban megérteni és világossá tenni e Tudomány kifejezéseit; s ha ez nem így történne, a tanuló sem tudna kedvvel tanulni, sem pedig tudást tökéletesen elsajátítani. Azt, amit tanítani fognak neki. Ezen okból volt szükséges e rövid ismertetőt adni, amely bár csak az alapelvekről szól, elegendő ahhoz, hogy remélhessük: sikerül meghatározni és bemutatni az Igazi Ügyesség (Verdadera Destreza) tételeit némi pontossággal. Hogy pedig ebbe belekezdjünk, célszerű lesz a Vívót (Diestro) a legbiztonságosabb pozícióba és állásba helyezni, amely a Derékszög (Angulo Recto) elvén alapul, annak meghatározása szerint, s amelyet oly módon formál meg, ahogyan azt a következőkben kifejtjük.

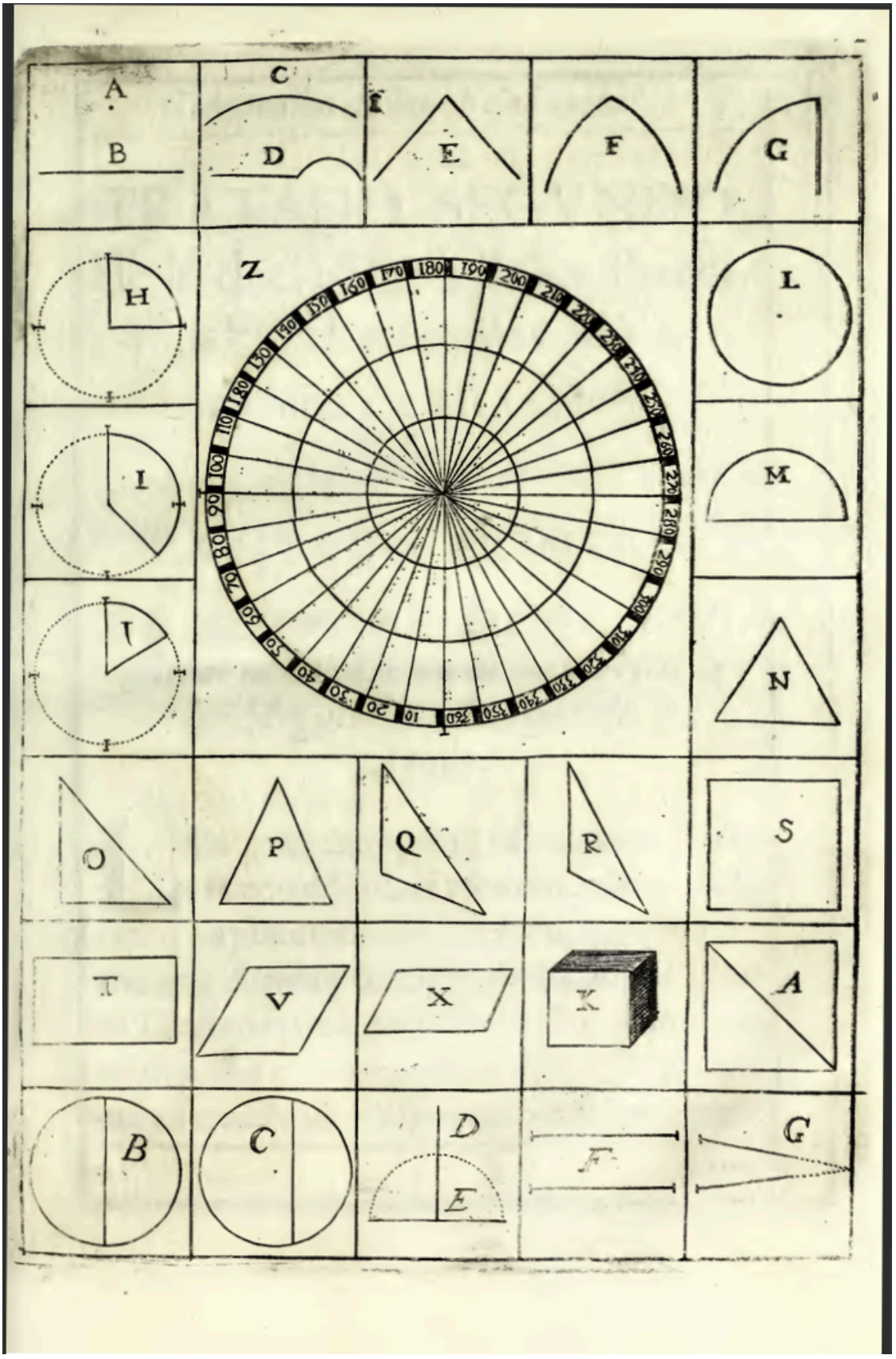
A
B
C
D
E
F
G
H
Z
L
I
M
N
O
P
Q
R
S
T
V
X
K
A
B
C
D
E
F
G

Második értekezés

I.Fejezet

E tudomány alapvető és egyetemes elveinek kinyilatkoztatásáról.

Arról, miként kell tekinteni a Vívóra (Diestro) a Derék-, Tompa- És Hegyesszögek megformálása során.

Az első dolog, amivel foglalkozni kell, a szögek megformálásának módja a geometriai mértékek alkalmazásával. Ebbe belekezdve azt mondom: a Vívó akkor formál Derékszöget (Angulo Recto), amikor egyenes testtel és függőlegesen áll meg, amint az természetes módon nehezedik mindkét lábára, hagyva az egyik sarok és a másik között fél lábnyi távolságot: majd kinyújtva a kart és a kardot, egyenesen és közvetlenül, ahogy az a testből kiindul, elérve a hegyével a kilencven fokos számhoz, amely az őt megillető rész, mivel befogadóképességében magában foglalja a kör kerületének negyedét; a találkozási pont pedig a kar alatt van, ahol az az oldal egyesül , és az (A) betű jelöli. Ez az a pozíció és alapállás, amelyet mindig meg kell tartani, mivel ez bír a legnagyobb eléréssel és védelemmel, és ez a középpontja minden egyébnek.
A Tompaszög (Angulo Obtuso) nagyobb befogadóképességű, mint a Derékszög, mivel többet foglal magában a kör negyedrészénél: értékét azon fokok szerint kapja meg, amelyek hozzátartoznak. Kevesebbet ér el, mint a Derékszög; azzal a megjegyzéssel, hogy minél inkább tompaszöggé válik, annál kevesebbet ér majd el. A Vívó (Diestro) akkor formálja meg ezt, amikor felemeli a kardot, hogy elfoglalja a (B) vonalat; ennek értéke száznegyven fok lesz, ennyit foglal magában. A Hegyesszög kisebb befogadóképességű, mint a Derékszög, mivel nem éri el a kör kerületének negyedrészét; és szintén kisebb eléréssel (alcance) bír. Értékét azon ofof szerint kapja meg, amelyekben éppen áll. A Vívó (Diestro) akkor formálja meg ezt, amikor leengedi a kardot, hogy elfoglalja a (C) betűvel jelölt vonalat; ez negyven fokot ér majd, ennyi az őt megillető rész. A következő ábrán (Demonstration) ez teljes világossággal megmutatkozik.

II

COMO SE FORMAN LOS ANGVLOS. RECTO. OBTVSO, Y AGVDO.

Célszerű lesz tehát - miután sikerült a Vívót (Diestro) a legtökéletesebb alapállásba helyezni, amely a Derékszögön alapul (és ez az a pozíció, amelyet mindig meg kell tartani)- , hogy bemutassuk a többi részt is, ahol az ellenfelével szemben megállhat. De mivel szükséges, hogy a kardot kimozdítsuk onnan, ahol van, és egy másik helyre tegyük át, mozgásnak kell történnie; s mivel erről a mozgásról és annak fajtáiról hiányzik az ismeret, jó lesz először meghatározni, mi is az, hány fajtája van, és melyikkel milyen pozícióba jutunk. Hogy pedig ezen ismerethez nagyobb könnyűséggel eljuthassunk, jó lesz készíteni egy szemléltető ábrát (figura demonstratia), amelyből megtudható , hogy a Vívó csupán hat részben állapodhat meg: ezek az Általános Irányultságok (Restitudines Generales): Nem lehetséges ugyanis, hogy bármely helyzetben is legyen, ne részesedne ezen hat rész valamelyikéből, miközben a kard minden egyes állásához különböző mozgással jut el; és ekképpen bizonyíttatik :

II Fejezet

A mozgás meghatározásáról és annak fajtáiról.

A Mozgás (Movimiento) egy pontos cselekvés, amely ténylegessé (Acto) teszi azt, ami csak lehetőségben (en potencia) létezik; amely nélkül semmi sem lenne képes egyik helyről a másikra mozdulni, Ez egy olyan nem (nemfogalom), amely magában foglal minden lehetséges mozgást: az egyszerűek hatan vannak, és neveik a következők: Erőszakos(Violento), Természetes (Natural), Lanyha (Remiso), Helyreállító (De Reduccion), Különös (Estrano) és Véletlen (Accidental).

- Az Erőszakos az, amely felfelé emelkedik.
- A Természetes az, amely leereszkedik.
- A Lanyha az, amely bármely oldalra eltávolodik.
- A helyreállító az, amely az oldalaktól visszatér a Derékszöghöz (Angulo Recto).
- A Különös az, amely hátrafelé irányul.
- A véletlen az, amely előrefelé halad.

Ugyanígy az Általános Irányultságok (Rectitudines Generales) is hatan vannak, és helyeik a következők : fent, lent , egyik oldalon , másik oldalon , hátul és elöl ; amelyhez minden egyes mozgással jut el a maga Irányultságához (Rectitud). A végrehajtás módja a következő ábrán látható az (X) jelzésnél; megjegyezve hogy az Irányultságok és mozgások középpontja a DERÉKSZÖG (Angulo Recto), amelyet ott kell tekinteni, ahol az (A) betű jelöli.

Ekképpen:

- Ha felemeli a kardot a (B) vonal által mutatott vonalig, Erőszakos mozgást (Movimiento Violento) végez, és Felső irányultságban (Rectuid Alta) lesz.
- Ha leengedi a kardot a (C) vonalig, Termeszetes mozgást (Mouimiento Natural) végez, és Alsó irányultságban (Rectitud Baxa) találja magát.
- Ha a kardot a (D) vonalra helyezi, Lanyha mozgást (Movimiento Remiso) végez, és a jobb oldali irányultságban (Rectitud del lado derecho) lesz.
- Ugyanez értendő, ha az (E) vonalat foglalja el, mert ugyanezt a mozgást végzi, és a bal oldali irányultságban (Rectitud del lado izquierdo) találja magát.
- Ha ezen két irányultság bármelyikéből visszatéríti a kardot a Középpontba , azt Helyreállító mozgásnak (movimiento de Reduccion) nevezik .
- Ha pedig a kardot a testtől elfelé, az ellenfél felé mozdítja, az Véletlen mozgás (Mouimiento Accidental), és Elülsö irányultságban (Rectitud de adelante) lesz.
- Ha viszont a test felé vonja vissza, Különös mozgást (Mouimiento Estrano) végez, és Hátsó irányultságban (Rectitud de atras) találja magát.

Azért kapták ezeket a neveket, mert az Erőszakos (Violento) mozgás felfelé halad, távolodva a Középponttól; a Természetes (Natural) lefelé tart, közeledve a Föld középpontja felé; a Lanyha (Remiso) oldalra tér ki, elhagyva a közvetlen vonalat; a helyreállító (de Reduccion) visszatér az oldalakról a Derékszöghöz; a Véletlen

(Accidental) közelít az ellenfélhez, hogy sebet ejtsen rajta; a Különös (Estrano) pedig eltávolodik az ellenféltől, hogy elkerülje a sértést vagy helyet adjon a támadásnak. Mindezen meghatározások és elvek birtokában, amelyek ezen Tudomány kincsei, most már rátérhetünk azokra a gyakorlati tételekre, amelyek a Vívó (Diestro) számára szükségesek.

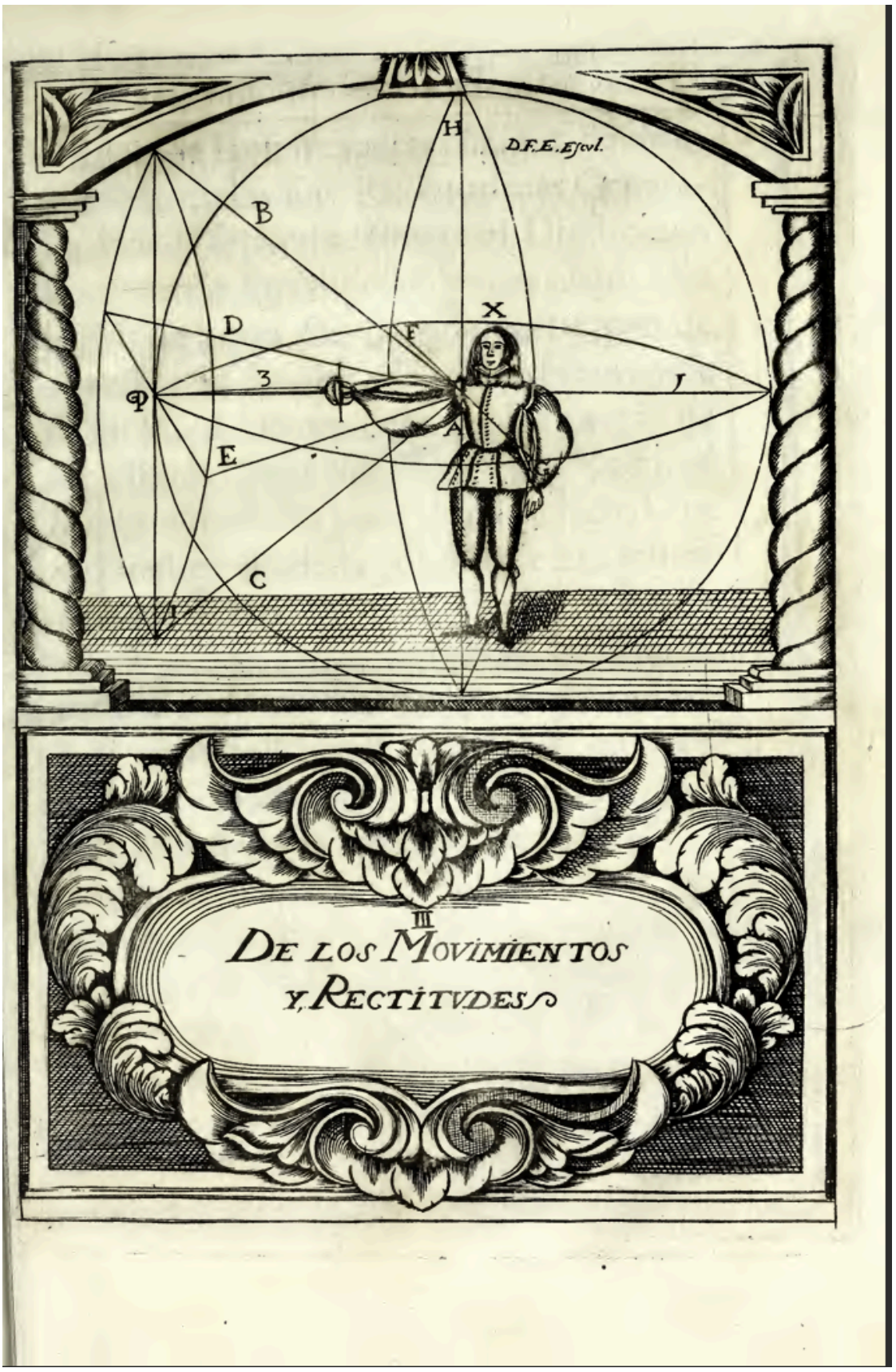

III

DE LOS MOVIMIENTOS Y RECTITVDES

Ezek tehát a mozgás hat egyszerű fajtája és a hat Általános irányultság, amelyekben a Vívó (diestro) megállapodhat az ellenfelével szemben; s nem lehetséges, hogy mások is létezzenek, kivéve a Keverteket (Mixtas), amelyek két egyszerű fajtából részesednek. Ugyanez értendő a Mozgásokra is, amelyek szintén lehetnek Kevertek, Hogy a kard a kevert Irányultságba jusson. A nagyobb világosság kedvéért mondom: Ha a Vívó a Derékszögön alapuló pozícióból (amelyet mindig alapul kell vennünk bármely tétel megkezdéséhez) a kardját a felső irányultság és az oldalso irányultság közé helyezi, akkor mindkettőből részesedik. Hasonlóképpen, ahhoz, hogy a kard ebbe a pozícióba jusson, a mozgásnak az Erőszakos (Violento) és a Lanyha (Remiso) Keverékének kell lennie, mivel egyszerre emelkedett és távolodott el oldalra. Ebből következik, hogy mivel egyetlen akcióval kétféle mozgást végzett, azt Kevertnek nevezzük; mint ahogyan a kard is ott áll, ahol két Irányultságon osztozik. Ugyanez a helyzet, amikor egyszerre engedi le a kardot és mozdítja oldalra, mert a mozgás a Természetes (Natural) és a Lanyha (Remiso) Keveréke lesz, az Irányultság pedig az alsó és oldalsó keveréke. Ha ebből a pozícióból visszatéríti a kardot a Derékszöghöz (Angulo Recto), a mozgás az Erőszakos (Violento) és a Helyreállító (Reduccion) keveréke lesz. Ha pedig a felső-oldalsó kevert pozícióból téríti vissza a kardot a Derékszöghöz, a mozgás a Természetes (Natural) és a Helyreállító (reduccion) keveréke. Ugyanez értendő a bal oldalon végezhető mozgásokra is. Bizonyos, hogy minden olyan fajta, amely egymástól különböző (amennyiben nem ellentétesek), alkothat Kevert mozgást, és ugyanez igaz az Irányultságokra is. Ám ha a végpontjaik ellentétesek, lehetetlen őket egyesíteni egy köztes fajta nélkül, amely átmenetet ad, és amelynél az akció Körkörös (Cirkular) lesz; mint például a hátrafelé mozgás az előrefelé mozgással, az egyik oldal a másikkal, vagy a fenti az alsóval. Ugyanez előrefelé mozgással, az egyik oldal a másikkal, vagy a fenti az alsóval. Ugyanez értendő a mozgásokra; mivel egyetlen akcióval nem lehet két ellentétes irányba menni, mert nem lehetséges egyazon időben Különös (hátra) és Véletlen (előre), Lanyha(oldalra) és Helyreállító mozgást végezni; hiszen előbb az egyiket kell érnie, hogy a másik elkezdődhessen. Találtam másik négy Kevert mozgást is, amelyeket régi és modern szerzők vezettek be, és amelyeket a Fegyverek Egyesülésének (Union de Armas) neveznek; ezek akkor történnek, amikor egyenlő csatlakozás és érintkezés okán a kardok együtt és egységben haladnak, követve egymást. Oly módon, hogy ha leereszkednek a Hegyesszögbe a Természetes mozgással, azt Kevert mozgásnak mondják; és ugyanez igaz, ha felemelkednek a Tompaszögbe az Erőszakos mozgással, vagy ha oldalra térnek ki bármelyik irányba a Lanyha mozgással. Őszintén megvallva az ellenérzést, amit ezen elnevezések keltenek bennem, engedtessék meg nekem, hogy bemutassam az indokokat, amelyek erre kényszerítenek. Elsősorban leszögezve, hogy azt mondani: "kevert"(Mixto), egyszerű, különböző és ellentétes dolgok összetételét jelenti és adja értésünkre, mind azok fajtájában, mind tulajdonságaiban. Mivel ezen (Említett) mozgások formálásakor azt találjuk, hogy azok csupán egyetlen egyszerű fajtából állnak - aszerint, hogy mely irányba tartanak -, anélkül, hogy bizonyítható lenne bármiféle keveredés vagy egyesülés egy másikkal; hiszen ha a kardok a Természetes (Natural) mozgással ereszkednek le, csak ez az egyszerű fajta ismerhető fel benne. Ha az Erőszakos (Violento) mozgással emelkednek fel, ugyanígy (egyszerű); és ha a Lanyha (Remiso) mozgást végzik bármelyik oldalra, nem tapasztalható bennük más. Ebből kifolyólag, ha e megfontolás mellett azt akarják, hogy a mozgás egyetlen egyszerű fajtáját "kevertnek" tartsuk, nem tudom, mi különbség maradna az egyszerű és a kevert között. Bizonyos, hogy ez lehetetlen; hiszen példaként hozom fel ; ha egy egyenes vonalszakaszt meghosszabítanánk (még ha egy másik közreműködő által is) hozzáadnának ugyanannyi hosszúságot a saját fajtájából, az továbbra is Egyenes vonal

maradna. Ám ha netán a szakasz, amellyel a hosszúságát növelnék, Görbe (Curba) lenne, akkor okkal és joggal nevezhetnénk Kevertnek (Mixta), mivel különböző fajtájú vegyült és egyesült.
Mivel világosan felismerhető ezen négy kifejezés helytelensége - hiszen ellentmondanak minden józan észnek és magának a definíciónak is, amely kimondja: a Kevert mozgás az, amely egynél több fajtából áll -, és mivel lényegüket tekintve nem nevezhetőek kevertnek, a mi értelmezésünk szerint egyszerűen így hívhatjuk őket:

- Egyesült fegyverek természetes mozgása (Movimiento Natural de union de Armas),
- Egyesült fegyverek erőszakos mozgása(Movimiento Violent de Union de Armas),
- Egyesült fegyverek lanyha mozgása (Movimiento Remiso de Unio de Armas)

A "kevert elnevezést pedig hagyjuk el, mert nincs ilyen, és nem is lehetséges a már említett körülmények nélkül. És bár azt mondják, ürügyként felhozva, hogy a küzdő felek közötti ellentét és különbség miatt nevezik így, én ezt lényegtelennek tartom, hiszen ez nem változtathatja meg, sem nem ronthatja meg a Mozgások természetét azok fajtáinak egyszerűségében. Csupán egyetlen Kevert mozgás létezhet a Fegyverek Egyesülésekor, és ez akkor van, amikor az egyenlő összekapcsolódás során az egyik küzdő fél Különös mozgást (visszahúzást) végez, a másik pedig követi őt a Véletlen mozgással (előretolással). Mert ekkor egyetlen akcióval és egyetlen Egyesüléssel két egyszerű fajta jön létre egyszerre, és teljes elégedettséggel mondható: Különös és Véletlen kevert mozgás, amelyet különböző végrehajtók hoztak létre a fegyverek érintkezése és egyesülése által; és nem lehetséges ezt más módon elérni.

Ebben a témakörben, a Mozgások és Irányultságok tekintetében, egyenlőre nincs más mondanivalónk; mert bár léteznek más elnevezések is az Ügyességen (Destreza) belül, azok valójában nem különböznek a már említett fajtáktól. Ha pedig szükséges lesz róluk beszélni, megadjuk a kellő felvilágosítást, hogy eljuthassunk azok megismeréséhez mivel már birtokában vagyunk annak, amit meghatároztunk és bemutattunk, és tudván, hogy a Treták(akciók/Cselek) felépítéséhez és megalkotásához szükséges alapanyagot a Mozgások szolgáltatják, célszerű lesz meghatározni, mi a Treta, hány fajtája van, és mi a megformálásuk legtökéletesebb módja.

****

****

****

****

****

*

III. FEJEZET

A Treta meghatározásáról és annak fajtáiról.

A Treta egy elrendezés, amelyet a Vívó (Diestro) az elmélyében alkot meg, hogy aztán tetté (Acto) váltva elérje, hogy sebet ejtsen az ellenfélen, miközben saját védelmét biztosítja. Ez egy olyan nem (kategória). amely magában foglal minden lehetséges (akciót), amelyek a Tudomány minden szerzőjének véleménye szerint végtelen számúak; megjegyezve, hogy csupán ötnek van elsőbbsége abban, hogy sebet ejthessen: ezek a Tajo (vágás jobbról), a Reués (vágás balról), Az Estocada (szúrás), a medio Tajo (félvágás), és a fél-fonák vágás (medio Reués). Ezzel elmondhatjuk, hogy ismerve ezeket és fajtáikat, megszereztük a szükséges tudást; hiszen mivel a Tudomány célja - ahogy az is - a saját védelem biztosítása és az ellenfél megtámadása (amennyiben az a védekezéshez szükséges), bizonyos, hogy csak ez az öt okozhat sebesülést; és csak ezek ellen kell felkészíteni a védelmet. Mert bár megelőzhetik őket bármilyen lehetséges előkészületek, a sebesülésnek pontosan az említettek egyikével kell megtörténnie, így csak az ellenük való védekezésre kell törekedni; a többiről pedig bizonyos, hogy ha nem okozhatnak sebet, nem is kell ellenük védelmet előkészíteni. A Tajo-nak (vágásnak) három fajtája van: függőleges (Vertical), a Diagonál (Átlós) és a Vízszintes (Oricontal, s ugyanez értendő a Reués- ekre (fonákvágásokra) is. Az Estocada-nak (szúrásnak) nincs egynél több fajtája a kivitelezés szerint; és mindezen Treták (akciók) a nevüket azokról a részekről kapják, ahol végrehajtják őket. De hogy minden egyes (akciót) nagyobb könnyűséggel és világossággal meghatározhassuk minden egyes fajtáját, és bírjuk az ismeretét azoknak a vonalaknak, amelyeket az emberi testen kell figyelembe venni az Ügyesség (Destreza) szerint, és ahol a sebesüléseket végrehajtják; szükséges lesz készíteni egy vázolt ábrát (figura delineada) - ahogy azt Mesterünk, ***Don Luis Pacheco de Narvaez*** javasolja, bár nem mutatja be - , amely kielégítően feltárja előttünk a szándékot. Ezzel a megjegyzéssel élve, megpróbálunk részletes felvilágosítást adni azokról a Mozgásokról, amelyekből a Treta felépül: melyek azok, amelyek sebet ejtenek, és melyek azok, amelyek előkészítik a sebesülést.

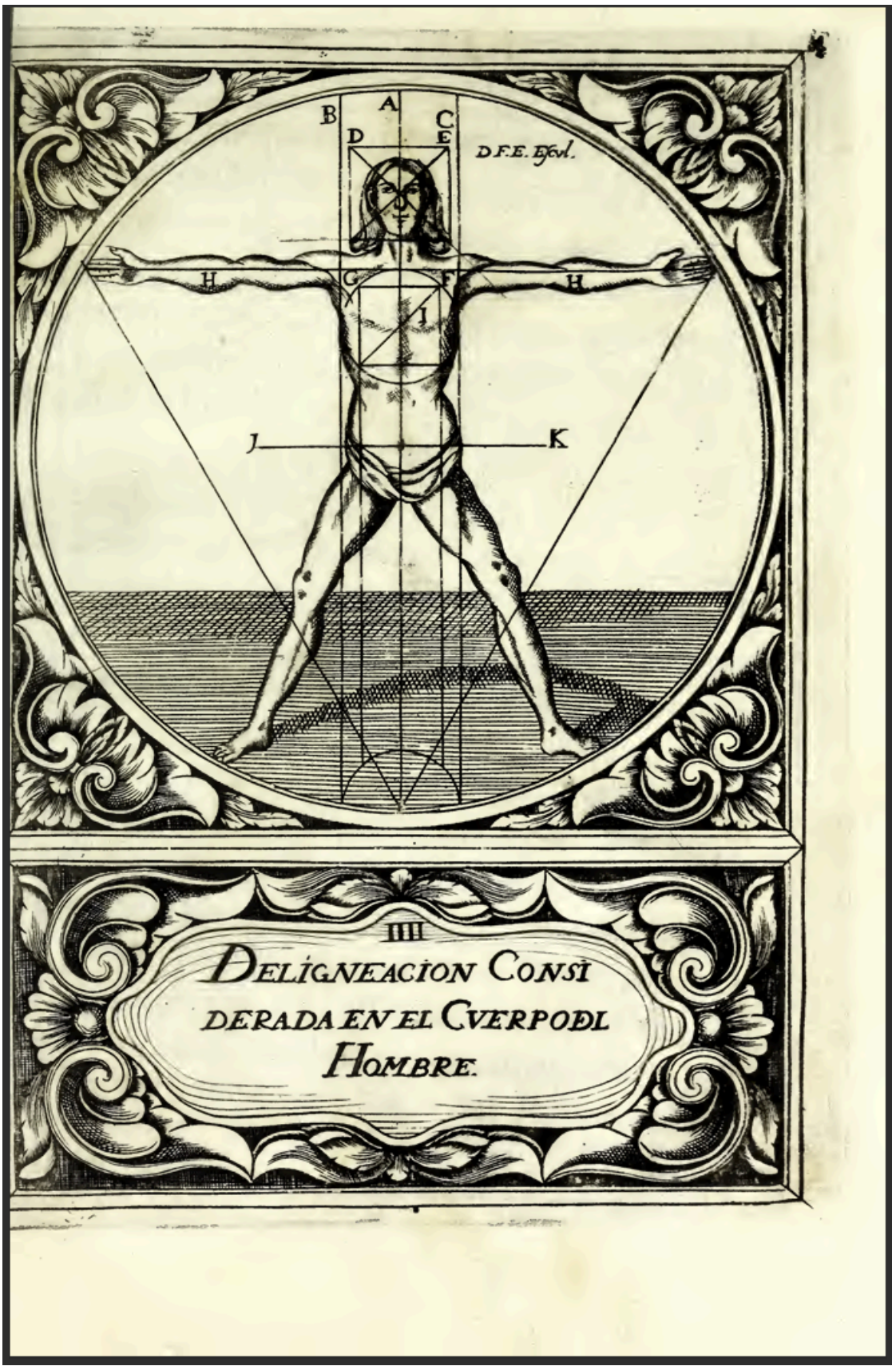

IIII

DELIGNEACION CONSI
DERADA EN EL CVERPODL
HOMBRE.

Igen fontos volt gyakorlatba ültetni ezt a Bemutatást (Demonstration), mert a valóságban láttatja azokat a Pontokat és Vonalakat, amelyeket az emberi testen figyelembe kell venni a valódi Destreza használatához; hiszen bizonyos (mint alább látni fogjuk), hogy a Vívó (diestro) számára igen fontos ezen ismeret, hogy a sebesítéseket azon Pontokra irányítsa, ahol azok kockázat nélkül végrehajthatóak. Valamint így nagy könnyedséggel definiálhatjuk a Tajo - k és Reués-ek fajtáit is , amelyek ezen Bemutatás nélkül zavarosabbak lennének az értelem számára, általa viszont oly világosak, hogy úgy tűnik, további magyarázat nélkül is érthetőek. Így tehát mondom, hogy a Tajo Vertical (függőleges vágás) az, amelyet a bal oldali Függőleges Vonalon hajtanak végre, amelyet a (C) betű jelöl, egyenesen és merőlegesen esve le a Természetes Mozdulattal (Movimiento Natural; s azért kapta ezt a nevet, mert azon a Vonalon történik a végrehajtása. Ugyanez értendő a Reués-re is, a különbséget csak a vonal jelenti, mivel (a Reués) a jobb oldali Függőlegesen van, amelyet a (B) jelől, ahol végre kell hajtani; megjegyezve, hogy ezek lehetnek az Átmérő Vonalon (Linea Diametral) is, amelyet szintén Függőlegesnek nevezünk, és az (A) betű mutatja. Az Átlós Tajo-k és Reués-ek (Diagonales) azok, amelyek az arcot keresztező átlós vonalakon sebeznek (D) (E), azzal a különbséggel, hogy a Reués a jobb szemöldöktől az áll bal oldaláig sebez; a Tajo pedig a bal szemöldöktől a jobb oldalig; és nevüket azon Vonalakról kapják, amelyeken végrehajtják őket. A Vízszintes (Oricontales) Tajo-k és Reués-ek ezen nevet viselő vonalon vannak, amelyet a Bemutatáson a (j) (K) jelöl. Ebből a fajtából keveset használnak a Valódi Destrezában, az ismert kockázat miatt, amelyet annak jelentenek, aki formálja őket. A vonalakat, ahol végrehajtják őket, s ahonnan a neveiket kapják: Ezzel már szükséges megértenünk a formálásuk módját; mert tudni, hogy végrehajthatóak, és hogy mely pontokon, de nem ismerni, miként kell annak lennie, úgy tűnik számomra, mintha hiányosan nyilatkoznánk meg ezen alapelvekről: és így a lehető legnagyobb világossággal, a könnyebb érthetőség kedvéért, megadom a szükséges ismereteket. A Tajo Vertical (függőleges vágás) egyetlen akcióval, vagy körkörös mozgással (Movimiento Circular) formálódik, amely három egyszerű fajtát foglal magában, e háromból alkotva egy Vegyeset (Mixto). De a nagyobb világosság kedvéért példaként hozom fel, hogy a vívó (Diestro), a Derékszög (Angulo Recto) poziciójából kiindulva meg akarja formálni ezt a kört; s ehhez elkezdett egy Remito (hátráló/távolodó) mozgást végezni a bal oldala felé; s ennek folytatásaként felemelte a kardot Violento (erőszakos/felfele törő) mozgással, majd a Violento-ból leeresztette a Natural (természetes/lefelé sújtó) mozgással a sebzés végrehajtásához, mindezt egyetlen akcióba foglalva, három egyszerű mozgásfajta, amelyek a Remito és a Violento, amelyek előkészítenek; és a Natural, amely végrehajt. Ezen fajta Reués-e ugyanilyen módon formálódik, és ugyanazon mozgásokból áll, azzal az egyetlen különbséggel, hogy az indulás a jobb oldal felé tett Movimiento Remisoval történik, a végrehajtása pedig az ellenfél jobb oldali függőleges vonalán. Az átlós Tajo-k és Reuések ugyanolyan formációval bírnak, mint a függőlegesek, azzal az eltéréssel, hogy amikor a kard eléri a felső egyenes végpontját (Extremo de la Rectitud alta), meg kell dőlnie - ha Tajo-ról van szó - a jobb oldali egyenes felé, és a Reduccion (redukció) és a Natural (természetes Vegyes Mozgásával kell végrehajtani; ha pedig Reuésről, akkor a bal oldal felé, végrehajtva a sebesítést az említett mozgással, keresztezve az ellenfél arcát, ahogyan azt a négyzetet egyik szögtől a másikig elosztó vonalak jelzik. Ha ezen technikákat (Tretas) alávetett okból(causa sugeta) formálják. Azt mondják, hogy a Natural mozgást elébe kell helyezni a Remiso-nak az uralás (sugecion) miatt. Az igazság az, hogy ez felesleges, hiszen azzal nem szabadítható ki a kard abból, amit az ellenfél ráhelyezett. A bizonyíték világos és nyilvánvaló: mert ha az uralást a Natural mozgással hajtják végre - miután a kardot az ellenfélre

helyezték egyenlő fokokon, hogy lenyomják azt a hegyesszög (Angulo Agudo) poziciójába és részesedésébe - , akkor ugyanazt a mozgást végezve bizonyos, hogy a felső kard (amelyik ural) követni fogja az alsót (amelyik elszenvedi az uralást), mivel mindkettő ugyanazon hegyesszögben marad anélkül, hogy kilépett volna belőle. Így bizonyos, hogy a kilépéshez meg kell előznie a Movimento Remiso- nak, amely csökkenti az ellenfél erejét, elérve, hogy a kardja elveszítse az irányítást (desgradue), és ne tudjon uralni a Natural-lal. Ezzel összhangban három dolog érhető el: az első, egy mozdulat megspórolása; a második, a valóságos kilépés az uralás alól; és az utolsó (előny), hogy amikor a kard kiszabadul belőle, az első mozdulat már megtörtént, és már csak kettő hiányzik a Technika (Treta) befejezéséhez. Ezzel világos, hogy akár szabad akaratból (cause libre), akár kényszerűségből (sugeta) hajtják végre, ugyanazon mozgásokból kell állniuk, mint amiket említettünk; és részesedniük kell egy szögből, amely a Tompaszög (Angulo Obtuso), amikor a kard felemelkedik a Violentoval, elkerülve (a Natural mozgás kizárásával) a Hegyesszög (Angulo Agudo) részvételét, amely ezáltal keletkezett volna. És mindezen megfontolások ellenére mondom (abszolút ítéletként), hogy alávetett helyzetben (de causa sugeta)- bár a lehetőség fennáll - nem szabad sem Reués-t , sem Tajo-t, sem fél-Tajo-t, sem fél Reués-t, sem Estocada-t (szúrást) indítani, tekintettel a nyílvánvaló veszélyre, amelyet azokra jelentenek, akik megkísérlik őket; amint azt a későbbiekben elmondjuk, és észérvekkel, valamint az igazsággal bizonyítjuk. És mivel úgy ítélem meg, hogy ezen ismeret birtokában (feltéve, hogy amit veszélyesnek minősítünk és kizárunk, azt úgy kell tekinteni, mintha nem is létezne), tekintettel arra, hogy nem szabad használni ezáltal elkerülhető a kérdés, hogy pontosan hány egyszerű mozgás fajtából kell állniuk ezen Technikáknak (Tretas), ha alávetett helyzetben (de causa sugeta) vannak. A Medio Tajo és a Medio Reués formációja két mozgásból áll: az egyik előkészít (dispone), a másik végrehajt (executa). Amelyik előkészít, az a Remiso. Amelyik végrehajt, az a Reduccion (redukció); azzal a különbséggel, hogy a Medio Tajo a jobb oldalról indul, a Medio Reués pedig a bal oldalról. Ezek a vizszintesek (Oricontales) fajtához tartoznak: az ellenfél által tett kitérés (desvio) szüli őket; formációjuk nem ír le kört, sem annak egy részét, se nagyobbat, se kisebbet; mert az előkészítő Mozgás egy Vonalon halad, és ugyanazon tér vissza a végrehajtó (mozgás) is; emiatt ezeket a Technikákat nem nevezik Körkörösnek, ellentétben a Függőleges és Átlós Tajokkal és Reuésekkel Az Altibajok (fentről-le csapások) két mozgással formálódnak, melyek a Violento, amely előkészít, és a Natural, amely végrehajt: Ezek a függőlegesek (Verticales) fajtához tartoznak, de szükséges megjegyezni, hogy bár csupán ez a két mozdulat alkotja őket, ez nem bír a szükséges tökéletességgel, mivel a sebzés végrehajtása csekély erővel (pocp rigor) történik, tekintve a kis ívet (poco buelo), amit befuthat. Ahhoz tehát, hogy tökéletes legyen, szükséges lesz két mozgást hozzáadni a Cselekvő (Actor) háta mögött; Így végül négyből fog állni: kettő elöl, kettő hátul. elkezdjük formálni a Violentoval, leeresztve a hátunk mögé a Naturallal, majd ismét felemelve a Violentoval, és végrehajtva a sebet a Naturallal Ez ezen technikák (Tretas) tökéletes formációja, amit Mesterünk is elismert, figyelmeztetve a csekély hatásra, amely a két mozgásból állókból eredne; s ahhoz, hogy erőteljes (riguroso) legyen, kettőnek a küzdők között, kettőnek pedig a Cselekvő mögött kell történnie ahhoz, hogy végrehajtásuk tökéletes legyen, két további mozgással kell formálódniuk, melyek a Reducción és a Remiso, amelyek a hátulsó résznek felelnek meg; és ezek is négy mozgásból fognak állni, kezdve a Remiso formálásával, folytatva a hát felé irányuló Reduccionnal, visszatérve a Remiso-val, és végrehajtva a sebet a Reduccionnal; lévén bizonyos, hogy a tökéletes találat eléréséhez ezen Technikák (Tretas) formálási módjában úgy kell eljárni, ahogy azt kijelentettük. S mivel a függőleges és átlós Tajok és Resuések, a

medio Tajok, medio Resuések és Altibajok formációjáról(melyek azon Technikák, amelyekkel vágással sebesítenek) megadtuk a kellő ismeretet, és ezáltal megszereztük a tudást az őket alkotó Mozgásokról, valamint arról, hogy a szükséges erővel (Rigor) érjenek célba, (e két utolsó fajtának) négyből kell állnia: a három előkészítőből és az egy végrehajtóból, helyénvaló lesz értekezni az Estocada-ról (szúrás), annak formálási módjáról és a mozgásról, amely a végrehajtásért felelős. Az Estocada a Movimiento Accidental (véletlen vagy járulékos mozgás) segítségével formálódik, nem igényelve másokat, amelyek előkészítenék; egyedül bírva ezzel az elsőbbséggel, anélkül, hogy bármely más egyszerű mozgásfajta alkotná: ez akkor értendő, ha a Vívót (Diestro) a Derékszög (Angulo Recto) pozíciójában tekintjük, ahol - mivel a kard összhangban van az ellenfél testével - egyedül ezen Mozgással sebezhet, egész testével előre haladva. De ha a (vívó) valamely más egyenes állásban (Rectitud) találja magát, anélkül, hogy a kard hegye az ellenfél érintési pontjára irányúlna, a mozgásnak Vegyesnek (Mixto) kell lennie, aszerint, hogy hol található a kard: ha magasan van, akkor a Natural és az Accidental Vegyes mozgása lesz; mert ugyanabban az időben süllyed, keresve a megfelelő pontot, és halad előre, végrehajtva a sebet. Ha pedig mélyen találja magát, akkor a Violento és az Accidental (vegyes mozgása); ha pedig oldalról (szúr), akkor a Reduccion és az Accidental vegyes mozgása. Ezek a mozgások okozzák az Estocada (szúrás) sebesülését azáltal az egység által, amelyet az Accidental-al alkotnak, amelyhez kizárólag tartozik (a szúrás); emiatt nincs is belőle több, mint egyetlen fajta. Mert bár különböző nevekkel illetik, az csupán a formálásuk módja szerint van így, nem pedig azért, mert más mozgással végrehajthatóak lennének. Bizonyítsuk ezt az igazságot egy világos példával: háromféle módja van a szúrással való sebesítésnek, melyeket a jobb érthetőség kedvéért Kör (Circulo), Félkör (medio Circulo) és Negyedkör (quatro Circulo) szúrásnak nevezzük. A nagyobb világosság kedvéért jó lesz elmagyarázni e kifejezések mindegyikét, és így elérjük célunkat. A Kör szúrás (Estocada de Circulo) az, amelyet a Vívó (Diestro) akkor formál, amikor kardja az ellenfél testén lévő jobb oldali Mellékvonalra (Linea Colateral derecha) irányul az általa kifejtett uralás (sugecion) miatt, az ellenfél kardját lefogva belső oldalról; (ez a helyzet) arra kötelezi (a vívót), hogy a szabaduláshoz kerülje meg alulról az ellenfél kosarát (guarnicion), egy Körvonalat írva le útközben, amíg vissza nem tér ugyanazon Ponthoz, ahonnan az első mozdulat indult; s mivel ott ér véget, ahol elkezdődött, bezár egy kört, amiről a sebesítés a nevét kapta. De nem azért, mert ezzel (a körrel) végrehajtható lenne, hanem mert meg kell előznie a Movimiento Accidental-nak (előrehaladó mozgás), amelyhez a végrehajtás tartozik. A Félkör (medio Circulo) az, amely nem ír le többet annak felénél; amelyik pedig nem halad többet a negyedrésznél, azt Negyedkörnek (quatro Circulo) nevezzük. Fix szabály végrehajtásának (a végén) ezen mozgással (Accidental-lal) kell történnie, és semmi mással. Szintén biztosnak és csalhatatlannak kell venni, hogy a hat egyszerű mozgásfajta közül csupán három bír azzal a hatalommal, hogy sebezni tudjon, amelyek (mint említettük) a Natural, a Reduccion és a Accidental, valamint a Vegyesek, amelyek ezen fajtákból állnak össze. Úgy vélem, mindarról, ami a Technika és annak fajtái; megértve a Vonalakat, amelyeken a sebesítéseket végre kell hajtani, s ahonnan a neveiket kapják; formálásuk módját; hogy hány mozgásból állnak; melyek azok, amelyek sebeznek, és melyek azok, amelyek előkészítik a sebet.Mivel ezzel kapcsolatban ezen résznél nincs más tennivalónk, helyénvaló lesz folytatni a Lépés (Compás) és fajtáinak definiálásával; hiszen a Vívó(Diestro) számára oly szükséges ennek ismerete, hogy a Technikák sikeresek legyenek, mivel ezek által valósul meg a végrehajtásuk, és ez Tudományunk egyik legfontosabb alapelve.

VI. FEJEZET

A LÉPÉS (Compás) meghatározásáról és annak fajtáiról.

A Compas egy mozgás, amelyet a test végez, amikor elhagy egy helyet, hogy elfoglaljon egy másikat; a nagyobb világosság kedvéért bizonyos, hogy Compás-t tenni ugyanaz, mint egy lépést tenni: ez egy gyűjtőfogalom (genero), melynek öt egyszerű fajtája van, melyek nevei:

- Recto (egyenes)
- Curbo(íves)
- Transversal(Haránt)
- de Trepidation (Remegő/Fellépő)
- Extrano (idegen/Különös)

Van további kettő, melyek Vegyesek (Mixtos):

- Trepidation
- Extrano
- Transversal és Curbo vegyítése;

de ezek kifejtéséhez és megismeréséhez szükség van a Kör Bemutatására (Demonstration del Circulo), melyet a két küzdő közé képzelünk el; ha ez megvan, felettébb nagy könnyedséggel definiálható az említett fajták mindegyike adva a pillanatnylag célszerű ismereteket; de elsősorban elkerülhetetlen és pontos magyarázatot adni a jelenlévő Figuráról, annak vázlata szerint:

- (A) Egyenes vonal (Linea Recta), a külső lépéshez (Compás Extrano).
- (B) Köztes vonalak.
- (C) A bal láb végtelen vonala.
- (D) A jobb láb végtelen vonala.
- (E) Saját középpont (Centro propio).
- (F) Az Átmérő vonala.
- (G) Egyenes vonalak, amelyek a derékszöget alkotják.
- (H) A közös távolság középpontja (Centro de la comun distancia).
- (I) A kerület vagy periféria vonala.

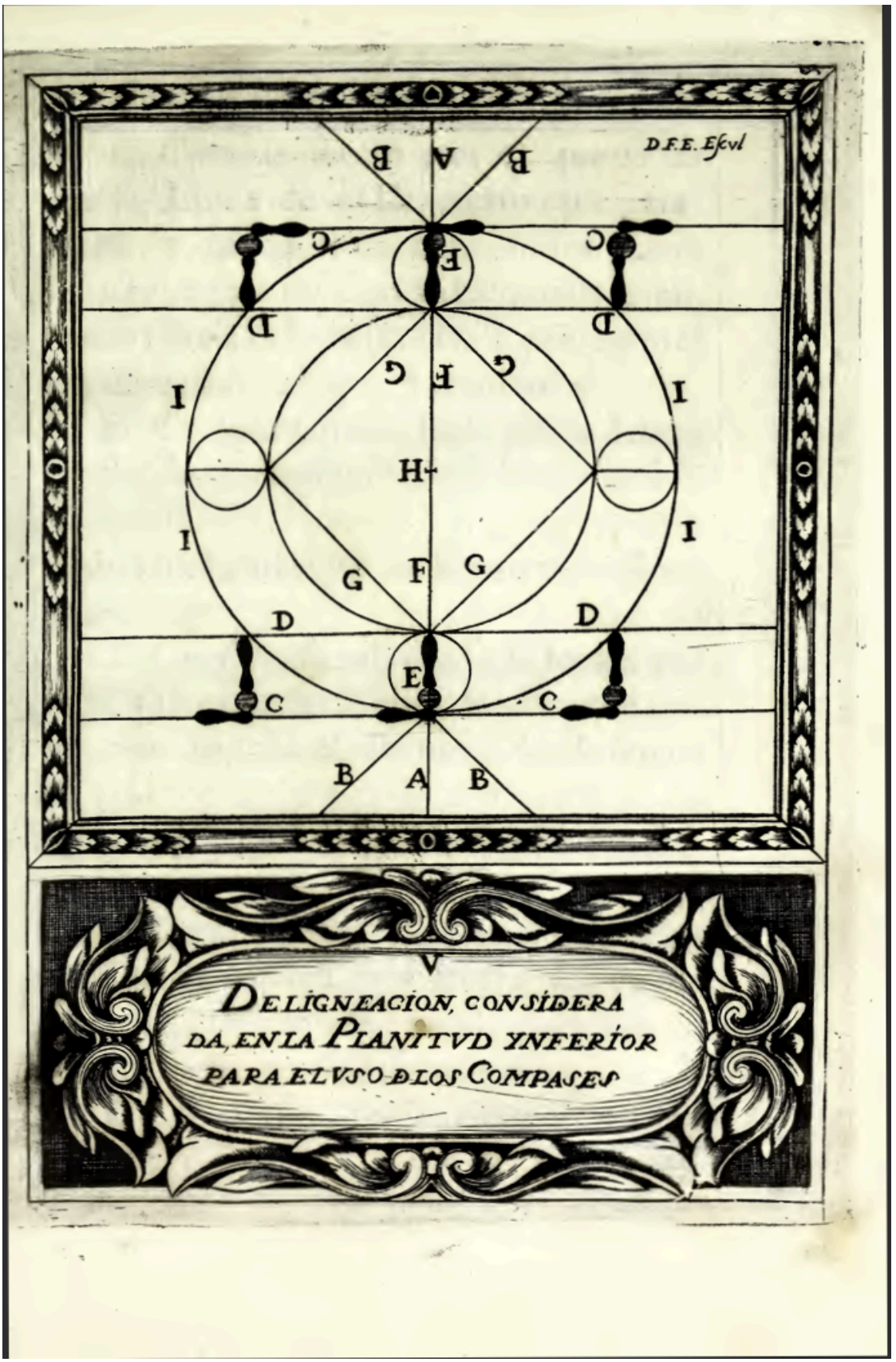

V

DELIGNEACION, CONSIDERADA, EN LA PLANITVD YNFERIOR PARA EL VSO DE LOS COMPASES

- A Compas Recto (egyenes lépés) az, amelyet az Átmérő vonalán teszünk, amely keresztül szeli és két egyenlő részre osztja a Kört, ahogy a Bemutatáson látható az (F) betünél. A jobb láb kezdi, és a bal követi.
- A compás Curbo (Íves lépés) az íves Vonalon Történik, a kerület bármely oldala felé, amelyet az (I) betű jelez. Formálhatja mindkét láb, mindegyik a rá eső rész felé.
- A Compás Trasversal (Haránt lépés) bármelyik olyan Egyenes Vonalon formálódik, amely az egyenesvonalú szögeket alkotja, ahol a (G) betű jelzi, megkülönböztetve a jobbat és a balt; és formálása kizárólag a jobb lábat érinti.
- A Compás Extrano (különös) vagy Retrocedente (Hátráló) az, amelyet azon az Egyenes Vonalon teszünk, amely hátrafelé vezet, ahol az (A) jelzi; és végrehajtása kizárólag a bal lábat érinti.
- A Compás de Trepidation az Egyenes Vonalakon, melyeket Végtelennek (Infinitas) nevezzük, s melyeket a (D) és (C) betűk jeleznek; A Trepidation) mindkét lábbal elkezdhető.
- A Compás Mixtó de Trepidation y Extrano (Vegyes remegő és különös lépés) a Köztes Egyenes Vonalon (Linea Recta Intermedia) történik, amely a Végtelen és az Egyenes (vonal) között van, ahol az Extrano (B) található. Mivel mindkét fajtából részesedik, ezt a nevet kapta: bármelyik lábbal el lehet kezdeni.
- A Compas Mixto de Transversal y Curbo (Vegyes haránt és íves lépés) a Befejezés mozdulatának (Movimento de Conclusion) végrehajtására szolgál, és kizárólag a Cselekvő (Actor) bal oldala felé végezhető. A jobb láb kezdi, és az is fejezi be. Ez egy olyan lépés, amely külön Bemutatást igényel a könnyebb érthetőség végett; és mivel ismerete nagy fontossággal bír a valódi Destreza használatához, nem tűnik helyénvalónak elhagyni a bemutatását, ahogyan az következik

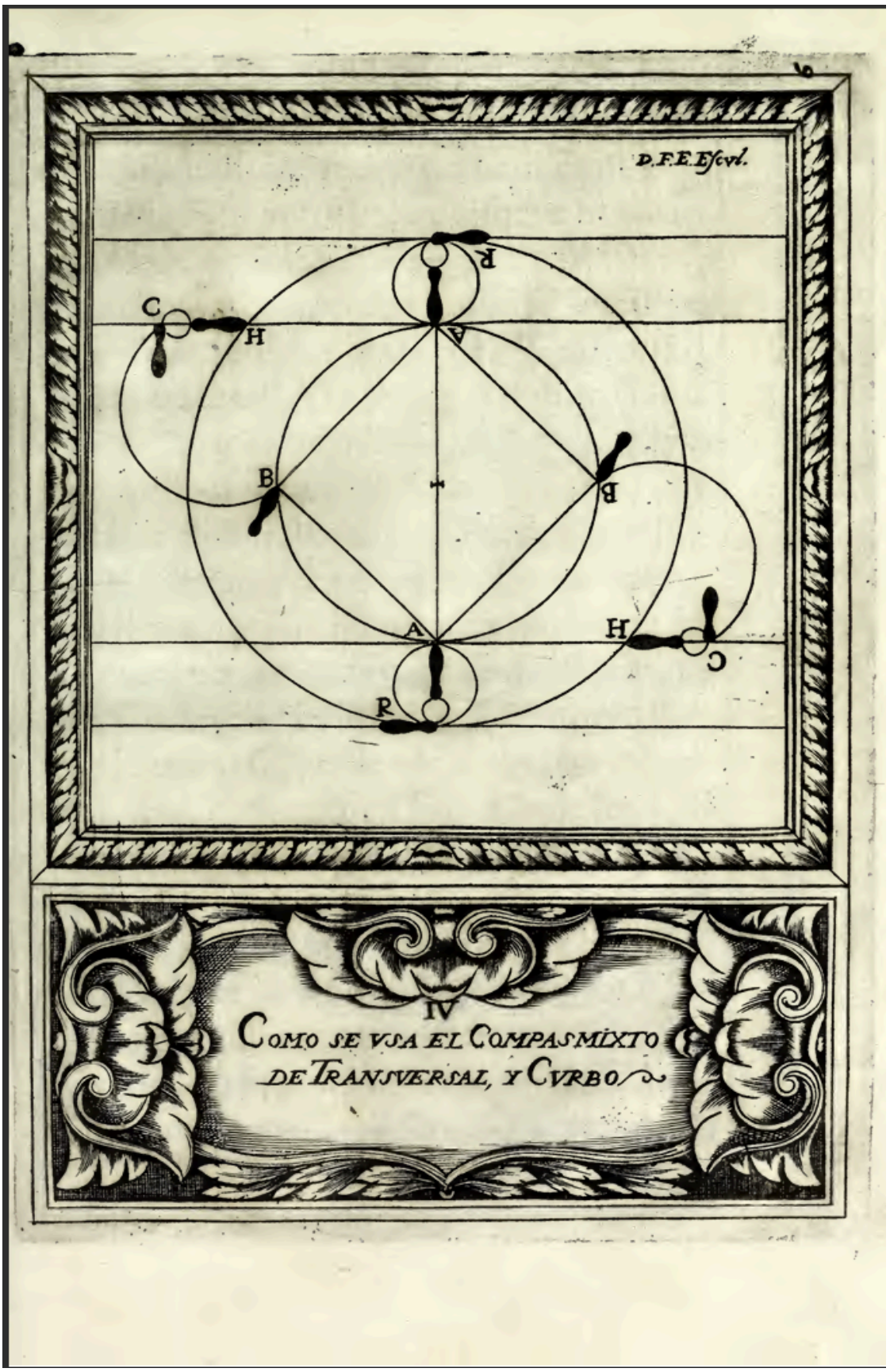

IV

COMO SE VSA EL COMPAS MIXTO DE TRANSVERSAL, Y CVRBO.

Könnyedén megérthető a jelenlévő Bemutatás segítségével a Haránt és Íves Vegyes Lépés formálásának módja; hiszen látható, hogy a jobb lábbal kezdődik, megadva a harántot (Transversal) az egyenes vonalon az (A) ponttól a (B) pontig; s miután megszilárdult rajta, átlép a bal láb, formálva az íves Lépést(Compás Curbo) a körívén az (R) ponttól a (H) pontig, megérkezve az ellenfél Végtelen Vonalára; majd miután megszilárdult rajta, befejezi a jobb (láb), szintén Íves Lépést formálva, áthaladva a (B) ponttól a (C) pontig, a bal láb mögé helyezve azt, ugyanazon az ellenfél Végtelen Vonalán. S mivel összetétele két egyszerű fajtából áll, Így jön létre a Vegyes, ahogyan azt jeleztük. A lépések fix mennyiségének meghatározását a tételek végrehajtásához feletteb nehéz (sőt lehetetlen) dolognak tartom; mert ahogyan a távolságok aránylanak, a Vívó (Diestro) úgy rövidíti le a saját Lépését, ahogyan az ellenfél megnyújtotta a magáét. Az, hogy a lépés hosszú vagy rövid lesz-e, mindkét fél részéről szabad akarat kérdése, és nem egy kényszerű szabály; nem lehet fix pontot adni olyasvalaminek, aminek eleve nem lehet. Mert ahogyan adódhat öt lábnyi távolság, úgy adódhat négy vagy egy is. Csak egyetlen esetben lehetne fix mértéket adni: ha az egyik küzdő fél mozdulatlanul maradna a helyén; ekkor a távolságok változatlansága miatt meg lehetne határozni a Lépések pontos mennyiségét. De jól belátható, milyen ritka a mozdulatlan ellenfél; így fenntartom az ítéletemet, ámbár Mesterünk, D. Luis Pacheco de Narvaez háromféle mértéket adott meg, és megkülönböztetésül elnevezte őket Compás doble-nak (vagy Geometriai lépésnek), Compás Senzillo-nak(egyszerű) és Passada-nak; a duplának öt-lábnyi hosszúságot adva egy-lábnyi szilárd rész (ahová a láb érkezik) és négy lábnyi üres köz-, az egyszerűnek pedig hármat, egy lábnyi szilárddal és kettő-lábnyi üres köz; a Passada-nál pedig kettő, egy szilárd és egy üres köz. mindezzel együtt ez nem elegendő ahhoz, hogy ne lehessen hat, négy vagy akár egy lábnyi lépést tenni. Ezért abszolút értelemben mondom, hogy csupán a Küzdők ismerete és képessége tudja arányosan mérni a távolságokat, általános szabályként tartva: ha az ellenfél hosszú lépéseket tesz, a Vívónak (Diestro) rövideket kell tennie, egyikkel pótolva a másik aránytalanságát; és így érhető el a tökéletesség a formálásuk módjában.

Mivel nincs más elmondanivalónk a Lépések ezen tárgykörében, amíg egy másik alkalommal vissza nem térünk rájuk, helyénvaló lesz folytatni a Kard felosztásának és fokozatainak (graduacion de la Espada) bemutatásával és ismertetésével; mivel ez ezen Tudomány egyik legalapvetőbb alapelve, és ismerete igen fontos és szükséges a saját védelem és az ellenfél megtámadása érdekében.

****

****

****

****

****

****

*

V.FEJEZET

A Kard felosztásáról és fokozatairól.

A jelenlévő Bemutatás megmutatja az Erő Fokozatait (Graduacion de Fuerca), amelyeket a kardnál figyelembe kell venni; s ehhez (a pengét) tíz egyenlő részre osztjuk, melyeket Fokoknak nevezünk, kezdve a hegytől az egyes számmal, egészen a kosárig (guarnicion) a tizes számig; megjegyezve, hogy ahogyan emelkednek a fokok számai, úgy növekszik az erő is. Az ok világos és természetes: mivel a test az erő középpontja, és ezt a kar közvetítésével közli a karddal, bizonyos, hogy az a rész vagy fok, amely a legközelebb áll hozzá, nagyobb erővel bír majd, mivel közelebb van a forráshoz; és mindazok, amelyek távolodnak tőle, veszíteni fognak szilárdságukból és értékükből. Emiatt az egyes szám a legnagyobb gyengeség foka, mivel ez van a legtávolabb a testtől.

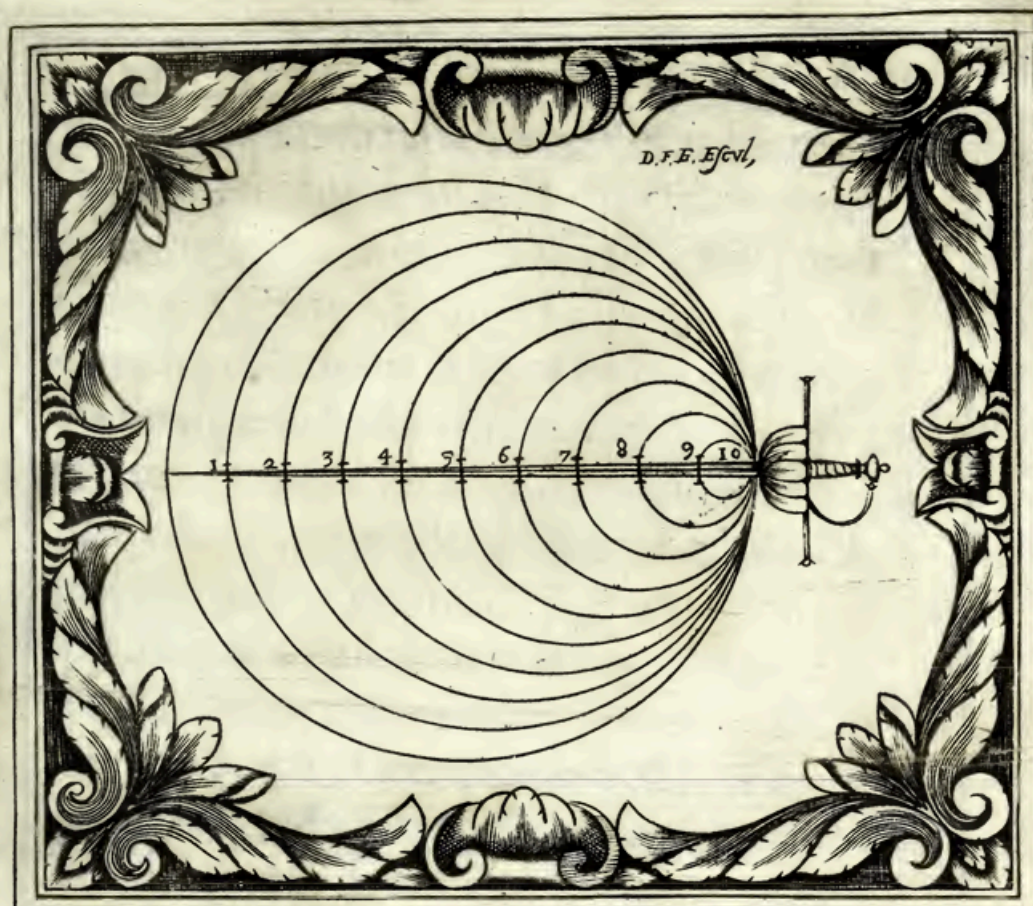

VII

LA GRADVACION DE LA ESPADA.

A tapasztalat megmutatja majd nekünk ezen alapelv nagyszerűségét hiszen általa a Vívónak (Diestro) hatalmában és akaratában áll csökkenteni az ellenfél erejét, és növelni a sajátját, amely természeténél fogva hiányozna belőle. Hogy ez az állítás biztosabb legyen, tekintsünk két egyenlő hosszúságú és beosztású kardot; az egyik érintést tesz a másikon a hatos számmal az ötös felett. Ezzel a Vívó (aki az 5-össel érint) egy fokkal nagyobb gyengeségben van, az ellenfele pedig eggyel nagyobb erőben. Ebben az esetben korrigálnia kell a fokozatot (graduarse), a saját kardjának hetes szánát az ellenfél hármasa fölé helyezve. Ezzel a saját erejét annyival növeli, amennyi a számok különbsége - ami itt négy fok- , miközben ugyanilyen mértékben csökkenti az ellenfelét. Így tehát Általános Szabályként kell kezelni, hogy a nagyobb számok fölényben vannak a kisebbek felett, figyelmeztetés: törekedni kell arra, hogy mindig a nagyobb (fokozatokat) helyezzük a kisebbek fölé, és így elérjük a fölényesebb beosztást és védelmet.
Miután lefektettük ezen alapelveket, amelyek egyetemesen magukba foglalnak mindent, amivel e Tudomány foglalkozhat, úgy tűnik, felmerül egy nehézség, amely oly világosan megnyílvánul, hogy ha nem oszlatjuk el, lehetséges, hogy egyesek kételyekkel küzdenek majd az általa okozott aggály miatt. Ez pedig az, hogy mivel e Tudománynak különös célja a saját védelem és az ellenfél megtámadása (amennyiben az a védelemhez szükséges), s mivel e kettő olyannyira különbözik egymástól, mintha végletek lennének, úgy tűnik, hogy pusztán ugyanazon alapelvekkel nem érthető meg két ennyire ellentétes dolog bizonyos, hogy ezen alapelvek alatt megtalálható a megfelelő ellentét, az egyenlőtlenség és az ellenállás miatt, amely tapasztalható a fajtái között, sőt egyetlen fajtán belül is, a fokozatok vagy idő mértéke által; de hogy eloszlassunk bármiféle kételyt, pontosan ki kell fejteni az ellentéteket, s így a tétel tisztázva lesz, ami után akadálytalanul folytatjuk.

****

****

****

****

****

*

HARMADIK ÉRTEKEZÉS

Az ellentmondásról és szembenállásról, amely a már meghatározott és bizonyított alapelvek fajtái között fennáll.

Mivel eljött az ideje, hogy rátérjünk e Tudomány egyetemes előírásainak kifejtésére, elsősorban arról a legbiztonságosabb helyzetről és alapállásról (planta) kellett tájékoztatást adnunk, amelyben a Vívónak (Diestro) az ellenfelével szemben rögzülnie kell. Mivel ez Derékszög (Angulo Recto) elvén alapul, őt ebben (a helyzetben) határozzuk meg, hogy részesévé válhasson mindannak, amit már korábban meghatároztunk és bebizonyítottunk; és mivel eggig az időig nem volt szükséges (hogy ezt bizonyító módon kifejtsük), a Vívót az ellenfelével együtt vizsgálni (mivel eddig csak a végrehajtás módját érintettük), nem figyeltük meg azt a módot, ahogyan az ellenféllel szemben viselkedni kell a tételek tárgyalásakor. De mivel folytatni kell e témát, megismertetve azt a célszerű egyenlőtlenséget, amely az egyetemes alapelvekben tapasztalható a fajtáik közötti szembenállás miatt, és ehhez az is szükséges, hogy legyen, aki javaslatot tesz (támad), és ne hiányozzon az sem, aki ellenszegül (védekezik), nem hagyhatjuk el a Vívó és ellenfele rögzítését (alapállását), sem pedig a ***Medio de Proporcion*** (Arányos Távolság) kifejtését. Ez ugyanis az első dolog, amit meg kell tenni bármely felmerülő kérdés megkezdéséhez: hiszen ha már mindenre képesek vagyunk, ami a kiválasztáshoz szükséges, folytatni fogjuk a szembenállásokkal, bemutatva azt, ami az érthetőség megkönnyítése érdekében célszerű.

I. FEJEZET

Arról, hogyan kell megválasztani az Arányos Távolságot (Medio de Proporcion).

Az Arányos Távolság megválasztása egy olyan arányos és megfelelő távolság meghatározását jelenti, amelyből a Vívó képes felismerni az ellenfél mozdulatait; mivel bármely döntését meg kell előznie (az ellenfél mozdulatának), legyen szó a testről, a karrol vagy a kardról: a test esetében lépés(compás), a kard esetében pedig a technika (Treta) megformálása révén.Ennek elérésének módját a következő Bemutatás tanítja meg; hiszen világosan kinyilatkoztatja, hogy a hiba elkerülése érdekében (sőt, a találat tökéletes elérése végett) a Vívónak össze kell mérnie a saját kardját az ellenfelével, oly módon, hogy (a saját kardjának hegye) ne nyúljon túl az ellenfél kardjának markolata gombján (pomo); ez az elővigyázatosság nemcsak a mozdulatok felismerésére szolgál, hanem arra is, hogy megtudjuk, az ellenfél kardja hosszabb-e a mienknél. Továbbá tudatában kell lenni annak, hogy ha a két küzdő fél egyenlő fegyverekkel rendelkezik, az, aki először választja meg a Távolságot, mindkettőjük számára megteszi azt; ezt hívják Saját és Kisajátított Arányos Távolságnak (Medio de Proporción Propio y Apropiado), mivel a Vívó egy időben vette fel azt saját maga számára, és kínálta fel ugyanezt a helyzetet az ellenfelének. De ha a kettő közül az egyiknek hosszabb a kardja, és ő választja meg a távolságot az említett módon, azt Saját Arányos Távolságnak nevezzük, mivel a választás csak őrá vonatkozik, a másikat pedig aránytalan (des proporcionado) helyzetben hagyja. Ha pedig az, akinél a rövid kard van, eléri a hegyével az ellenfél markolatkosarát (guarnicion), azt KISAJÁTÍTOTT ARÁNYOS TÁVOLSÁGNAK nevezzük, mert kisajátítja és felkínálja azt a TÁVOLSÁGOT, amelyet a másik nem választott meg. Ám bár mindezzel tisztában kell lenni, itt csak az egyenlő fegyverek megválasztását fogjuk bemutatni, mivel most ezeket fogjuk használni.

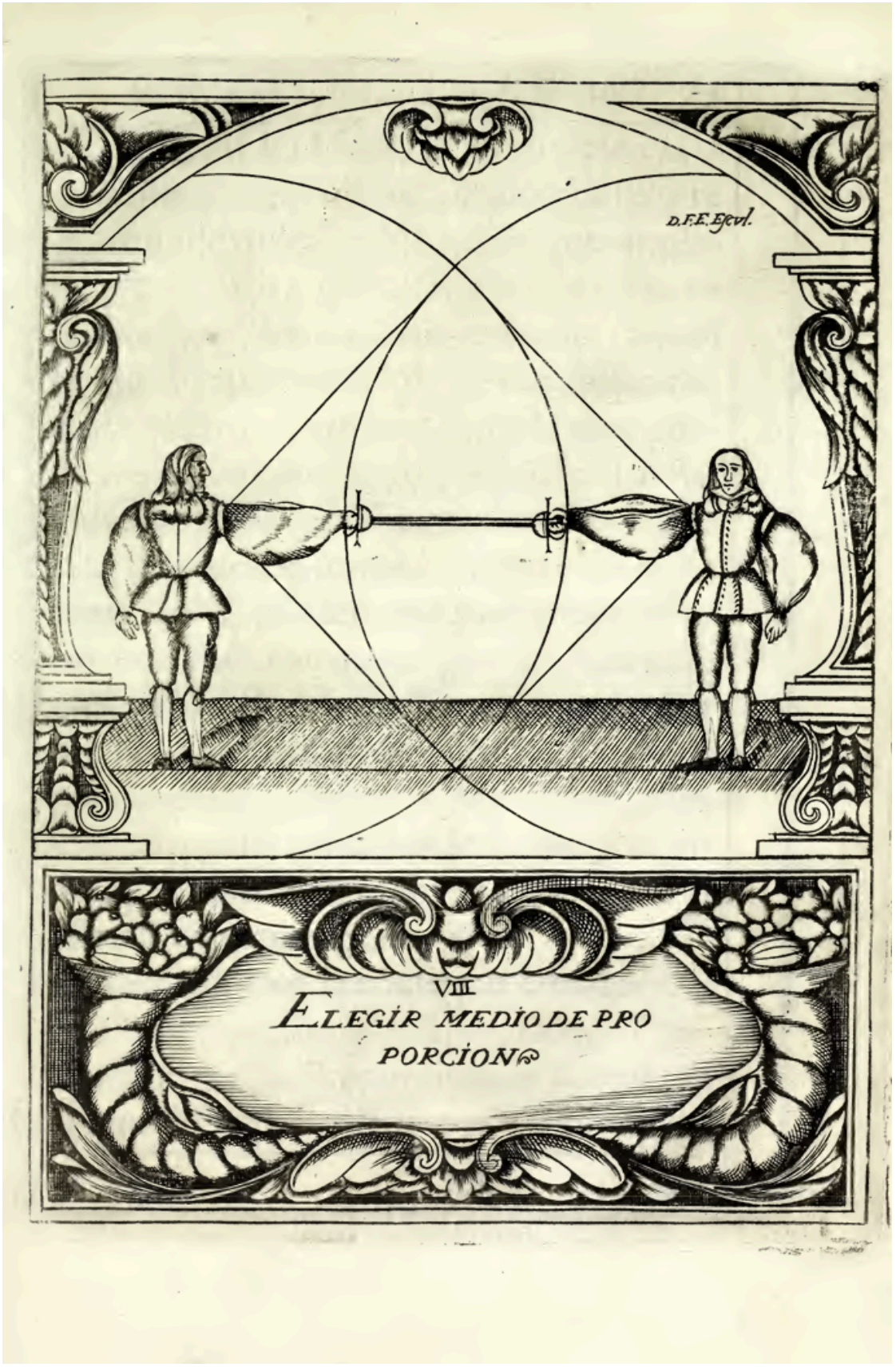
D.F.E. Egcvl.
VIII
ELEGIR MEDIO DE PRO
PORCION

Az ARÁNYOS TÁVOLSÁG (medio de Proporción) végén veszi kezdetét az ARÁNYOSÍTOTT TÁVOLSÁG (medio Proporcionado); mivel szükséges, hogy az egyik megszűnjön létezni, hogy a másik elkezdődhessen. Ennek jobb megismeréséhez meg kell értenünk, hogy az ARÁNYOSÍTOTT TÁVOLSÁG az a távolság, amelyet a Vívó határoz meg, és amelyből képes megsebezni az ellenfelét, miközben ő maga védve marad. Ez nem egyetlen pont, és nem is lehet az, mivel a sebzésnek különböző módjai kínálkoznak, így nem lehet mindet egyetlen távolsággal átfogni. Ebből adódóan szükséges, hogy minden egyes technikafajtához (Treta) külön ARÁNYOSÍTOTT TÁVOLSÁG tartozzon; biztosnak véve, hogy minden alkalommal, amikor olyan helyzetben vagyunk, ahonnan támadni tudunk, miközben védve maradunk, elértük a megfelelő (Távolságot).

Három módja van ezen Távolság elérésének, melyeket

- saját (Propio),
- Kisajátított (Apropiado)
- Átvitt (Transferido)

módnak nevezzük.

- A Saját Arányosított Távolság az, amelyet a Vívó egyedül szerez meg, amikor az ellenfél várakozik rá.
- A Kisajátított (Apropiado) az, amelyet az ellenfél kínál fel, amikor mozdulataival lehetőséget ad a kockázat nélküli sebzésre.
- Az Átvitt (Transferido) pedig az, amelyet a Vívó vesz el az ellenféltől, szembe állva vele saját Lépéseit (Compases) és Mozdulatait, oly módon, hogy végül magáévá teszi a Távolságot, amelyet a másik keresett.

Mesterünk (Luis Pacheco de Narvaez), figyelembe véve annak valóságát, azt mondja: azért nevezik valójában Középnek (Medio), mert nélkülöz minden szélsőséget; Arányosítottnak (Proporcionado) pedig azért, mert a mozdulatnak, amelyet a Vívó végez, olyan mértékűnek kell lennie, hogy ne legyen benne semmi felesleges, de ne is hiányozzon belőle a szükséges. És hogy tovább méltassam nagyszerűségét azt mondom: bizonyos, hogy aki képes tökéletesen megvalósítani ezt, az eléri e Tudomány célját, hiszen az nem más, mint felkínálni ezt a távolságot, biztosítva a saját védelmet és az ellenfél elleni támadást. És így, felkészülve és átgondolva mindazt, ami ezen ismeret megszerzéséhez fontos távolságok jelentőségére figyelmeztettünk, folytatni fogjuk a Szögek szembenállásának és a többi alapelvnek a bemutatását, ahogyan azok sorrendben követik egymást.

****

****

****

****

****

****

*

II. FEJEZET

A szögek szembenállásáról.

A Derékszög (Angulo Recto), nagyobb elérési távolsága és védelmi ereje révén, szemben áll a Tompaszöggel (Obtuso) és a Hegyes- vagy Élesszöggel (Agudo). És mivel lehetetlen, hogy ha az egyik küzdő fél ezt választja, a másik is megtehesse ugyanezt (mivel csak egyetlen vonal létezik, ahol ez értelmezhető, és az már foglalt), a másik fél kénytelen a másik két típus egyikében részesülni. Ezek, mivel kisebb az elérésük, nem képesek sebet ejteni, sem elkerülni a sebesülést attól, aki a Derékszög elve szerint áll. Ám hogy a javasolt tételt jobban előkészítsük, ezen állítást gyakorlatban is be kell mutatni, ahol felismerhető lesz a Vívó (megkapja) azt a hasznos gyümölcsöt, amelyet a valóságban a geometriai mértékek kínálnak. Hiszen a kör felosztása, valamint a szögek fokozatai és értékei révén eljutunk annak ismeretéhez, hogyan állítsuk szembe az egyiket a másikkal, Megismerjük azoknak a hibáit is, akik meggondolatlanul és minden észszerű alap nélkül azt mondják, hogy sebet lehet ejteni Derékszögből Derékszögbe (de Recto a Recto). Nem veszik ugyanis észre, hogy ha a küzdő felek egyike tökéletesen rögzíti magát ebben (a helyzetben), a másik semmiképpen sem érheti el ugyanezt. Ennek oka, hogy a felső Átmérő vonala (Linea del Diametro superior) - ahol a kart és a kardot elhelyezkedni véljük - nem képes befogadni mindkettőjüket. Hogy a bemutatás még világosabb legyen, megjegyzendő, hogy az (A) betűvel jelölt alak az, aki a Derékszög (Angulo Recto) elve szerint áll; a (B) betűvel jelölt pedig az, aki kényszerből a másik két fajta (szög) egyikében részesül, amelyek rövidebb elérésűek.

IX

OPOSICION DE ANGVLOS

Az előző Bemutatás révén hírt kapunk a sebesítés módjáról is, amelyet Távoli Szélső Pontról (Extremo Remoto) való (támadásnak) nevezzük. Ez az a hely, ahonnan a Derékszög elve szerint sebet ejtünk az ellenfélen a legközelebbi érintési ponton, ahol a kar és a test találkozik. Oly módon történik ez, hogy ha egy egyenes vonalat húznánk az egyik vívó vállától a másikéig, és ezt a Vívó a karjával és kardjával elfoglalná, tökéletesen eleget tenne a Derékszög elve szerinti sebesítés előírásának. Amint az a kör felosztásából is látható: látszik, hogy kardjának hegye a rá eső kilencven foknak felel meg, miközben az ellenfél kénytelen elmaradni ettől a számtól. Ez azért van, mert az ő kardja a Hegyes-szögben(Angulo Agudo) részesül, elfoglalva a nyolcvan fokot, vagy túllépi a kilencvenet, ha esetleg a Tompaszög (Obtuso) felé hajlana, a kardját a száz foknak megfelelő helyzetbe hozva bármilyen formában is legyen, kisebb eléréssel bír, és emiatt nem tudja elkerülni a sebesítést. A Tompaszögek (Angulos Obtusos) fajtái között is fennáll a szembenállás, a fokértékük szerint; mert azok, amelyek több fokot foglalnak magukba, szemben állnak azokkal, amelyek kevesebbet, ahogyan azt a Bemutatás is tanítja. Felismerve és figyelembe véve, hogy az a Tompaszög, amely száz fokos, szemben áll azzal, amely százharminc fokos; mivel rögzített tény, hogy az előbbi közelebb található a Derékszöghöz, és annál nagyobb eléréssel bír, minél közelebb van hozzá. Ugyanezt a szembenállást fogadja el a Hegyesszög (Angulo Agudo) fajtája is, de egy különbséggel: a nagyobb fokértékűek állnak szemben a kisebbekkel. így a nyolcvan fokos Hegyesszögnek nagyobb az elérése, mint annak amely (ötven fokot) foglalna magába, ugyanazon okból kifolyólag, amit a Derékszöghöz való közelségről mondtunk, amellyel szemben áll a távolabbi (szöggel).

****

****

****

****

****

****

*

III. FEJEZET

A Mozdulatok szemben állásáról.

Azon biztos ismeretek birtokában, miszerint a végrehajtó mozdulatok működéséhez elengedhetetlen, hogy azokat először az előkészítő mozdulatok (dispositivos) előzzék meg, úgy vélem, könnyűszerrel bemutatható az a szembenállás, amely az egyes fajták között fennáll. Így tehát elkezdjük szemben állítani az Előkészítőket:

- Az Erőszakoltat(Violento), hogy végrehajthassa a Természetest (Natural);
- A Lanyhát (Remiso), hogy végrehajthassa a Szűkítést (Reduction);
- A Különöst (Estrano), hogy működésbe hozza a Véletlent (Accidental).

Ezzel azt mondom, hogy ez utóbbi az, amely minden mással szemben áll, mert mivel a Derékszög (Angulo Recto) elve szerint működik, övé a nagyobb elérés előnye, haladva a legközelebbi Érintési Pont (Punto de Tocamento) felé, ahol a sebet kell ejteni az ellenfélen. Ám hogy jobban képessé váljunk (ennek megértésére), és bizonyosságot szerezzünk e tétel igazságáról, meg kell vizsgálnunk ezen mozdulatok formáját, és fel kell ismernünk azt a kétségbevonhatatlan szembenállást, amelyet az Accidental-lal (Véletlen mozdulattal) szemben kifejtenek.

Az ERŐSZAKOLT mozdulat (Movimiento Violento) - amely, mint már mondtuk - felfelé emelkedik a Felső Egyenes (Rectitude Alta) felé a Tompaszög (Angulo Obtuso) elve alapján, csökkentve az elérést, és eltérítve a kardot az ellenfélen számításba vett Érintési Pontoktól. Ez ellentétes az Accidental-lal, amely a Derékszög (Angulo Recto) elvén halad a legnagyobb eléréssel, egy fix pont felé ; olyannyira, hogy mire az Erőszakolt mozdulat eléri a végpontját, az Accidental már végre is hajtódott.

A LANYHA mozdulat (Movimento Remiso), amely az oldalsó egyenesek (Rectitudes de los lados) felé (halad), szintén csökkenti az elérést, és eltér az ellenféllel való megfelelőségtől, és ugyanezen okokból ellentétes az Accidental-lal.

A KÜLÖNÖS mozdulat (Movimento Estrano), amely lerövidíti az elérést, bár nem veszíti el az ellenféllel való szemközti irányt, ugyanolyan szembenállásban van az Accidental-lal; mert ugyanabban az időben, amikor az egyik (Vívó) hátrál, hogy előkészítsen, a másik előrehalad, hogy végrehajtsa a sebesítést, és ezt nyilvánvalóan el is éri.

Szintén szemben áll a Természetes mozdulattal (Movimiento Natural), amely a Derékszögből ereszkedik le az Alsó Egyenes felé a Hegyes-szög (Angulo Agudo) elve alapján, ugyanazon eltérés és eléréscsökkenés miatt, ahogy az már bizonyítást nyert. Ezt azáltal érjük el, hogy kihasználjuk azt az időt (tiempo), amelyben ezek a mozdulatok megformálodnak; oly módon, hogy abban a pillanatban, amikor az ellenfél elkezdi bármelyik említett (mozdulatot), ugyanabban a pillanatban kell a Vívónak is megkezdenie az ő saját (mozdulatát), és így sikerülni fog időben (en tiempo) sebet ejtenie, kihasználva az ellenfél mozdulatait. Ám ha valamilyen véletlen vagy hanyagság folytán elvész az alkalom, miközben az ellenfél a mozdulatok megformálását végzi, és az ellenfél már eljutott azok végpontjához, készen állva a végrehajtó mozdulat megkezdésére, akkor az Accidental (a közvetlen szúrás) ebben az esetben már nem lesz képes megakadályozni a sebesülést.

Ami ilyenkor történhet, az az, hogy mindkét küzdő fél megsebzi egymást: az egyik szúrással (Estocada), a másik pedig vágással(Tajo), fonákvágással(Reves), félvágással (Medio Tajo) vagy félfonákkal (Medio Reves); vagy akár mindketten szúrással, attól függően, hogy milyen előkészítő mozdulatok előzték meg azt. Ezt az egyenlőséget (Kettős találatot) az előírások ismeretének hiánya okozza, ami a végrehajtott mozdulatok szembenállására vonatkozik. Hogy ne essünk ilyen veszélyes hibába, folytatom a kifejtést.

Az Előkészítő Mozdulatokat követik a Végrehajtók, amelyek szembenállása eltérő, mivel a kardok érintkezésével (agregacion) kell végrehajtani A másik pedig szabad okból: olyan módon, hogy az Accidental mozdulat, a Reduccion (visszatérés) és a Natural (amelyek természetüknél fogva a sebesüléseket okozzák) elpusztulnak és szemben állnak a (másik) Natural-lal annak nagyobb gyorsasága, ereje és valósága miatt; és ezen megfontolás alapján fogom elmagyarázni mindezen szembenállásokat a következők szerint.

Az Accidental mozdulat, amely önmagában, agy a Különös (Estrano) előkészület után egy egyenes vonalon érkezik, megfelelve annak az Érintési Pontnak, amelyet az ellenfél választott a szúráshoz (Estocada), elpusztul és szertefoszlik a Natural által; mert a Vívó, hozzáillesztve (agregado) a kardját (a fokok fölényével), elvágja és rögzíti az ellenfelét: oly erővel, hogy lefelé kényszerítve azt a Hegyesszögbe (Angulo Agudo), megfosztja azt az iránytól és az eléréstől, megfosztva őt nemcsak a jelenlegi cselekvéstől, hanem lehetetlenné téve számára, hogy bármit is folytasson .

A Visszatérő mozdulat (Reduccion), amely a Lanyha (Remiso) helyzetből indul ki, hogy végrehajtson egy fél-vágást (medio Tajo) vagy fél-fonákot (medio Reués), szintén ugyanazon okból ellentétes és alávetett a Természetesnek (Natural); mert amikor az ellenfél kardja éppen visszatérne az Érintési Pontra, a Vívó végrehajtja a Tapadást (Agregacion) a sajátjával, leigázza azt, és megfosztja minden lehetőségtől; ezt az akciót nevezzük a Mozdulat Megölésének (matar el movimiento).

A Természetes mozdulat (Natural), amely a Lanyha vagy az Erőszakolt helyzetből indulva leereszkedik, hogy vágást (Tajo) vagy fonákot (Reues) hajtson végre, csak saját fajtájával áll szemben, másmilyennel természetéből adódóan nem: így amikor a Felső Egyenesről leereszkedik a sebesítéshez, ugyanazzal a tapadással (agregacion) segítjük lefelé, hogy az ellenfél kardja a Hegyesszögbe kényszerüljön, amivel elpusztítjuk az ő szándékát és ugyanolyan haszontalanná tesszük, mint az összes többi szembenálló mozdulatot; mert ahogy Mesterünk, D. Luis Pacheco mondja: a leigázás (sujecion) a mozgásban lévő mozdulatok megsemmisítője. Világosan látszik, hogy ezt a Természetes mozdulatról mondta; hiszen egyedül az ő dolga a leigázás (sugetar), és végső soron egyedül ő áll mindenek felett, mivel ő a legnemesebb, a leggyorsabb és legerősebb.

A Lanyha mozdulat (Remiso) eltéríti az Accidental-t (szúrást), meghiúsítva a végrehajtást, de lehetőséget kínál az ellenfélnek egy új elhatározásra; ezért mindig a leghelyesebb a Természetes mozdulatot használni, ahogy már jeleztük.

A mozdulatok szembenállása után meg kell vizsgálnunk a Technikák (Tretas) szembenállását.

IV.Fejezet:

A technikák szembenállásáról

A függőleges és átlós Vágásoknak (Tajos) és Fonákoknak (Reueses) ugyanazok az előkészítő mozdulataik, mint amiket már említettünk: a Lanyha és az Erőszakolt, hogy végrehajthassák a Természetest. A Szúrás(Estocada) szintén fix ismereteink része, képzése egyedül az Accidental mozdulathoz tartozik. Ezért ugyanilyen állandó és kétségbevonhatatlan az a szembenállás, amelyet ez (a szúrás) tanúsít a többivel szemben: úgy tűnik, nem maradhat kétség efelől, hogy a Szúrás technikája szemben áll a Vágásokkal és Fonákokkal a sebesítés végrehajtásakor; hiszen nyílvánvaló okokból ez érthető meg felépítésük mozdulatai alapján, a fél-vágásokhoz (medios Tajos) és fél-fonákokhoz (medios Reueses) szintén a Lanyha (remiso) mozdulat készít elő, a végrehajtáshoz pedig a Visszatérő (reduccion); éppen ezért áll velük szemben a Szúrás technikája (Treta de Estocada) az Accidental mozdulattal. Ugyanez értendő a függőleges vágásokra (Altibaxos), amelyek az Erőszakolt (Violento) mozdulattal kezdődnek; ezek ugyanazon szembenállás alá tartoznak. Kétségnek vagy ellenvetésnek helye nincs, mert nyílvánvaló igazság, hogy hamarabb ér célba az a technika, amely egy Egyenes Vonalon (Linea Recta) halad, és egyetlen végrehajtó mozdulatból áll, mint az amelynek a végrehajtásához két előkészítő mozdulat szükséges, így összesen három mozdulatból áll össze. Ez utóbbi egy olyan cselekvéssel formálódik, amelynek pályája egy Kört (Circulo) ír le; ezért nevezzük a vágásokat és fonákokat Körkörös mozdulatoknak, a Szúrást pedig Egyenesnek (de Recto). Valójában szemben áll a többivel. Ám a javasolt tétel jobb megértéséhez célszerű definiálni és bemutatni azt a sebesítési módot, amelyet az érthetőség kedvéért másodszándéknak (segunda intencion) vagy időben történőnek (en tiempo) nevezzük. Ekkor ugyanis az ellenfél mozdulatait használjuk ki, mialatt ő éppen végrehajtja azokat. Ez a figyelmeztetés nemcsak arra szolgál, hogy megtanuljuk kihasználni ezeket a pillanatokat, hanem hogy bizonyítsuk állításaink igazságát. Időben sebesíteni (ahogy már mondtuk) azt jeleti, hogy a végrehajtás során az ellenfél mozdulatából profitálunk. Például: a Vívó érintkezésbe hozza kardját az ellenfelével a belső oldalon; az ellenfél ekkor egy Fonákot (Reues) akar indítani, és elkezdi az előkészítő mozdulatokat (a Lanyhát és az Erőszakoltat). Ebben a pillanatban, kihasználva az időt, amit az ellenfél a mozdulatra fordít, a Vívó elindul egy Haránt Lépéssel (Compás Transversal) a bal oldala felé, és a Derékszög (Angulo Recto) elvét megtartva, az Accidental mozdulattal Szúrást (Estocada) hajt végre a jobb oldali vonalon(Linia Colateral Derecha) Eközben az ellenfél kardja benne marad saját technikájának folyamatában, anélkül, hogy bármilyen érintési pontot elérne. Ahogy a bemutatott ábrán látható: az (E) betűvel jelölt alak a Fonák végrehajtására kényszerült, és éppen az első fázist, a Lanyha (Remiso) mozdulatot végzi ; ekkor történik a sebesítés "időben", ahol a Szúrás szembeszáll a Fonákkal annak kezdeti fázisában.

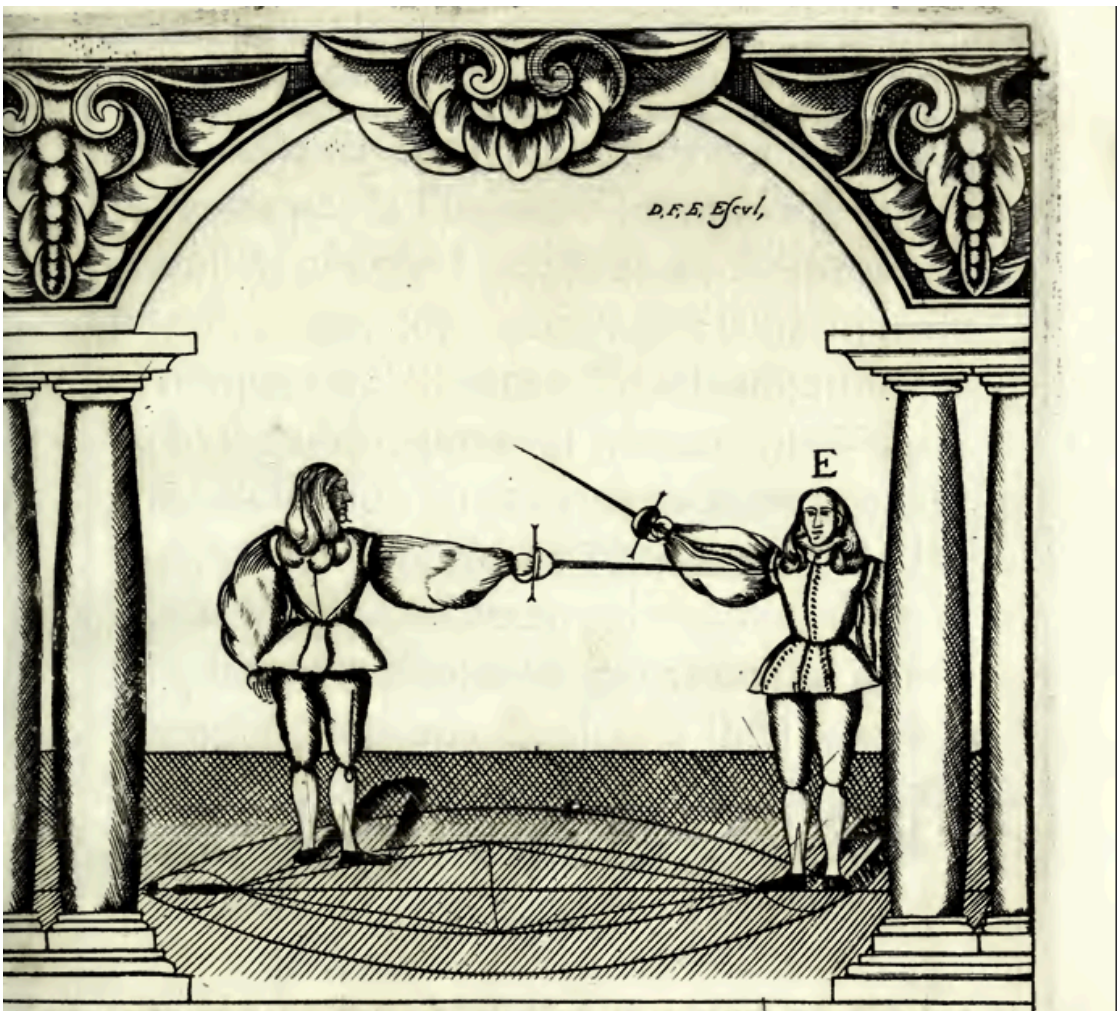

X

OPOSICION AL REVES EN EL PRINCIPIO.

Ebben a második bemutatásban az (F) alak szemlélteti a fonákvágással (Reués) való szembeszállást annak formálása közben; látható ugyanis, hogy végrehajtja a sebesítést abban az időben, amikor a (T) alak a második fázist, az Erőszakolt mozdulatot (Movimento Violento) végzi. A végrehajtásnak a Kör negyedénél kell történnie, a függőleges vonal érintésénél, a kar alatt. Ezt a jobb érthetőség kedvéért Nyílvessző szúrásnak (Estocada Sagita) vagy Pillanatnyi szúrásnak (Instantanea) nevezzük, mert a lehető legnagyobb gyorsasággal kell végrehajtani, majd azonnal vissza kell térni az Arányos Középbe (medio de Proporción), hogy biztosítsuk magunkat bármilyen veszélyes egyenlőség (kettős találat) ellen.

XI.

OPOSICION AL REVES EN EL MEDIO.

A fonákvágás (Reués) végén szintén a Szúrás technikájával hajtjuk végre a szembenállást, de itt a kard leigázásával (fugecion de Espada). Segítünk lefelé kényszeríteni a Természetes mozdulatot egy azonos típusú mozdulattal; majd anélkül, hogy elválnának a pengék (fin defagregarfé), végrehajtjuk a sebet, ahogy a bemutató ábra tanítja. Ezt a sebesítési módot "idő utáninak" (despues de tiempo) nevezzük, mert akkor hajtjuk végre, miután már elpusztítottuk az ellenfél technikájának utolsó mozdulatát. Mivel az ő akciójának ideje lejárt, ez a név illeti meg. A jelenlegi bemutató ábra könnyedséggel ábrázolja ennek gyakorlati kivitelezését, kiegészítve azzal a tudással, hogy a küzdők közötti kör megmutatja, milyen típusú Lépést (Compás) kell tenni a technika tökéletes végrehajtáshoz, szintén hangsúlyozom, hogy abban a pillanatban, amint a sebesítés megtörtént, ismét ki kell hátrálni az Arányos Középbe (Medio de Proporcion).

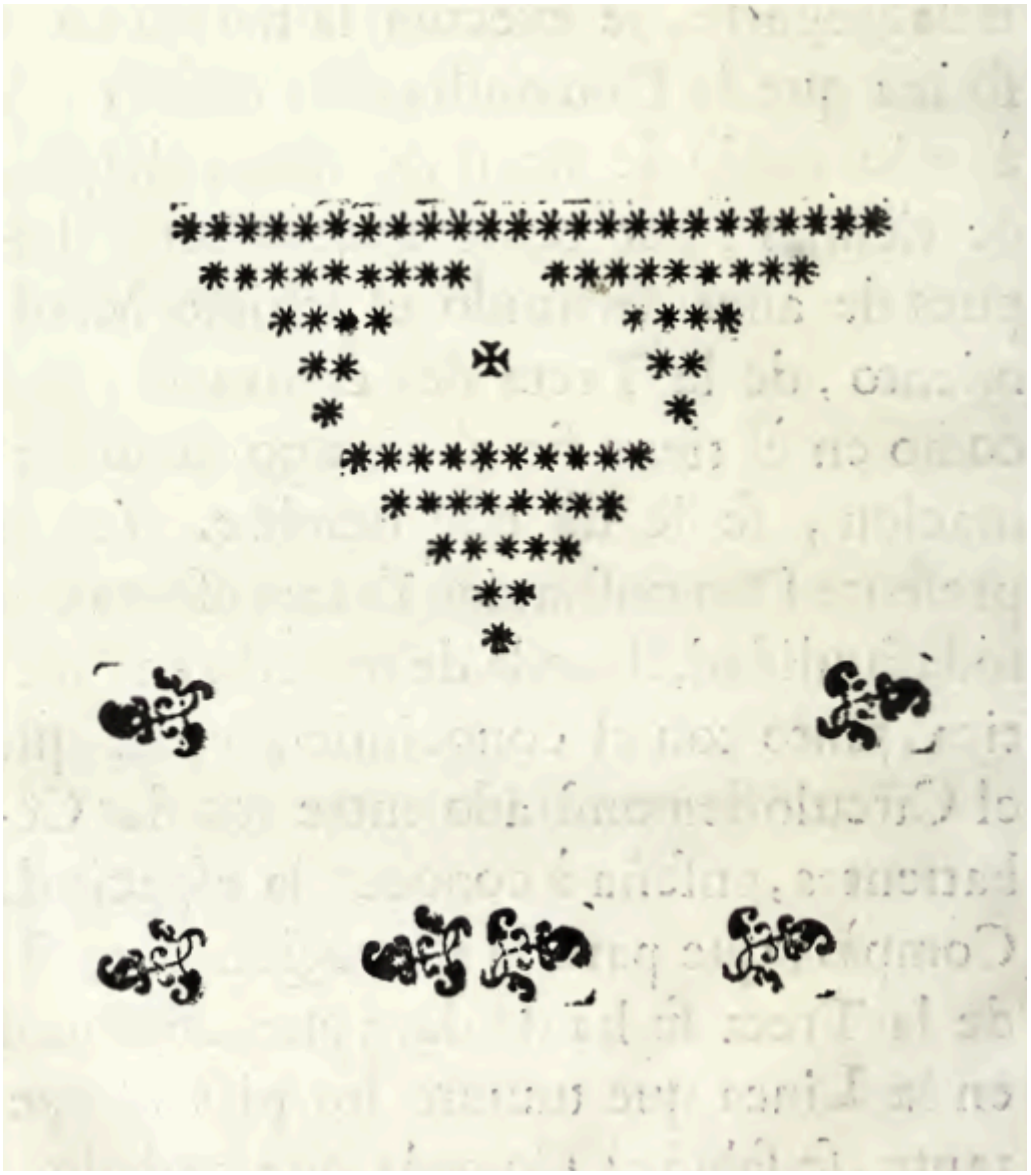

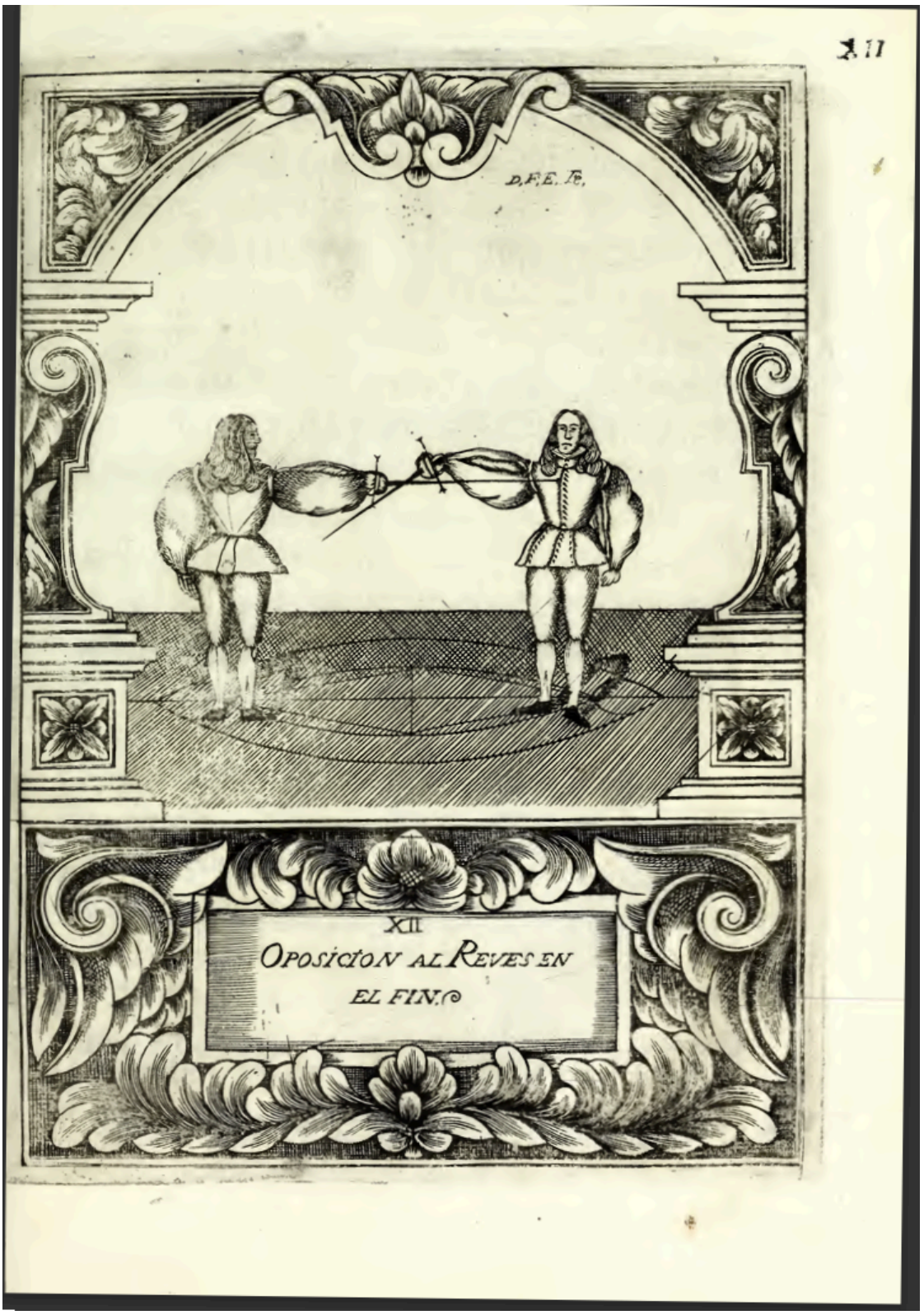
D.F.E. Fe.
XII
OPOSICION AL REVES EN
EL FIN.

Hasonlóképpen kell szembeállni a vágásokkal (Tajos), két különbséggel. Az egyik, hogy a kard tapadását (agregacion), amelyet a Természetes mozdulat (vágás) megakadályozására végzünk, a belső oldalon kell megtenni. A másik, hogy a szembenállás során a Kör negyedénél, a függőleges vonal érintésénél kell szúrni az ellenfél jobb karja. Eközben folyamatosan a bal oldal felé tett Haránt Lépéssel (Compás Transversal) kell haladni. Én úgy vélem, hogy ahol Lanyha (Remiso) és Erőszakolt (Violento) mozdulat van, ott szükségszerűen csökken az elérés a Tompaszög (Angulo Obtuso) miatt; ez megbontja az érintési pontok összhangját, és lehetetlenné teszi a sebesítést velük szemben. Ezzel szemben az Accidental (szúró) mozdulat élvez elsőbbséget mindenben, mert (a szúrásnak) nagyobb az elérése a Derékszög (Angulo Recto) miatt, és egyetlen mozdulattal, előkészítés nélkül képes sebezni. Ezért a leghelyesebb a kevesebb mozdulatból álló technikát szembeállítani a többet igénylővel: a rövid utat választani a hosszú helyett, hogy hamarabb célba érjünk. Rendkívül nehéznek tartom a vágások és fonákok elleni sikeres szembenállást azonos típusú mozdulattal (vagyis vágást vágással hárítani). Ha a két küzdő fél gyorsasága és ügyessége egyenlő, és egyszerre kezdik formálni a vágást akkor kétségtelenül egyszerre fognak haladni a mozdulat elején, közepén és végén, és végül egyszerre fogják megsebezni egymást. Hasonló okokból mindig hasonló hatásokra kell számítani: az egyenlő mozdulatok egyenlő eredményt hoznak (kettős halál). Még ha az egyik fél gyorsabb is, a szembenállás akkor is bizonytalan. Csak akkor lehetünk biztosak, ha a Vívó köríves mozdulata rövidebb pályát ír le, mint az ellenfélé; de ehhez pontosan tudni kell az ellenfél köríves mozgásának mértékét, hogy egy kisebb intervallumú mozgással megakadályozhassuk azt. Ez a tudás azonban csak azután szerezhető meg, miután az akció már elkezdődött; előtte lehetetlen biztos szembenállást végezni. Ezért az ilyen próbálkozás mindig ki van téve a véletlennek (contingencia). Ha sikerül is, az csak a véletlen műve, nem pedig a biztos tudományé, mint a Szúrás szembenállása, amely tévedhetetlen. Mesterünk, D.Luis Pacheco de Narvaez is ezt írja az 58. aforizmájában: a haránt vágásokat és fonákokat ne akarja a Vívó saját fajtájukkal (Vágással) megsemmisíteni mert az nem lehetséges. Ha az ellenfél belülről indítja őket, csak a Lefogás (Conclusion) a megoldás; ha kívülről, akkor az Atajo (leszorítás) és a Derékszög. Ne is keressen mást a Vívó, mert nem fog találni. A "Destreza megtévesztése és felvilágosítása" című könyvben is az áll: mindig ellentétes és különböző technikával kell sebezni, mint amit az ellenfél végez, soha nem azonos fajtájúval. Összegezve: a függőleges és átlós vágásokkal szemben a Derékszöget kell felállítani, és Szúrással sebezni az Accidental mozdulat által. Nem veszélyes újdonságokat akarok bevezetni, hanem nyilvánvaló biztonságot.

****

****

****

****

****

****

*

V. FEJEZET:

A Lépések fajtáinak szembenállásáról

Az Egyenes Lépés (Compás Recto), amely természeténél fogva az átmérő vonalán halad, hogy a Vívó közelebb kerüljön az ellenfélhez, Az Egyenes Lépéssel (Compás Recto) szemben, mivel az az átmérő vonalán halad, a Haránt Lépést (Compás Transversal) kell alkalmazni. Ezt a kört alkotó ív mentén kell megtenni, elhagyva az átmérő vonalát és a támadás irányát. Ezzel elérjük, hogy az ellenfél egyenes vonalú támadása üresen menjen, mi pedig egy kedvezőbb szögbe kerüljünk.

Hasonlóképpen, a Hátrafele tett Lépéssel (Compás de Retirada) szemben az Egyenes Lépést kell alkalmazni, hogy fenntartsuk az Arányos Közepet (Medio de Proporcion). Ha az ellenfél hátrál, hogy elkerülje a sebesítést, a Vívónak követnie kell őt az átmérő vonalán, hogy ne veszítse el a támadási távolságot.

A Haránt Lépéssel szemben, amelyet az ellenfél tesz, hogy elkerülje a mi támadásunkat , a Köríves Lépést (Compás Curvo) kell alkalmazni. Ez lehetővé teszi, hogy a Vívó kövesse az ellenfél mozgását a kör kerületén, fenntartva a távolságot és a penge feletti uralmat.

Ezek a lépések nem véletlenszerűek, hanem a kör geometriájából fakadnak. Ahogy a pont mozdul a körön, úgy kell a Vívónak is igazítani a pozicióját. Ha az ellenfél megváltoztatja a helyzetét, a Vívónak is igazítania a pozicioját. Ha az ellenfél megváltoztatja a helyzetét, a Vívónak azonnal reagálnia kell a megfelelő típusú lépéssel, hogy a Derékszög és a Tapadás fennmaradjon.

Most pedig rátérünk a Lefogás (Conclusion) bemutatására, amely a legbiztosabb módja a küzdelem befejezésének, ha az ellenfél túl közel került, vagy ha sikerült a pengéjét teljesen leigázni. Amikor a Vívó végrehajtja az Atajot (leszorítást), és az ellenfél megpróbálja felszabadítani a kardját, vagy erőszakkal közelebb lép, a Vívónak a bal kezével meg kell ragadnia az ellenfél kardjának kosarát vagy a fegyvert tartó csuklóját. Ezzel a mozdulattal az ellenfél teljesen védtelenné válik, és a Vívó tetszése szerint végezheti el a sebesítést. Amikor a Vívó eléri azt a pontot, ahol az ellenfél kardja az Atajo (leszorítás) alatt van, és érzi, hogy az ellenfél ellenállást fejt ki vagy megpróbálja felszabadítani a pengéjét, nem szabad hagynia, hogy a küzdelem távolsági vívás maradjon. Ekkor kell végrehajtani a Lefogást (Conclusion). A Vívó (az ábrán F alak) a bal Lábával egy határozott Haránt Lépést tesz az ellenfél jobb oldala felé, miközben a bal kezével határozottan megragadja az ellenfél kardjának kosarát(Guarnicion). Fontos, hogy ez a mozdulat a kardok érintkezése közben történjen, anélkül, hogy a saját pengénkkel elveszítenénk az ellenfél kardja feletti uralmat. Amit a bal kéz rögzítette az ellenfél fegyverét, a Vívó a saját kardjának hegyét az ellenfél teste felé irányítja, és végrehajtja a sebesítést.

xlii
D.F.E. Fe.
G
F
XIII.
YGVAL DISTANCIA, TOCAMENTO
Y GRADVACION.

- A Növekvő mozdulat (Movimiento de aumento) az, amelyet a kard fokozatainak (Graduar la Espada) beállítása során végzünk. Mivel ezáltal nagyobb erőt nyerünk, méltán hívjuk így; de nem azért, mintha más fajta mozdulat lenne, mint amit az alapelveknél definiáltunk, hanem mert ez az akció leginkább a Lanyha (Remiso) és az Erőszakolt (Violento) Vegyes mozdulatához tartozik.
- A Csökkenő mozdulat (Movimiento de Diminution) az, amellyel az erőt csökkentjük, fokozatosan megfosztva a kardot a tartásától. Ez a mozgás jogosan a Visszatérő (Reduccion)és a Természetes (Natural) Vegyes mozdulatához kötődik. Így ha az (F) alak a saját kardját az ellenfélére helyezi az 5-ös számú érintési pontnál (az erős részen), amely magasabb az ellenfél alacsonyabb számú pontjánál, ezzel a mozdulattal megváltoztatja a formát úgy, hogy a saját kardjának 3-as pontját a másik 8 -as pontjára helyezi, ezzel saját magának Növekvő, az ellenfelének pedig Csökkenő mozdulatot hoz létre. Egyetlen akcióval megfosztja az egyiket a fokozataitól, és felruházza vele a másikat. Ellenkező esetben, ha a (G) alak a Lanyha és Erőszakolt Vegyes mozdulattal a saját kardjának erős részét, mondjuk a 3-as pontot, az ellenfél 8-as pontjára kényszeríti, akkor ő ér el Növekvő mozdulatot. Biztosnak kell venni, hogy amilyen mértékben az egyik fél erősödik, ugyanúgy gyengül a másik.

Ugyanez érvényes az Arányos Közép (medio de Proporción) kiválasztására is: különbséget kell tenni, amikor a Vívó maga választja meg, vagy amikor az ellenfél kínálja fel neki. Az, hogy a Vívó képes-e "megerőszakolni" az Erőszakolt és a Természetes mozdulatok természetét, nem elhanyagolható kérdés. Mert bár a Természetes mozdulat a legerősebb, leggyorsabb és legsebesebb, az Erőszakolt pedig a leglasabb, legügyetlenebb és leggyengébb (amelynek természeténél fogva el kell buknia a Természetessel szemben), mégis, ha figyelembe vesszük a kard fokozatait (grados), láthatóvá válik, hogy ezáltal elvehető a felsőbbrendű erő a Természetes mozdulattól. A művészet (Arte) pótolja az Erőszakolt mozdulat természetes hibáit. Amit Működö erőnek (Fuerza Operante) nevezünk, amivel a másik kardot ellenállásra kényszerítjük, amit pedig Ellenálló Erőnek (Fuerza Refistente) hívunk. A már említett alapvető okok miatt nem férhet kétség hozzá, hogy a Természetes mozdulat nem tud győzni az erőszakolt felett, mert a magasabb fokozatok ereje pótolja annak természetes gyengeségét. Ezzel a Vívó eléri a célját: csökkenti egy olyan mozdulat erejét, amely minden mást felülmúlna, és megerősít egy olyat, amely amúgy gyenge és lassú lenne. Nem lehetséges, hogy bármely más elrendezés ezt elérje. Hogy szavaimnak nagyobb súlya legyen, hivatkozom a 70. aforizmára:" A legnemesebb, leghatalmasabb és legerősebb mozgás, amellyel a Vívó rendelkezik saját védelmére és az ellenfél megsebzésére, a Természetes. Ez mindenek felett áll, leigázza és elpusztítja a többit anélkül, hogy bármilyen más típusú mozgás megzavarhatná vagy eltéríthetné." Ha a vívó megfelelően használja, győzedelmeskedni fog; ha mégis legyőznék, az csak a pengék érintkezésekor fellépő véletlen(accidente) miatt lehet, nem pedig a mozdulat természete miatt. És nem úgy működnek, ahogy azt a természetük diktálná. Jutalma lesz jó szándékomnak, ha sikerült ezen Tudomány elveit és alapjait azzal a világossággal megmagyaráznom, amelyre szükség van; hiszen ha ez így van, bizonyos lesz a haszna azoknak, akik szándékosan ezen elméletek tanulmányozásának szentelik magukat. Munkám Gyümölcse pedig sorsomnak lesz köszönhető, ha megérdemlem érte a méltó köszönetet. És mivel minden, amit a továbbiakban elmagyarázok majd, nem más, mint a már kijelentett dolgok bizonyítása (noha a jobb érthetőség kedvéért más kifejezésekkel élünk), nyomatékosan kérem az olvasót: rögzítse tudatában mindezt, legyen velük teljesen tisztában, és gondolja át újra a már megtett

figyelmeztetéseket. Mérje és igazítsa a bemutatott Demonstrációkat a gyakorlathoz, hogy az általuk nyert fény tisztaságot adjon az értelemnek, és így jobban felkészülhessen a precepts (szabályok) befogadására, amelyeket sorban bemutatunk majd.Olyan szabályokat, amelyeket úgy fogunk kifejteni, hogy semmi ne maradjon rejtve vagy homályos abban a zavarodottságban, amelyet a megértés hiány szokott okozmi. Mivel haszontalannak és gyümölcstelennek tartom az eddigi bemutatott munkát, ha hiányzik a helyzetek ismerete - amelyek által (pontossággal és tökéletességgel) kialakíthatók az Arányos Közép (medios proporcionados) távolságai, melyek biztosítják a saját védelmet és az ellenfél támadását - , ezért szándékom szerint elkezdem azok kifejtését. Eközben mindig megdönthetetlen védelemként használom állításaimhoz Mesterünk, Don Luis Pacheco de Narvaez jóváhagyását és véleményét, mind abban, amit helyesnek tart, mind abban, amit elvet, Így tartom ezt tévedhetetlennek: az és ítéleteim is legyőzhetetlen biztonsággal fognak megállni.

****

****

****

****

****

*

IV.Értekezés

Azon rendelkezésekről, melyek által a Helyes Arányos Közepek tökéletességgel elnyerhetők.(Medios Proporcionados)

Három üdvös Elrendezés létezik, melyek által elérhető a siker a Helyes Arányú Középső Távolság megválasztásában, melyek:

- a Derékszög(Angulo Recto)
- az Atajo
- a Befejező Mozdulat (Movimiento de Conclusion)

segítvén egyik a másikat csodálatos összhangban és alkalmassággal. És ekképpen értekezni fogok arról, ami mindegyikre tartozik, és megtesznek minden óvintézkedést és figyelmeztetést, melyek a célhoz leginkább illőnek látszanak, a tárgyaltak legkönnyebb megértése végett. És mivel korábban már elmagyaráztatott minden, ami a pozícióra és az állásra vonatkozó pontot érinti a Derékszög tekintetében meg kell figyelni mind annak definícióját, értékét és fokozatait, mint annak nagyobb valóságát, elérését és védelmét, miként a gyakorlatba ültetett demonstrációk által már értésre adatott minden bizonyossággal; eltekintek attól, hogy ismét hivatkozzon rá. És csupán annyit mondok: hogy nem szükséges több büntetést kérni azoknak, kik meggondolatlanul és az ész alapja nélkül (csupán lényegtelen vélemények okán) nem tartják meg ezen Állást (Planta), mint ugyanazon kockázatot és veszélyt, melynek mindenkor ki vannak téve, bármely másikat használván; s azon csekély becsülést, melyet annak kell adni, ki világosan kinyilvánítja rossz választását, helyeselvén azt. mi nyilvánvalóan rossznak ismertetik el, és kirekesztvén azt, mi minden kétség nálkül a leginkább méltó a helyeslésre. Ezt bizonyítja a negyedik aforizma, mely így szól: Hogy ki a védelmet csupán a tartás által kívánja elérni, helyezze testét a karja és a kardja mögé; oly módon, hogy a hegyétől fogva egészen a bal válláig, feleljen meg a Félegyenes (Linea Recta) definíciójának, mely állapotban megmaradván, és mindenkor az ellenféllel szemközt állván, lehetetlen lesz, hogy megsebesíttessék. Ez ugyanaz, mint a Derékszög tekintetében fontolóra venni őt, elfoglalván a Felső Átmérő vonalát: és azután, a nagyobb szilárdságért, következzék a kilencedik aforizma jóváhagyása, mely így szól: a Vívó(Diestro), akarván magát a Derékszögben megerősíteni, hogy csupán ezen tartással megvédje magát, törekedjék arra, hogy kardja belülről feleljen meg az ellenfél Jobb Oldali Vonalának (LInea Colateral derecha), anélkül, hogy engedné a magáét, hagyja meg a lehető közelséget a Felső Átmérőhöz, s lábával az Alsóhoz, tévén egy másik különöset, mellyel a magáé ne egyezzen, s mozogván a Középponton vagy a Kerületen; amivel nem fed fel Érintési Pontot, soha többé nem lesz megsebesíthető. Jól ismerte Mesterünk ezen állás valóságát és biztonságát, mikor azt tanácsolja, bízassék reá a védelem teljes biztonsága, mely dologban semmi másban ne bízzon, mivel azokból sok szükséges rész hiányzik ehhez: és ekképpen teljes szigorral meghagyom ezen üdvös tanács megtartását; mert kik valódi tudással cselekszenek, azoknak csalhatatlan sikert ígérek És mivel nincs egyéb különös dolog, mire figyelmeztethetnék azon túl, miket már jeleztem, áttérek a második Pont tárgyalására, mely az Atajo, és közhírré teszem mindazt, mi leginkább üdvösnek tetszik, a Vívó nagyobb hasznára, hasznosságára és biztonságára.

Az Atajóról .

Különféle és eltérő véleményeket ismertem meg azon megbecsülést illetően, melyet az Atajónak kell adni, annak hatalma és felsőbbrendűsége szerint; mert azok, kik vakon meggyőzetve hiszik, hogy ez egy Egyetemes Fogás (Treta Universal), azt mondják, hogy ez a legfelsőbb rendű; mások nem adnak neki oly nagy értéket, mert azt mondják, hogy alkalmazásának módja, melyet mostanában gyakorolnak, nem olyan, amilyennek lennie kellene (ez abból ered, hogy felismernek bizonyos nehézségeket). Ámde mindannyian szilárd reményben vannak, hogy egy idő múltán sikerülhet oly erővel alkalmazni, hogy megelégedéssel lehessen mondani: ez egy Egyetemes Fogás. És hogy elérésének biztonságát megszerezzék, minden erejükkel a munkára, gondos virrasztásra fordítják magukat, nem mérlegelvén a vállalkozás nehézségét; mert ez ugyanaz, mintha a vigyázatlanok a folyamatos mozgást vagy a Bölcsek Kövét akarnák meglelni. De hogy meggyőzessenek és az észhez téríttessenek, s ne vesztegessék tovább idejüket ily lényegtelen alkalmazásra, hivatkozni kívánok néhány Megfigyelésre, melyeket Mesterünk Egyetlen Írásaiból tettem, ahol felsőbb Mesterséggel bizonyítja, hogy nem létezik Egyetemes Fogás ezen Tudomány gyakorlatában hogy azok, kik azt mondják, az Atajo az, ábrándduljanak ki; és azok, kik bevalják, hogy nem létezik, de lehetne, ne pazarolják hasonló elkötelezettségre a legcsekélyebb percet sem. És ekképpen mondom, hogy a könyv 22, fólióján, melynek címe: A vívás és a fegyverek filozófiájának csalárdsága és kiábrándulása (Engano, y Desengano de la Destreza), miután alapokkal kielégítette és bizonyította ezen állítás erejét, s minden szükségest a hasonló tévedés eloszlatására,(igenlő módon) azt mondja: hogy lehetetlen, hogy ezen Tudomány gyakorlati részében létezzen Egyetemes Fogás, s nem is szükséges, hogy legyen; mert ha az ellenfél (az ember közös rendje szerint, összetételének formája, szervezete és véges ereje okán) természeténél fogva meg van fosztva attól a képességtől, hogy egy időben minden pozicióban és irányban szilárd legyen, vagy minden fajta Mozgást és Lépést (Compas) megtegyen, s minden fajta sebzéssel sújtson hanem mielőtt ezek bármelyikét megtenné, kényszerű azt megosztott és különálló időben tenni, elhagyván az elsőt, hogy bevezethesse a második létét; ami kétségkívül oly különös akadály lesz, mely elegendő bármely elhatározás orvoslására, anélkül, hogy szükség volna Egyetemes Fogásra. És folytatja, mondván a 23, fólión: Hogy még ha lehetséges is volna, hogy a Vívás gyakorlati részében létezzen Egyetemes Fogás, az nem lehetne az Atajo. És tovább firtatván ezen pontot, ugyanazon fólión azt mondja: Hogy az Atajo nem Fogás (Treta); mert azok csupán a Vágás (Tajo), a Fonák (Reves), a Szúrás (Estocada), a Fél-vágás és a Fél-fonák; melyeknek okán következnek be a sebzés és az ölés hatásai. És hogy az Atajo védelem a Fogás ellen, a Lekötés (Sujecion) okán: amiből következik, hogy ahhoz, hogy Fogás legyen, pontosan sebzést kellene alkotnia. Ez pedig nem az, és nem is lehet az, hanem előbb az ellenkező hatások; amivel nyílvánvalóan bizonyítást nyer hogy amiképpen a hatások, úgy az okok is azok lesznek. És ekképpen, minden szilárdsággal és alappal mondható, hogy nemcsak nem egyetemes, hanem nem is különös Fogás, hiszen hiányzik belőle a hatalom, hogy sebzés végrehajtása által támadást okozzon. És hogy minden pontban meggyőzessenek és kiábránduljanak, használják fel azt a tanácsot, amelyet az ötvenkettedik fólió ad mindazoknak, kik hasonló találgatásokkal foglalatoskodnak, mondván nekik: Ne vesztegessék az időt ostoba és új értekezésekre, akarván, hogy ezen Tudomány gyakorlati részében legyen Egyetemes Fogás; mert az hasztalan munka lesz. És ezen a pont lezárásaként mondom: Hogy ha lehetséges volna meglelni az Egyetemes Fogást (mely

feltételez egy teljes bőséget és kiegészítést mindannak, mi az emberi lehetőségbe belefér), az abból állna, hogy egyetlen rögzített pontba sűrítenék mindazt, mi a Vívásban véghezvihető (úgy a saját védekezést, mint az ellenfél támadását) átvágva ezen Tudomány végtelen mezejének vonalait, s mechanikus művészetté változtatva azt; hiszen bárki képes volna azt felfogni és tudását igen rövid idő alatt elsajátítani, abszolút urává válna mindennek, és bevégzett Vívóvá (Diestro). Ez a dolog oly lehetetlen, miként az elismertetik; és ekképpen, mivel ezen indokok nyílvánvaló bizonyossággal ébresztenek rá oly világos tévedésre, remélem és teljes bizodalmam van benne, hogy kik megnyitják szemüket, hogy szenvedélymentesen lássanak, elnyerik a kiábrándulást és a nyugalmat, elkerülvén a hasztalan munkát, hogy lehetetlen dolgokat keressenek. Ezen biztonságban folytatom, elmagyarázván, meddig terjed az Atajo joghatósága, hogy erejének valódi ismeretével oly megbecsülés adassék neki, mely illő; megjegyezvén először, hogy a Vívónak két útja van, melyen elhatározásait irányíthatja: az egyik, melyet a Kard-kar joghatóságának hívunk mivel a Köríven azon egész félrész, mely az ő bal oldalához, s az ellenfél jobb oldalához tartozik, s a sebzések az ellenfél testének mélységi pontjai felé irányulnak. A másikat a profil fokozatainak hívjuk, mely a Vívó jobb oldalához tartozik, feltárulnak az ellenfél testének szélességében fontolt vonalak és pontok, ezen két szélsőség közepe lévén a közös Átmérő vonala, az alsó síkban fontolva. És mivel megkezdjük az Atajót, érintkezést (Agregacion) tévén a belső részén, és a Kard-kar joghatóságán haladván, nem volt mellőzhető ezen figyelmeztetés, mely szükséges oly pontos ismeretéhez; melynek birtokában, annak valódi tudásával együtt, akadály nélkül folytatom. Ahhoz, hogy a Vívó alkalmazza az Atajót, szükséges, hogy ne legyen tudatlan afelől, hogy ezen elrendezés feloszlik Kezdetre, Középre és Végre, mely okból az Atajónak három különböző megfontolása van.

- Az első, mikor a Helyes Arányú Távolságból(Medio de Proporción) kardját az ellenfélére helyezi, érintkezést téve felsőbb vagy egyenlő fokozatokkal; és ekkor, a távolság okán, egy közös megfosztás következik be.
- A másik, mikor megtörik a Helyes Arányú Távolságot; és a Haránt Lépés (Compás Transversal) által elérnek a Helyes Arányú Középső Távolsághoz (Proporcionado), hogy támadást okozhassanak; és ekkor két hatást vált ki, melyek: az ellenfél megfosztása, hogy azonnal sebezni lehessen; és a Vívó helyzete, hogy azt megtehesse.
- Az utolsó, mikor a legközelebbi szélső ponthoz érnek, hogy elvégezzék a Befejező Mozdulatot; és ekkor három hatás következik be: az ellenfél megfosztása és lekötése, és a Vívó helyzete, hogy azonnal sebezni lehessen.

Ezen szélső pontig ér az Atajó joghatósága, de szükségesnek látom a javasoltak pontosabb meghatározását, és ésszel megalapozni az okot, melyből a hasonló hatások erednek. Megkezdvén az Atajót (ami ugyanaz, mint megakadályozni és gátolni az ellenfél cselekedeteit és szándékait), szükséges, hogy meglegyen a megfelelő elrendezés, mely az, hogy a Derékszög (Angulo Recto) Állapotában találjuk őt (annak definiciója szerint), bemutatván a kardot, és elfoglalván vele a Felső Átmérő vonalát; mert ha ez hiányzik, nem lesz min munkálkodni. Azon feltevésben azonban, hogy ez teljes alkalmassággal kínálkozik, mondom: Hogy meg kell választani a Helyes Arányú Távolságot (Medio de proporció), majd a test minden mozdulata nélkül, csupán a karral és a karddal, helyezzük azt az ellenkezőre a felső hatos számot az alsó ötösre (a kard fokozatai szerint), törekedvén mindenkor arra, hogy a test a kar és a kard mögött legyen, s annak hegye oly mértékben felejen meg az ellenfélnek, amennyire csak lehetséges, és

helyezzük a bal lábat oly erővel, hogy a sarka megfeleljen a jobb láb hegyének, egy végtelen vonalat elfoglalván, hogy a távolság nagy része megnyeressék, és hogy a Haránt Lépés (Compás Transversal) nagyobb legyen annál, mintha a bal láb a jobb mögött volna; oly formában maradván, miként a jelenleg bemutatás mutatja a (G) ábra szerint.

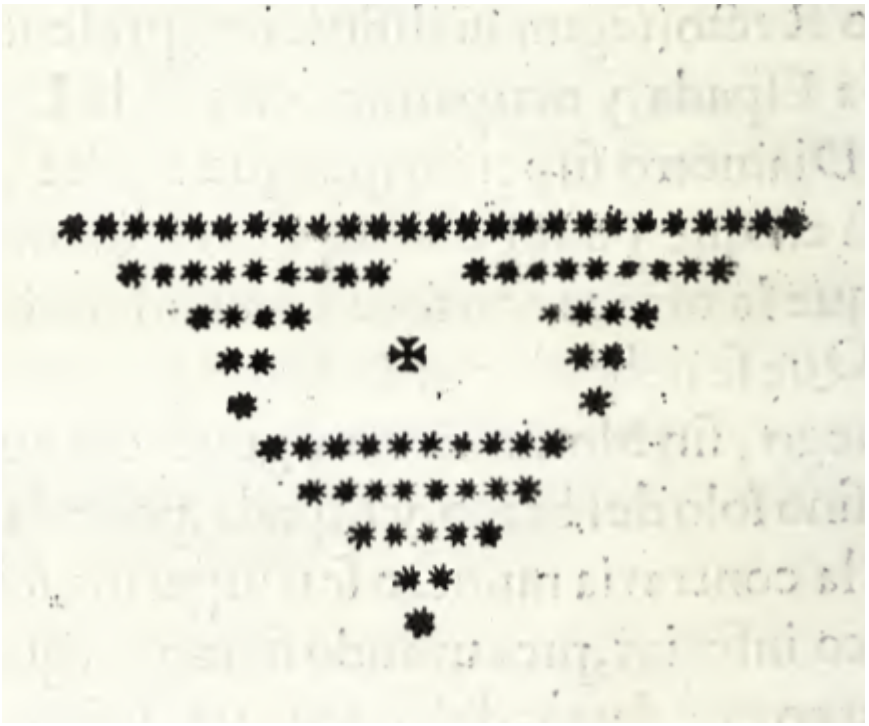

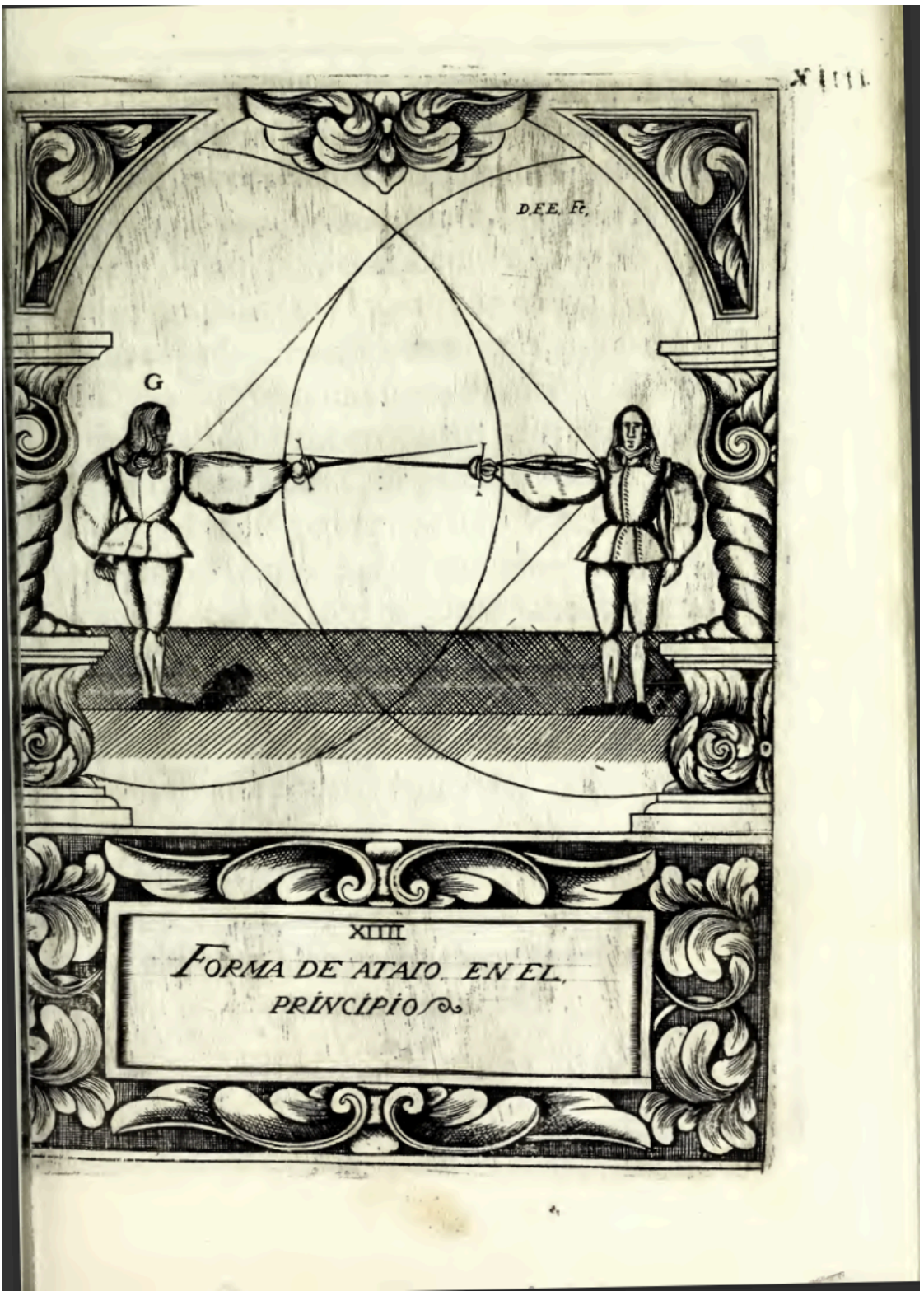

XIIII.

FORMA DE ATAIO. EN EL PRINCIPIO.

Midőn a Vívó (Diestro) az ábra által bemutatott összhangban találtatik, felismerhető, hogy megkezdte az Atajót, s a távolság tekintetében ez egy közös megfosztásnak tekinthető; mivel ekképpen sem az egyik, sem a másik nem képes (azonnal) bármit is véghezvinni, ami támadást okozhatna, anélkül, hogy előbb új elrendezések ne történjenek a Lépések (Compases) és Mozdulatok által. Ám ezen kezdettől fogva továbbhaladunk a Középső Távolság elérése felé, tévén egy Haránt Lépést (Compás Transversal) a bal oldal irányba, oly pontosan, amennyire csak lehetséges, s ugyanazon időben folyvást gyakorolván a Lekötést (Sujecion) a Természetes Mozdulattal (hogy el ne vesszék a felsőbbrendűség), mígnem alkalmas és arányos helyzetbe kerülünk, hogy sebezni lehessen csupán az Esetleges Mozdulattal (Movimiento Accidental), bírva ehhez a szükséges távolságot, miként azt a következő bemutatás ábrázolja a (H) ábra szerint.

XV

FORMA DE ATAIO. EN. ELMEDIO.

Ezen okból kifolyólag a vívonak úgy kell elhelyezkednie az alapállásban (Planta), hogy a teste mindenkor készen áljon a mozgásra, ne legyen merev, de ne is legyen ernyedt. A lábak távolsága feleljen meg a test magasságának és a természetes lépésnek, mert a túl széles terpesz gátolja a gyors előrehaladást, a túl szűk pedig bizonytalanná teszi az egyensúlyt. Különös figyelmet kell fordítani a kardot tartó kézre és vállra. A váll maradjon természetes helyzetben, ne feszüljön fel a nyakhoz, mert gátolja a véráramlást és a mozdulat sebességét. A kar nyújtsa ki a kardot az ellenség felé, de a könyök ne legyen teljesen lezárva, hogy maradjon benne rugalmasság a hárításhoz vagy a támadás irányának megváltoztatásához. A vívó tekintete (la visat) legyen az irányító: ne csupán az ellenség kardjának a hegyére fókuszáljon, hanem lássa az ellenség egész testét, különösen a vállakat és a lábakat, mert ezek mozdulása jelzi előre a támadást. Ha az ellenség megkisérli a közeledést, a vívónak a körvonalak mentén (en la circunferencia) kell elmozdulnia, megőrizve a Medio de Proporción-t, vagyis azt a távolságot, ahonnan ő képes elérni az ellenfelet, de az nem érheti el őt. Minden mozdulatot mértéktartással (con templanza) kell végezni, kerülve a felesleges hadonászást, mert a Verdadera Destresa tudománya a geometrián és a legkisebb elmozdulás elvén nyugszik. Aki feleslegesen mozog, utat nyit az ellenség vasának. Ezen túlmenően ügyelni kell arra, hogy a fegyvert tartó kéz ne emelkedjen a váll vonala fölé, de ne is süllyedjen a mellkas alá; mert ha magasra emeltetik, feltárulnak az alsóbb részek az ellenség szúrása előtt, ha pedig túl alacsonyan tartatik, a fej és a felsőtest marad védelem nélkül. A kar maradjon természetes egyenesben (rectitud), a kard hegye pedig mindig az ellenség szemei vagy torka felé mutasson, mivel ez a legbiztosabb módja annak, hogy bármely támadást a legrövidebb úton háríthassunk. A test elfordulása (el perfil) szintén nagy jelentőséggel bír. Ne mutassunk teljes szélességet az ellenségnek, de ne is forduljunk el annyira, hogy az gátolja a bal láb szabad mozgását vagy az egyensúlyt. A vívó tartása legyen szilárd, mint egy oszlop, mégis hajlékony, mint a nádszál, kész arra, hogy a támadás erejét ne puszta szembeállással, hanem a szög megváltozásával (desvio) kerülje el. Aki ezen szabályokat elhanyagolja, és dühből vagy elhamarkodottságból cselekszik, az elhagyja a Destreza (a tudatos vívás) ösvényét, és kiteszi magát a szerencse kénye-kedvének. Mert a tudomány nem a vakmerőségben, hanem a megfontolt arányosságban és a geometria törvényeinek ismeretében rejlik, melyek soha nem csalják meg azt, aki hűséggel követi őket . Ezen a ponton szükséges szólnunk a mozdulatok időzítéséről és mértékéről, mert nem elegendő csupán a helyes állást ismernünk, ha nem tudjuk, mikor kell azt elhagynunk vagy megváltoztatnunk. Minden mozgásnak, legyen az kéz vagy a láb mozdulása, összhangban kell lennie az ellenség cselekedeteivel. Ha az ellenség mozdul, nekünk is mozdulnunk kell, de nem vakon , hanem úgy, hogy minden lépésünkkel javítsuk a saját helyzetünket és rontsuk az övét. Amikor az ellenség elindítja a támadást, a vívónak fel kell ismernie a mozdulat kezdetét (el principio del movimento), és még mielőtt az ellenséges kard elérné ereje teljét, közbe kell lépnie. Ezt nevezzük a mozgások megelőzésének. Ehhez elengedhetetlen a lábak gyorsasága: a Compass Curvo (körives lépés) segítségével kilépünk a támadás vonalából, miközben fegyverünket az ellenség felé tartjuk, így ő maga fut bele a mi hegyünkbe, miközben saját csapása a levegőt hasítja. Soha ne feledjük, hogy a győzelem kulcsa a türelem. Sokan követik el azt a Hibát, hogy elhamarkodottan próbálnak találatot elérni, és ezzel feladják biztonságukat. A bölcs vívó azonban hagyja, hogy az ellenség fedje fel önmagát, és csak akkor sújt le, amikor a geometria és a távolság törvényei azt teljességgel biztossá teszik. Ezen mozgások közül némelyek természetesek, mások pedig az erőszak hatására jönnek létre, s a vívónak különbséget kell tudnia tenni közöttük, hogy se saját magát ne csalja meg, se az ellenségnek ne adjon alkalmat a csalásra. A

mozgás lehet egyenes vonalú, mely a legrövidebb utat keresi, vagy körkörös, mely a biztonságot szolgálja a szögek megváltoztatása által. Amikor az ellenség kardja a miénk fölé kerül, és megpróbálja azt lenyomni, ne puszta erővel álljunk ellen, mert az erőszak ellen feszülő erő csak még nagyobb zavart szül. Ehelyett használjuk a körkörös mozgást (movimiento circular), és engedjük, hogy az ellenség ereje a semmibe vesszen, miközben mi a kardunk hegyét egy új, kedvezőbb szögbe navigáljuk. Ez a Destreza egyik legfőbb titka: nem az erővel győzni az erő felett, hanem a tudás által kikerülni azt. Szintén figyelmet érdemel a kézfej állása. A köröm állása (fölfelé vagy lefelé) meghatározza a kard erejét a pillanatnyi érintkezésben. Aki nem uralja ezen apró részleteket, az elveszíti az uralmat a fegyverek találkozása (agregacion) felett, és kiszolgáltatottá válik a gyors és váratlan támadásoknak. Minden eggyes mozdulatnak tehát célja és oka kell legyen, amely a geometriai igazságban gyökerezik .

XVI

FORMA DE ATAIO,
EN EL FIN,

Az előző demostrácio által jelzett végponthoz elérhet mindaz, ami az emberi lehetőség határain belül áll; hiszen oly felettes állapotba helyezvén magát, bárki elégedetté válik, látván, hogy a vívó (el Diestro) eléri a MEGFOSZTÁS, ALÁVETÉS és ELRENDEZÉS három hatását; mivel a Befejezés Mozdulata (Movimiento de Conclusion) által általánosan megfosztja és aláveti az ellenfelét, elvéve tőle a működő okot (mely a Kard), ő maga pedig biztonságos elrendezésben marad, hogy akarata szerint cselekedhessék, úgy intézvén a dolgokat, amint neki a legalkalmasabbnak tetszik; hiszen nem marad ellenvetés, mely a legkisebb akadályt is okozhatná számára. Hogy ezen Elrendezések vagy Eszközök (miként már mondatott) csodálatos összhanggal és megfelelőséggel segítsék egymást, nem javítható metéria, lévén állandó dolog, hogy a Derékszög (Angulo Recto) elrendezése nélkül nem jöhet létre az Atajo (beborítás/uralás), mert hiányozni fog a matéria, melyben a forma bevezettetnék, sem pedig az Atajo elrendezése nélkül nem tudja a Vívó megsebezni az ellenfelet a Derékszög jogán, anélkül hogy ne közkáztatná a megsebesülését, még ha ő maga sebez is: s nem lehet biztonsággal elérni a Befejezés Mozdulatát sem, ha nem előzi meg az Atajo, mely biztosítja a test belépését a megfelelő Belső Szög elfoglalásához; s az Atajo sem éri el tökéletes célját, ha nem teszik meg a Befejezés Mozdulatát, mivel nem lehetséges - ha ez hiányzik - a megfosztás, az ellenség alávetésének, és a Vívó elrendezésének három hatását elérni, melyek csalhatatlanul a tökéletesség állapotába helyezik őt. Mindezen említett okoknál fogva úgy tűnik, alapos a meggyőződés, miszerint az ATAJO az EGYETEMES FOGÁS (Treta Universal); hiszen elveinek, eszközeinek és céljainak mérlegelésekor (amint az már megmagyaráztatott és a gyakorlati demonstrációra leegyszerűsítetett), feltárul az ellenfél teljes megsemmisítése és a Vívó csalhatatlan fölénye oly alantas állapotba (szorítva az ellenfelet), hogy a várakozás mellett dönt, megmaradván (helyzetében), nyilvánvaló veszélyben van; ha úgy határoz, hogy Fogást(Treta) alakít ki, előkészítő mozdulatokba bocsátkozva, kockázata bizonyos; s ha a védelmét kivánná elérni, megtörve és csökkentve a távolságot, hogy elvegye az elérést (alcance), a hátrálás erőszakos akcióját használva a Különös Lépés (Compás Extrano) által, jól látszik döntésének hasztalansága, mivel semmilyen hatása nincs a Derékszöggel (Recto) szembeni ellenállás miatt, mely természetes módon előre halad. Mely által nyilvánvalóan látszik, hogy az Atajo a Vívó számára az uralom egyetemes teljességét kínálja; az ellenfél számára pedig mindennek egyetemes megvonását, mely okból kifolyólag úgy tűnik, joggal kell EGYETEMES FOGÁSNAK (Treta Universal) tekinteni, hiszen az e pontról előadottak és kinyílvánítottak alapján e tétel láthatóan megalapozott; ám hogy eloszlassuk (a kételyeket) és világosan kifürkésszük az igazságot, szükséges teljes figyelmünket arra fordítani, ami a következőkben javasoltatik és ésszerűen megalapoztatik; így a legnagyobb nyomatékkal rendelem el annak tanulmányozását és megfigyelését, a megismerés fontosságának jobb elővezetése végett . Hogy magamat jobban megmagyarázhassam, szükségesnek tartom, hogy ezen alkalommal felcseréltessenek a cselekvők akciói; s miként eddig az időig a Vívót az Atajo kialakítójaként, mindenben Cselekvőként (Actor) tekintettük, most tekintsük őt Szenvedőnek (Paciente), s legyen az ellenfele az, aki aktív cselekvéssel megkisérli őt azon formába kényszeríteni, mely meghatároztatott és demonstráltatott; a Vívó pedig legyen az aki igyekszik megakadályozni annak végrehajtását felettes ellenállások alkalmazásával, elérve ezáltal az Atajo értékének megismerését, s azt is, mit lehet ellene tenni, hogy csorbítsuk annak kiemelkedő és egyedülálló becsét, hogy hatalmának igazsága megtisztíttassék (acrifolada). Igen biztos bizalommal vagyok az iránt, hogy kellő elégedettséggel fogják elismerni, hogy az Atajo a hatásait egy felettes beosztás (graduacion) és a Természetes Mozgás felettes ereje által váltja ki: s szintén el fogják nekem ismerni, hogy ha lehetséges volna e két okot legyőzni és

elpusztítani, látnánk elenyészni oly felettes hatások célját; a így az Atajo elleni ellenvetésünk annak kezdetén, mondom: Hogy figyelembe véve, miszerint az első és legfőbb feltétel, melyet alkalmazásához megköveteltünk, a Kardnak azon szükséges elrendezése volt, hogy a Derékszög (Angulo Recto) állapotában legyen, mivel kétségtelen, hogy ha ez hiányozna, nem lehetne elkezdeni (az Atajot); teljes joggal felismerhető, hogy ha az ellenfél, mikor azt rá akarja kényszeríteni, elveszi a Kardot a megfelelő végpontból, mivel nem kínálván fel azt, nem lesz lehetséges számára azt elérni: mivel hiányzik létének bevezetése, hiányozni fog a hatások szigora is, melyeket a felettes beosztás (graduacion) a kardok érintkezésében. Ez megfigyelhető, midőn a közös Megfosztás Közepétől (Medio de Priuacion comun) veszi kezdetét; mivel az elérés hiánya okán elvehető a Kard a tökéletes végpontból minden kockázat nélkül, mely kockázat nyilvánvalóan terhelné a Vívót, ha ezen akciót akkor tenné, midőn ellenfele már elérte az Arányos Közepet (Medio Proporcionado); mert az elérés okán (az ellenfél) sebezhetne a Derékszög jogán ugyanazon időben, mikor a Kard hiányzik (az Atajo alól); ám mivel a kezdetnél az Atajo oly könnyűszerrel elenyészik - nem engedvén első formáinak megszületését, melyek léttel ruháznák fel -, áttérünk az eszközök (medios) vizsgálatára, melyek bár különböző előírásokkal bírnak, akadályoztatásuk ugyanazon könnyűséggel bír. Feltételezvén, hogy elértünk az Atajo eszközeihez, ahol - mivel a Vívó teret engedett az ellenfelének az elvek bevezetésére - immár elkerülhetetlen számára a felettes beosztás és érintkezés: okok, melyek a megfosztás jelzett hatásait váltják ki, hogy azonnal sebezhessen, és elrendezést adjon a cselekvőnek (operante) e cselekedet végrehajtásához, abban az esetben, ha (a helyzet) fennmarad, anélkül, hogy alkalmazná a felettes előírásokat és alapvető szabályokat, melyeket üdvös gondoskodással készít elő a Művészet; mondom, szükségesnek tűnik számomra, hogy a Vívó teljes buzgalommal igyekezzék ezekkel élni személyének védelmében a jelen szorongattatásban. S a javasoltak kielégítésére, tekintve őt immár abban a formában, melyet az utolsó előtti Demonstrávió mutat nékünk, ismét emlékezetbe idézem és újfent tudtára adom: miként a kardfokok (grados de Espada) ellentételezése által visszavonhatatlanul bizonyítást nyert, hogy a nagyobbak uralkodnak a kisebbek felett, az alapvető és egyetemes elvekben említett okoknál fogva, melyekkel mindenkor élnünk kell; a hasonlóképpen az is alapvetően és végérvényesen bizonyítást myert, hogy a beosztás (graduacion) által elvétetik a Természetes Mozgás felettes ereje, a Művészet által erőszakot téve a természet hatalmán, hogy e biztosíték birtokában a Vívó (felismervén, hogy saját alantasságának oka (az ellenfél) felettes beosztása és mozgása) megelőzesse a védelmet, megnyitván a Szöget az Erőszakos (Violento) és a Lanyha (Remiso) Vegyes Mozgása által, nagyobb teret adván neki, és megváltoztatván a Derékszög fajtáját a Tompaszögére (Obtuso), ami csak szükséges a Saját Gyarapítás (Aumento Propio) és az ellenfél Megfelelő Fogyatkozásának (Diminucion Apropiada) mozgáshoz; csupán ezen akcióval megsemmisítve a beosztást és a cselekvő erőt, kényszerítvén (az ellenfelet), hogy annak kisebb kardfokai a Vívó kardjának nagyobb fokaira essenek, mely esetben a Természetes Mozgás semmit sem érhet; amivel látjuk, hogy vitathatatlanul megsemmisült a Felettes Beosztás és a Természetes Mozgás, s megszűntek a megfosztás és az elrendezés hatásai, mivel elvétetett az ok, amelyből származtak: És teljes elégedettséggel mondható, hogy a Vívó nemcsak kiszabadult az Atajo szoros szorongattatásából, hanem nyilvánvalóan ő maga veti alá (atajado) az ellenfelét; mert ha az alávetettség passzív akciót sejtet, ebben az esetben teljes szilárdággal felismerhető, hogy ez így van, amint azt Mesterünk oly sokszor említ, mondván: A gyenge Ágens az erős ellenállóval szembe nem hat, hanem elszenved. Itt látjuk a Vívó beosztott kardját, az ellenfélét pedig a kisebb kardfokokkal a nagyobbakon nyugodni; gyenge Ágens

lévén az erős ellenállóval szemben, elszenvedve és nem hatva: mindenben alávetve (atajado), megfosztva az azonnali sebzés lehetőségétől, miközben a Vívó birtokolja azt, hogy megtehesse; bezárván a Szöget a Természetes és a Véletlen Mozgás Vegyes Redukciója által, a anélkül, hogy elveszítené a kardok egységét (sőt, alávetve vezetve azt), bal oldalra egy Haránt Lépést (Compás Transversal) tesz, és ugyanazon időben egy szúrással (Estocada) sebez, hogy értésére adja, melyikük az, aki valójában alá van vetve (Atajado). Ez az Atajo eszközeinek (Medios del Atajo) valódi és tökéletes ellentételezése; mely minden ésszerűségen nyugszik, s e Tudomány alapvető és egyetemes elvei által nyilvánvaló bizonyossággal bizonyittatott; és nem az, hogy Fonákokat (Revés), Fél-vágásokat (Medio Tajo) és Szúrásokat akarjanak formálni anélkül, hogy mérlegelnék az ismert kockázatot, amelynek kiteszi magát az, aki alávetett állapotból (causa sugeta) kísérli meg ezeket; mivel ezek előkészítő akciókra szűkülnek, miközben az ellenfél a végrehajtás hatalmában van (potencia ejecutante), amint az a Fogások ellentételezésének Demonstrációi által sérthetetlenül bizonyíttatott. S még nem elégedvén meg e felettes magyarázattal, a sérthetetlen megfigyelés nagyobb szilárdsága érdekében mondom (állandó és szilárd elhatározással), hogy értessék meg: alávetett állapotból, vagy állított kardról (Espada parada) nem indulhatnak Vágások (Tajos), sem Fonákok, sem Fél-vágások, sem Fél-fonákok, sem bármely más Köríves vagy Félköríves mozgások, a jelzett kockázat nélkül, s ez minden jó Doktrína ellen való; mivel amire a legnagyobb gonddal figyelmeztetünk, az az, hogy a Vágásokat és Fonákokat az az elterelés (desvio) szüli, amelyet az ellenfél tesz, lévén ez a szükséges elrendezés a formájuk bevezetéséhez; ám ha itt nem ismerhető fel semmilyen elterelés, hanem csak a Vívó által az ellenfélre mért Atajo, s szintúgy tudható jól, hogy az Atajo alávetés (sugecion), az alávetés pedig romboló és megfosztó aktus, nem pedig nemző vagy elrendező - mint az elterelés - , miként volna lehetséges elrendezés ilyen Fogásokhoz (Tretas)? S hogy nincs elrendezés, miként lehetséges a végrehajtásuk a biztosított kellemetlenségek nélkül? Amit tanácsolok: ezen esetekben tegyenek beosztásokat (graduaciones), amint mondottam, és kerüljék a Vágásokat és Fonákokat, ha alapokkal akarnak eljárni, és szerencsével elérni a sikert . Az Atajo ellentételezése annak végén amint az utolsó Demonstráció mutatja nékünk, elérkezvén a Befejezés Mozdulatához (Movimiento de Conlusion), az immár lehetetlen matéria; mert aki azt mondja, hogy egy dolog elért a végéhez, az ugyanaz, mintha azt mondaná: elérkezett a tökéletesség utolsó határához, ahol az elenyészik, és egy Pontban véget ér, nem hagyván több előrehaladást további Aktusok sorozatának. Ezen elsőbbségben találtatik az Atajo, a Befejezés Mozdulata által, melyet megelőzvén és oly hatalmas akciót elérvén, joggal mondható, hogy elérkezett a cél megvalósításához teljes tökéletességgel: És miként bármely dolog, melynek vége van, megszűnik létezni; s aminek nincs léte, az semmi; a semmiből pedig semmi sem lesz, világosan felismerhető, hogy nem tehet semmit, mivel nincs miben cselekednie; ám az eszközök (medios) és a célok (fines) közötti átmenetben alkalmazható megfelelő orvosság, hogy ne jussunk ilyen végletig. Mindenkor elkerülhetetlen kell legyen számunkra a beosztás (graduacion) a szándék eléréséhez: s ekképpen annak valósága és a megfelelő védelem alatt megelőzhető az ellenállás, élvén a Lépések ellentételezésével (contraposicion de los Compases) is, melyeket ilyen alkalmakra előkészített a Művészet. Az eszközökről a cél elérése felé haladva, a bal lábbal tett Íves Lépés (Compás Curbo) által jutunk előre, és elfoglaljuk a testtel a Belső Szöget, s a megfelelő (helyet), amelyet a Kardok Érintkezése okoz, melynek fajtája szerint hegyesszögnek (agudo) kell lennie, majd megtétetik a Befejezés Mozdulata, és a jobb láb a bal mögé Helyeztetik, a Kard pedig az arc előtt, vagy a jobb Oldalsó Vonalon (Linea Coleteral) van, amint azt az utolsó Demonstráció kinyílvánította

nekünk: s így ezen megfontolásban és ismeretben, elrendelem és figyelmeztetek, hogy midőn az ellenfél majdnem elér az Eszközök utolsó határához, mielőtt a célok felé továbbhaladna, a Vívónak el kell kezdenie védelmének előkészítését, nem nyitván meg a Szöget teljesen, miként már mondatott az Eszközök ellentételezésénél, hanem csupán a kezet köröm-fel (unas arriba) fordítva, megkezdve a beosztást; majd ugyanazon időben, mikor az ellenfél Íves Lépést (Compás Curbo) kezd tenni a bal lábbal, hogy elfoglalja a Szöget, a Vívó tegyen egy másik Haránt Lépést (Transversal) a jobb lábbal a bal oldal felé, egyidejűleg elvégezve a Kard beosztását, profilban maradva a testtel, a kar legyen szilárd és kinyújtott, a Kard beosztva, oly módon, hogy a kosár (guarnicion) takarja az oldalsó pontokat és az arcot; a hegy pedig legyen egy kicsit lanyha(remisa) a Vívó jobb egyenese felé, mely poziciót úgy nevezzük: a test egy két fizikai vonalból álló Háromszög(mely a kar és a kard) és egy másik képzeletbeli vonal mögött van, mely a Kard hegyétől a jobb vállig tart; az ellenfél pedig ilyen esetben " négyszög-testtel" (cuerpo de quadrado) marad, feltárva az oldalát és az arcát, annélkül, hogy bármilyen eszköze lenne a védekezésre vagy a támadásra; mivel a kardja hegyesszögben (Angulo agudo) van elhelyezve, hegye pedig távol a Vívó testétől: karja a legalacsonyabb kardfokokon (gardos de la Espada) nyugszik, ereje pedig megtöretett; melynél fogva látható, hogy az ellenfél az aki valójában szenvedő (Paciente) és alávetett (Atajado) maradt, minden lehetőségtől megfosztva, hogy árthasson. Ez az Atajo céljának (Fin del Atajo) valódi ellentételezése, melyet - amint mondatott - a Befejezés Mozdulata (Movimiento de Conclusión) által érünk el; s ugyanazon okokból, melyek az Eszközöknél (Medios) kifejtettek, itt is kerülendők a Vágások (Tajos) és Fonákok (Reveses), mivel ezek nem hoznának mást, mint az ellenfél számára az alkalmat a megszabadulásra és a sebesítésre; mivel a célunk a biztonság, nem szabad eltávolodnunk a Művészet szabályaitól; melyek azt tanítják nekünk, hogy tartsuk meg a Kardok egységét (union de las Espadas), és a beosztás (graduacion) által uralkodjunk az ellenfélen; s eképpen, mikor a Vívó a leírt módon profilban (de perfil) helyezkedik el, a Kardja pedig beosztva és szilárdan áll, az ellenfél Kardja pedig alantas és erő nélkül, a Vívó egy Haránt Lépéssel (Compás Transversal) sebezhet egy szúrással (Estocada), anélkül, hogy bármilyen kockázatot vállalna; mert az ellenfél Kardja oly távol van az ő testétől, és olyannyira alá van vetve, hogy nem képes időben visszaérni a védelemre, sem ellentámadásra. Ezen demonstrációk által, melyeket az Atajo elveiről, eszközeiről és céljairól, valamint azok ellentételezéseiről tettünk, világosan megismerhető ezen Fogás (Treta) kiválósága; és az is, miként kell azt alkalmazni, és miként védekezni ellene hogy a Tudomány fényessége ne szenvedjen csorbát a tudatlanság árnyékai által. Most pedig, hogy lezárjuk ezen értekezést, szükségesnek tartom, hogy néhány szót ejtsek az Atajo és a Derékszög (Angulo Recto) közötti különbségről; mert bár mindkettő a Vívó védelmét és az ellenfél alávetését szolgálja, különböző módon és különböző alapokon nyugszanak. A Derékszög önmagában egy elrendezés és egy állandó forma, mely minden mozgás alapja; az Atajo pedig egy akció, egy alkalmazott erő, mely a Derékszögből származik, de annak felettes beosztása által nyeri el hatékonyságát. A Derékszögben a Vívó várja az alkalmat; az Atajoban pedig megteremti azt; kényszerítve az ellenfelet a megadásra, Íves Lépést (Compás Curbo) adván a bal lábbal, és a Természetes Mozgás által alávetést (sugecion) végezve, elfoglalva a Belső szöget, elérve a Befejezés Mozdulatának (Movimiento de Conclusion) végrehalytását: figyelmeztetvén, hogy ezen akcióknak olyannyira egy időben kell történniük, hogy alig legyen közöttük a legkisebb távolság is; mely okból mondatik: három akció egy időben, melyeket különböző Ágensek végeznek: a láb a Lépéshez; a kar és a Kard a sebzés végrehajtásához; és a bal kéz a Befejezéshez, elérvén a Vívó ebben az esetben az Áthelyezett Arányos

Közepet, mivel elvette ellenfelétől az Atajo elrendezést, melyet az elnyerni vágyott, alantasan szenvedővé (paciente) téve őt, ő maga pedig felettes ágenssé válva. A negyedik és utolsó Pont, mely az elveszett fölény újbóli visszanyerésének szándékára beszél rá, nem kínál kevésbé kedvező elrendezéseket a Vívónak, mint az előbbiek, hiszen ugyanazon megfontolásból melyben hatalmában áll cselekedni, és amelyben ellenfelét Cselekvésre (Actos) kell redukálni, elvárható, hogy sikerrel álljon ellenük; s eképpen mondom, hogy az elveszett felettes hatalom visszanyeréséhez új beosztás (graduacion) és új alávetés (sugecion) szükséges: s az új beosztáshoz elengedhetetlen egy Haránt Lépés (Compás Transversal) adása, és a Szög túlzott aránytalansággal való megnyitása, hogy felettes Érintkezést (Tocamento) keressen a nagyobb (kardfokok) által a kisebbeken; mely Mozgásokat élvezve a Vívó, szúrással (Estocada) sebezhet a Kör negyed részében, szembeállítva az Erőszakos Mozgást (Movimiento Violento) (melynek meg kell előznie a Szög megnyitását) a Véletlennel (Accidental), és a Haránt Lépéshez egy másik, vele azonos fajtájút adván, majd rögtön kilépve az Arányos Középbe a Reszkető (Trepidation) és a Különös(Estrano) Vegyes Lépése által, miután pillanatszerűen, és nem maradandóan sebzett. Az alávetés idején szintén lehetséges az ellenállás; mert feltételezvén, hogy beosztotta az ellenfelet, és hogy a beosztástól kezdve kell végeznie az alávetést, bezárva a Szöget a Természetes Mozgás által, és jobb lábbal Haránt Lépést (Compás Transversal) adván az ő oldala felé, a Vívó képes, ugyanazon időben, midőn az alávetés kezdődik, kezét köröm-le (unas abaxo) fordítani, karját beívelni (Arquear), és bal lábbal Íves Lépést (Compás Curbo) adni, elvégezve a Befejezés Mozdulatát: mely kar- és kardpoziciót Vegyes Szögnek (Angulo Mixto) nevezzük, mivel egy Görbe Vonalból áll(mely a beívelt kar, amint mondottam) és egy másik Egyenesből, mely a Kard, a találkozási pont a markolatnál (en la enpunadura) lévén: ezen akció az ellenfél kardjának beosztásából való kikerülését (desgraduacion) okozza; mert ugyanazon pontban, melyben a kéz elfordul, a Természetes Mozgás ugyanazon impulzusa azt okozza, hogy a gyengébb kardfokok a Vívó kardjának erősebb fokaira essenek: és mint ebben az esetben, ezen okból kifolyólag a kard fokozaton kívülre kerül (desgranduado) és befejeztetik (concluido), jól mondható, hogy minden ponton alávetett (Sugeto) és megfosztott.

Ez a válasz a javasolt négy pontra; s nem tűnik számomra, hogy kétség maradhatna azok ellentételezései felől, sem az Atajo felől az említett három időben, hiszen az igazság minden lehetséges erejével (az alapvető és egyetemes elvek szerint, melyekben hinnünk kell) Meggyőzően bizonyítást nyert, hogy a Kard beosztása (graduacion), mely a saját gyarapítás (aumento propio) mozgásával történik az ellenfél kardfokainak és erejének fogyatkozását (desminucion) okozza, megsemmisítve a Természetes Mozgás fölényét. Ebből szilárd következtetésként adódik, hogy ha az Atajo nem más, mint felettes beosztás, felettes mozgás és érintkezés, akkor le lesz győzve és meg lesz semmisítve, ha a Szöget a Saját Gyarapítás mozgása által nyitják meg. Szintén fontosnak tartom megjegyezni (a nagyobb világosság és a kevesebb zavar végett), hogy bár a mi Mesterünk, D Luis Pacheco de Narvaez hét formát vagy módot magyaráz a Kard veszélyes helyről való kimentésére, mind a hét kettőben foglalható össze, melyek: a beosztás (graduació) és a távolság csökkentése (disminucion de distancia); azon nyílvánvaló oknál fogva, hogy a Kard soha nincs, és nem is lehet veszélyes helyen, csak akkor, ha az ellenfél alávetette (sugeta) és beborította (atajada): s ezen esetekben már tudvalevő, hogy csakis a beosztás mentheti ki a veszélyből, amint az már megjegyeztetett és jól bizonyíttatott. S ha véletlenül a Karddal együtt a test is kockázatban volna, elengedhetetlen lesz egy időben elvégezni a Kard beosztását és a Távolság Csökkentését a Reszkető (Trepidacion) és a Különös (Estrano) Vegyes Lépése

által. S mivel ezekre redukálódik a Kard kimentésének hét módja, amint mondottam, mindenkor tartassék szem előtt, hogy e kettővel kell bírnia a Vívónak, mint egyetlen óvószerrel a szigorú alávetéssel szemben, melyet ellenfele hatalmas impulzussal kényszerített rá mivel oly nagy megelégedettséggel biztosítja a sikereket, és kínál biztonságot az Atajo kiemelkedő elrendezésével szemben, meghiúsítva annak hatalmát és uralmát, megtörve formáit, és hatástalanná téve következményeit, mivel elvette eredetének okait; választ adván ezzel azon elbizakodott véleményekre, melyek meggyőződése, hogy az Atajo az Egyetemes Fogás (Treta Universal), azt az alacsonyabb állapotot képviselve, amelybe (az ellenfelet) helyezik; ami ha igaz volna, nem lenne lehetséges (az ellenállás); ám amint a 43. Maxima mondja: Ami egyetemes, az nem lehet bezárva(vagy korlátozva). S mivel itt látjuk, hogy a felettes elrendezésnek alá van vetve, melyek a semmibe redukálják, jól mondható, hogy nem egyetemes. S végezetül, elérhető annak értésre adása, hogy ha (az Atajo) bír is hatalommal a küzdők rendezetlenségeivel szemben, abban nem a Tudomány a bűnös, hiszen felettes eszközöket készített elő, hogy a Vívó az ő ismereteivel élve elérhesse azt, ami oly sok indokkal már megmagyaráztatott és kinyilváníttatott. A jobb kéz felőli Haránt Lépés (Compas Transversal) és a felettes hozzáadás (agregacion) által, a külső oldalon (por la parte de afuera) (mindez egy időben végezve) szintén létrehozható az Atajo, ám annak hatásai mindenben alulmaradnak a belső oldaliéval (por la parte de adentro) szemben; s ezen fajta kialakítását a következőképpen kell megfontolni.
Miután a Vívó megválasztotta az Arányos Közepet az ellenfelével, és elhatározta, hogy a külső oldalon veti alá (atajo), meg kell kezdenie az akciót, kardját az ellenfél kosara (guarnicion) alatt átvezetve, a Kör egy nagyobb részét leírva, amíg a sajátját az ellenfélé fölé nem helyezi, érintkezést (Tocamiento) végezve a nyolcas számmal a hatos felett, és jobb lábbal Haránt Lépést adva az ő oldala felé; s együttesen alávetést (sugecion) végezve a Természetes Mozgás és a cselekvő erő által, ügyelvén arra, hogy az Érintkezésben, az Alávetésben és a Lépésben ne legyen időbeli különbség, hanem egyetlen akció foglalja magában mind a hármat, profilban maradva a testtel a kar mögött, a Karddal pedig azon formában, melyet a Demonstráció mutat, az (L) figura szerint .

D.F.E.F.
L
FORMA DE ATAIO POR LA PAR
TE DE AFVERA

Amint az előző Demonstráció megmutatja nekünk, felismerhető, hogy a jobb kéz felöli Keresztirányú Lépés (Compás Transversal) által a Vívó (el Diestro) arányos távolságot nyert, hogy megsebezze az ellenfelét, mivel megszerezte a Fokokat a Profilhoz képest (los Grados al Perfil), ami (amint már mondottam) akkor történik, amikor ezen Lépés, vagy a jobb kéz felöli Íves Lépés (Curbo) által felfedeztetnek az Érintési Vonalak és Pontok, az ember szélességéhez vagy mellkasához viszonyítva; és hasonlóképpen látható, hogy a felsőbb Fokozat, az Érintés és a Mozdulat által őt lefogva tartja, és megfosztja a közvetlen sebzés lehetőségétől, ő maga pedig abban a helyzetben van, hogy végrehajtsa a sebzést(ha történetesen az ellenfél megmarad a javasolt pozicióban), elfoglalva a mellkas Átmérőjének Pontját; vagy ha úgy határozna, hogy fél-Fonákból, Fonákból, Szúrásból formál támadást, az ellenféllel szemben sebezve, a diszpoziciós Mozdulatok képzésének idejében, a Derékszög okán, folytatva mindenkor a jobb kéz felöli Íves Lépést; de e két dolog közül egyiknek a végrehajtását sem tanácsolom, sem a javasolt állapotban való megmaradást, sem Körkörös Cselek formálását, azon okokból, melyek megerősítik az eddig tárgyaltak igazságát; hanem inkább arra kell támaszkodni, hogy a szorongatott helyzetből kijutva több erőfokot szerezzünk a Kardon, azon egyezőségben, amint taníttatott, szembeállítva a fokozatos emelésnek, a felső Érintésnek és a Természetes Mozdulatnak a saját Növekvő Mozdulatunkat; és a megnyert távolsághoz, a Keresztirányú Lépés által, a saját Középpontunk feletti elmozdulást; mely két, egy időben végzett cselekvés által biztosítva marad a védelem a támadással szemben, amelyet ezen felállásból kísérelnének meg okozni, és aktív erővel fog bírni azon elhatározások ellen, amelyeket ezen ellenszegülés felett tettekben kívánnak megvalósítani. Mindenkor, amikor ezen formájú Befogás(Atajo) által kívánunk sikert elérni, annak a távoli végponttól kell történnie, mivel ismeretes akadálya van a közeli végponthoz való jutásnak a Befejező Mozdulat végrehajtásához, nyilvánvaló kockázat nélkül, amely gátolná a cél elérését, melyet a Vívó elnyerni óhajt; mert mivel a neki megfelelő Belső Szög Tompa, melynek neme elfogadhatatlan, nem engedhető meg, hogy bármi olyat kíséreljenek meg tenni, amely nem kínál valóságos és biztonságos alkalmat arra, hogy a lehető legnagyobb pontossággal hajtassék végre; és így erősíti meg a 119. aforizma igazsága, mely így szól: Hogy a Cseleket a Kard tartása szerint, és azokat, melyek a kar joghatósága alá tartoznak, végrehajthatja a Vívó a közeli végpontból a Befejező Mozdulattal, vagy a távolitól Derékszöggel vagy Befogással, aszerint, amint elhatározza; de azokat, melyek a Profilhoz képesti Fokok megnyerésével készülnek, csakis a távoli végponttól szabad használni; mert ha a közelihez érne, az közös távolságot adna, és az elérések egyenlőek lennének. Igen nyilvánvaló a Vívó (Diestro) számára az az ismert tévedés, amelybe az esik aki az Igaz Vívóművészet (verdadera Destreza) kérdéseiben alkalmat ad a Távolságok egyenlőségének és a cselekvés közös diszpozicióinak; mert nemcsak a becsületét veszti el mint ezen tudományban jártas ember, hanem nyilvánvaló kockázatnak teszi ki, és bizonyossá teszi saját személyének károsodását: méltó és jól megérdemelt büntetés ez az oly nyíltan megnyilvánuló meggondolatlanságért, melyet a jó vélemény ellenében, s a Preceptumok igazságának (melyek a saját Védelemre és az ellenfél Támadására rendeltettek, amennyiben az a védelemhez szükséges) megőrzése ellen követett el. És ezen Ítélet jóváhagyásaként, mesteri Doktrinával tanítja nekünk a 170. Aforizma, mondván: Hogy az aki a Csel(treta) és a Csata folyamatában megvédi magát anélkül, hogy sebezne, holott megtehetné, az az Igaz és Keresztény Vívóművészet Legnagyobb tökéletességével jár el; és ha úgy conveniálna, hogy sebezzen, és sebezve védve maradna, nem kell mást tennie, mint megadni neki a Tudományt (Ciencia); de ha ő sebezve ő maga is megsebesíttettne, nem Vívóként, sem nem ésszerű emberként járt el. Oly módon,

hogy mindenkor, amikor az okok egyenlővé tétele által az okozatok is egyenlőek lesznek, csalhatatlannak kell tartani, hogy nem ésszerű emberként, hanem mint barmok cselekszünk, minden értelmi képességen kivül. És mivel az a szándékunk, hogy ne térjünk el ettől, azt tanácsolom (a legnagyobb tisztelettel és mindenki szolgálatának vágyával), hogy mindig akként cselekedjenek, amint az oly sérthetetlen indokok által javasoltatott, és megerősíttetett az én Mesterem, Don Luis Pacheco de Narvaez jóváhagyásaival, és az elvek csalhatatlan igazságával: oly szilárdsággal megerősítve, mely mindenki számára megtámadhatatlan fal lesz, mindenkor állandó és szilárd a rosszakarat és az irigység bármely rohamával szemben, melyek a tudatlanság törvényes leányai, s melyeknek impulzusai csak igen csekély erőfeszítést érnek a puszta igazsággal szemben, tudván teljes bizalommal haladni (bárki is legyen az, aki abban megbízik), hogy minden pontossággal győzedelmeskedik, elnyerve a boldog győzelmet. Igen eltérő állapotban van az, amellyel a Befogás(Atajo) bírt (mikor szinte arra kényszerített minket, hogy megadjuk magunkat a véleménynek, hitelt adva neki és elismerve azt mint Egyetemes Cselt / Treta Universal), mint amelyre most redukáltuk; mert ha akkor a tökéletesség csúcsára helyeztük, uralkodva szuverén hatalommal minden nála alacsonyabb diszpozició felett, anélkül, hogy bármi eléje helyezhető lett volna, ami ne lett volna neki alávetve: most, a hatalmasabb eszközök felsőbb erőivel, melyeket az ellenszegüléshez (egyedüli és gondos megelégedéssel) a Művészet előkészített, alkalmasnak találjuk őt arra, hogy alávetettje legyen egy relevánsabb diszpozíció dominiumának, mely megtöri az ő formáit, megakadályozza létének bevezetését, és a legszuverénebb tekintély alá kényszeríti, kizárva őt abból, hogy oly sokkal bírjon, mint amennyit sokaknak birtokolni látszik; és mivel ily bőséges megelégedéssel hagyatott jóvá ez az igazság, nem ítélem meg, hogy szükséges volna, Hogy legyen bárki, akiben olyannyira uralkodna a vak szenvedély vagy az oly csökönyös ítélet, hogy ezt el ne ismerné, meggyőzetve lévén arról, hogy a Befogás (Atajo) nem Csel(Treta), sem nem Egyetemes diszpozíció; mert ha az volna, nem ismerne felettest, nem volna senki, aki megakadályozná formáinak nemzését, sem olyan, aki azok bevezetése után azokat megtörné, és a nemlétbe taszítaná: Bizonyos ugyanis, hogy az emberi képességben nem fér el, hogy létezhetne Egyetemes Csel(Treta Universal) ezen Tudomány gyakorlati részében; de hogy legkíválóbb és leglelkesebb hívei ne maradjanak minden ponton kétségben, s ne veszítsék el a reményt annak meglelésére, vigaszukra szilárd tudomást kívánok adni arról, hol található az: de mivel (Értekezésem rövidsége és Képességem szűkös határai miatt) nem megengedett számomra, hogy azt azon az alapon és lényegi Doktrinával mondjam el, amellyel Mesterünk mondja, szó szerint kívánom azt idézni, amint azt könyvében tanítja, melynek címe: A Vívóművészet Csalárdsága és a Csalódástól való Megszabadítása (Engano, y Desengano de la Destreza), és a Fegyverek Filozófiája (Filozofia de las Armas), Hogy az ő Ékesszólásával és Világosságával győzzék meg magukat azon hiba felől, melytől oly sokan szenvednek, és az ő tekintélyével inkább bocsáttaték az a megfigyelés alá: és így mondom, hogy a 21. és 22. fólián a következő módon szól : Minden Potenciális és Generikus csel az Egyetemes Értelmiségben (Universal Intelectualidad) együtt van jelen, bár különválnak sajátos értelmükben, és ezekből lesznek mind szétszortan és egymást követve; és az ember ezen Egyetemes Értelmiségében, melynek értelme kezdedben tiszta potenciál, és ez nincs meghatározva semmiféle különös dologra, hanem közös és egyetemes mindenre, ezek ideálisan, rendezett egységben vannak jelen, szabadon a Megváltozástól és Mozgásnak alávetve jönnek létre, azok nemzésével, egymásutániságával és pusztulásával: ami nem található meg az Egyetemesben, mert az mentes mindezektől, és csupán a Diszkurzív Mozgásnak (Movimento Discursio) van alávetve, s arra, hogy szellemi módon fogadja be a fajtákat (especies), mert az

nem keveredhet, nem is keveredik a többi Csellel és anyagi értelemben vett Járulékos formákkal (formas Accidentales). És ez a fogalom az Egyetemesben, amint az az értelembe van, nem idéz elő elválasztható lényegi különféleséget, sem kiterjedésbeli felosztást, sem osztott számot, mint amilyen akkor található, amikor Külső Tetté (Acto Extrisenco) redukálódik; hanem oly módon oszthatatlan, tiszta és végtelenül egyszerű, és tökéletes egységben foglaltatik benne az összes Csel sokasága, azok Fokainak (Grados) teljes rendjével létrehozva, hogy ahol az egyik van, ott van az összes, és az összes nem veszi el az egynek az egységét: Ott az egyik ellentét nincs elválasztva a másiktól hely szerint, sem lényegében nem különböző ellenfél; mert amint az értelem nincs alávetve anyagi kiterjedésnek, mivel szellemi, úgy minden dolognak, mely benne van, szelleminek kell lennie, s minden anyagtól elvontnak. És ebben megtalálható a Különböző fogalmak által, melyeket alkotott, aszerint a fajták (especies) szerint, melyeket az érzékek küldtek neki: egy Egyetemes Csel, minden egyes Különös vagy Általános cselre nézve, melyek ellene formálhatóak. Bővebben is kifejti magát ezen Pont felett, de ez elegendő nekünk ahhoz, hogy tudjuk: az összes Csel Egyetemes Csele, és az összes diszpozíció Egyetemes diszpoziciója szellemi módon van jelen az értelemben, hogy ott keresse az aki meglelni óhajtja; és hogy amikor Külső Tetté kívánják azokat redukálni a gyakorlati műveletben, meg kell érteni, hogy azok külön-külön hajtanak végre, anyagi és fizikai Mozdulatokból összetéve, melyek különböző, ismert időkben történnek, s alávetettek a megváltozásnak és a pusztulásnak: és ha mindezek ellenére valaki, aki az Egyetemes Cselt ezen Tudomány gyakorlatában kívánná keresni, elismerem, hogy lehetséges lesz számára a keresés, de nem annak meglelése; amivel csupán azt fogja elérni, hogy elfárad, és vesztegeti az időt. És így ezen igazság ismeretében maradjon ezen Pont lezárásaként szilárd elhatározással rögzítve és megállapítva, hogy a Befogás (Atajo) nem más, mint a Vívó védelmének egyetlen orvossága, valóságos diszpozíció arra, hogy saját biztonsága alatt keresse az arányos eszközöket; és uralma alatt tartja a Végrehajtó Mozdulatok összes fajtáját, amikor Külső Tetté redukálva a támadást okozzák, mivel szembeállítja velük a lefogást és a Természetes Mozdulatot, megtörve azok formáit, megszabadítva a Vívót a veszélytől, és biztosítva őt az ellenfél váratlan akciói elleni felsőbb védelemmel; de nem szabad ezáltal meggyőznünk magunkat arról, hogy ez Egyetemes Csel volna, sem arról, hogy ne létezhetnének felsőbb Eszközök, melyek őt uralják. És hogy ezen Értekezés határozata még szilárdabb maradjon, amint azt Mesterünk elhatározza a Csalárdság és Csalódástól való Megszabadítás című könyvében, mondom hogy azt mondja a 62. fólián: Megfellebbezhetetlen maximaként tartassék számon, hogy a Véges Potenciából, mint amilyennel az ember bír, nem származhatnak végtelen Tettek; és mint abszolút javaslat, anélkül, hogy bármi ellentétes volna vele, azt mondja, hogy mindaz, ami az emberi potenciába és a Vívóművészet gyakorlati részébe belefér, nem több mint öt Csel: Vágás(Tajo), Fonák(Reués), Szúrás(Estocada), Fél-vágás és Fél-Fonák, legyenek azok Egyszerűek vagy Összetettek, első- vagy másod szándékúak: és hogy minden ember, aki volt, aki van és aki lesz, nem tett, nem tesz és nem fog tenni többet; és így ezen Művészet csak ezeket a különösöket tekinti és ismeri el, s ezeket orvosolja a három eszköz egyikével, amelyeket már máskor mondott: a Derékszög (Angulo Recto), a Befogás (Atajo) és a Befejező Mozdulat (Movimiento de Conclusion) által; és mindaz, amit ezen ellenében mondottak vagy mondanának, balgaság, mely csak az értelem ködje, hamisított hiba és az igazság alapja nélküli dolog lesz. És befejezi mondván, hogy mondják meg: ő így mondja és állítja: és így mondom én is, és állítom teljes valódisággal, hogy azok, akik ezt mondják, s annak igaz ismeretével állítják és védelmezik, biztosak lehetnek abban, hogy teljes választékossággal elnyerik a Győzelmet bármely kérdésben, mely a felett eléjük

kerülne, mivel oly erős elhatározáson és az ész s az igazság bizonyosságán alapulnak, hogy bármely érvek, melyeket ellenük hoznának, nyilvánvalóan szofisztikusok és könnyen kimeríthetőek lesznek lényegtelen erejükben, elpusztítva azokat és büszkén aratva le a Diadalt. Az utolsó Pont, Mely a Befejező Mozdulat (Movimiento de Conclusion), már önmagában is, minden további mérlegelés nélkül értésükre adja annak kétségbevonhatatlan sikerét, aki azt végrehajtja: mivel ezen oly hatalmas akció az egyetlen, amely nyilvánvalóan véget vethet a munka tökéletességének; mert ez az, amely teljes csalhatatlansággal biztosítja a Vívó számára a védelmet, téve őt hatalmassá, hogy bírája legyen ellenfelének, képes lévén cselekedni, s egyaránt élni a szigorral vagy az irgalommal. Úgy tűnt nekem, hogy jól teljesítettem az elkötelezettséget az igaz Vívóművészet alapjainak kijelentésére, amikor láttam azt az abszolút állítást, miszerint mindaz, ami az emberi Potenciába és a Vívás gyakorlati részébe belefér, nem több az öt Cselnél: Vágás, Fonák és Szúrás , Fél-Vágás és Fél-Fonák, melyek magukba foglaltatnak és orvosoltatnak a három Egyetlen Eszköz által a védelemre, melyek a Derékszög, a Befogás és a Befejező Mozdulat: és bár törekedtem (Értekezésem rövid képességével és Értelmem csekély bőségével) Megadni mindazon híreket, melyek ismeretemhez eljuthattak azon rövid idő alatt, melyet ezen Anyag szakmájának szenteltem, befejeztem és lezártam volna ezen Értekezés utolsó Pontjába mindazt, ami belefér és Kötelességem feladata volt, igenlő módon határozva meg, hogy nincs több tárgyalnivaló, mint amit tárgyaltam; ám ezen döntésem és Mesterem megfellebbezhetetlen Maximája ellenére, abszolút javaslatával szemben találok (Őmaga által) bevezetve néhány új Diszpozíciókat, melyeknek a Tökéletes Támadások (Acometimientos Perfectos) címet adja, és másik négy Cselt, melyeket Általánosnak nevez: ami oly nagy újdonságot okozott nekem, hogy állíthatom, még annak bizonyságával is, hogy látom, nem akartam engedni a hitelének; mert figyelemre méltó hibának tűnt számomra oly kevéssé állhatatosan határozni, hogy amit egyszer állított, az szertefoszlott és ellentmodott annak, amit közvetlenül azután megállapított. És látván magam egyrészt vágyakozva, s a kíváncsiságtól indíttatva, hogy kimerítsem ezen új dispozíciók igazságát; másrészt pedig kényszerítve lévén, hogy tárgyaljam azokat ezen Kompendium folytatásához, elhatároztam(Hogy kielégítsem a vágyat, és teljesítsem egyúttal a kötelezettséget), hogy kifejezetten tanulmányozásuknak szentelem magam, ahonnan rövid időn belül elnyertem felzaklatott lelkem nyugalmát, megnyugodva azon megelégedéssel, hogy felismertem: ezen új Preceptumok, bár annak látszanak, nem azok; hanem csupán az elnevezésükben hordoznak újdonságot, melyet rájuk ruháztak, mivel lényegükben nem térnek el attól, ami már megmagyaráztatott, s felsőbb szilárdsággal biztosíttatott. Ezen ismerettel újra megerősíthetőek az abszolút Határozatok, melyeknek mindenkor állandónak kell maradniuk, mivel a Csalhatatlan Igazságon alapulnak; és így áttérünk ezen Terminusok Magyarázatának új feladatára, hogy ismertté téve mindazt, ami azok jó és könnyű megértéséhez szükséges, felfoghatóak legyenek, s alapjaik megismertessenek, a Vívó pedig befogadja és megtartsa azokat, amint javasoltatnak védelmének hasznos és helyes céljára: amivel kezdetét adhatjuk a Tökéletes Támadás kijelentésének, és véget ezen Értekezésnek, maradva mindenkor azon sérthetetlen szándékkal, hogy szabályai szerint cselekedjünk, s azon hasznos Figyelmeztetésekkel, melyek biztonsággal biztatják és megelégítik az Értelmet azon fontosság felől, melyet megtartásuk és azon helyes sikerek jelentenek, melyeket általuk a Vívó elérhet.

A TÁMADÁSOKRÓL(DE LOS ACOMETIMIENTOS)

A Befogás(Atajo) Védelme és Diszpozíciója alatt állnak a tökéletes támadások: eszközök, melyek által (amint Mesterünk mondja) visszanyerjük az elveszett arányos eszközöket, amiből le kell vonnunk, hogy amikor a Vívó ezeket formálja, az Arányos Eszköz (Medio Proporcionado) híján kell legyen: és az ennek jóváhagyására, azt mondja az Engano y Desengano (Csalárdság és Felvilágosítás) című könyvben, a 128. fólián: Hogyha a Vívó elérte az Arányos Módot, nincs szüksége a sebzéshez Támadást (Acometimiento) indítania. És azután szintén ugyanezen a fólián azt mondja: Hogy a tökéletes támadást az elrendezés (disposition) hiánya miatt kell végrehajtani, és nem a távolság hiánya miatt; mely érvek alapján meggyőződésünk kell legyen, hogy ezen Támadás formálásához kell legyen megfelelő elérés (alcance), de nem arányos elrendezés a sebzéshez: de ámbár Mesterünk, Don Luis Pacheco de Narvaez tekintélye oly méltó a tiszteletre, miként én magam is vallom, mindazonáltal nem tudom magam minden pontban meggyőzni, hogy azt ellenvetés nélkül elfogadjam, ugyanazon tekintély által is hitelesítve, amely nyilvánvalóan ellentétes véleményt mutat; mert ezen Támadás 6. Definiciójában ekképpen szól: A tökéletes támadás az, amely rendelkezik arányos részekkel a sebzéshez, vagy arra kényszeríti az ellenfelet, hogy testhelyzetet váltson: mely okból kifolyólag szilárdan állítom, hogy ha a Vívónak megvannak az arányos részei, és a sebzéshez megfelelő távolsága, amellyel elérte az elrendezést és az Arányos Módot, pontosan el kell nekem ismerni a kettő közül az egyiket; vagy azt, hogy ez a definició szerint nem lesz Tökéletes Támadás, vagy azt, hogy a Tökéletes Támadás végrehajtható Arányos Móddal; és szintén azon szükségesség által, hogy az ellenfél a védelme érdekében kényszerítve lássa magát a testhelyzet váltására, határozottan felismerhető az elrendezés, amellyel a sebzéshez bír, mert ha nem bírna vele, nem tudna ilyen gondot okozni neki; amivel a jelen Támadás definiciója szerint, melyhez mindenkor tartanunk kell magunkat, úgy tűnik, elrendezéssel és Arányos Móddal kell eljárni, zavarosnak hívjuk őket annak meghatározásában, miként kellene cselekednünk; mert az egyikben azt előzi meg, hogy ezen Támadás az Elrendezés és az Arányos Mód hiánya miatt történjen, amely biztosítja a saját védelmet: a másikban pedig (a definició erejével) azt akarja, hogy rendelkezzék a sebzés elrendezésével, az Arányos Részek által, és azok által, melyeket az ellenfél kínál a sebzéshez, vagy a testhelyzet váltására kényszerülve, hogy némi biztonsága legyen a védelmében. Legyen hát az értelem az, amely ebben az esetben feltárja nekünk a helyes út igazát, hogy megelégedéssel határozzuk el magunkat annak követésére, biztosítva és megnyugodva azon nyugtalanságoktól, melyeket az értelem szenved el, amikor nem határoz szilárdan, hanem bizonytalanságban marad. A Tökéletes címet megérdemelten viseli ezen Támadás, mely dolog a részek teljes összetételét jelenti, melyek a teljességet alkotják tökéletességgel, melynek igazságát elismerem, mert ha valóban tökéletesnek kell tekintenünk, nem mondható, hogy az elrendezés hiányával kell végrehajtani, mert a tökéletesben nem fér el semmiféle hiány, és kiváltképpen nem oly nagy jelentőségűben, mint a cselekvés elrendezése, mely az, ami biztosítja a siker következményét: és ha hiányzik, ki van téve a rossz kimenetel eshetőségének, melyben nem adható semmiféle tökéletesség: és akarva azzal cselekedni, nem engedhető meg az elrendezés hiánya ezen Támadás formálásához, mert ha hiányozna, nem nevezhetnénk tökéletesnek. Ezen Támadás az Atajo által történik, lévén az ami segíti a legnagyobb sikert: és amint már tudott, az Atajo az ellenfél megfosztását okozza, a Vívónak pedig az elrendezést, amellyel nem lehetséges, hogy annak formálásakor hiányozzon az elrendezés; mert ha hiányozna, nem volna Atajo: és

ha nincs, nem lehetséges a tökéletes támadás, a hiány miatt megvonni tőle védelmének oltalmát, amely biztosítja számára a szándék sikeres elérését. Ezen érvek teljes erővel ellentmondanak az idézett fóliák első meghatározását annak Definíciója szerint, melynek betartásának szenteljük magunkat, megállapítva, hogy annak formálása úgy történjen, hogy Atajót (uralást)tettünk az ellenfél kardjára, és megfelelő Pontot, ahová a sebzést irányítjuk; melyek mind arányos és biztonságos részek, melyek jó elrendezése (disposicion) alatt támadni lehet, egy másik Haránt Lépést adva; és anélkül, hogy elveszítenénk a felsőbbrendű fokozást (graduacion), amely az Atajo létét fenntartja, a kard hegyét az ellenfél arca felé irányítani, ahol a Véletlen Mozgással (Movimiento Accidental), egy Átlós Vonalon haladva, pontosan végre kell hajtani a sebzést, vagy kényszeríteni őt, hogy hárítson minden aránytalansággal, melynek generatív akciójából a Vívó (Diestro) profitálva, az elrendezéssel Átlós Fonákot (Revés Diagonal) formálhat, Görbe Lépést (Compass Curbo) adva a bal lábbal, és elvégezve a Befejezés Mozdulatát (Movimiento de Conclusión), ezen három akciót egy időben végezve. Ez az arányos részek azon valódi összetétele, amely Támadást sikerrel alkotja, mely okból biztonsággal mondhatjuk, hogy megegyezik a definíciójával; és méltán érdemli ki a Tökéletes címet, és hogy minden alkalommal, amikor ebben a formában hajtják végre, első szándékú lesz, a legnagyobb tökéletességre törekedve, hogy annak végrehajtása a lehető leggyorsabb és legszigorúbb legyen; mozdulatai pedig a lehető legrövidebbek és legpontosabbak legyenek, ahogy a jó Arány (Proporción) engedi, eljárva minden olyan megfontolás betartása mellett, melyeket a siker érdekében korábban rögzítettem. Szintén elvégezhető második szándékkal amikor a Vívó, miután az ellenfél kardját kívülről érintette, felsőbbrendű Érintéssel és Fokozással (Graduacion), az ellenfél kiszabadítja azt, hogy egy Szúrással (Estocada) belülről sebezzen a Véletlen Mozgással, mert kihasználva ezt és az ő idejét, szembehelyezkedik vele az Atajo általi lefogással, és ezzel együtt végrehajtja a támadást az arcra, mindenkor megtartva a rögzített Szabályokat és Figyelmeztetéseket, melyek oka és betartása által elérhető a sebzés célja, vagy új elrendezés szerezhető a Csel(Treta) teljes és tökéletes befejezéséhez. A Nueva Ciencia (Új Tudomány) című könyv 409. és 410 fólión azt mondja Mesterünk: Hogy ez a tökéletes támadás egy, a Művészet által elrendezett elrendezés, hogy a Vívó éljen vele, amikor az ellenfele Szöget nyit (abriere el Angulo), hogy kimeneküljön a rákényszerített Atajo elnyomása alól; mert amint ezzel az akcióval elveszi az elrendezést (disposición), és eloszlatja a megfelelő módot (medio conveniente), meghiúsítva a szándékot; azt tanácsolja, hogy formáltassék meg a tökéletes Támadás (Acomentimiento), hogy visszaszereztessék az Arányos Mód (Medio Proporcionado), amely ezen okból elveszett, tekintve azt a legfőbb orvosságnak ezen esemény alkalmazására;de miután az értekezést a javasolt dolog vizsgálatára kényszerítettem, hogy alaposan kielemezzem és megtisztítsam ezen Előírás lényegét, úgy találtam, hogy jóváhagyásának el nem döntéséhez kényszerítenek engem a szembeötlő nehézségek, melyeket az értelem feltár előttem, lehetetlenné téve általuk ezen Támadás végrehajtását hasonló alkalommal; mert ha a Szög kinyitásának akciója, a saját Növekvő Mozgást (Movimiento de Aumento) végezve azon megfelelőségben, amelyet megjegyeztünk, képes megtörni az Atajo formáit, melynek elrendezése és biztonsága alatt a Támadást végre kell hajtani, amint az bizonyítást nyert; és hogy a tökéletes formáláshoz az övé, szükséges, hogy annak mesterséges építményének alapvető bázisát magával vigye, hogy az oltalmazza és biztosítsa a védelmet, miként várható el a siker, ha hiányzik egy ilyen fő feltétel? sem pedig miként tanácsolható, hogy ilyesmit megkíséreljenek? hiszen nemcsak a tökéletesség fog hiányozni a Műből, hanem nyilvánvalóan az ellenfél fog eszközöket szerezni, amiből veszélyes és orvosolhatatlan események

következnek a Vívóra (Diestro) nézve: melynek jóváhagyására hivatkozom arra, amit ugyanezen Könyv mond a 423. folión: Hogy azon Cselek (Tretas), melyek az Atajo által történnek, a legfőbb tökéletességet élvezik; és hogy a tökéletes Támadásnál, melyet az (Atajo) segít, semmilyen Csel nem lesz képes ellenszegülni neki. Ezt elismerem, és szilárd következtetésként vonom le, hogy ellenkezőleg azt kell értenünk, hogy ha hiányzik belőle az Atajo segítsége, nem fogja élvezni a legfőbb tökéletességet, de még a legcsekélyebbet sem; és hogy képes lesz bármely Csel ellenszegülni neki, anélkül hogy az javítható lenne, sem pedig kételyt engedhetne a javaslat. Járjunk el tehát úgy, ahogyan mondatott, az Atajo biztonsága alatt, és ha az ellenfél kinyitotta volna a szöget, ne tegyük meg, mert nem lesz meg az elrendezés, sem az Arányos Részek, sem a megfelelő Pont, sem érv, amely jóváhagyná, sem biztonság, amely szavatolná, hanem egy ismert hiba és nyilvánvaló veszély; megerősítve ezen igazságot azzal a megfontolással, hogy ha egyszer kinyitotta a Szöget, mindezen fölényekkel rendelkezik.

- Az első: szükséges, hogy nagyobb fokozást (graduacion) hajtson végre, lévén az ellenfél kardja fokozatát vesztett (desgraduada), ő maga gyenge ágensként, az ellenfél pedig erősen ellenállóként.
- A második: aktív potenciában lenni, hogy élvezhesse az ellenfél Mozgásait, amikor azokat a passzívnak alávetett Aktusokká redukálja.
- A harmadik: hogy fedve lesz minden Érintési Pontja (Puntos de Tocamento), melyek az ellenfél kardjához tartoznak, a sajátja pedig képes lesz nagyobb könnyűséggel elfogni azokat, melyek őt illetik.

Ismertessék el most, mi eredményezhető, ha Támadást hajt végre; mert a Véletlen Mozgással szemben ott áll majd a Természetes (Mozgás), a Lefogással (Sugeccion) és az Atajóval: melynek biztonságával, Átlós Vonalat húzva, a sebzést az arcra irányíthatja, végrehajtva azt, vagy kényszerítve a hárításra, amely új vagy orvosolhatatlan Cselt szül: amivel egészen nyíltan felismerhető, hogy ezen Támadás végrehajtásával, miután az ellenfél kinyitotta a Szöget, nemcsak hogy nem szerezhető vissza az elveszett Arányos Mód, hanem inkább az ellenfél szerez eszközöket ahhoz, hogy átvihesse ugyanazt a tökéletes Támadási elrendezést, amelyet a Vívó el kívánt érni. Amit tehát tanácsolok, az az, hogy ne kíséreljenek meg ilyen akciót, mert nem lehet ellenszegülni az előnyös elrendezések ezen bőségének (melyek a saját Növekvö Mozgás egyetlen módja által, a Szög kinyitásával szereztettek), egy olyan Támadás meddő formálásával, amelyből hiányoznak az arányos részek, és bármely feltétel, amely reményt adhatna arra, hogy a tökéletesség legkisebb részét is neki tulajdoníthassuk, mely okból kizárjuk annak formálását hasonló esetekben. Lehetséges szintén ezen tökéletes Támadás formálása a külső részről (parte de afuera), fokokat nyerve a profilhoz képest, hiszen az Atajo formáját kihasználva, amely ezen az úton elrendezett, a Vívó eljárhat vele a megfelelő esetekben, használva az ő elrendezését, és elérve, hogy meglegyenek ugyanazon arányos részek, melyek a belső részen történő végrehajtásához szükségesek; mert ha bármelyik hiányzik, abba a büntetésbe esik, hogy nem lesz tökéletes, sem jóváhagyott az igaz Destreza használatára; és végrehajtható első és második szándékkal.

- Elsőként: az Atajót a javasolt megfelelőségben alkalmazva, birtokolva a megfelelő Pontot és a cselekvés elrendezését, melyek az arányos részek, melyeknek betartása mellett meg kell húzni a Vonalat a végrehajtás Pontjához, egy időben adva egy Görbe Lépést a jobb lábbal, sebezve,

vagy kényszerítve a hárításra, mely akció további Cselek folytatását teszi lehetővé, ugyanazon Lépéssel folytatva.

- Második szándékkal: akkor lesz, amikor megelőzte az aggregáció (csatlakozás) a belső részen, és az ellenfél kiszabadítja a kardot, hogy kívülről sebezzen a Szúrás (Estocada) Cselével, a Véletlen Mozgás által, és a Vívó kitérne, hogy éljen az ő idejével, lefogást és Atajót alkalmazva a külső részen, amelyet ekkor már alkalmazott rajta, élhet annak biztonságával, bevezetve a tökéletes Támadás formáját; és ez második szándékú lesz.

Ez a tökéletes Támadások valódi és helyes Formálása a definíció szerint, amely alapján el kell végezni őket, a Művészet Szabályainak megfelelően; melyeknek ezen elrendezéssel (disposición) élhet a Vívó (Diestro) azon alkalmakkor, melyek hasznosnak tűnnek a számára, bírva egyszersmind azon tudással is, hogy minden Támadás (Acometimiento). melyet a szükségesnek jelzett feltételek teljessége nélkül hajtanának végre, sérthetetlenül a tökéletlenek nevével illettetik; és elismerhető ugyan, hogy végrehajtásuk a lehetséges körébe tartozik, de nem engedhető meg, hogy megtegyék őket, mivel kétségkívül több kockázatot, mint biztonságot kínálnak annak, aki gyakorlatba ülteti őket. Minden Körkörös Támadás (Acometimientos Circulares), legyen az Vágás (Tajo) vagy Fonák(reves), melyet első szándékkal hajtanak végre, kizárandó a Tökéletesek Címe alól, és teljes joggal a feledés mély és rejtett lerakatába utalandó; mert nem tűnik úgy, hogy az ésszerű mérlegelésben helyet kaphatnának oly értelem nélküli szándékok: hiszen ha formálásukat a távolság és a megfelelő elérés (alcace) megléte mellett vizsgálnánk, felismerhetővé válna a hatalmas tévedés, melyet az követ el, aki Körkörös akciót formál, a szembeötlő ellentét miatt az Egyenessel (Recta) szemben, melyet az ellenfél tehet, Szúrás (Estocada) általi sebzést okozva, elfoglalva azon Érintési Pontokat (Puntos de Tocamento), melyek őt illetik, Nyilvánvalóvá téve a kockázatot, és egyszersmind megbüntetve egy ilyen rossz választás hibáját: és ha a Közös Megfosztás Módjából (Medio de Priuacion comun) kívánnák bevezetni őket, a távolság hiányával az eléréshez, semmilyen hatásuk nem lesz. A leghelyesebb tehát törekedni arra, hogy eltávolítsuk ezeket az emberek emlékezetéből; hiszen soha nem érhető el több siker, mint amikor a legkevésbé élnek velük. Jól felismerhetőek már ezen elrendezés alapjai, és látható, hogy megegyeznek azzal a tudással, amellyel már bírtuk, anélkül, hogy bármiféle újdonság derült volna ki ezen Értekezés magyarázatában, kivéve csupán a név rákényszerítését; hiszen minden egyébről bevallhatjuk régi ismeretünket, mert ezen Támadásokat az Atajóhoz (uraláshoz) rendeli, a védelem biztosítására; a távolság a Haránt (Transversal) és Görbe (Curbo) Lépések által szereztetik meg; a sebzést a Véletlen Mozgás (Movimiento Accidental) okozza, és fajtáját tekintve Szúrás (Estocada): és ekképpen azon biztonsággal, hogy ebből semmi sem új (noha kezdetben minden annak tűnt számunkra), visszatérhetünk, hogy újfent megerősítsük Mesterünk megdönthetetlen alapigazságát és abszolút tételét a 62. fólión, mely az Engano y Desengano könyvben idéztetik; miszerint nincs több, mint öt Csel (Treta):

- Vágás (Tajo),
- Fonák(Reves),
- Szúrás(Estocada),
- Fél-vágás(Medio Tajo)
- és Fél-fonák(Medio Reves),

melyeket magában foglal és orvosol a három egyedüli Eszköz a védelemre, melyek a

- Derékszög (Angulo Recto)
- Atajo
- Befejezés Mozdulata (Movimiento de Conclusion)

melyek ismerete és szilárd betartása mellett áttérek a Négy Általános Csel magyarázatára, melyek csak címeik bevezetésében kínálnak újdonságot nekünk; hiszen minden egyebet tekintve ami azok formálását illeti, már megvan a szükséges ismeretünk az Alapvető és Egyetemes elvek által, melyekből minden ered, ami a Destrezában (Vívóművészetben) végezhető.

AZ ÁLTALÁNOS CSELEKRŐL (TRETAS)

Négy azon Csel, melyet Mesterünk Általánosnak nevez, és neveik:

- Szűkítés(Estrechar) Általánosa
- Keresztvonal(Linea en Cruz) Általánosa
- Erő alatti Gyengeség (Flaqueza debaxo de la Fuerca) Általánosa
- Erő feletti Gyengeség(Flaqueza encima de la Fuerca) Általánosa

Elsődleges rendeltetésük az volt, hogy az Általános Merőlegesek (Rectitudes Generales) és a Vegyesek (vonalainak) Középső Osztásain(Medias Divisiones) felvett tartások ellen irányúljanak, mely utóbbiak két egyszerű fajtából állnak, mintha azt mondanánk: fent és oldalt, vagy lent és oldalt; de mind a négyet a Derékszög (Angulo Recto) helyzete felett is formálják, melynek formálására utalni kívánok úgy, ahogy azt Mesterünk, D Luis Pacheco de Narvaez tanítja a Mestervizsga Művészete (Arte de Examen de Maestros) című művében. Mivel ezen Treták az ő gondolatmenetének szüleményei, és úgy vélem, az lesz a leghelyesebb és legigazabb, ha úgy mondom el, ahogy ő mondja, lévén ő tulajdonképpeni forrás; és így folytatom a kifejtést.

Az első Általános Treta, mely az Estrechar, a huszonhetedik folión eképpen szól: Hogy az akkor formáltatik, midőn az ellenfél Rectus Angulusban áll, avagy attól kissé eltér; és a Diestro a kardját az övé fölé emelve, azzal érintkezésbe lépve (union), azt a saját bal oldali Iránya (Rectitud) felé félretolja, egy íves Lépést (Compás Curbo) téve a jobb lábbal az oldala felé: oly módon, hogy az ellenfél kardjának gyengesége a Diestro kardjának ereje fölé kerüljön, lévén ez így célszerű, hogy a Természetes Mozgás (Movimiento Natural) ne győzedelmeskedjen az Erőszakos (Violento) és Véletlen (Accidental) felett, és onnan szúrással (Estocada) megsebezhesse a melkasán, még ha az ellenfél megpróbálna is mozdulatot tenni a sebzésre.

A második Általános, a Keresztvonal(LInea en Cruz), ugyanazon könyv 28. fólióján azt mondja: Hogy úgy hajtják végre, hogy Íves Lépést tesznek jobb lábbal az oldala felé, kívülről megragadva az ellenfél kardját, a Diestro kardját pedig alatta átvezetve, és azt a bal oldali iránya felé félretolva mindketten a Tompaszögben (Angulo Obstuto) osztoznak: de a Diestro kardja nagyobb fokú erővel rendelkezzen az ellenfél kisebb erejével szemben; mert abban az esetben, ha az nem tesz semmilyen mozdulatot, a Természetes mozgással, amely leereszkedik, önmaga általa sebezhessen szúrással a mellkas Átmérővonalán (Linea Diametral).

A harmadik Általános, a Gyengeség az erő alatt, a 29. fólión azt mondja: Hogy úgy képződik, hogy a Diestro megragadja az ellenfele kardját, ugyanazon módon, mint a keresztvonalnál, és Íves Lépést téve a jobb lábbal, és annak oldalára; és csupán a csukló mozdulatával, a kardok érintkezésének elvesztése nélkül, befejezve egy kört, a Vívó saját kardjának Gyengeségét az ellenfél hárítóvasa alá helyezi, legfeljebb négy ujjnyi távolságra, és onnan szúrást mér a mellkas Átmérő Vonalára.

A negyedik Általános technika: a Gyengeség az erő felett, melyről a 30.fólió szól. Ez ugyanazon elv alapján formálódik, mint a Szűkítés (Estrechar); a Vívó a kardját az ellenfélé felett vezeti át, majd az alá helyezkedve, azt a saját bal oldali Irányba tolja el, a jobb lábbal tett Íves Lépéssel (Compás Curbo) az oldalára; és mikor ez befejeződik, a csuklóval a kört is be kell fejezni, a kardot (szintén négy ujjnyi gyengeséggel) az ellenfél hárítóvasához támasztva, s onnan szúrást méreve a mellkas Átmérővonalára, vagy a baloldali Mellékvonalra, a tett lépés mértéke szerint.

Ezen a módon kell megfontolni ezen négy Általános Csel (Tretas Generales) formálását, mikor a Vívó végrehajtja azokat, kihasználva az ellenfél Derékszögű tartásának (Angulo Recto) állapotát, ahol mindenkor szükséges a Megfelelő Távolság (Medio de Proporción) megválasztása, és a csuklóval egy olyan körkörös Művelet végzése, amely magában foglalja az ellenfél kardját, és azt a hozzá tartozó Irányba vezeti, amint az már megjegyeztetett. Haladjunk tovább, megmagyarázva alkalmazásuk módját a többi állásban, vagy a felállás módjaiban, hogy semmilyen ismeret ne hiányozzon. Mikor az ellenfél Tompa szögben (Espada Obtusa) áll meg, a középső osztásba helyezve, amely a Derékszög és a felső Irány széle, vagy a Vegyes, felső és bal oldali Irány fontoltatik meg, a keresztvonalas Általános technika (General de Linea en Curz) alá lesz vetve. Ha bármely részén az alsó Iránynak, és ebben a Vegyesben, valamint a jobb oldalon, vagy annak középső osztásában állna, a Gyengeség az Erő alatt (Flaqueza debaxo de la Fuerca) Általános technika alá lesz vetve; és ha véletlenül ebben az egyezőségben a bal oldalnak megfelelő állásokban lenne a Szükítés (Estrechar), és a Gyengeség az Erő felett Általános technikák alá lesz veteve; de figyelmeztetetek, hogy a körkörös művelet, amely szükséges, mikor ezen Cseleket a Derékszög ellen hajtják végre, itt mellőzhető, mivel nem szükségeltetik más, mint megtenni a Lépést a Megfelelő Távolság megválasztásához, és a kardot az ellenfélhez illeszteni, azon Irány szerint, amelyben éppen tartózkodik; de mivel mindenről, ami formálásukhoz szükséges, már bírjuk a tudást a korábban elmagyarázott egyéni ismeretek által, jónak látom, hogy ismerjük az okát és indokát, ami ezen Általános Cselek neveinek adományozása mögött állt, mivel ez szükséges bárki számára, aki kérdezné a válaszadás kötelezettségét; és rosszul tudna, ha tudatlanságában nem képes szabadulni a feladattól. Szabadítson meg hát minket ettől ugyanazon Meghatározás, mely teljes igazsággal képes megadni az elégtételt. Az Általános Csel (Treta General) - mondja Mesterünk a 158. Meghatározásban - az, amely joghatósága és uralma alá von más különlegeseket, a Megfelelő (Proporcionado), Saját (Propio), Kisajátított (Apropiado) és Átvitt (Transferido) Távolság által. És ugyanezt mondja a Vizsgált Művészetben (Arte de Examinar), a 27.fólión; ám mivel ezen anyagoknál szükséges, hogy egyik ismeret a másikhoz láncoltassék, úgy tűnik, hogy miután ezt elértük, okot ad a kíváncsiságra és kötelezettségre, hogy tudni akarjuk; mik a Különleges Cselek (Tretas particulares). És mivel az alkalom ily jogosítással kéri, nem fog hiányozni Mesterünk, az ő Tanításának bőségével, hogy teljes mértékben megadja vágyunk elégtételét; és így mondom, amit a Vizsgált Művészetben ír a 26. fólión. Hogy a Különleges Cselek a

- Vágás (Tajo)
- Visszavágás(Reues)
- Szúrás(Estocada)
- Fél-vágás (Medio Tajo)
- Fél-visszavágás (Medio Reués);

és ugyanezt megerősíti az Új Tudomány (Nueva Ciencia) című könyvben, a 277. fólión. Ezáltal bizonyossá válhat az ítélet, miszerint ezen öt Csel alacsonyabb rendű a másik négynél, érdemelvén az egyik az "Általános", a másik a "Különleges" címet; ekképpen rangsorolva Mesterünk által, ki a különlegeseket a legalacsonabb méltóságba, az Általánosokat pedig a középsőbe helyezi, mindenkor kiemelkedve és felülmúlva a különlegeseket. Már a tudás becsvágyó vágya alkalmat adott nekünk a kételkedésre és ezen nevek - Általános Cselek - helyességének nehezményezésére; ám megfontolva, hogy ezen anyag kimerítése az ismeretek gyarapítását és Értekezés élénkítését kell szolgálja (mely mind a mi javunkra válik.), nagy kedvvel látok a kérdés felvetéséhez és nehézségem kinyílvánításához, miszerint lehet-e vagy sem Általános Cseleknek hívni őket, És így mondom: állandó szabály, hogy csak azt hívják Cselnek(Treta), ami sebet ejt, amint azt megjegyeztük a könyvben - Cselvetés és Ellencsel (Engano y Desengano) -, a 23. fólión bizonyítva, hogy a Fedés (Atajo) nem volt Csel, mivel nem okozott sérelmet; és hogy csak a

- Vágás
- Visszavágás
- Szúrás
- Fél-vágás
- Fél-visszavágás

azok , melyek okán a sebzés végbemegy. És ha ez tévedhetetlen, valamint az is, hogy ezen Általánosoknak Cseleknek kell lenniük, mert sebeznek; és ezen sebzés Szúrás (Estocada); és ezen Szúrás a Különleges Cselek körébe tartozik: hogyan mondhatjuk akkor, hogy Általánosnak hívassék? Mert nekem úgy tűnik, vagy minden Szúrásnak Általánosnak kellene lennie, vagy ezen négy Cselnek különlegesnek, mivel a Szúrás az, ami nekik a Csel létet adja. Nem tűrvén kétséget, hogy a Csel maga a seb; hogy a seb az Szúrás; hogy a Szúrás az Különleges Csel; és ami különleges, nem lehetséges, hogy Általános legyen semmilyen kényszerítő okból. Lássuk, vajon a sebzésre való felállás, (disposicion) által igazolhatjuk-e e címet; nos, annak végrehajtása által nem lehetséges, mert az két dolog egyikére vezet: vagy sebzést alkot az Általános Csel, vagy nem. Ha okozza, az Szúrás, tehát különleges; ha pedig nem okozza, nem hívható Cselnek. Ezzel pedig számomra ismertnek tűnik az "Általános Cselek" elnevezés helytelensége. A felállás, mely biztosítja a Szúrás végrehajtását ezen négy sebzési formában, a Derékszög (Angulo Recto) valósága, melynek teljes biztonsággal megadható az Általános Felállás (Disposicion General) címe, hiszen uralma alatt tartja az összes különleges Vágást, Visszavágást, és Körkörös Szúrást, Fél-vágást és Fél-visszavágást, mivel felállásaik körkörösek, és több mozdulatból állnak, amint az teljes igazsággal megmagyaráztatott és bebizonyíttatott a Cselek ellentételezésében, ahol láttuk az alárendeltséget, melyet a Derékszögnek gyónnak, kinek uralma alá tartoznak. És így arra jutok, hogy ezen négy Csel nem hívható Általánosnak, mivel tévedhetetlenül és szilárd következtetésként adódik, hogy ami a Cselt illeti, azok különlegesek, s ami a felálást illeti, nem lehetnek Cselek, mivel nem alkotnak sebet. És csakis az bizonyos, hogy a Derékszög felállása Általános, a Meghatározás szerint, mivel hatalma alá foglalja a különleges Cseleket. Amit tanácsolok - azon ismerettel,

mellyel e pontról bírók a tárgyaltak alapján -, az az, hogy a Vívó élhet ezen felálásokkal, mikor az ellenfél a hozzájuk tartozó Irányokban (Rectitidunes) áll meg, hogy a Derékszög jogán sebezzen, ha az ellenfél abban maradna; vagy hogy a kardot jó végletre szűkítse, hogy cselekedhessen a Fedés(Atajo) által, és maradjanak meg rájuk kényszerített neveikkel, hogy különbséget tehessünk köztük. Ám ha az ellenfél a Derékszög állapotában állna fel, nem adok engedélyt, hogy végrehajtassanak, a következő indokok miatt:

- Elsőként, mert szükségeltetik egy Körkörös Művelet (Accion Circular) formálása, amely magában foglalja az ellenfél kardját, mely kedvezőbb lehetőségeket kínál az ellenfélnek, mint amiket mi nyerhetünk; mivel ő kisajátíthatja a kényelmes távolságokat, hogy Fedést (Atajo) tegyen, vagy átvigye ugyanazt a Cselt, vagy ne adjon helyet annak formálására csupán azáltal, hogy a Középpont felett mozdul, csökkentve a távolságot, melyet mi az Íves Lépéssel (Compás Curbo) szereztünk, mindenkor a kardot a jobb oldali Mellékvonal Érintési Pontján (Punto de Tocamento) tartva.
- Másodszor, mert lévén - amint bizonyos -, hogy ezen Cselek alávetettek a Fedésnek (Atajo), mivel a Derékszög tartása alá esnek.Derékszögben, mely a pontos felállás a Fedés végrehajtásához, nem tűnik helyesnek, hogy engedtessék bárkinek is oly ismeretesen a kockázat elébe menni, felkínálva az ellenfélnek a kedvező távolságokat, hogy az egyazon időben szerezzen uralmat és fölényt magának, s okozzon megfosztást és alacsonyabbrendűséget annak, aki a végrehajtásra készült
- A harmadik indok: hogy ha az ellenfél által kínált Derékszögű felállással kezdetét veheti a Csata, elhelyezve a Fedést(Atajo), mely felette áll az Általános felállásnak: miért kellene megengedni, hogy olyasmivel kezdjenek, ami alacsonyabb rendű és alávetett a Fedés uralmának?

Célszerűbb tehát élni velük (a technikákkal), amint már megjegyeztetett, s a helyes döntés jó vágyával tanácsoltatik; mert aki ezt nem tartja meg, annak az idő adja majd értésére rossz választását a kockázatok tapasztalata által, melyek nyilvánvaló kijózanodásként (defenganos) szolgálnak majd. Már ezen összes indokkal két dolgot értünk el.

Az egyik: kimeríteni a négy tétel igazságát.
A másik: tisztára mosni a kétségbevonhatatlan bizonyítékot, miszerint semmi újdonság nem volt a négy Általános Formáció mesterségének alapjaiban, s nem is hiányzik belőlük az ismeret; hiszen kidolgozásukhoz hozzáigazíttatott a Megfelelő Távolság megválasztása, a Derékszögű állás, egy Íves Lépés, s néhány Saját és Kisajátított Növelő és Csökkenő mozdulat; valamint egy Szúrás, amely a Derékszög biztonsága alatt hajtatott végre, a Járulékos Mozdulat (Movimiento Accidental) által. Mindezekről teljes ismerettel bírunk a fundamentális és egyetemes elvek által, melyek nyilvánvalóvá tétettek és bebizonyíttattak; s csupán amiben különbség mutatkozik, azok a Címek (elnevezések), melyekre nézve nincs semmi, ami szilárd szabályt adna megtartásukhoz; hiszen amiképp ezek lettek, lehettek volna mások is; mivel különbségük nem olyan erőteljes, hogy megváltoztassa a Tudomány alapjainak lényegét. S mivel ezen igazság tévedhetetlen, új nyomatékkal kérem Mesterünk megdönthetetlen Maximájának és abszolút tételének ismételt megerősítését (mely a Cselvetés és Ellencsel könyv 62. fólióján idéztetik): Hogy mindaz, ami az emberi képességbe és a Destreza gyakorlati részébe belefér, nem több mint öt Csel:

- Vágás
- Visszavágás

- Szúrás
- Fél-vágás
- Fél-visszavágás

legyenek azok egyszerűek vagy összetettek, első vagy második szándékúak, s melyek mind megértetnek és orvosoltatnak a védekezés Egyetlen Eszközei által, melyek:

- Derékszög
- Fedés(Atajo)
- Bezárás(Movimiento de Conclusion).

Lévén nyilvánvaló, hogy minden ember, aki volt, aki van, aki lesz, nem tett, nem tesz és nem fog tenni többet, még ha a Kifejezések változatossága miatt ezek újnak és különbözőnek is tűnhetnek. S ezen megfontolásban, hogy ezen előírások legyenek összhangban az értékeikkel és azon kimagasló helyekkel, ahová rendeltettek, minden egyesnek a nagysága szerint; méltányos lesz tehát felállítani a Felállások (Disposiciones) rangsorát a Cselek (Tretas) végrehajtásához, mindegyiket abba a méltóságba helyezve, amely megilleti, azon megbecsülés szerint, mellyel valóságuk érdemei alapján tartozunk nekik.

Az első és legalacsonyabb osztályba a Különleges Cseleket (Tretas particulares) kell sorolni, melyek a Vágás(Tajo), a Visszavágás (Reués) az ő fajtáikkal, a Félvágás (Medio Tajo), a Félvisszavágás (Medio Reués) és a körkörös Szúrás (Estocada de Circulo), melyek formációit körkörös mozdulatokkal írják le, s különböző egyszerű fajtákból állnak az előkészítő és végrehajtó elemek között. Ezek mindenkor részesülnek a két kisebb hatótávolságú szögből, melyek a Tompa (Obtuso) és a Hegyes (Angudo); s formálódásuk előrehaladtának legnagyobb részében elveszítik az Érintési Pontok (Puntos del Tocamento) megfelelőségét az ellenfél testéhez viszonyítva.

A második osztályba a Derékszög (Angulo Recto) okán, a Járulékos Mozdulattal (Movimiento Accidental) történő sebzés formáját kell helyezni, az Általános Felállás (General Disposition) címmel a védekezéshez és támadáshoz, a távoli végponttól kezdve, melynek joghatósága és uralma alá tartoznak a különlegesek, azon felettes kiválóságok által, melyeket élvez; hiszen a mozdulatok sokaságával szemben, melyekből azok állnak, itt csupán a Járulékos Mozdulat áll: a Körkörös Akciókkal szemben a Derékszög és annak nagyobb hatótávolsága: az Érintési Pontok hiányával szemben a Derékszög és annak nagyobb hatótávolsága: az Érintési Pontok hiányával szemben pedig a Felső Átmérővonal (Linea del Diametro Superior) elfogása áll, mely megfelel az ellenfél jobb oldali Mellékvonalának, a magában foglalja annak fő Érintési Pontját; ezen Általános Felállás alá vonva az előbbiek minden különlegességét.

A harmadik és felettes helyre a Fedés(Atajo) felállását kell tenni, melyek hatalma alatt formálódik az Általános Felállás a Derékszög okán történő szúráshoz; mivel a Rangsor, az Érintés és a Természetes Mozdulat (Movimiento Natural) felsőbbrendűsége által képes megtörni és elpusztítani azok formáit abszolút és kimagasló Uralommal.

A negyedik osztályba kell megfontolni a Saját Növelő és a Kisajátított Csökkenő Mozdulat(Movimiento de Aumento Propio, y de Diminucion Apropiado) egyetlen és valódi Középútját, a kard azon releváns ereje által, melynek szigorú hatásait a Fedés felfüggeszti, elgyengítve a Természetes Mozdulat erejét és működését, csökkentve a legtöbb fokozatot, s megsemmisítve az ő egyedülálló hatalmáról alkotott véleményt.

Az ötödik osztályba, mely mindeneknél magasabb méltóságú, joggal helyeztetik a Bezárás (Movimiento de Conclusion) mozdulatának legfelsőbb akciója, melynek hasonlíthatatlan és magasztos hatalma előtt minden elenyészik; hiszen az ő erőteljes sikere mellett bármely más felállás hatástalan, s az ő méltatására csupán annyit mondok (Azonfelül, amit más különböző alkalmakkor elmondtam): ha lehetséges volna bármi Egyetemest (Universal) találni a Destreza gyakorlati részében, az ellenfélnek ezen akcióhoz tartozhatna. Hiszen látjuk, hogy egyenlő feltételek mellett az ellenfélnek egyetemes megfosztását és alávetettséget okoz, a Vívónak (el Diestro) pedig egyetemes hatalmat és készséget, hogy tetszése szerint cselekedjen, bárminemű legkisebb akadály közbevetése nélkül.

Ezen egyezőségben kell megtartani a Felállások Rangsorát, melyek biztosítják a Cselek sikerét; tudván a választott (mozdulat) szerint, hogy a Csatában melyek lehetnek felettesek vagy alacsonyabb rendűek nála; s ezen ismerettel lehet élni a Megfelelő, Kisajátított és Átvitt Távolságokkal, mérve és arányosítva azok formálásának idejét bizonyossággal és kijózanodottan (desengano) cselekedve. Már elérkeztünk azon pontig, ahol kinyílváníttatik, miként teljesül be a kötelezettség, mely ezen Anyag tárgyalását terheli; hiszen feladata kérdést intézni a Destreza tizenhét kétségbevonhatatlan alanya felől, melyekre visszavezethető mindaz, ami annak elméleti és gyakorlati részébe belefér, s melyek (Amint Mesterünk mondja az Olvasóhoz intézett Előszóban, a Cselvetés és Ellencsel könyvben)a következők:

1. Az emberi Test, mint minden akció tárgya, melyet a cselekvő rajta végrehajt.
2. a benne fontolt Vonalak és Geometriai Alakzatok.
3. Az irányok (Rectitidunes), vagy részek, amelyekben (a vívó) megállhat.
4. Mozdulatok, melyeket végezhet.
5. Lépések (Compases), melyeket tehet.
6. Vonalak, amelyek mentén haladnia kell.
7. Szögek, melyeket formálnia kell.
8. Valódi és képzelt Körök a felső és alsó síkon, melyek a két küzdő között fontolóra vehetők.
9. Megfelelő Távolság(Medio de Proporcion)
10. Arányosított Távolság (Proporcionado).
11. A Sebzés egyetemlegesen, és különlegesen: Vágás, Visszavágás, Szúrás, Félvágás és Fél Visszavágás nemekben és fajtákban.
12. Támadások és Védekezés mindenben és mindenre.
13. Ezen műveletek a Fedés (Atajo) által.
14. A derékszög (Angulo Recto) által.
15. A Bezárás (Conclusion) mozdulata által
16. Kihasználva a Megtévesztés (Diversion) mozdulatát.
17. És az Eltérítést(Desuio).

S bár az én akaratom nem tudott egyenlő mértékben felelni a siker iránti vágynak az Értekezésben végrehajtottakkal (mivel az egyik hasonlíthatatlanul nagyszerű, a másik pedig elismert csekélység és meddő kifejezésmód), mindazonáltal a tőlem telhető legnagyobb rövidséggel és világossággal törekedtem a hivatkozott tizenhét pont minden részének magyarázatára, bizonyítva és rangsorolva értékeiket, hogy megkaphassák az elismert becsülést és a biztosított elégtételt. Így tehát, mivel fő szándékom az ismeret felé való irányítás a legrövidebb úton, hogy elkerüljem a fáradságot és a kimerültséget,

kérem, hogy megerősödvén és szilárdan állván mindenfentebbiben, tartsák a következő intéseket tévedhetetlennek, mivel azok igazsága nem hagy semmi ösvényt valóságuk és szilárdságuk kétségbe vonására: olyasmi ez, ami megerősíti a vélekedést, és lehetővé teszi a cselekvést a bizonytalanságtól való félelem nélkül, a siker bizonyosságával. És folytatván e kis mű közeli vége felé, abszolút ítélettel mondom: Hogy minden ellenvetés nélkül be kell tartani a következő Maximákat, mert ezekben áll a Csata jó elrendezésének nagyobb része a gyakorlati végrehajtásban, és a győzelem nagyobb bizonyossága a Teoretikus kérdésekben.

Az első: hogy a valódi Destreza a Tudományon alapszik, mivel más tudományokból tevődik össze, és ismert, tévedhetetlen fundamentumokból és elvekből áll, melyek igaz Bizonyítása által az értelem megbizonyosodik, és a diskurzus a végtelenbe halad, használva az ellentétet melynek bizonyítására célszerűnek látszik egy példát hozni, mely a Tudomány összehasonlítása lesz a Kör alakzattal, melynek arányából csupaszon és világosan felismerhető az igazság: és így mondom, hogy a Kör Alakzat (miként már ismeretes) úgy formáltatik, hogy a Körző egyik szárát rögzítjük egy Pontban, mely a Középpont legyen, a másikkal pedig megkezdjük egy Vonal leírását egy másik Pontból, mely oda tér vissza, ahonnan elindult: és a végnek a kezdettel való egyesítése által az Alakzat teljes és formált lesz, képes lévén azon a Vonalon a végtelenbe haladni anélkül, hogy valaha is Végpontot vagy határt találnánk. Ezen Alakzathoz vagy Orbikuláris Formához hasonlíttatik a Tudomány; és ezen okból Gömbölyű természetű, mert vévén az Értelem Körzőjét, melynek mérnie és egyenlőséggel arányosítania kell ezen Kör alakzat formáját, eljutunk annak megértéséhez, amit állítunk egy pontban - mely középpont legyen - a Körző egyik szárát, mely az ismeret legyen; és elkezdvén körberajzolni a diskurzus másik éles hegyével egy Kerületet, melynek Vonala a fundamentális és Egyetemes elvek pontos és szükséges Pontjaiból áll majd, nyilvánvaló bizonyossággal látható lesz, hogy bezárul, és a vég egyesül a kezdettel, visszatérve az eredethez, ahonnan indult, miután bejárta a tétel Körkörös haladását; képes lévén ebben a megfelelőségbe végtelenül haladni anélkül, hogy kilépne vagy eltávolodva az igazság Gömbölyű Vonalától és a fundamentális és Egyetemes elvek valóságától, melyekből minden fakad, s melyek útja ismert és valóságos, de meghatározhatatlan, mivel nincs ismert rögzített Pontja, s mivel szellemi művelet.

A második: hogy a Tudomány, Egyetemes gondviseléssel, tanítja mindenki számára az önvédelem és az ellenség támadásának eszközeit ellenkezőleg, lévén szükséges a védelemhez, anélkül, hogy a Nemzetek sokfélesége megvátoztathatná annak lényegét (miként soknak tűnik), mivel nem más természetű, s mivel ugyanazon Vonalakat, Szögeket, Felső és Alsó Síkok felületeit, a szilárd test mértékeit használja, három Dimenziójának, a távolságok Arányainak és a Cselek (Tretas) formálásához ismert Mozgásoknak megfelelően: és ekképpen, használván ezeket az ő ellentétük és egyenlőtlenségük Igaz ismeretével, oly módon, hogy azon elrendezések ellen, melyeket az ellenfél előkészítene a Vívómester (Diestro) sérelmére, ellenméregként szolgálhassanak a védelemhez az ellentétes és célszerű döntések, melyek minden sikerrel elő van készítvén; mert ezen egyenlőtlenség figyelmen kívül hagyása ezen fundamentumok használatában mindig ugyanazon hatásokat eredményezi, és a tökéletességet, valamint a Mű elismerésének hiányát minősíti.

A harmadik: mely nyilvánvaló, hogy az ellenfél csupán három dolgot tehet: Vár, Támad vagy visszahúzódik; és ha vár, meg kell keresni a megfelelő Arányos Mértékeket a jelzett elrendezések szerint: és ha támad, élvezni kell a Megfelelőket, használván az ellentéteket, és kihasználván az ő Mozgásait: és ha

visszahúzódik, nincs mit tenni, mert állandó, hogy azok ellen, akik hátrálnak, nincs Detreza.

A negyedik: hogy tekintettel arra, hogy nincs Mozgás Idő nélkül, sem Csel Mozgás nélkül, sem sebzés Csel nélkül, sem Sérelem sebzés nélkül, sem Védelem a Sérelem Kockázata nélkül, ezen ismeret birtokában használhatóak az előkészített és célszerű Eszközök az önvédelemhez és az ellenfél támadásához.

Az ötödik: hogy csak két módon lehet cselekedni: vagy szabad okból, elkerülve a Kardok Érintkezését (Tocamento), vagy kötött okból, létrehozva azok találkozását és egyesülését: és hogy szabad okból úgy kell cselekedni, élvezvén az ellenfél előkészítő Mozgásait, abban az időben, amikor azokat Cselekvésbe (Acto) hozza; és kötött okból, vagy a Kardok egyesítése által, felsőbb fokozás és uralás (sugecion) révén; és ezzel jó eredményt érünk el azon elhatározásokban, melyeket a Csata sikere érdekében gyakorlatba kívánunk ültetni.

A hatodik: hogy mindenekelőtt törekedni kell mindig a felsőbb fokozásra és a valóságos vagy képzeletbeli helyzetre, és készenlétben (potencia) lenni a cselekvésre az ellen, amit az ellenfél Cselekvésbe hozna, szembeszegülve neki az ő fundamentumaival, és megtörve az ő formáit az ellentételezésre rendetetettekkel, és így sikeres célok érhetők el.

Már csak az lesz méltó, hogy minden megtett erőfeszítés után, e Tudomány nagyobb dicsőségére, gyarapíthassuk (annak nagyobb tiszteletére) azon hírt, hogy egymaga ő az, aki sikeres véget kínál a védelemnek minden legfőbb dologban, mely elfoglalja a megbecsülés képességét, amely a Hit és a Katolikus Vallás megőrzésére; a Szeretett Haza biztonságára és nyugalmára; az élet védelmére és megtartására; valamint a Becsület helyreállítására és fényére irányul: érvek ezek, melyek minden Akarat számára Mágnesként vonzóak lehetnek a Hivatás vágy felé, hiszen a siker következményét kínálja a oly fontos vállalkozásokban; és egyúttal felismeréseket (desenganos) mutat fel, lévén a legfinomabb Próbakő, mely megvizsgálja az Emberi Erők nemes Fémeit. Mert ha annak teoretikus részében érinti az Értelem drága Aranyát, melyet felfog; a memóriáét, melyet megőriz; és az akaratét, melyet meghatároz, fel fogja ismerni annak karátjainak értékét. És ha a Szellem csillogó Ezüstje biztonságos elrendezéseket fogan meg, nyilvánvalóvá teszi majd jóságának finomságát; és ha annak gyakorlatában meg kívánja ismerni elhatározásának és vitéz eljárásának acélos minőségét és tisztaságát, hamarosan nyilvánvalóvá válik számára, képes lévén próbára tenni az Erők kemény és állhatatos Bronzát, és a szilárd Ellenállást az ellentétes impulzusokkal szemben, oly nyilvánvaló bizonyossággal maradva minden dolog Értékének szilárd ismeretével, tudván egészen a pontot, ahol végződik, és a helyet, amelyet árának a megbecsülésben el kell foglalnia. Ugyanígy Hűséges Barát ő, ki a legnagyobb veszély alkalmaival kínálkozik, állandó és tartós a jó tanácsban, és szilárd bármely Elhatározásban. Tiszta és Fényes Tükör, mely hízelgés nélkül mutatja meg a dolgok igazságát, hogy azokból elnyerhessük a tudást, a bizonytalanság kétségeitől való félelem nélkül, sőt inkább valóságának tévedhetetlenségével. És már ezen kifejezésekben tudván, hogy az elméleti szemlélődés teszi az Embert Tudóssá (Científico), a Gyakorlat pedig Vívómesterré (Diestro), szükséges lesz tanácsolni, hogy a tudományosan megértett elme formátlan tényei után, amelyekkel meg kell bizonyosodni az Igazságról legyen folytonos a Gyakorlat, hogy általa egy új Természetet nyerjünk, s így a Tételek azon tökéletességgel hajtassanak végre, melyet a Tudomány rendel; anélkül, hogy a jó Végrehajtás hiánya megzavarná annak igazságát és meghiúsítaná bizonyságát. Hiszen kétségtelen, hogy a fő oka azon Véletleneknek (Accidentes), melyek ezen intések jó sikerét megzavarhatják, a Cselekvő (Operante) rövidsége vagy késedelme; mert összevetvén a formációk idejét, felismerhető lesz, hogy a hosszabb az ellentéte

a rövidebbnek. Ezzel pedig, hogy biztosan ne essünk oly ismert hibába, minden Tanulmányt a végrehajtás rövidségére kell fordítani, törekedvén arra, hogy az oly módon gyors legyen, hogy alig maradjon idő annak felfogására. Tartassék szilárd maximának: az operációkban, mi rossz lenne, ha gyorsasággal tétetik, nem lesz oly rossz; ami pedig jó lenne, még jobb lesz. Ellenkezőleg pedig, ha elhúzott idővel tétetik: a jó, rossz lesz; a rossz pedig még rosszabb. Éressék el tehát a folyamatos gyakorlat által a kiváló végrehajtás legmagasabb pontja, de ámbár ismert tökéletességgel bírnánk is, soha ne adassék hely az önteltségnek és az önelégültségnek, hanem inkább a bizalmatlanságnak; hogy megmaradjon a tudni vágyás, keresve a verseny alkalmait e szakma Kiválóságaival (Eminentes), amiből az ismert hasznosítás sikerei származhatnak, használván mindenkor a lehető legnagyobb szerénységet és a legkevesebb szót. Mert ámbár nagy gonddal kell lenni a tettekben; ezen mód által nem adatik ok a mormogásra, miszerint ami felesleg a beszéd bőségében, az rendszerint hiányzik a cselekvés alkalmaival. Legyen mindenkor szem előtt ezen intés jobb megtartására: hogy bölcsebb Politika elfedni azt, amit tudunk, mint kinyilvánítani azt, amit nem tudunk. És ezzel, ha netán felkérést kapnánk a vitás kérdésekben, az ellenfél részéről tanúsított némi arrogancia ellenére is biztosan haladhatunk, mert ha az ész és a fegyelem (compostura) velünk van, akarata mértéke szerint elnyeri bármely alkalommal a győzelem teljes fényét és tapsát. Minden rövidséggel összefoglalja Mesterünk ezen egész Értekezést, felismerve betartásának fontosságát, s azt az első Aforizma lényegi Tanítására redukálva, mely ekképpen szól: **Szeretetre méltó az Élet; az Ellenség Erős Ember; a Veszély mindennapos; a Védelem természetes; a Tudomány, hogy elnyerjük azt, Tévedhetetlen; a Tanulmány kényszerű; és a Gyakorlat Szükséges.** Illő a Vívómester-jelöltnek, hogy ne legyen tudatlan az Elméletben; hogy a Gyakorlatban a Test, a Kar és az Eszközök a tökéletességüknek megfelelően cselekedjenek. Én pedig ezen Igazság ismeretében újra elhatároztam magam, megfontolt lélekkel, a Tanulmány folytatására és az iránta való Elkötelezettségre. Elméletben, hogy miután az Értekezés munkálkodott a Tételen, az a Gyakorlat vizsgájára bocsáttassék, ahol nagyszerűsége tisztára csiszolva (acrifolada) maradjon, annak jóváhagyására vagy elvetésére. Megbecsülésem számára a legnagyobb dicsőség az a gondolat, hogy egy napon hasznos lehet Munkám a közös épülésre, bemutatván és napvilágra hozván (feltéve, hogy ezen első Mű helyet kap azok jóváhagyásában és tiszteletében, akikben e Szakma ismerete ragyog) néhány ismert érdekességű és hasznú Megfigyelést a jó Tanítás érdekében; s eljövén az idő, midőn remélem, hogy ezen minden Intések jól elismertetnek és önnön Igazságuk által megbecsültetnek, a többiek is szívesebben fogadtatnak majd, és nagyobb könnyedséggel tisztulnak le a megszerzett ismeretek által, a Fundamentális Elvekből kiindulva, melyekhez mindenkor ragaszkodnunk kell, ha nem akarunk a hibák szakadékába esni, és számos hamis vélekedés meredélyébe, melyek fundamentum nélkül állíttatnak fel, önteltséggel tartatnak meg, és kockázatok árán lepleződnek le: próbatétel ez, mely igen drága, hiszen nem kevesebbet tesz kockára, mint az Élet becses és felbecsülhetetlen Zálogát. Ekképpen tehát, hogy minden rendűek elégedettek maradjanak, akik e rövid Kötet hírét veszik: Ha netán olyasmit találnának benne, mi nehézséget okoz, mondom, felajánlom, hogy mindenkor teljes kielégítést adok Mesterünk, **Don Luis Pacheco de Narvaez** és az én (mint tanítvány, ki leginkább vágyja Tanításának követését) ítélete szerint bármely személynek, kinek bármely Alapvetés felől kétsége vagy ellenvetése támadna; kitéve magam ehhez a Teoretikus Kérdésnek és a Gyakorlati Bemutatásnak, remélve, hogy ezzel elérem a két dolog egyikét: vagy ezen Értekezés nagyobb szilárdságát, ha az lezárul; vagy ha befejezetlennek ítéltetik, hogy legyen mit tanulnom, és mire figyelnem, megvallva teljes igazsággal és saját belső meggyőződésemmel, hogy nincs más

ambícióm, mint a tudás vágya és annak betartása, keresve az alkalmakat, hogy hasznát vegyem e Tudományban Kiteljesedettek Intéseinek, hogy a sikerek által, melyeket azokból elnyerhetek, némi fényt kapjon hasonlíthatatlan elhivatottságom.

F I N [VÉGE]

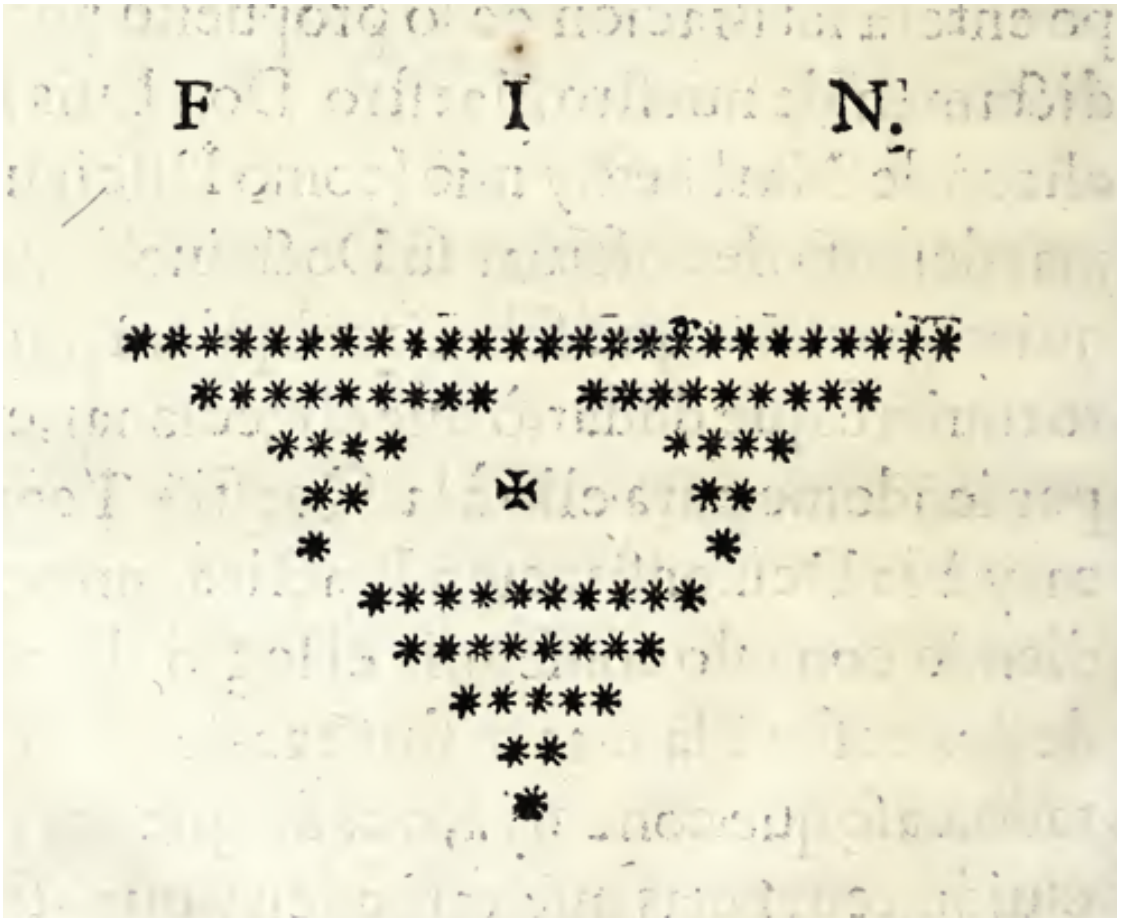

Következik

IVAN CARO

IRATA

MELYBEN MEGTÁMADJA

E MŰVET TIZENÖT

ELLENVETÉSSEL:

ÉS A

SZERZŐ

AZOKRA ADOTT

FELELETE.

Iuan Caro de Montenegro jóváhagyása, aki a Destreza és a Fegyverek Filozófiájának Főmestere Castilla minden Királyságában.

Felséged 1674. június huszonnegyedikén kelt határozata alapján láttam és megvizsgáltam a könyvet, melynek címe: Összefoglaló a valódi Destreza alapjairól és a Fegyverek Filozófiájáról, s melyet D. Francisco Antonio de Ettenhard, a Calatrava-rend lovagja és e hivatás mestere alkotott. És látom benne ugyanazt azon Terminusok, Körök és Vonalak bemutatása, valamint az Ember Geometriája tekintetében, melyet Don Luis Pacheco de Narvaez, ezen tudomány Főnixe hagyott hátra megírva és kijelentve minden művében a Libros de Grandezas de la Espada, az Engaño y Desengaño, az Arte de Examen de Maestros és a Nueva Ciencia című könyveiben, melyekben azokat összefoglalja. E művek oly hatalmasak és oly kiváló értelemmel bírók, hogy ezen Udvarban a mai napig az itt jelenlévő Mesterek ezen tant tanítják, pontosan abban a formában, ahogyan azt D. Luis Pacheco bemutatja, és ezen Szerző is azt követi és vallja. És csupán annyi újdonságot találok e könyv néhány pontján, melyek következésképpen ehhez adatnak hozzá, hogy bizonyos kétségeket támaszt D. Luis Pacheco tanításával szemben, melyekre azonban ő maga ad választ, mivel az ő értelme oly világos és biztos. Bízom ezen Szerző képességében, értelmében és erényeiben, hiszen bár követi és védi e tant, ne támadja azt részeiben, ha az egészben elfogadja; hiszen mivel ezen Udvarban oly nagy emberei voltak e tudománynak mint amilyen volt Coquilla Márkija, aki tanítója volt Hercegünknek, D. Baltasar Carlos de Austriának (kit Isten nyugosztaljon); a kegyelmes Velada Márkija; a kegyelmes Monte-Alegre Márkija; Salinas Márkija; Puñon-Rostro Grófja; és Blas de Rueda y Valdès kapitány, az én Mesterem; és másodsorban D. Luis Pacheco de Narvaez (és végül mindenki), kik mind a nevezett D. Luis Pacheco által elismert mesterek voltak, s egyikük sem merte a legcsekélyebb dologban sem megtámadni őt, hanem mindnyájan az ő tanítását követték nagy elismeréssel.

1. Könyvének 3. levelén azt mondja D. Francisco Ettenhard: Háromféle szög létezik.

Erre D. Luis Pacheco de Narvaez az Engaño y Desengaño című könyvében az 56. levélen azt mondja: Van egy szög, amely mint Nemzetség vagy Család három fajtával bír. Így tehát a nemek száma nem három.

2. A 27. levélen azt mondja e Szerző: Más négy Vegyes Mozgást találtam bevezetve különböző régi és modern szerzőknél

Erre azt mondja D. Luis Pacheco az ő Artecillo című művének 31. következtetésében: Minden Kardinális Mozgásból, melyek az Erőszakos, Természetes, Véletlen és lanyha, lehet tenni és tesznek is Vegyes mozgásokat azonos fajtájú társaikkal. A Nueva Ciencia című könyvben pedig a 125. fejezetben így szól: Hátra van még szólnunk a Vegyes Mozgásokról, melyekről tudni kívánják, milyenek és mire szolgálnak; s ehhez tudni kell, hogy amit általánosságban Vegyesnek hívunk, az különböző vagy ellentétes dolgok összetétele: a Destrezában pedig, a Compás-on és a Vonalon kívül, melyek Egyenesen kezdődnek és Görbén végződnek, akkor beszélünk erről, amikor kettő vagy három mozgás sorozatban folytatódik, melyek között közvetlen átmenet van, s melyekről három megfontolást tettünk, és ezen megkülönböztetéssel értendők, hogy néha a Vegyes Mozgás a kardok egyesülésével jön létre mivel

mindkettő azonos fajtájú, és a két küzdő akaratából származik; máskor pedig, bár azonos fajtájúak, a két akarat nem találkozik; máskor pedig minden ágens önmagától, és önmagában, saját karjának mozdulatával teszi. És az a három közvetlen példa, melyet D. Luis Pacheco hoz erre, tanítja meg, hogyan kell ezt érteni, és nem más módon.

3. A 29. levélen azt mondja e Szerző a Vegyes Mozgásokról szólva: Hogy ürügyként az ellentétet és a küzdők közötti különbséget veszik alapul.

Erre azt mondja D. Luis Pacheco: A mozgások végrehajtásához három megfontolás szükséges: Összhang, Különbség és Ellentét. A Nueva Ciencia 66. aforizmájában pedig azt mondja: Az ellenfél mozgásaival az összhang okán haladva, segítséget nyújthat bármelyiknek, aki a saját fajtájából valót tesz, és a Vívó kardjának bármely részével bármelyik részéhez az övének, tekintet nélkül arra, hogy az erős-e vagy gyenge; ha pedig ellen kell állnia neki, nem teheti meg, csak ha ellenálló és erős az ágensben, amely arányosan gyenge. És így kell ezt érteni, ahogy Don Luis mondja.

4. A 30. levélen azt mondja e Szerző: Csak egyetlen Fegyveregyesítési Vegyes Mozgás létezhet, mégpedig az, amikor egyenlő kapcsolódásnál az egyik küzdő Idegen Mozgást végez, a másik pedig követi őt a Véletlen Mozgással.

Erre azt mondja D. Luis Pacheco a Nueva Ciencia 536. levelén: Az Idegen Mozgás nem tűr meg Vegyes mozgást a két küzdő között. Ugyanezen könyv 121. levelén pedig így szól: Bizonyítottnak tartjuk, hogy a sebeket alkotó három mozgás egyike, amely a véletlen, oly idegen természetű, hogy nem tűr meg Vegyes mozgást a saját fajtájából való mással.

5. A 40. levélen azt mondja e Szerző: Ha ezen alárendelt okú cseleket formálják, azt mondják, hogy a Természetes Mozgást a lanyha elé kell helyezni.

Erre azt mondja D. Luis Pacheco az ő Artecillo-jának 65. következtetésében: A szabad okból formált Vágásnak (Tajo) és Függőleges visszakézből való vágásnak (Revés) három-három mozgásból kell állnia, ha pedig alárendelt okú, akkor négyből. A 66. következtetésben pedig azt mondja: Minden seb, amely több mozgásból áll, mint amennyit az egyszerű összetétele és természete megkíván, nem szabad okból származik.

6. Az 56. levélen azt mondja e Szerző: Meghatározott mennyiséget szabni a Compás-oknak a tételek végrehajtásához, azt nehéz dolognak tartom, sőt lehetetlennek. A 61. levélen pedig ugyanezen fejezetben azt mondja: Amivel abszolút azt mondom, hogy csupán a küzdők ismerete és képessége által tudják majd arányosan mérni a távolságokat, általános szabályként tartva, hogy ha az ellenfél hosszú lépéseket (Compás) tesz, a Vívónak rövideket kell tennie.

Erre azt mondja D. Luis Pacheco az Artecillo 13. következtetésében: Az Arányos Közép (Medio Proporcionado), mely által a Vívó sújt és védve marad, nem egy és ugyanaz minden sebnél, sem egyenlőtlen fegyvereknél egyenlő testeknél, sem egyenlő fegyvereknél egyenlőtlen testeknél, sem külön-külön, sem általánosságban; hanem minden egyes esethez szükséges egy pontos és megfelelő közép, amely feleljen meg a Csel (Treta) természetének és a vonal azon részének, amelyet az ellenfél hoz. Ugyanezen könyv 39. következtetésében pedig azt mondja: A lépések (Compases) hat különbsége között található egy megfelelő egyenlőtlenség, mely elegendő ahhoz, hogy egyik legyőzze a másikat.

7. A 88. levélen azt mondja e Szerző: A fél-vágás (medio Tajo) és fél-visszakéz (medio Revés) szűkítő mozgása szintén ugyanazon okból ellentétes és alárendelt a Természetesnek; hiszen amikor az ellenfél kardja a szúrás pontja felé szűkül, a Vívó megteszi a kapcsolódást az övével, és az alárendeltet a saját megvonásával hagyja.

Erre azt mondja Don Luis Pacheco az *Engaño y Desengaño* 23. levelén a második érvelésben, miszerint az *Atajo* (lekötés) nem egyetemes csel: Szintén kívül esik a mi Destrezánk joghatóságán két csel, a fél-vágás és a fél-visszakéz, ugyanazon mondott okból; mert bár igaz, hogy elveszik, akár csak az elhárítás végett, akár a közös sújtásért, ez a kapcsolódás, az eltérítés és a szűkítés vegyes mozgása által történik, de nem a Természetessel, mely által a leigázás (sujecion) végbemegy.

8. A 105. levélen azt mondja e Szerző: Felettébb nehéznek tartom a siker elérését a vágások, függőleges és átlós visszakézi vágások elleni szembenállásban, melyek azonos fajtájúak.

Erre azt mondja Don Luis Pacheco az Artecillo 47. következtetésében a 69. levélen: A vágás és az átlós visszakéz körkörös mozgásai *átlósak, ellentétesek a függőleges Vágással és Visszakézzel, és igen hatékony orvosságok ellenük, akár kívülről formálva, akár Befejező Mozgással (Movimiento de Conclusion), lévén mindig a második a győzedelmes az első felett.* A *Nueva Ciencia* 33. aforizmájában pedig így szól: *A függőleges Vágást egy másik, azonos fajtájúval a Távoli Pontról (Extremo Remoto) lehet megtenni, nyerve a Profil fokait. A Visszakéz ellen a Visszakézzel, hasonlóképpen függőlegesekkel, csak a Közeli Pontról (Extremo Propinquo) és Befejező Mozgással.* A *Grandezas de la Espada* 196. levelén pedig azt mondja a bemutatásban: ha a támadásra Vágást formálna, sújtsa őt egy másik Vágással. És mikor az Ön ellenfele a mondott módon kényszerítené Önt, rontson rá onnan, ahol a lábát mondja az L pontig, oly befejezéssel, hogy ne maradjon ott; és mikor ő a Vágást formálná, élve azon Compás-szal, melyet Ön felhasznált, mikor azt végrehajtotta rajta, az Ön kardja az övé fölé kerül, és onnan ugyanazon ponthoz ahol a Vágást kezdi formálni, az L ponttól az A pontig haladnak majd, és egy másik Vágást formálnak, mely a testek és vonalak egyenlőtlensége okán előbb ér célba, és a végrehajtással a fejét éri el, ügyelve arra, hogy Arányosan (a Proporcion) lépjenek ki, mert kétségkívül így találják majd ezt. A nevezett könyv 224. levelén a Vágás elleni Vágás bemutatásában, a Görbe Mozgás elején azt mondja: És adva a magyarázatot az alkalmazásával, figyelje meg, hogy ha az Ön ellenfele az A pontban állva a B pontba kívánna lépni, és onnan a C pontba, formálva a Vágást, felismerve az ő mozgásának elvét és élve azzal, Ön a T pontból – ahol áll – az E pontba lép majd, egy másik Vágást formálva, oly módon, hogy ugyanazon pontban, ahol ő a C ponthoz ér, Ön az L ponthoz érjen; és a Vágás formálásának lehetősége felől nincs kétség, mert mikor ő felemeli a kardját, hogy a magáét formálja, az Ön kardja szabaddá válik hogy onnan, ahol hagyta, megformálja ugyanazt a Vágást, mely bár később kezdődik, az ő mozgásának kihasználása által, valamint a Compás és a test Profilja révén, Ön megsebzi őt, anélkül, hogy ő bármit is elérne szándékából; mert a testek és vonalak egyenlőtlensége által lehetetlen lesz őt elérnie, vagy Önt megtalálnia, amint azt a Destreza Kulcsának és Kormányzásának bemutatásában jeleztem; hiszen mivel a mozgások Görbék a kerület oldalain, a végtelenbe haladnak majd

anélkül, hogy a testek valaha is találkoznának, bármennyire is törekednének rá. És erre nézve nem volt szükséges a kétely.

9. A 196. levélen e Szerző Don Luis Pachecót idézi, és azt mondja: Ellentétes véleményt mutat, mert a 6. definícióban azt mondja Don Luis: Tökéletes Támadás az, melynek arányos részei vannak a sújtáshoz, vagy arra kényszeríti az ellenfelet, hogy testhelyzetet (postura) váltson.

Erre azt mondja Don Luis Pacheco az ő Artecillo-jának 79. következtetésében Háromféle különbsége van a támadásnak (acometimiento), melyet a Vívó használ és használhat: kettő szándékos, a harmadik kényszerű. Az első, mikor az ellenfél kardja a határon (termino) kívül van, mint a Hívás (Llamar) cselében és hasonlókban, de nem az arc felé. A második, mikor a határon belül van, hogy onnan kivegye: és ezt egy Átlós Vonal húzásával teszi. A harmadik, mikor a kardját lekötve (sugeta) találja, hogy kivegye e veszélyből: és ezt Körkörös Mozgással kezdve és Egyenesben befejezve teszi, Felső Szöget (Angulo Superior) zárva a kard felett. Az Engaño y Desengaño 128. levelén pedig azt mondja: A tökéletes támadásnak a felkészültség (disposicion) hiánya miatt kell történnie, nem pedig a távolság hiánya miatt. És ugyanazon a levélen, a Grandezas de la Espada-t idézve azt mondja: Választva az Arányos Közepet, mivel a végrehajtás nem késlekedik annyit, hogy az ellenfél testhelyzetet válthasson, végrehajtatik a sebzés, akár mozog az, akár nem.

10. A 199. levélen e Szerző a Tökéletes Támadás ellen érvel, mondván: Nem lehet az, amelyből hiányzik a felkészültség (disposición), mert a tökéletesben semmiféle hiány nem férhet meg.

Erre azt mondja D. Luis Pacheco a Nueva Ciencia 412. levelén: Megelőzve a Lekötéssel (Atajo), legyen az Befejező Mozgáshoz, vagy a távoli pontról való sujtáshoz az oldalirányban, vagy jobb oldali függőlegesen, és megnyitva a szöget az ellenfél által, csupán a kar vagy a kéz mozgásával, oly erősen, hogy elvegye tőle a sebzésre való felkészültséget, és ne az elérését; mert ugyanaz a távolság hiánya nála a Tökéletes Támadásban, mint az Arányos Közép a sebzésnél.

11. A 203. levélen a Tökéletes Támadásról azt mondja e Szerző: Hogy miután figyelmét a javasoltak elméletére fordította, hogy kikutassa és megtisztítsa e tan lényegét, úgy találta, hogy ne határozza meg jóváhagyását, azon nehézségek miatt melyek kényszerítik őt.

Erre azt mondja D. Luis Pacheco a Nueva Ciencia 412. levelén: Amivel négyzetre emelhető, és a Vívó elveszítette volna azon felkészültségét, melyet el akart érni, vagy már elért, maradva csupán a Lekötés megvonásával (priuacion), térjen vissza a bal vállhoz befelé oly mértékben, hogy a vonal, melyet onnan kilépni képzelünk, átlósan az ellenfél bal szeménél álljon meg, és haladjon át elvágva az ő saját kardját az ellenfélen végzett érintkezés és annak kosara (guarnicion) között: és ebben a metszésben vagy vágásban érteni fogja a hegyesszöget, melyet egy fizikai vonal és egy másik matematikai okoz, mely belül lesz, és ezen tartás erejénél fogva azt virtuálisan, de leginkább ténylegesen elfoglalva tartja; és annál inkább, minél inkább a jobb kéz a bal vállnak felel meg, a kar pedig, anélkül, hogy elhagyná a Lekötést, elérve a Derékszöget, hogy az Erőszakos Mozgás (Movimiento Violento) csekélyebb legyen és ne okozzon késedelmet a Szűkítő és Véletlen Vegyes Mozgásnak, amellyel támadni kell. És a mondott levélen idézett egész fejezet bőségesen megválaszolja ezt. Én pedig D. Luis

Pachecóval együtt mondom, hogy nem mindig lehet a kard oly helyzetben (termino), ahol el lehetne kezdeni vele vagy rajta, amint azt a Examen de Maestros 33. levelén mondja. És a 88. következtetésben, ahol azt mondja: Az öt hely közül csupán egyben, és nem többnél lehet a kard a határon kívül; a Felső és Alsó egyenességben, az egyik és másik oldalinál, és a hátsónál; és tanítja a Destrezát ezeket a határhoz visszavinni. És ugyanazon levélen folytatva ismét megválaszolja, hogy nem szükséges birtokolni a Megvonás, Leigázás és Felkészültség három minőségét a tökéletes támadásokhoz, hiszen azt mondja: Bár mindenkor, mikor az ellenséges kard a határon kívül van, és oly távol, hogy nem lehet elkezdeni rajta vagy vele, el kell menni megkeresni azt, és együttesen a testet stb. És folytatva a fejezetben, feltételezi azt a Felső Egyenesség Szélső Pontján (Extremo de la Rectitud Alta), ahol megjegyzi: Hogy egy harántlépést (Compás Transversal) kell tenni a jobb lábbal a bal oldal felé, a karral és a karddal pedig egy átlós vonalat kell húzni az arc és az ellenfél bal szeme felé; és ez kell, hogy szolgáljon Támadásul, arányos részekkel, hogy megsebezzék őt, vagy kényszerítsék testhelyzete váltására; amivel látható lesz, hogy a test a kardot keresi, annak támogatása és védelme alatt, és eltávolodva a közös átmérő vonalától (Linea del Diametro comun), a kard pedig a testet keresi. És így folytatja: A Művészet legfőbb követelményei közé tartozik, hogy mindenkor, mikor a Vívó Támadást intéz, az oly részekkel bírjon, melyek az ellenfelet védelme kényszeréből arra indítsák, hogy előbb azzal foglalkozzon, mint a sebzéssel; és ne egyszerre minden, és ne az egyik készítse elő közvetlenül a másikat; és ezen okból kell húzni az említett Átlós Vonalat, hogy elhajlás legyen az ő bal oldala felé; és mert ez szükségszerű cselekedet kell legyen a védekezés céljából; és az első Compás, amellyel a Támadást végzik, a jobb lábbal kell történjen, a balt pedig nem szabad letenni, hanem folyamatosan megtenni a saját Görbe lépését (Curbo) egészen a Végtelen Vonalig; és mikor leeresztené a kardot, legyen az az elhárítás végett, legyen a sebzés szándékával, mivel azt nem teheti meg, mert a testet kivonták előle, kívülről egy Befejező Mozgást (Movimiento de Conclusion) végeznek rajta.

12. A 219. levélen azt mondja e Szerző: Már a tudásvágy alkalmat adott nekünk, hogy kételkedjünk és nehézzé tegyük e nevek tulajdonságait: Általános Cselek (Tretas Generales). De megfontolva, hogy e tárgy kikutatása az ismeretek gyarapítását és az értekezés élénkítését kell szolgálja – melyek mind a mi javunkra válnak – nagy örömmel fogok a kérdés felvetéséhez és nehézségem kinyilvánításához, miszerint lehetnek-e vagy sem Általános Cselek. És így mondom: állandó, hogy csupán azt hívják Cselnek (Treta) mely sebzést okoz. És ugyanazon fejezetben azt mondja: És mivel ez csalhatatlan, az is az, hogy ezen Általánosoknak Cseleknek (Tretas) kell lenniük, mivel sebeznek.

Erre Don Luis Pacheco-t idézi, aki az Engaño y Desengaño 95. levelén azt mondja: Vegye fontolóra a Nemes és Keresztény Vívó, hogy szintén sérti az Arányos Közepet, ha azt kényszerűen végrehajtóvá teszi; mert ha, amint mondtam, bármelyik, melyet választanak, három hatást kell okozzon, leginkább a felkészültséget, a megvonást és a leigázást; vagy legalább kettőt, a felkészültséget és a megvonást, ami annyi, hogy a Vívó készen áll a seb végrehajtására, az ellenfél pedig meg van fosztva a sújtás képességétől, lévén – amint lesz is – szabad e veszélytől, jól megtehetné, hogy eláll a támadástól. Három példa mutatja meg ezen igazságot: az első szándékú cselek, a kard tartása (postura) által, vagy mikor a többi mozgást megelőzve azok egyszerűségükre redukálódnak, melyeknek Érintési Pontja (Punto de Tocamento) az egyiknek az ellenfél jobb oldali vonalánál van, a másiknak pedig annak függőlegesénél, a Lekötéssel (Atajo) kezdődnek, melynek Arányos Közepében

megtalálható a mondott három hatás: Tehát jól megelégedhetne a Vívó a leigázással és megvonással, melyet elért, és nem élne a sebzés felkészültségével. A másik, ha az Általános Cselek bármely arányos közepében saját felkészültséggel bír, és az ellenfél megvonásával e biztonság mellett, szintén elállhatna a sebzéstől: és végül a Befejező Mozgás (Movimiento de Conclusion), melyet felfedezett – s nem is fedezhetett fel a Művészet –, hiszen egyedül ő az, aki lerombolja a cselekedeteket és megfosztja az ellenfelet az erejétől: hiszen azt mondani, hogy ezt elvégezve kényszeríti a Vívót a sújtásra vagy ölésre, annyi, mint bűnre kényszeríteni őt, anélkül, hogy mondhatná, ez a védelem igazságos mérséklete.

14. A 222. levélen azt mondja e Szerző: Amit tanácsolok (azon ismerettel, amivel e pontról bírok a tárgyaltak alapján), az az, hogy a Vívó élhet e felkészültségekkel, mikor az ellenfél a hozzájuk tartozó Egyenességekben (Rectitudes) áll, a sújtás érdekében, a Derékszög okán, ha abban marad, vagy hogy a kardot jó helyzetbe (termino) hozza a cselekvéshez a Lekötés (Atajo) által, és hogy maradjanak meg kényszerű neveiknél, hogy különbséget tehessenek egyik és másik között, de ha az ellenfél a Derékszög okán állna, nem adok engedélyt arra, hogy megtegyék, az összes következő ok miatt:

Erre azt mondja Don Luis Pacheco az ő Artecillo-jában a 31. levélen: Felteszem, hogy az ellenfél az elülső egyenességben áll, ami a Derékszög és az összes egyenesség közepe, melyek felett uralkodnak, és megtehető mind a négy Általános Csel, ha a középső osztásban (media diuision) állna, mely ezen és a Felső Egyenesség között értendő, alávetve a Keresztvonalnak (Linea en Cruz), amint hasonlóképpen alá lesz vetve a Vegyes, Felső és bal oldali Egyenességben, az Alsó Egyenesség minden részében, és annak Vegyesében; és a jobb oldaliéban, és annak középső osztása alá lesz vetve az Általános Gyengeség az Erő alatt (Flaqueza Debaxo de la Fuerça), és ha ezzel egyenlő helyzetben a bal oldalon állna a Szűkítés (Estrechar) Általánosához; és ha a hátsó Egyenességben állna, vagy már az alsóval való Vegyesben, és mindegyik a saját középső osztásában, alávetve lenne a Gyengeség az Erő alatt Általánosának. És így folytatja: Inkább nem lehet ezt következtetni, hiszen mondom, hogy az elülső Egyenességben mind a négynek alá van vetve. És így világos a hatalom, hogy végrehajtható a Derékszög felett, a mondott veszély nélkül, melyet megelőzni rendel.

15. A 237. levélen azt mondja e Szerző: A negyedik, miszerint nincs Mozgás idő nélkül, sem Csel Mozgás nélkül, sem sebzés Csel nélkül, sem támadás sebzés nélkül, sem védelem a támadás veszélye nélkül.

Erre azt mondja Don Luis Pacheco de Narváez a Nueva Ciencia első aforizmájában: A szeretetre méltó élet, az Erős ellenség, a szokásos veszély, a természetes védelem, a tudomány, hogy azt elérjük, csalhatatlan. csalhatatlan. És az Artecillo 57. levelén a 9. következtetésben azt mondja: Ezen összes Mozgások ismeretét, nemcsak cselekedetben, hanem képességben (potencia) is birtokolnia kell a Vívónak az elveikkel, eszközeikkel és céljaikkal együtt: és ezen ismeret egy képességet és két érzéket kell adjon neki, melyekkel nemcsak azt tudja majd, mit tesz az ellenfél, hanem azt is, mit tehet, anélkül, hogy csalás lenne benne. És a nevezett könyv 81. levelén a 86. következtetésben azt mondja: A kéz állásaiban, bírva a Közép és a Szélsőségek ismeretével, melyekben állhat, és igaz tudással a saját helyről, ahol a Cseleket formálják, csalhatatlanul felismerhető az, amit az ellenfél akar vagy tehet, és nem lesz más a hatás, mint

ami ezen ok felkészültségének megfelel, legyen bár a kardja szabad, vagy lekötött (sugeta) a határon belül vagy azon kívül. És a nevezett könyv 71. levelén az 55. következtetésben összefoglalva azt mondja: Anélkül, hogy a Vívó tenne vagy elkezdene bármilyen Különös vagy Általános tételt, vagy tenne az ellenfél kardján leigázást (sugecion), határozást (terminacion) vagy elterelést (diversion), korlátozhatja cselekvésének Általános Képességét a Különösre: oly módon, hogy nem változtatva a sebek természetén sem nemükben, sem fajtájukban, a hozzájuk tartozó különböző Érintési Pontok közül csupán egyre redukálódjanak, mely ismert, meghatározott és önkéntesen adott: melynek ismeretéből a legbiztosabb hatás származzon a védelemben; amivel van védelem a támadás veszélye nélkül: és mikor a védelem együtt jár az ellenfél támadásával, annál kisebb lesz a veszély.

És mivel e Szerző az itt idézett pontokban Don Luis Pacheco de Narvaez tanítását követi, amint azt a többi írásában is vallja, Felséged megadhatja neki a kért engedélyt. Madridban, 1674. augusztus tizennyolcadikán.

Iuan Caro de Montenegro

A SZERZŐ VÁLASZA IUAN CARO DE MONTENEGRO BÍRÁLATÁRA.

Nincs nagyobb Úrság (mondá egy bölcs jóslat), mint az önmagunk és saját érzelmeink feletti uralkodás, mely az akarat diadaláig ér; s mikor a szenvedély elfoglalja a személyest, nem szabadna a Művészethez, sem annak hivatásához és gyakorlásához merészkednie, s annál kevésbé, minél jelentősebb az. Jóllehet válaszolhatnék azon bírálatra (Censura), melyet Iuan Caro Montenegro, a Destreza Főmestere és a Fegyverek Filozófusa (kit mindnyájunknak becsülnünk kell) készített Könyvemről az ő bírálatában; elismerve, hogy a hivatás és a szenvedély volt a két Bíró, kik az ő törvényszékén szavaztak. De mivel szükséges a kevesekkel érezni és a sokasággal beszélni; s ez utóbbiak sértésnek szokták venni az egyet nem értést, mert elítélik a mások gondolkodását, megszorozva az elégedetlenek számát – legyen szó akár a bírált Alanyról, akár arról, aki bírál, vagy arról, aki azokat tapsolja –, mivel az igazság keveseké, a tévedés pedig oly közös, mint a pórnép; úgy tűnt nekem, nem kerülöm el a választ, hogy ne menjek szembe az árral, mely oly lehetetlenné teszi a felvilágosodást (desengaño), mint amilyen könnyű a veszély, s melyet csak egy Szókratész tudna vállalni.
És mielőtt rátérnék a Pontok bemutatására – nem pedig kielégítésére –, melyek által ezen Bíráló azt akarja, hogy valljam be: Don Luis Pacheco de Narvaez tanításának, az én egyetlen Mesteremnek hitehagyottja (Apostata) vagyok, s mindenekelőtt azért, hogy megadja nekem a licencet a nyomtatáshoz (mely az ő bírálatának dicsőséges végkövetkeztetése), szeretném felékesíteni az ő belépésének homlokzatát melyet oly látszatokkal öltöztet fel, melyek mutatnak valamit, de nem ítélnek. Oly bizonyos az, amit ezen Bíráló állítva bevezet, miszerint látva és megvizsgálva könyvemet a Terminusok, a Körök és Vonalak bemutatása, valamint az Ember Geometriája tekintetében, az ugyanaz, mint amit minden művében megírt és kijelentett a soha eléggé nem dicsért Mesterem, Don Luis Pacheco de Narvaez; s ez az, amire én legnagyobb dicsőségemet alapozom. Hiszen az ő tudománya tengerének mélységében, s a Fegyverek Filozófiájában és Destrezájában oly sok minden van, amit hátrahagyott, hogy az mélységi vizsgálatra (fondear) készteti az elméket, kik őt tanulmányozzák – azzal a szeretettel, hogy megértsék őt, s nem azzal az érdekkel, hogy csupán hirdessék –, mert minél inkább behatolnak abba, annál inkább kivilágosodik. E tudomány iránti vonzalmam minden fáradságát, hogy abban némi tökéletességet érjek el, arra fordítottam – elmém ereje szerint –, hogy keressem őt a Spekulatívban (elméletben), hogy tiszteljem őt a Praktikusban (gyakorlatban). És elragadtatva ezen folytattam, minden önszeretet nélkül, csupán azon céllal, hogy miképpen az Árnyékok fényt adnak a Festménynek, létrehozva belőlük egy oly Csodálatos Művészetet: az ő Tanítására vonatkozó értekezésemet közreadva, az ő Oktatásának ragyogását kívántam élénkebbé tenni. És bár úgy tűnhet, hogy egyes részekben vitatkozva vele, az Egészben pedig védelmezve őt, annyit tesz, mint az Egészben elismerni őt, a Részekben pedig tagadni, vádolva engem vakmerőséggel azért, ami valójában a tudásvágyból fakadó kétely; mindazonáltal ez engem az ő Tanításának legtisztább hívévé tesz. Hiszen minél inkább csodálom őt, nehézségeket támasztva, annál mélyebb hódolattal adózom neki; anélkül, hogy azon Kiváló és nagy Férfiak példái, kiket a Bírálat felemlít, felmentenének e merészség alól, szolgáljanak nekem példaként, hogy a szabad Értelem lévén, ne kényszerítsen rám nagyobb erőt a Tekintély, mint az Ésszerűség; kiterjesztve a Tudományok Birodalmának Felségét a haladásra, a gyarapítás érdekében. És engedtessék meg nekem kimondani, hogy úgy tűnik, a Fegyverek Tudománya, ezen Bíráló és az őt követők véleménye szerint, meghalt

D. Luis-szal: hiszen megfellebbezhetetlen hatékonysággal állítva az ő Tanításának Alapjait és Értekezéseit, méltatlannak tartja azt az újabb Gyarapításokra; védelmezve, hogy amit D. Luis állítólagosan (afirmatiua) mondott benne, annak állításnak kell lennie; amit pedig kérdésként hagyott hátra, annak kérdésnek kell maradnia; anélkül, hogy az Elme vitái azokat feloldhatnák vagy előbbre vihetnék. Mintha az egész hagyomány és annak öröksége csupán a Mester és a Hallgató személyét képviselné és mutatná fel, de nem a Feltalálóét: miközben az ellenkezőjét tapasztaljuk a Mechanikai Művészetekben, melyek – mintha valamely Életerő részesei lennének – napról napra növekednek és tökéletesednek: ám a Filozófiát és az Intellektuális Tudományokat imádják és ünneplik, mint a Szobrokat, de azok nem mozognak, virágozva olykor első Szerzőiknél, és elfajulva a későbbiekben. A Tudományokban a kételyeknek kell megtermékenyíteniük az Általános elveket, hogy azok létrehozzák a részleteseket, anélkül, hogy azok Művelői hagynák magukat elámítani azok szépségétől; nehogy ezekben – mint a nemzés gyümölcseiben – ne hozzanak világra Műveket és Gyümölcsöket, s ne tűnjenek oly szüléseknek, melyek megmaradnak a kérdéseknél és a csaholó vitáknál. És legyenek olyo a Tudományok, mint Scylla meséje, ki felemeli szép arcát, hogy mindenki imádja, ám közben Szörnyetegek övezik, kik marnak, de nem hatolnak mélyre. Ezen előfeltételezéssel remélem megmutatni a válaszomban azon Pontokra, melyekkel ezen Bíráló illet engem – kitől nem kívánom, hogy Képességemben és Értelmemben bízzon –, hogy engedni fogok abból, amit a Mesterem, D. Luis dicsőségére és megvilágítására megfigyeltem, amíg nem hoz elém oly Filozófiai és Matematikai érveket, melyek legyőzik és lecsendesítik csekély Értelmemet és Képességemet. Sőt mi több, mikor azon helyek, melyekkel ellenvetéseit hitelesíti, engem védenek és nem engem sújtanak (amint látható lesz), s amiben ellentmondok D. Luis-nak, a Tudomány érvein alapul, ha az véleményezhetőnek tűnik, az lesz a véleményem, hogy követem azt, ami nekem helyesnek látszik; amit pedig nem tartok követendőnek vagy védendőnek, azt nem is fogom védeni, sem követni: hiszen könnyen felvázolható Platón egy Ideája, ám a gyakorlat nem fogadja el azt, ami miatt Arisztotelész oly nagy hírnevet szerzett Mesterével, Platónnal szemben, akit bár Isteninek neveztek, volt, aki ellene fordult. Hiszen lévén a Tudomány Végtelen, és az Értelem is Végtelen, mindkettő saját kiválóságáért vetélkedik a Nagyságokért. Folytassuk hát a törekvést.

A 1. ellenvetésre, melyet Iuan Caro de Montenegro, a Destreza Főmestere tett Castilla minden Királyságában, idézve Könyvem 3. levelét, azon feltevésemről, miszerint azt mondom: háromféle Szög-nem (Generos de Angulos) létezik; és amit Don Luis Pacheco de Narvaez mond *Engaño y Desengaño* című könyvében a 56. levélen: Hogy a Nem egyetlen, a Fajták (Especies) pedig hárman vannak.

Azt válaszolom: az én Könyvemben nem található ilyesmi; mert a Szögekről szóló 4. definícióban látható lesz, hogy azt mondom: Háromféle szöget ismerünk. És így, aki oly ismert vaksággal lát munkához, hogy ami mindenki számára nyilvánvaló volt és lesz, az előtte ismeretesen rejtve marad, nem tűnik úgy, hogy sikert érhetne el az ellenvetések sorozatában, melyek bár világosak, legalábbis rejtettebbek ennél. De még ha el is ismerném, hogy így van, hitelesíthetné e döntést a Prédikátorok Rendjéből való Fray Genaro Maria de Afflito atya tekintélye és megbecsülése, hiszen a *Geometria Elvei* című értekezésében, melyet Euklidész Elemeiből merített, azt mondja: *Háromféle szöget ismerünk, mégpedig a Derék-, a Tompa- és a Hegyesszöget.* Amivel úgy tűnik nekem, hogy ezen első kételyre nincs más mondanivalóm, csak az, hogy nagy lelki

nyugalommal, minden gond vagy bármiféle megriadás nélkül lépek át (teljes bizalommal a válaszadásban) a második ellenvetés megválaszolására.

A 2. ellenvetésre, melyet ezen Bíráló tesz a 27. levélre, miszerint azt mondom: Hogy más négy Vegyes Mozgást találok, melyeket különböző Régi és Modern Szerzők vezettek be.

Azt válaszolom: A négy Vegyes Mozgást, melyeket Én Idegennek (Estraño) tartok, azok, melyeket a Fegyverek Egyesítésének (Union de Armas) mondanak: melyeket a Vívó egymaga is formálhat, ezeket igen világosan jóváhagyom és megvalósíthatónak vallom; ám bár ezen Bíráló – hogy saját állítását erősítse – elhagy néhány szót, én törekedni fogok állításaim igazságának kinyilvánítására, hogy rosszindulat nélkül felismerjék érvelésemet: És így, tárgyalva ezen mozgásokat, mondom: fenntartom, hogy minden alkalommal, még ha a két küzdő Fegyvereinek Egyesülése által történik is egy időben: a Természetes Mozgás (Movimiento Natural), lefelé; a Lanyha (Remifo), távolodva; és az Erőszakos (Violento) felfelé haladva: mivel az ilyen cselekedeteknél csak egyetlen egyszerű fajta (especie simple) határozható meg, úgy döntök, hogy nem jöhet létre keveredés; s mivel nincs keveredés, nem lehet Vegyes (Mixto) sem: és bár D. Luis Pacheco az ellenkezőjét hagyja jóvá, ezt is jóváhagyja; hiszen teljes erővel mondja a 100. definícióban: *A Vegyes Mozgás az, amely egynél több fajtából áll.* Amivel, ha az ilyen cselekedeteknél nem tapasztalható más, mint egyetlen egyszerű Fajta, nem lesz lehetséges keveréket alkotni, sem bizonyítani, hogy az Vegyes. És bár Iuan Caro a 31. következtetést idézi, melyben D. Luis azt mondja: *Minden Kardinális Mozgásból, melyek az Erőszakos, a Természetes, a Véletlen és a Lanyha, lehet tenni és tesznek is Vegyes mozgásokat azonos fajtájú társaikkal.* Én is, ugyanazon Tekintéllyel idézem ugyanezen *Examen de los Maestros* könyvet, a 9. levélen, mely azt mondja: *Hogy amint a Mozgások fajtái különbözőek legyenek, de ne ellentétesek, úgy jönnek létre a Vegyesek.* Igen világosan adja érteni, hogy pontosan Fajtabeli különbségnek kell lennie ezen mozgások Vegyes Összetételéhez. Amivel az Ellenvetés megválaszoltatott, ugyanazon Szerző súlyával megvédve, és Filozófiai érvekkel megerősítve. Hasonlóképpen idézi Iuan Caro a *Nueva Ciencia* 125. levelét, melyben Don Luis azt mondja: *Hátra van még szólnunk a Mozgásokról, melyekről tudni kívánják, milyenek és mire szolgálnak: s ehhez tudni kell, hogy amit általánosságban Vegyesnek hívunk, az különböző vagy ellentétes dolgok összetétele: a Destrezában pedig, a Compás-on és a Vonalon kívül, melyek Egyenesben kezdődnek és Görbén végződnek, akkor beszélünk erről, amikor kettő vagy három mozgás sorozatban folytatódik, melyek között közvetlen átmenet van: melyekről három megfontolást tettünk, és ezen megkülönböztetéssel értendők, hogy néha a Vegyes Mozgás a Kardok Egyesülésével jön létre, lévén mindkettő azonos fajtájú, és a küzdők akaratából származik; máskor pedig, bár azonos fajtájúak, a két akarat nem találkozik; máskor pedig minden ágens önmagától és önmagában, saját karjának mozdulatával teszi. És mivel biztosra veszem, hogy pont ez a hely inkább az én javamat szolgálja, mintsem ártalmamra lenne, kihasználom azt saját döntésem nagyobb erejére: hiszen benne D. Luis beismeri, hogy a Vegyes különböző vagy ellentétes dolgok összetétele, melyben pontosan különböző fajtáknak (especies) kell találtatniuk; és hogy a Destrezában, a Compás-on és a Vonalon kívül, melyek Egyenesben kezdődnek és Görbén végződnek (ez az Egyenes és Görbe Vegyes Vonala, és a Haránt és Görbe Vegyes Compás-a), akkor beszélünk erről, amikor kettő vagy három mozgás sorozatban folytatódik, ami – amint mondtam – az a Vegyes cselekvés, mely a Vágásokhoz*

(Tajos) és Visszakézi vágásokhoz (Reuefes) formálódik; mert egyetlen folyamatos Mozgásban különböző egyszerű fajták foglaltatnak benne, hogy elérjék a Vegyes (Mixto) nevet: és bár egy helyütt azt mondja: Hogy a Kardok Egyesülésével létrejövő Vegyes Mozgás azonos fajtájúakból áll, legyen elég ezen állítás elvetéséhez az őt megelőző érvelése, mely ezzel mindenben ellentétes és elismert észszerűségen alapul. Befejezésül pedig azt mondom: Ha a Vegyesnek, amint mondatott, különböző fajták összetételének kell lennie, miképpen gondolható, hogy csupán egyetlen fajtán belül különböző egyszerű mozgások keveredése jöhetne létre? Így tehát összefoglalva mondom és fenntartom a mondottakat: mindenkor, mikor a két küzdő mozgásainak formálása a Fegyverek Egyesülésével történik, vagy külön-külön mindenki önmagától, és nem tapasztalhatók különböző fajták, melyek egymással egyesülnének, nem tekintem és nem is fogom azokat Vegyes Mozgásoknak tartani, történjenek bár a Kardok lekötése (agregacion) által, vagy szabad okból; s a bőségesebb magyarázatért hivatkozom az Összefoglalóban (Compendio) e Bíráló által idézett fejezetben kifejtett indokokra, melyek véleményem szerint megdönthetetlenek maradnak, amíg Filozófiailag meg nem győznek az ellenkezőjéről.

A 29. levélre idézett **3. ellenvetésre**, miszerint azt mondom: Hogy (a Vegyes Mozgás ezen elnevezésének igazolására) csupán ürügyként vették alapul az ellentétet és különbséget, mely a két formálást végző küzdő között fennáll.

Azt válaszolom: Ha valósággal (amint kellene) áttanulmányozták volna D. Luis írásait, úgy találnák, hogy ez bizony igaz, hiszen a 104. definícióban ezen a módon szól: *A Kardok közötti Vegyes Mozgás (ahol az ellentét vagy különbség alapja a két küzdő közötti viszony) az, amikor együtt ereszkednek, emelkednek, távolodnak vagy szűkülnek, segítve egyik a másikat.* Igen világosan megmutatja itt D. Luis az ő ismeretét, döntésem helybenhagyására; hiszen a definíció erejével beismeri, hogy ha nem vennék ürügyül a küzdők közötti ellentétet vagy különbséget, nem lehetnének ezen mozgások Vegyesek; mert ha e feltétel hiányában is azok lehetnének, nem lenne szükség ilyen ürügyre, melyet minden Filozófiai indok alapján el kell vetni. Hiszen a két küzdő belső tulajdonságainak ellentéte vagy különbsége nem elegendő ahhoz, hogy megváltoztassa a külső cselekedetek természetét a mozgások formálásakor; így tehát mindenkor, mikor ezek csupán egyetlen fajtából állnak, megmaradnak egyszerűségükben, anélkül, hogy különböző fajták tapasztalata találkozna bennük a keverék létrehozásához, s hogy kiérdemeljék e Vegyes nevet. És Don Luis azon helyei tekintetében, melyeket ezen ellenvetés megerősítésére Iuan Caro hoz, úgy döntök, nem tartoznak a tárgyhoz, sem a célhoz, mert sem általuk, sem bármely más okkal nem bizonyítható, hogy az említett Kardegyesítési Vegyes Mozgások valóban azok lennének sem az, hogy ne lenne ürügy (a név ráerőltetéséhez) a két küzdő közötti ellentét és különbség; sőt, inkább úgy tűnik, nekem kedveznek; mert aki elfogulatlanul nézi, úgy találja majd, amit ezen erős érv mond. Azt mondja Don Luis: *A mozgások végrehajtásához (és nem azt mondja: Vegyesekéhez) három megfontolás szükséges: Összhang, Különbség és Ellentét.* Amiből bizonyítást nyer, hogy ha van különbség és ellentét, a két küzdő cselekedhet Összhangban, Különbségben és Ellentétben, egyesítve ezen érvet az idézett definícióban kifejtettel. És abban, amit a 66. aforizmában mond, miszerint: *Az ellenfél mozgásaival az összhang okán haladva, segítséget nyújthat bárkinek, aki a saját fajtájából valót teszi, a Vívó kardjának bármely részével a sajátjának bármely részéhez, tekintet nélkül arra, hogy az erős-e vagy gyenge; s ha ellen kellene állnia nem teheti meg, csak ha ellenálló és erős az*

ágensben, mely arányosan gyenge. Jól látható, hogy ebben az aforizmában nem bizonyít, sem nem mond semmit, ami a Kardegyesítési Vegyes Mozgások tárgyát érintené, sem a szabad okot; mert csupán azt fejti ki, hogy egyazon fajta egyszerűségével a Vívó segítheti kardjával az ellenfélét, és ellenállhat neki ellenálló erővel egy gyenge ágens impulzusával szemben. Mindez csupán a Kard Fokozatainak egyenlőségéről vagy szembeállításáról szóló értekezéshez tartozott, azok értékei szerint, de nem egy oly különböző dolog bizonyítására, miszerint lehetséges lenne csupán egyetlen egyszerű fajtából Vegyes Mozgásokat létrehozni a Kardok Lekötése (Agregacion) által: amire nézve ismételten kijelentem, hogy ez nem lehetséges, amíg különböző fajták nem keverednek.

A **4. ellenvetésre**, melyben azt mondja, hogy a 30. levélen azt állítom: csupán egyetlen Kardegyesítési Vegyes Mozgás létezik, mégpedig amikor a kardok egyenlő lekötésénél (agregacion) az egyik küzdő Idegen Mozgást végez, a másik pedig követi őt a Véletlennel.

Azt válaszolom: szilárd meggyőződéssel fenntartom ezen állításomat, mert elfogadva, hogy a Definíció szerint a Vegyes Mozgás az, amely egynél több fajtából áll, mondom, hogy egy ilyen (a kardok egyesülésével végrehajtott) cselekvésnél két különböző egyszerű fajta tapasztalható és ismerhető fel: az egyik az Idegen, mely hátralép; a másik pedig a Véletlen, mely követi azt; ami nyilvánvalóan Vegyes kell, hogy legyen. És azt is mondom, hogy mivel e két mozgás Ellentétes Fajta, a jó Filozófia szerint nem hajthatná végre azokat egyazon időben egyetlen ágens, mert az egyiknek véget kellene érnie, hogy a másik elkezdődhessen; de különböző ágensek által végrehajtható az egyesülés egyetlen cselekedettel, egyazon időben, egyiket a másikkal keverve. És Don Luis azon helyei tekintetében, melyeket Iuan Caro idéz a *Nueva Ciencia 536. leveléről, ahol azt mondja: Az Idegen Mozgás nem tűr meg Vegyest a két küzdő között: Mondom, hogy olyasmi nem található ott, ami ezt mondaná, mert amit valójában mond, az az, hogy [az egyik küzdő] megteheti, hogy nem engedi meg másnak az egyesülést önmagával egy Vegyes létrehozásához; de ez azt engedi érteni, hogy ha megteheti, hogy nem engedi meg, úgy meg is engedheti azt, befogadva az ellenséges kard egyesülését, hogy általa részesévé tegye a Véletlen Mozgásnak, mely az ő hátralépésének idejében egyesítve és azzal keverve lesz, s így két különböző fajtából állnak majd, egyazon időben és egyetlen cselekedettel: amivel bizonyítást nyer, hogy ezen mozgás Vegyes lesz, a két küzdő által, a kardok lekötése révén végrehajtva. És a második hely, melyet ugyanazon könyv 121. leveléről idéz, így szól: Bizonyítottnak tartjuk, hogy a sebeket alkotó három mozgás egyike, amely a véletlen, oly idegen természetű, hogy nem tűr meg Vegyes mozgást egy másikkal az ő saját fajtájából. Amire azt válaszolom: ezzel éppen az én véleményemet hagyja jóvá, mert amit én védelmezek, az az, hogy csupán egyetlen egyszerű fajtából nem jöhet létre Vegyes: és hogy ez, miképpen bármely más, nem keveredhet megkülönböztethetően a saját fajtájával; és hogy a Vegyest alkotó egyszerű mozgások összetételének valódi minősítéséhez a fajták között pontos különbségnek kell lennie.*

*A 40. levélre tett **5. ellenvetésre**, melyben azt mondja: hogy a Vágások és Visszakézi vágások formálásáról tárgyalva azt mondom: ha ezen alárendelt okú cseleket formálják, azt mondják, hogy a Természetes Mozgást a lanyha elé kell helyezni.*

Azt válaszolom: éppen az ellenkezőjét mondom, mert bizonyítom, hogy nem szükséges eléje helyezni, hanem inkább ki kell zárni azt, mindazon okokból, melyeket könyvemben bemutatok, s melyekre hivatkozom. És bár Iuan Caro az Arte de Examen 65. következtetését idézi, mely azt mondja: A szabad okból formált Vágás és Függőleges Visszakéz három mozgásból áll az alárendelté pedig négyből. És a 66. következtetést, mely azt mondja: *Minden seb, amely több mozgásból áll, mint amennyit az egyszerű összetétele megkíván, nem szabad okból származik.* Mondom, hogy ezen következtetések előttem nem voltak ismeretlenek, hanem inkább miután láttam és megvizsgáltam őket, okom volt arra, hogy ne hagyjam jóvá őket, mindazon indokok miatt, melyek következnek. Az első: mivel bizonyos, hogy a leigázás (sugecion) a Cselek megrontó (corruptiuo) és nem létrehozó (generatiuo) aktusa, nem tűnik úgy, hogy a mozgások megrontása és elpusztítása, valamint formálásuk hatásaitól való megfosztása által generáció és kreáció jöhetne létre belőlük, mert az olyasmi lenne, mintha azt akarnánk, hogy egyazon okból ellentétes hatások származzanak. És Don Luis első maximája szerint, mely bizonyítja, hogy ez nem lehetséges, hiszen azt mondja: *Hogy két ellentétes következtetés egyazon dologról nem állhat fenn.* És hogy ezen következtetések ellentétesek-e, afelől nincs kétség, mert az idézett 65. következtetésben azt akarja, hogy ezen Cselek a leigázás (sugecion) okán formáltassanak. Ám a 143. aforizmában azt akarja, hogy a leigázás okán a Cselek megromoljanak, hiszen így szól: *Minden elhárító mozgás (desuio) létrehozó, a leigázás pedig megrontó: az első segít formálni az ellenfél cseleit: a második elpusztítja az ő mozgásait és megfosztja hatásaitól stb.* Amivel világosan felismerhető, hogy e két Következtetés ellentétes egyazon dolog felől; s mivel mindennek meg kell adni azt, ami megilleti, maradjon az elhárításé a létrehozás, a leigázásé pedig a Cselek minden formájának megrontása. Másodszor: lévén bizonyos, hogy ha leigázás van egy kardon, melyet a másik lekötött, az meg van fosztva a sújtás azonnali képességétől – anélkül, hogy előbb elrendező aktusokra (actos dispositiuos) redukálódna, melyek a leigázó ágens erejének alávetettek –, az ilyen Cseleknek nem lehet hatásuk nyilvánvaló veszély nélkül; mert a Vágások és Visszakézi vágások körkörös mozgásának formálásakor szembeszállnak az ellenféllel (azzal a felkészültséggel, amivel bír, lévén az [erő] potenciálisan jelen), az Egyenes Mozgással, szúrással sújtva, nemcsak az első elrendező aktus idejében, hanem az azt követő összes többiben is; mert egyetlen mozgás áll szemben hárommal, és egy Egyenes Mozgás egy Körkörössel, mely indokoknál fogva megmutatkozik a nyilvánvaló veszély annak számára, ki alárendelt okból formálná e Cseleket, s éppen ezért ki kell zárni azok formálását ilyen esetekben. Hiszen kétségkívül csupán arra szolgálnak, hogy az ellenfélnek biztos felkészültséget adjanak a sujtáshoz, ő maga pedig orvosolhatatlanul maradjon védelem nélkül; s ezen döntést jóváhagyja Don Luis a 34. maximával, mely azt mondja: *Hogy az a Csel, mely formálásában nagyobb vagy egyenlő felkészültséget kínál az ellenfélnek, mint amilyet a Szerzője magának vesz, az nemcsak hogy nem jó, hanem egyenesen nagyon rossz.* S mivel szándékom mindenkor a rossz kizárása volt, teljes mértékben kizárom ezen Cselek formálását, lévén azok alárendelt okúak a nyilvánvaló veszély miatt, melyet bizonyítottunk; s lévén így, nemcsak a Természetes Mozgás marad kizárva és elvetve, hanem az összes többi is, mely azok formálását érinti; s amíg más oly bőséges és alapvető indokokkal meg nem elégedik és meg nem győződik ezen Bíráló, nem fogok eltérni ezen döntésemtől.

Az 56. levélre tett **6. ellenvetésre**, melyben azt mondja: hogy azt állítom; nehéznek, sőt lehetetlennek tartom meghatározott mennyiséget szabni a Compás-oknak a tételek végrehajtásához; s hogy ugyanezen fejezetben azt is mondom, hogy csupán a két küzdő ismerete és képessége által tudják majd arányosan mérni a távolságokat, Általános Szabályként tartva, hogy ha az ellenfél rövid [lépéseket] tesz, a Vívónak hosszúkat kell tennie, és fordítva.

Azt válaszolom: Bár a könyvemben bemutatott indokok elegendőek lehetnének a válaszra, többet kívánok felhozni döntésem nagyobb szilárdsága érdekében; s mivel Don Luis helyei, melyeket Iuan Caro idéz, inkább az én célomat szolgálják, mintsem az övét, szó szerint hivatkozom rájuk, hogy aztán éljek velük. És így mondom, hogy az *Arte de Examen* 13. Következtetésében azt mondja: *Hogy az Arányos Közép, mely által a Vívó sújt és védve marad, nem egy és ugyanaz minden sebnél, sem egyenlőtlen fegyvereknél egyenlő testeknél, sem egyenlő fegyvereknél egyenlőtlen testeknél; sem külön-külön, sem általánosságban és egyetemesen; hanem minden egyes esethez szükséges egy pontos és megfelelő közép, amely feleljen meg a Csel természetének és a vonal azon részének, amelyet az ellenfél hozott.* Kihasználva e helyet állításom védelmére, mondom: ezáltal az jóvá kell, hogy váljon; mert az az ismert különbség és szabálytalanság, mely jelentkezik mindenben – korlátozás nélkül – sem Testekben, sem Cselekben, sem eszközökben, úgy külön mint általánosságban, nem enged rögzített pontot elérni; állandó, hogy ugyanezt szenvedik el a Compás-ok is, lévén azok az eszközök, melyek által ezen Arányos Közepeket el kell érni; amivel, ha D. Luis ezen Közepek megválasztásában oly nyilvánvaló változatosságot talált, én is azt találom a pontos Compás-okban azok végrehajtásához. S csupán az tűnik számomra a legbiztosabbnak és jó matematikán alapulónak, hogy a távolságok arányosításához Általános Szabályként kövessék: a hosszú Compás-okra rövid alkalmazását, a rövidekre pedig hosszúét, pótolva egyik a másik aránytalanságát. Hasonlóképpen bizonyítja ezt ugyanezen hely, hiszen azt mondja: *Válasszák az Arányos Közepet a vonal azon mennyisége szerint, amelyet az ellenfél hozott.* S a 80. definíció szerint a Vonal a Kard: amivel ha ő hosszút hoz, a Vívónak rövid Compás-okat kell adnia; ha pedig rövidet hoz, hosszúkat kell adnia, kihasználva az általam tett figyelmeztetést, megelőzve az Általános Szabályt; s hogy annak jó betartásához a fő eszköz a két küzdő ismerete és megítélése legyen; mert ha ezen előírást elmulasztják, s mindketten hosszúkat adnak, távolság-többlet keletkezik; ha pedig mindketten rövideket adnak, éppen az fog hiányozni; lévén mindegyik eset ismert és aránytalan hiba; amivel nem lehet majd elérni az Arányos Közepet. Így tehát fenntartom állításomat, miszerint az egyiknek pótolnia kell a másik hiányát. A második hely, melyet Iuan Caro idéz, a nevezett könyv 39. Következtetése, bár elhagyva annak nagyobb részét; ám sem az, amit megmutat, sem az, amit elhallgat, nem tartozik a tárgyhoz, amint az abból is felismerhető lesz, amit ezen a módon mond: *A Compás-ok hat különbsége között, melyek léteznek, található egy megfelelő egyenlőtlenség, mely elegendő ahhoz, hogy egyik legyőzze a másikat; oly módon, hogy az Egyenes Compás (Compass Recto) szembeszáll az Idegennel, a Haránttal és a Görbével: az Egyenes Compás legyőzetik a Haránt által, a Vegyessel, a Görbével és a Reszketővel (Trapidacion) stb. Amivel bárki, aki ismerve e tudományt elfogulatlanul nézi, úgy találja majd, hogy ezen a helyen D. Luis csupán a fajták szembeállításáról (contraposicion) beszél, nem pedig a mennyiségekről: amivel megmutatkozik, hogy ezen ellenvetés nem tartozik a tárgyhoz, s mivel lényegtelen, ki kell zárni ezen esetben, és meg kell hagyni oda, ahová való.*

A 88. levélre tett **7. ellenvetésre**, miszerint azt mondom: hogy a Szűkítő Mozgás (Movimiento de reduccion) a Félvágásnál és Félvisszakéznél alárendeltje és ellentéte lehet a Természetesnek, megelőzve ehhez a lekötést (agregacion), mikor az ellenséges kard a sújtás pontjára (Punto de Tocamento) szűkül.

Azt válaszolom: Bár Iuan Caro (hogy ellentmondását hitelesítse) D. Luis azon helyét hozza az *Engaño y Desengaño* könyv 23. leveléről, mely azt mondja: *Hogy a fél-vágás és a fél-visszakéz kívül esnek az Atajo (lekötés) joghatóságán.* Mondom, hogy ugyanezen D. Luis tekintélyével bizonyítom az ellenkezőjét; mert a 70. aforizmában teljes erővel azt mondja: *Hogy a legnemesebb, leghatalmasabb és legerősebb mozgás, amivel a Vívó bír saját védelmére és az ellenfél támadására, legyen az önmagáért vagy közvetve másért való sújtás, az a Természetes: s hogy ez felette áll a többinek, leigázza és elpusztítja azokat, anélkül, hogy bármely más, ellentétes fajtájú által megrontható, elpusztítható vagy elterelhető lenne.* Amivel lévén bizonyos, hogy a Természetes Mozgás az, amely leigáz (sugeta); a Szűkítő pedig az, amely a fél-vágást és fél-visszakézt formálja, nincs kétség, hogy Don Luis miért tenné ezeket kivétellé és zárná ki az ilyen cseleket a leigázás és a Természetes Mozgás hatalma alól. A 82. Következtetésben pedig hasonlóképp azt mondja D. Luis: *Hogy négy módon, s nem többen akadályozható meg bármely nemű vagy fajtájú sebzés, bármilyen fegyverrel is történjen: csökkentve, elterelve, megállítva és leigázva.* És azt mondja: *Ezek közül csak egy a leghatékonyabb és legbiztosabb, a többi csupán esetleges. A valódi [közép], úgy a megelőző indokok, mint az ő elismert igazsága szerint, a leigázásé : s mivel minden csel – kivétel nélkül – leigázható e négy mód egyike által, én a leigázást választom, a többiek pedig tegyenek úgy, ahogy tetszik nekik; hiszen mivel D. Luis nem zárta ki a fél-vágást, sem a fél-visszakézt, ez annak jele, hogy úgy érezte, szembeállíthatóak a leigázással és a Természetes Mozgással; s mivel mindez olyannyira rájuk, mint a többi elrendezésre tartozik, leigázza az ilyen cselek létét. És pusztán az észszerűségre alapozva: ki tagadná meg, hogy egy Vonalhoz, mely a középső síkon (planitud media) majdnem a Felső Átmérőt foglalja el (hiszen igen csekély távolságra van tőle), ne lehessen felülről lekötni (agregar), sújtást végezve rajta a felső fokozatokkal az alsókon, s hogy a Természetes Mozgás ereje és impulzusa által ne igázza le azt, leeresztve és részesévé téve a Hegyesszögnek (Angulo Agudo), miután* végrehajtotta a cselek formáinak megrontását? Mert nemcsak hogy nehéznek találom, de inkább ezt tartom a legbiztosabbnak, s ezen ismeretemben mindenkor meg fogok maradni, s tanácsolni fogom annak követését, amíg nagyobb indokokkal meg nem győznek az ellenkezőjéről.

A 106. levélre tett **8. ellenvetésre**, miszerint azt mondom: hogy felettébb nehéznek tartom a siker elérését a függőleges és átlós vágások és visszakézi vágások elleni szembeállásban, melyek azonos fajtájúak.

Azt válaszolom: azzal az első hellyel, melyet Iuan Caro idéz, hogy ellentmondjon nekem, valójában az én véleményemet hagyja jóvá; mert úgy találtatik majd, hogy az *Arte de Examen* 47. Következtetése a 69. levélen azt mondja: *A körkörös Vágás és az átlós Visszakéz mozgásai ellentétesek a függőleges Vágással és Visszakézzel, és igen hatékony orvosságok ellenük stb.* Mely szavakból felismerhető, hogy döntésem jóváhagyatott, mert én azt mondom: a nehézség abban áll, hogy egy Vágással vagy Visszakézzel egy másik azonos fajtájúval álljunk szembe; de nem mondom, hogy ne lehetne különböző fajtájúval: s a szembeállítás, melyet e Következtetés által Don Luis tanácsol, az átlós

Vágásokról és Visszakézekről szól a függőlegesek eltérő fajtája ellen, amivel ugyanazt mondja, mint én. És bár közvetlenül ezután idézi a 33. aforizmát és a *Grandezas de la Espada* könyv 196. és 224. levelét, ahol D. Luis úgy véli, szembeállíthatóak az azonos fajtájúak is; mindazonáltal több helyet fogok idézni, melyekben az ellenkező véleményt mutatja, s ezen utóbbiakat részesítem előnyben a Bíráló által idézettekkel szemben, úgy a nagyobb megbecsülés, mint a nagyobb számuk miatt. Hiszen a *Grandezas de la Espada*-ban idézett helyeknek nem kell túl nagy jelentőséget tulajdonítani, mert maga Don Luis is érezte, hogy némely hibába esett, melyeket később orvosolt a rákövetkező műveiben; s mivel az általam idézettek az ő legtisztább Következtetéseiből és aforizmákba öntött Tanításából valók, nem lesz sok dolog megbecsülni őket, mint a korábbi hibák javításait, kiválóbb helyet adva nekik az elismerésben. És így mondom, hogy a 32. aforizmában ezen a módon szól: *A Tájó Vertikális elleni Átlós Visszakézt a Vívó a Távoli vagy Közeli pontról formálhatja meg, amint ezzel Befejező Mozgást (Conclusion) végez: a Vágást a Visszakéz ellen csak a Távoliról: ellenkező esetben nem biztosítja védelmét.* Éppen az ellenkezőjét vetem el, s ahol a veszélyt megmutatom, ott tanácsolom azt, s kövesse az, aki akarja, de Don Luisra nem panaszkodhat, hogy ő nem figyelmeztette a veszélyre. A 34. aforizmában pedig azt mondja: *Az átlós Vágást, melyet belülről és kívülről formálnak, a Kar joghatósága alatt végrehajtva az ellenfél függőleges Visszakéze ellen, betöltött hatással bír majd a védelemben és támadásban; s ha kívülről, a jobb láb Görbe Compás-a által, az ő oldalán formálódna az átlós Visszakéz a függőleges és vízszintes Vágás ellen, várható e kedvező kimenetel; s nem, ha ebből bármi megváltozna. A 86. aforizmában ugyanezt mondja, elvetve az azonos fajtájú csellel való szembeállításokat. Végezetül pedig, bár a könyvemben ezen esetre már idéztem, ismét hivatkozni kívánok a 68. aforizmára, mely ezen a módon szól: Az átlós Vágás és Visszakéz cseleit ne próbálja a Vívó más, azonos fajtájúval elhárítani, mert az nem lesz lehetséges; ha az ellenfél belülről formálná őket, csak a Befejező Mozgás (Conclusion) jelent orvosságot: ha pedig kívülről, a Lekötés (Atajo) és a Derékszög (Angulo Recto), s ne keressen a Vívó többet, mert nem fogja megtalálni. Ezen Tanításhoz tartom magam, s ezt hagyják jóvá indokaim könyvem idézett fejezetében, melyre mindig hivatkozom, ahol az eshetőségek elkerülése és a bizonyossággal való cselekvés érdekében azt tanácsolom: kerüljék az ilyen szembeállításokat, s csupán a Derékszöget és a Lekötést használják, mely eszközök által bizonyos tudománnyal uralkodnak e cselek felett. S ha esetleg* az összes felhozott indokkal és hellyel nem adtam volna elég kielégítő választ, mindenkor meg fogom tenni, amikor csak kérik tőlem; mert ha most nem tenném, az nem a tehetség hiánya miatt lenne, hanem mert úgy tűnik számomra, több mint elég a válasz ahhoz, ami oly csekély erővel lett felvetve.

A 196. levélre tett **9. ellenvetésre**, miszerint azt mondom: hogy Don Luis Pacheco ellentétes döntést mutat, mert a 6. definícióban azt mondja: *Tökéletes Támadás az, melynek arányos részei vannak a sújtáshoz, vagy arra kényszeríti az ellenfelet, hogy testhelyzetet (postura) váltson.*

Azt válaszolom: mielőtt rátérnék e pont megválaszolására, szükséges tisztázni a tételt, ami valóban inkább az ellenvetést tevőt érinti; de a nehézségek elkerülése végett, s hogy ne sötétítsék el a nyilvánvaló igazságot, elhagyva azt, ami Don Luis definícióját megelőzi, s amiből az ő döntésének ellentmondása fakad, azt a következő formában mutatom be. Azt mondja Don Luis a Nueva Ciencia című könyv 409. levelén, a Tökéletes Támadásokról szóló fejezet címében: Hogy ezek

oly eszközök, melyek által a Vívó visszanyeri az arányos közepeket. Az Engaño y Desengaño könyv 128. levelén pedig azt mondja: Hogy miután elérték az Arányos Közepet, nem szükséges Támadást (Acometimiento) intézni. Majd ugyanezen a levélen azt mondja: Hogy ezen Támadást a felkészültség (disposicion) hiánya miatt kell megtenni, nem pedig a távolság hiánya miatt. Amiből ezen helyek szerint az következik, hogy a tökéletes Támadást megfelelő távolságból kell megtenni, de a felkészültség és az Arányos Közép hiányában. S ami kényszerített engem, az az volt, hogy láttam: a definíció szerint azt akarja, hogy a tökéletes Támadásnak arányos részei legyenek a sujtáshoz, vagy arra kényszerítse az ellenfelet a testhelyzet váltására, ami olyasmi, amit csak az Arányos Középpel lehet elérni; amelyben nyilvánvalóan az előbbi helyekkel ellentétes döntést mutat. És így, e két ellentmondás távolságának középpontjába helyezkedve, az észszerűségre alapoztam, és úgy döntöttem, hogy megfigyelem, és elrendelem, hogy megfigyeltessék a Tökéletes Támadás, az ő definíciója szerint. Ez a tétel; most pedig azt kell megtudnunk, hol tesz ellenvetést Iuan Caro; mert ha arra nézve teszi, amit mondtam, miszerint D. Luis ellentétes döntéseket mutatott, úgy az érzelmek különbségével válaszolok, melyek korábban nyilvánvalóvá váltak. Ha pedig arra tesz ellenvetést, hogy jóváhagyom ezen Támadást az ő definíciója szerint, elvetve a többi elrendezést (hiszen úgy tűnik, az általa idézett helyek erre engednek következtetni), azt mondom, hogy igen, és azt is fenntartom, hogy Arányos Középpel (Medio Proporcionado) kell megtenni; mert mivel sebet kell ejtenie, amint a definíció mondja, D. Luis nem tanácsolná, hogy a sebzést anélkül kíséreljék meg, hogy bírnának a megfelelővel [középpel]; mert az olyasmi lenne, mintha azt tanácsolná hogy törekedjenek a támadásra a védelem biztosítása nélkül, ami ellenkezne a Tudomány céljával. És így, mivel azt tanácsolja, hogy az ilyen tökéletes Támadás sebezzen, nem fog engem meggyőzni semmi arról, hogy megengedné annak végrehajtását a megfelelő Arányos Közép nélkül; mert minden egyéb olyasmi lenne, mint barbár módon a sebződésbe rohanni a sebzésért cserébe, tekintettel arra, hogy nem viszik magukkal biztosítékként a védelmet, elmulasztva megadni a sebzéshez a hozzá tartozó Arányos Közepet, s elfordulva a Vívóként való cselekvés észszerűségétől, s ellene menve a Tudomány céljának és tárgyának, ami a saját védelem és az ellenfél támadása (abban az esetben, ha az a védelemhez szükséges). S hogy ez az Arányos Középpel érhető el, azt bizonyítja a 13. Következtetés, mely azt mondja: *Hogy az Arányos Közép az, amely által a Vívó sújt és védve marad, s hogy minden Cselhez (Treta) más-más szükségeltetik, annak természete szerint.* A 15. Következtetésben pedig azt mondja: *Hogy a Destrezában létezik Saját, Kisajátított és Átruházott Arányos Közép és hogy mindegyik felkészültséget kínál és ad a Vívónak ugyanazon hatás eléréséhez, ami a sebzés és a védekezés. Döntésem nagyobb szilárdsága érdekében jóváhagyja véleményemet a 20. aforizma, mely azt mondja: Az ellenfél és kardja feletti megvonást vagy leigázást (sugecion), még ha hiányzik is a sebzés felkészültsége, ezen Tudomány megengedi, és a Művészet elrendeli, s a védelem hatékony eszközeiként adja; de a leigázás vagy teljes megvonás nélküli sebzés felkészültségét szigorúan tiltja: engedelmeskedjen előírásainak az, aki győzedelmesen akar kikerülni. Oly módon, hogy a Tudomány, a Művészet elrendezése, valamint D. Luis ismerete és tanítása is tiltja nekünk a leigázás vagy teljes megvonás nélküli sebzést: amivel kevésbé bizonyítható be nekem, hogy – az ő definíciója és ezen előírások szerint – ne arányos részekkel és Arányos Középpel történne a Tökéletes Támadás, biztosítva a védelmet az ellenfél megsebzéséhez; s amíg nem hiányoznak ezen előírások, nem tartom* tökéletesnek elismerhetőnek, sem megfigyelésembe befogadhatónak; mert bár Iuan Caro talált helyeket D. Luistól, melyek ezt mondják, én is vele és az ő tekintélyével beszélek, s ezen felül azon alapvető

indokokkal, melyeket jelzek. Amivel megfigyelheti, amit csak akar, mert én nem fogok mást megfigyelni, mint amit az Ésszerűség, az Igazság, a Tudomány, a Művészet és az én Mesterem, D. Luis jóváhagy számomra.

A 199. levélre tett **10. ellenvetésre**, melyben érvelek és azt mondom: hogy nem lehet Tökéletes Támadás az, amelyből hiányzik a felkészültség (disposición); mert a tökéletesben semmiféle hiány nem férhet meg.

Azt válaszolom: Jóllehet ezen döntésem elvetésére Iuan Caro a *Nueva Ciencia* 412. levelét hozza, ahol D. Luis azt mondja: *Hogy megelőzve a Lekötéssel (Atajo), legyen az Befejező Mozgáshoz, vagy az oldalsó vagy jobb függőleges pontról való sujtáshoz; s megnyitva a szöget az ellenfél által, csupán a kar vagy a kéz mozgásával, oly erősen, hogy elvegye tőle a sebzésre való felkészültséget, és ne az elérését; mert ugyanaz a távolság hiánya nála a Támadásban, mint az Arányos Közép a sebzésnél. S bárki, aki látja ezt, és akár csak csekély ismerettel is megvizsgálja, úgy találja majd, hogy a tett ellenvetéshez az idézett helynek semmilyen köze nincs, s így eltekintek annak rossz alkalmazásának méltatásától; s csupán azt mondom, hogy célomnak megfelelőnek akarom tekinteni, és ki akarom használni azt, amit döntésem mellett bizonyít. Így tehát mondom, hogy ha a tökéletes Támadás az, amelynek pontosan sebeznie kell, vagy testhelyzet váltására kényszerítenie az ellenfelet, minden alkalommal, mikor ebből valami hiányzik, az nem lesz tökéletes: és ezt bizonyítja az ellenem idézett hely; mert mivel az ellenfél megnyitotta a szöget, elvette a sebzés felkészültségét: amivel ha nem sebez, mert nincs meg a felkészültsége, nem lehet tökéletes; hiszen ahhoz, hogy az legyen, nem hiányozhatna belőle az efféle követelmény; mert vagy az egyik, vagy a másik: vagy a tökéletességhez sebeznie kell, vagy kényszerítenie ; vagy ha nem sebez, sem nem kényszerít, nem lehet tökéletes. És ezt jóváhagyja a 27. maxima, mely azt mondja: Hogy a tökéletesség és tökéletlenség egyazon időben egyazon alanyról nem állítható. Amivel abban az időben, amikor – a definíciója szerint – ezen Támadás bír a tökéletességéhez szükséges követelmények teljességével, nem lehet tökéletlen. És ellenkezőleg, abban az időben, amikor bármelyik is hiányzik belőle, nem bírhat tökéletességgel: amivel bizonyítva nekem (amint a hely bizonyítja), hogy hiányzik belőle a felkészültség (legyen az akár a Végrehajtó, akár a Szenvedő fél részéről), bizonyítást nyer számomra, hogy nem tökéletes, s így az én véleményem nyer jóváhagyást. És ami azt illeti, hogy ugyanaz a távolság hiánya a Támadásnál, mint az Arányos Közép a sebzésnél, jól felismerhető az igazság, amellyel jóváhagyja döntésemet az előbbi válaszban, hiszen azt adja érteni, hogy a sebzésnél nem hiányozhat, s nem is szabadna hiányoznia ezen középnek: s mert a definíció szerint ezen Támadásnak sebzést kell* okoznia, bizonyos, hogy nem hiányozhat belőle az Arányos Közép az ő formálásának igazságához: s lévén az, amit D. Luis oly nagy valósággal tanácsol, és oly sok észérvvel megelőz, nem fogom elhinni, hogy megengedne olyasmit, ami annyira észszerűtlen, mint sebzést akarni ezen megfelelő közép nélkül; s így, hivatkozva azon számos indokra is, melyekkel ezt könyvemben bizonyítottam, teljes szilárdsággal és biztos ismerettel fenntartom állításomat.

A 203. levélre tett **11. ellenvetésre**, amiért azt mondom: hogy miután figyelmemet a javasoltak elméletére fordítottam, hogy kikutassam és megtisztítsam ezen előírás lényegét, úgy találtam, hogy ne határozzam meg jóváhagyását, azon nehézségek miatt, melyek kényszerítenek engem.

Azt válaszolom: Ha a Bíráló tudná – amint kellene –, miként kell elvégezni a vizsgálatokat, nem lenne ismeretlen előtte az, amit előbb teljes világossággal meg kellett volna mutatnia ezen előírásról, melyről azt mondja, hogy elutasítom, hogy ismerete által ezen ellenvetés érthetővé válhasson; de mivel kötelességének sérthetetlen előírásait elmulasztja (hogy eltitkolva azt, aminek kinyilvánítása nem válik javára, véleményekben maradhasson e tárgy), én nem akarok elállni attól, hogy előadjam döntésem igazságát, minden nehézség elhárítására. És így mondom, hogy az előírás, amelyet elutasítok, az, amelyet Don Luis tanácsol, mondván: *Hogy ha a Vívó lekötötte (Atajo) az ellenfelet, és megnyitotta a szöget (mely cselekedettel elveszi tőle a sebzés felkészültségét), tegyen Támadást, hogy visszanyerje az elveszített Arányos Közepet.* Ez D. Luis döntése, mely kétségbe vonja számomra annak lehetőségét; aminek kielégítésére az észszerűségre alapozok könyvemben, bemutatva azokat [az érveket], melyek leginkább kényszerítenek engem. S hogy meggyőzzön engem, Iuan Caro ismét D. Luis helyeit idézi nekem, melyeket különböző alkalmakkal áttanulmányozva okom volt arra, hogy megfigyeljem csekély megalapozottságukat, s ne szenteljem magam követésüknek: lássuk hát most, vajon belőlük fakadt-e az én ellenérzésem, kételyem és ellentmondásom; mert miképpen is tudnék egyedül általuk visszakozni döntésemtől, mely az észszerűségen és e tudomány alapvető és egyetemes elveinek igazságán alapul? Amit ezen Bírálónak tennie kellett volna, az az, hogy Filozófiailag lerombolja azokat az érveket, melyek döntésemet alátámasztják, bemutatva és ellenük érvelve; mert ezen a módon szavamat adtam volna, hogy fejet hajtok az észérvek előtt, s engedek annak, ami velük megalapozottan ellenem szól; de még kevésbé fogok egyetlen pontot is visszakozni a javasoltaktól, mivel meg vagyok győződve arról, hogy felismerve bennük a felettes erőt, nem akarja megtámadni őket, s csupán ismét elém tárja (amint mondtam) ugyanazon véleményeket, melyek az ellenérzésemet és el nem fogadásukat okozták; nem bízva abban, hogy könnyű meggyőzni ugyanazon észérv alapján, mely az ellentmondást okozta; s így válaszolok e pontra, mivel nincs szükség több válaszra, mindenkor fenntartva, hogy a Tökéletes Támadásokat a definíció által előírt összes követelmény teljességével kell végrehajtani, az Arányos Középpel a sebzés eléréséhez, biztosítva a védelmet, amint azt a Tudomány elrendeli, történjenek bár szabad okból vagy leigázással; s mindazon Támadásokat, melyek e minőségek bármelyikének híján vannak, nem tekintem tökéletesnek, s kizárom őket jóváhagyásomból; s mondom, hogy aki akarja, megfigyelheti őket, de az általuk elszenvedett veszélyek nyilvánvalóan büntetik majd az ő rossz választását.

A 219. levélre tett **12. ellenvetésre**, melyben azzal vádolnak, miszerint azt mondom, hogy csupán azt hívják Cselnek (Treta), mely sebzést okoz, s hogy az Általánosok [cselek] azért Cselek, mert sebeznek; idézve nekem Iuan Caro a *Nueva Ciencia 156. levelét és az Engaño y Desengaño című könyv 62. levelét.*

Azt válaszolom: Don Luis e két helyének megválaszolására idézni fogok más, szintén tőle származó helyeket, hogy lévén azok nagyobb számban, s nem kisebb tekintéllyel (hiszen mind egy tőről fakad), lássuk, melyik döntés mellett van több érv, s amelyik mellett kevesebb, az maradjon alul azzal szemben, amelyik mellett több szól. S így mondom, legyen az első az Arte de Examen 1. levele, ahol a Tanítvány a Mester kérdésére válaszolva ezen a módon szól: Hogy a Csel egy fogalom, melyet az ember alkot, saját védelmére és az ellenfél támadására irányítva, a védelem okán. Amivel ahhoz, hogy valóságosan és teljes mértékben Csel legyen, meg kell adnia a szükséges támadást a sebzés által. A

Nueva Ciencia 21. levelén a 40. kérésben (Peticion) azt mondja Don Luis: A valódi Destreza végső célja az egyetemesben és minden egyes Cselben külön-külön, a sebzés (herida) és a védekezés az ellenféllel szemben. Amivel egyetemesen és külön-külön is azt mondja, hogy a Cselnek sebzést kell alkotnia. Az Engaño y Desengaño 23. levelén pedig azt mondja: Hogy a lekötés (Atajo) nem Csel, mert csupán a Vágás (Tajo), a Visszakéz (Reuès), a Szúrás (Estocada), a fél-vágás és a fél-visszakéz azok, melyek okán a sebzés hatásai származnak. Amivel ahhoz, hogy Csel legyen, pontosan sebeznie kell. Ugyanezen könyv 24. levelén pedig azt mondja: A lekötés (Atajo) az ő elsődleges oka szerint védelem és oltalom a Csellel szemben, anélkül, hogy szükségszerűen sebeznie kellene, hanem csupán védenie, leigázás (sugetando) által: hiszen ha nem lenne a Csel lényege a célja szerint, egyenlőség lenne közte és a lekötés között, s nem az lenne, aminek a hatásokban lennie kell: látjuk tehát, hogy a sebzés a Cselben szükségszerű, anélkül, hogy az akaratot felmenthetnénk a sebzést okozó három mozgás bármelyike alól. S ugyanezen 24. levélen, a rákövetkező fejezetben azt mondja: Hogy a Szúrás (Estocada) Csel, mert kárt okoz; s bárhogyan is formálnák, azt okozza. S ugyanezen könyvben a 62. levélen ezen a módon szól: Figyelmeztessenek hát, és tartsák ezen Maximát megdönthetetlennek, miszerint véges erőből (Potencia Finita), amilyennel az ember bír, nem származhatnak végtelen aktusok (Actos Infinitos), s abszolút tételként, anélkül, hogy lenne vagy lehetne bármi ezzel ellentétes: minden, ami az emberi képességbe és a Destreza gyakorlati részébe belefér, nem több, mint öt Csel: Vágás, Visszakéz, Szúrás, félvágás és félvisszakéz, legyenek bár egyszerűek vagy összetettek, első vagy másod szándékúak: s minden ember, aki volt, aki van és aki lesz, nem tett, nem tesz és nem is fog többet tenni. Így tehát mondom, hogy ha nincs több Csel, mint ez az öt, s semmi mással nem lehet sebezni, csak ezen öttel: mondja meg nekem most Iuan Caro; a kettő közül melyiket akarja, hogy cselek legyenek-e vagy sebek? Mert ha azt akarja, hogy cselek legyenek, azt válaszolom neki, lássa be, hogy azok sebek; s ha azt akarja, hogy sebek legyenek, azt válaszolom neki, lássa be, hogy azok Cselek; s ha ez nem tűnik neki elég kielégítőnek, forduljon Don Luishoz; hiszen ő zárja le az idézett fejezetet, mondván: Hogy minden, amit ez ellen mondtak vagy mondanának, ostobaság, s az értelem ködje, hamisított tévedés és az igazság alapja nélküli lesz; s mondják csak, hogy ő így mondja. S a nagyobb kielégítés végett kihasználom az ellenem idézett helyet is a Nueva Ciencia 156. leveléről; mert úgy ítélem, hogy inkább nekem kedvez, mintsem ellenem szól, hiszen azt mondja: Hogy a Csel egy fogalom, mely a saját védelemre és az ellenfél támadására irányul. Amivel ugyanazt mondja, mint én. Lássuk hát most, vajon kevés alapja volt-e annak a kijelentésnek, miszerint csupán az a Csel, amely sebzést okoz, s hogy az Általánosok azért Cselek, mert sebeznek, hiszen nem tagadható, hogy a Szúrás sebez, s hogy a Szúrás: Csel. Befejezésül pedig azt mondom: ha ez nem lenne elég e fejezet megválaszolására, még bőven marad anyagom, hogy falakat emeljek a védelmére, melyeket ha szükséges, bőségesen ki fogok fejteni.

A **13. ellenvetésre**, mely megegyezik az előzővel, hiszen arra vonatkozik, amit mondok: hogy az Általánosok azért Cselek, mert sebeznek.

Azt válaszolom az előző fejezetben adott válasszal; az itt idézett helyre pedig úgy válaszolok, hogy hivatkozom rá – ha nem is szó szerint, de legalábbis lényegében –, hogy látható legyen, mily különböző tárgyról beszél, s mennyire

nem tartozik ide, s mily csekély erővel bír a javasolt döntésemmel szemben; s így mondom: Hogy az *Engaño y Desengaño* című könyv 95. levelén idézett hely (figyelmeztetve a Nemes és Keresztény Vívót) csupán arról szól, hogy ha a Vívó bír az Arányos Középpel, s biztosította védelmét a leigázáshoz (sugecion), megvonáshoz (priuacion) és elrendezéshez (disposicion) szükséges eszközökkel, melyeket a lekötés (Atajo) vagy a Befejező Mozgás (Conclusion) által szerzett meg, elállhat a sebzéstől. S nemcsak hogy én magam is ezt tanácsolom, hanem azt mondom, hogy a jó kereszténységben, a jó vérben és a Destreza jó tökéletességében pontosan így kell eljárni, hiszen soha nem szabad engedélyt adni a sebzésre, csak ha az kényszerű a védekezéshez: amivel ha az Arányos Közép által a Vívó védelme biztosítva van, nemcsak hogy elállhat tőle, hanem pontosan el is kell állnia a sebzéstől, amíg a javasolt állapot meg nem változik. De most nyomatékosan kérek mindenkit, mondják meg nekem: mi köze van a kereszténvi tanácsnak – miszerint ilyen esetekben függesszék fel a sebzés végrehajtását – ahhoz, hogy bizonyítsák: a seb nem Csel, s hogy lerombolják az ellenkező véleményemet? Mert nekem úgy tűnik, e kettő oly távol áll egymástól, mint az ellentétes végletek. Így tehát szilárdan fenntartom döntésemet, melyet Don Luis számos helye pártol, az Igazság oltalmaz és az Ésszerűség erősít, s melyet Iuan Caro is jóváhagyott, hiszen nem talál ellenérvet; mert ha találna, hozna a tárgyhoz illő tanításokat döntésem lerombolására és a sajátja jóváhagyására. S mivel oly eltérőeket hoz, melyek semmilyen esetben sem tartoznak a célhoz, jól látszik, hogy nincs mit mondania, s következésképpen le kell vonni, hogy aki nem szól semmit egy dolog ellen, az hallgatólagosan elismeri, hogy jóváhagyja azt, s hogy érdemes az egyetemes elismerésre az, amit nem tudtak lerombolni azon érvekkel, melyeket erre kerestek; hanem inkább felülmúlva azokat, hiteltelenítette őket, s megmutatta csekély megalapozottságukat, felettük maradva, azok pedig alávetve a leghitványabb állapotban.

A 222. levélre tett **14. ellenvetésre**, melyben azt mondják, miszerint azt állítom: hogy a Vívó élhet az Általános Cselekkel, mikor az ellenfél a hozzájuk tartozó egyenességekben (rectitudes) áll; s ha a Derékszög (Angulo Recto) okán állna, nem adok engedélyt arra, hogy megtegyék; s bemutatom nekik azon érveket, melyek ezen tilalomra rávettek engem.

Azt válaszolom: Amint már mondtam, ezen Bírálónak azon érveket kellene elénk tárnia, melyekkel én élek, Filozófiailag és Matematikailag ellenük érvelve, lerombolva és megmutatva csekély erejüket, hogy miután elenyésztek, elenyésszen a tétel is, mely az ő igazságukon alapul; de nem egy olyan helyet idézni, mely jóváhagyja döntésemet, amint az nyilvánvalóan látható lesz, mert ugyanazt mondja, amit én, s nem veti el véleményemet, mert nem mond semmit azon érvek ellen, melyek azt jóváhagyják, s melyeket végül ki fogok fejteni; s így mondom, hogy az *Examen de Maestros* 31. levelét idézi, mely lényegében azt mondja: *Hogy a négy Általános Csel mind a négy esetben megtehető a kard Derékszög (Angulo Recto) szerinti állása felett, és hogy mindegyik külön-külön azon Egyenesség (Rectitude) felett hajtassék végre, amelyikhez tartozik. Ugyanezt mondom én is; mert azt, hogy az egyes Egyenességek felett kell őket végrehajtani, melyeket az adott helyzet érint, magam is állítom és tanácsolom. Ám az, hogy nem hagyom jóvá a Derékszögben tartott kard elleni végrehajtásukat, nem azt jelenti, hogy nem lehetne megtenni, hanem azt, hogy ismeretes veszéllyel jár a végrehajtásuk, azon érvek miatt, melyeket előadok, hogy látható legyen az igazság, bár Iuan Caro elhallgatja őket, nehogy*

felismerjék; ezek pedig a következők. Az első: hogy Don Luis az Arte de Examen 32. levelén nem hagyja jóvá a Derékszög elleni végrehajtásukat, mert azt mondja: Hogy nagyobb a felkészültsége (disposición) a Vívónak, mikor Derékszögben áll, úgy a védekezéshez, mint a sujtáshoz, mint amilyet az ellenfelének ad, hogy az megkezdhesse rajta a négy Általános Cselt. Hogyan kívánja hát Iuan Caro, hogy engedélyt adjak olyasmi megtételére, ami egy nálánál nagyobb kiválóságú helyzet ellen irányul, s amely miatt el kell szenvedni a veszélyt, s nem kerülhető el a kár, mivel alávetik magukat hatalmasabb elrendezéseknek, miközben a sajátjaik nem elegendőek a biztonság megzavarására és a többiek nagyságának megtörésére? A második (amint könyvemben mondtam): hogy ha az ellenfél által kínált Derékszög elrendezése a legalkalmasabb a Lekötés (Atajo) végrehajtására, s ez utóbbi szembeszáll az Általánosokkal: miért kellene azt tanácsolni, hogy ezen elrendezést [az Általánosokat] használják ki ellenük, s ne a Lekötést tegyék? Mert nekem úgy tűnik, rossz tanácsadó lenne az, aki arra ösztönözne, hogy olyasmit tegyenek, ami egy másik hatalma alatt áll; s nem olyat, ami a saját hatalma alá gyűrné a többit. Így tehát azt tanácsolom, hogy a Derékszög elrendezése ellen a Lekötést alkalmazzák, mely felett semmi sem áll, kivéve az Általánosokat, melyek – ha ilyen elrendezéssel hajtják végre őket – a Lekötés alá vetettek; a 115. aforizma mondja ezt ezen a módon: *A Szűkítés (Estrechar) Általános Cselét csupán a végén lehet leigázni a Lekötéssel a belső oldalon; a Keresztvonalnál (Linea en Cruz) az elején, a külső oldalon; a Gyengeség az Erő felett (Flaqueza encima de la Fuerça) cselét, mely Spirális Vonallal formálódik, az elején, a belső oldalon; a Gyengeség az Erő alatt cselét szintén Spirális Vonallal, az elején és a végén, a külső oldalon stb.* Amivel szilárdan és sérthetetlenül megmaradok azon megfigyelés és tanács mellett, miszerint ne formálják az Általánosokat a Derékszög elrendezése felett, mert az, aki így tesz, több kedvező elrendezést enged át ellenfelének, mint amennyit magának szerez, s ebből nem származhat más, mint ismeretes kár; s ezt inkább el kell kerülnöm, s mindenkit meg kell győznöm, hogy térjenek el tőle, minthogy bevezessék és kövessék azt. S mert ezen pont lezárásához méltó egy Aranykulcs, legyen az a a Filozófiai Maxima, melyet a *Nueva Ciencia* 20. levelén idéznek: *Hogy az a Csel, mely formálásában nagyobb vagy egyenlő felkészültséget kínál az ellenfélnek, mint amilyet a Szerzője magának vesz, nemcsak hogy nem jó, hanem egyenesen nagyon rossz.* Hát hogyan kívánja Iuan Caro, hogy jóváhagyjam az Általánosok Derékszög elleni végrehajtását, mikor azok kedvezőbb elrendezéseket kínálnak az ellenfélnek, mint amilyeneket a Szerzője magának szerez, hiszen ezáltal csökken jósága, és bizonyítást nyer tökéletlensége? Tanácsolja az, aki akarja, és kövesse az, akinek tetszik, de sem az egyik, sem a másik nem fog e Tudomány észszerűségének igaz ismerete szerint cselekedni.

A **15. ellenvetésre**, melyben megjegyzi, hogy a 237. levélen azt mondom: nincs Mozgás idő nélkül, sem Csel Mozgás nélkül, sem sebzés Csel nélkül, sem támadás sebzés nélkül, sem védelem a támadás veszélye nélkül; s ennek ellentmondására sok, az esethez nem illő helyet idéz.

Azt válaszolom: Ha a jó Filozófiában a legnagyobb gyorsaság is alá van vetve az időnek: ugyan hol tudná nekem Iuan Caro bebizonyítani, hogy létezhet Mozgás idő nélkül, mikor én azt lehetetlennek tartom? Azt, hogy nincs Csel Mozgás nélkül, szintén [tartom], mert az is Filozófiai Maxima, hogy minden új helyet Mozgással érünk el: s a Csel formálásához a Kardnak különböző helyeken kell áthaladnia, s ez nem történhet Mozgás nélkül. Azt, hogy nincs sebzés Csel nélkül, eléggé bizonyítottuk már. Azt, hogy nincs támadás sebzés nélkül, az

ésszerűség kinyilvánítja. Azt, hogy nincs védelem a támadás veszélye nélkül, az ő saját idézett helyei bizonyítják számunkra; kezdve az első aforizmával, mely ezen a módon szól: *A szeretetre méltó élet, az ellenséges ember mint forrás, a szokásos veszély, a természetes védelem, a tudomány, hogy azt elérjük, csalhatatlan.* Ez jól jóváhagyja véleményemet, hiszen a veszélyt a védelem elé helyezi. Az *Arte de Examen* 57. levelén idézi a 9. következtetést, mely figyelmeztet a mozgások ismeretére, mielőtt azok cselekedetté válnának. Ez a hely jóváhagyja döntésemet, hiszen azt adja érteni, hogy a védelmet meg kell előzni, nemcsak a már végrehajtott mozgásokkal szemben, hanem még azok potenciális állapotában is, megelőzve időben a veszélyt, melyet okozhatnak; mert ha nem lenne róluk ismeretünk, nem lenne szükség ilyen megelőzésre. Majd ugyanezen könyv 81. levelén a 86. következtetést idézi, bár Don Luis arra tanít: ismerjék fel csalhatatlanul a kar és a kéz elrendezése által a Cselt, melyet az ellenfél akar vagy tehet; amiből azt vonom le, hogy ha van csalhatatlan ismeret a Csel felől, lesz a veszély felől is; hiszen általa fog végrehajtatni a támadás, ha nem előzik meg a védelemmel. Amivel nekem bizonyítja, hogy a védelem a támadás veszélyének ismeretéből fakad; s ez az én döntésem. S a nevezett könyv 71. levelén az 55. következtetést idézi, mely arra tanít: miként redukálják a cselekvés Általános Képességét az ellenféléhez a részletesre, oly módon, hogy a sebek természetének megváltoztatása nélkül, sem nemükben, sem fajtájukban, maradjanak meg a hozzájuk tartozó különböző Érintési Pontok közül csupán egynél, mely ismert, meghatározott és önkéntesen adott; melynek ismeretéből a legbiztosabb hatás származzon a védelemben. Amivel nekem bizonyítja, hogy szükséges megfosztani az ellenfelet [lehetőségeitől], és biztosítania kell a Vívónak magát egy ilyen védelemmel, mert különben megsebesülne; hiszen ha nem sebesülhetne meg, nem lenne szükség ennyi óvintézkedésre: s lévén ezek, amint a védelemhez szükségesek, nyilvánvaló, hogy nem hiányzott a támadás veszélyének ismerete, amivel bizonyítom döntésemet. Majd azt mondja: *Hogy ha a védelem együtt jár az ellenfél támadásával, annál kisebb lesz a veszély.* S válaszolom, hogy ez bizony így van, mert ha már biztosította védelmét, és sújthat is, a Vívónak már nincs veszélye; de ebben az esetben az ellenfelének van, s azon nyilvánvaló veszély miatt, amelynek ki van téve, hogy megsebesítsék, pontosan arra kényszerül, hogy törekedjen a védelemre, melyet a Természet diktál neki, és amelyhez a Tudomány adja a megfelelő eszközöket. S ezzel elérkeztem a Válasz végére, hogy ez mondja meg, mi a Bírálat; a Bírálat pedig, hogy mi a Válasz; várva Don Luis Pacheco de Narvaez nagyobb dicsőségére, hogy énekeljék el a Palinódiát (visszavonót) mindazok, kik leginkább vágynak őt követni, hogy tudják őt érteni.

Don Francisco Antonio de Ettenhard.

Don Antonio Yuste Luer véleménye és bírálata, aki a matematikai fegyverfilozófia mestere ezen az Udvaron.

Don Francisco Antonio de Ettenhard, a Calatrava- rend lovagja, engedélyt kért Fenségedtől, hogy napvilágra hozzon egy könyvet, melynek címe: A valódi vívás alapjainak összefoglalása és a fegyverek filozófiája. Ennek bírálatával Don Juan Caro de Montenegró, a vívás legfőbb mesterét bízták meg Őfelsége összes királyságában és uradalmában (kit Isten éltessen), az ezer nyolcszáz hetvennégy es esztendő június huszonnegyedikén kelt végzés által. Ő meg is adta a jóváhagyást, amint azt a cím mutatja; bár tizenöt észrevételt tett a művel szemben, melyekre Don Francisco válaszolt. És látva az egyiket és a másikat, Őfensége szeptember 19-én kelt végzésével elrendelte nekem, hogy ajam ki a véleményemet, mind az ellenvetésekről, mind a válaszokról, melyek a könyv doktrínájának egy részét tartalmazzák. És mindent átvizsgálva azzal a figyelemmel, amit egy ilyen súlyú ügy megkíván, Őfelsége parancsára a következő ítéletet hozom: Gátol engem(Uram) az a tisztelet, amellyel Don Juan Caro de Montenegro hírneve iránt tartozom, aki joggal a Fegyverek Főmestere. És gátolnak azok a kiváló hírek is, amelyeket Don Francisco de Ettenhard önmaga felől mutat, melyeket segít az iránta érzett szeretetem, mivel tanítványom volt; de nem látom be, hogy mindkettejük érvei Don Luis Pacheco de Narváeztől származnak, aki a Tudomány Fejedelme és mestere mindannyiunknak, akik ezt gyakoroljuk. És így mind az egyik fél ellenvetései, mind a másik válaszai jól megalapozottak az ő Doktrinájában; ami az én ítéletem szerint nyilvánvalóan bizonyítja, hogy mindketten ugyanazokkal az idézetekkel és Helyekkel élnek, csupán eltérő módon értelmezik azokat: ebben áll az ellentétük, melyet Don Luis néhol zavaros és homályos fogalmazása okozott, ami sajátja a nagy szellemeknek, akik miközben finom fejtegetéseiket magyarázzák, több kétséget hagynak az utókorra ez értelmezésükben, mint amennyit megválaszolnak. És ahogy Arisztotelész mondatait a Filozófusok; és az Angyali Doktor (Aquinói Szent Tamás) tanításait a Teológusok bármely új és jól megalapozott értelmezésben becsülik, mert az megkönnyíti az értelmezésüket a tanulmányozók számára; úgy minden elismerésre méltó a Főmester és Don Francisco Antonio is , mert utat nyitnak a kezdőknek a Destrezába, hogy megismerjék a közös Mester értelmét. Mivel kötelességemnek és szükségesnek tartom kielégíteni a Főmestert, aki az első oldalon azt mondja: mivel ezen az Udvaron oly Nagy Mesterek előzték meg őt ebben a Tudományban, mint amilyen a hódító Márki (Marqués de la Conquista) volt, aki néhai uruk, Don Baltasar Carlos de Austria herceg mestere volt; a kiváló Velada márki; a kiváló Monte-Alegre márki; Salinas márkija; Punon-Rosto grófja; és Blas de Rueda kapitány; és Valdés, az ő mestere, akit Don Luis másodiknak nevez, és végül mindazon kiválóságok a Destrezában (figyelmeztet), hogy senki nem merte őt megtámadni a legcsekélyebb pontban sem; mert nem támad az, aki a követendő elv okát kutatja. Platón sem érdemelte volna meg, hogy tekintélye válaszként elegendő legyen, ha tanítványai nem vizsgálták volna meg azt a legpontosabban az ész kohójában világos következtetések erejével. És így az, aki kutatja Don Luis alapjait, és igyekszik összehangolni következtetéseit, csupán azzal a szándékkal, hogy dicsőségét világossággal öregbítse, és a közjónak emészthetőbbé tegye Tudományának értékeit, nemcsak említésre méltó lesz, hanem halhatatlan dicséret illeti az igazságtól. Nem veszi el Don Luis jeles Mesteri hírnevét az, aki jól megalapozott indokokkal eltér az ő Doktrínájától. Az ünnepelt Duns Scotus nem sértette meg a szavakat, amikkel az Egyház Szent Tamást éltette, azzal, hogy számtalan dologban eltért az ő véleményétől. Arisztotelész élesen támadta Platónt. Galénoszt ismételten

támadják az orvosok, amint azt Varia-műveiben Geronimo Mercurial kijelenti. És így Don Luisszal szemben is hetvenkét vádat emelt Luis Mendez de Carmona, védelmezve a Főparancsnok Geronimo Sanchez de Carranzát. Különböznek a Törvények skolasztikus vitái, mert azokban az észt keresik, míg ezekben [a vívásban] csupán a tekintélyt, ahogy Szent Jeromos írja a második dialógusában Pelagius ellen. Maga Don Luis Pacheco Narváez is szerzője az én beszédemnek, hiszen kétségessé teszi saját korábbi írásait az *Új Tudomány* [Nueva Ciencia] előszavában az Olvasóhoz, a hatodik lapon, a második oldalon, a harminchatodik sornál, ahol ezt mondja: *„Bűnül rovom fel első koncepcióimat, és ha valóban vétkesek, az ifjúság könnyű bűneiként kell megítélni őket. Ha egyenértékű és igazságos jutalmat adok annak, ami meghatározott szándékból hiányzott, vagy ami megcsalhatott engem: a könnyű és hízelgő képzelet, hogy elértem az eredmények legfőbb természetét; de nem kevésbé kitéve a tökéletlenségnek, mint inkább kiváltságos természetnek, szilárdabb és ismertebb alapelvekkel, illeszkedőbb előírásokkal, nyilvánvalóbb és alkalmazottabb demonstrációkkal, és legyőzhetetlenebb következtetésekkel, és nagyobb kiábrándulással a nagyobb tévedésből: amivel ebben az ügyben a gyanútlan és kevésbé óvatos ifjúság elhomályosodhatott és sérülhetett Francisco úgy értelmezi a fegyver lekötését [sujecion] a közeli végpontnál [Estremo propinquo], ahol az ellenfélnek nincs szabadsága cselt [Treta] formálni, vagy szabadulni a nyomás alól; ami számomra eléggé megmagyarázottnak tűnik: hiszen amikor az ellenfél teljes megfosztottságban [total priuacion] le van kötve (ahogy D. Francisco érti), nincs szabadsága cselekedni, amint azt a jó Filozófia tanítja, és Don Luis is az Új Tudomány 50. maximájában. Ebből következik, hogy Don Luis doktrínájával szemben nem állnak ellentétben, csupán az értelmezés módjában.* Nem kerülöm el, hogy észrevételt tegyek Don Luis ezen doktrínájával kapcsolatban, amelyet a Főmester és Don Francisco egyetértésben követnek, arra vonatkozóan, amit Don Luis a 97., 105., 107. és 164. definíciókban mond: miszerint a Vágás [Tajo] és a Visszavágás [Reuès] körkörösek [Circulares], és szabad akaratból [de causa libre] mindegyiküknek három Mozgásból kell állnia; mert cáfolhatatlan és biztos Tudomány, hogy mivel körkörösek, szükséges, hogy a Tajo és a Reuès – bármelyik is legyen a kettő közül – szabad akaratból négy Egyszerű Mozgásból álljon, és ugyanennyi Kevert [Mixtos] mozgásból, melyek ezek között foglalnak helyet. Mivel az a körforgás, amelyet a kard hegyének le kell írnia gömbszerűen, a Kör négy részén halad keresztül; és így szükséges, hogy négy Egyszerű Mozgásból és négy Kevert mozgásból álljon, amelyek ezek köztes mozgásai. És ezeknek jelen kell lenniük, ha a Tajo vagy Reuès szabad akaratból történik, különben nem lennének körkörösek. És bár ez bizonyosnak és eléggé bizonyítottnak tűnik, szeretnék egy példát hozni. Tegyük fel, hogy a kard hegye irányban van, vagyis megfelel az ellenfél testének: és a Tajo vagy Reuès formálásához az első mozgás Legyengített [Remiso] legyen, kilépve az irányból, lehetetlennek tartom, hogy Visszavezető mozgás [Reduccion] nélkül újra abba kerüljön: amivel pontosan bizonyítható, hogy nem állhat három Mozgásból, amint Don Luis mondja, hanem négyből szabad akarat esetén: az első Legyengített [Remiso], a második mozgásuk lenne, egyik sem lenne Körkörös, hanem Háromszögletű. És bár ez bizonyosnak és eléggé bizonyítottnak tűnik, szeretnék egy példát hozni. Tegyük fel, hogy a kard hegye irányban van, vagyis megfelel az ellenfél testének: és a Tajo vagy Reuès formálásához az első mozgás Legyengített [Remiso] legyen, kilépve az irányból, lehetetlennek tartom, hogy Visszavezető mozgás [Reduccion] nélkül újra abba kerüljön: amivel pontosan bizonyítható, hogy nem állhat három Mozgásból, amint Don Luis mondja, hanem négyből szabad akarat esetén: az első Legyengített [Remiso], a második Erőszakos [Violento], a harmadik

Visszavezető [Reducción], és a negyedik Természetes [Natural], valamint a négy Kevert [Mixto] mozgás, amelyek ezek köztes fázisai. Ezek mind kombinálva, összekapcsolva vagy egyesítve – mivel nem egyazon fajtájúak, sőt ellentétesek és különbözőek – alkotják és formálják a Körkörös Cselt [Treta Circular]. Végezetül szeretném meggyőzni Don Luist, a Főmestert és Don Franciscót magának Don Luisnak egy részletével, a *Mesterek Művészete* [Arte de los Maestros] 16. és 17. fóliójáról, ahol egy Körről értekezik az ember Mellkasán, azt négy egyenlő részre osztva, hogy megértesse a különbségeket a Szúrásokban [Estocada]. Öt megfontolást tesz, elnevezve azokat negyedkörnek, félkörnek, nagyobb résznek, kisebbnek és teljes körnek: és ezek a megfontolások a kard hegyének útját követik, formálva a Kört. Ebből látható, hogy ha a Tajo vagy Reuès Körkörös kell legyen, ahhoz több mint három Mozgás szükséges, ahogy azt Don Luis, a Főmester és ezen Szerző akarja, különben nem Körkörösek a saját Doktrínája szerint.

HATODIK ELLENVETÉS

Úgy tűnik, vitába bocsátkozunk ezen ellenvetés felett, amiről elmondom a véleményemet: mivel a Főmester Szabályos Lépéseket [Compases Regulares] kér, Don Francisco pedig Szabálytalanokat fogad el, sőt amazokat lehetetlennek tartja. Nem kétlem, és ki merem jelenteni, hogy kell rendelkezniük pontos szabályossággal, mert lennie kell egynek, aki cselekszik, és egynek, aki elszenvedi azt, amint Don Luis tanítja a *Mesterek Művészetében*... és hogy ezen az úton érhető el a Csel [Treta] tökéletessége, hogy a tanítvány a Szabályos Lépések által, a gyakorlat erejével a harcban eljusson az Ellenállás [Oposición] ismeretéig, amelyet az ellenfelével szemben kell tanúsítania, szabályozva a rövid lépést a hosszúval: és ez ellenében, a lehető legnagyobb megfontoltsággal cselekedve, oly módon, hogy eljusson a Szabályos Lépések azon ismeretére, amely arányossá teszi a Szabálytalanokat a harc hevében; ahol érvényesülni fog a diszkrét mennyiség, mert a lélek felindulása, a düh vagy a kevés gyakorlat miatt bizonyos, hogy a csatában bekövetkezik a Lépések, Mozgások, Vonalak, Szögek, Aspektusok és Cselek stb. szabálytalansága. De nem tudom elhinni, hogy Don Francisco tagadná a Szabályos Lépéseket, mint a Tudomány tökéletességéhez leginkább alkalmasakat; hiszen soha nem a szabálytalanságokban áll a tökéletesség, csupán arról van szó, hogy ezeket nagyon nehéz végrehajtani a csatában; amit bármely tapasztalt vívó könnyen beismer.

HETEDIK ELLENVETÉS

Azzal szemben, amit Don Francisco mond a Compendio 61. fólióján, miszerint a Visszavezető Mozgás [Reduccion], a Fél Tajo [Medio Tajo] vagy Fél Reuès alá van vetve a Természetes Mozgásnak [Movimiento Natural], és hogy ez utóbbi lerombolja azokat a Tajo erejével; a Főmester egy idézetet hoz Don Luistól a *Kiábrándulás* [Desengaño] könyvéből, a 23. fólióról, ahol azt állítja, hogy a fél Tajo és fél Reuès nincs alávetve a Tajónak. Don Francisco ugyanezen Don Luis-i doktrínával védekezik eléggé meggyőzően, amint az a válaszában látható. Kétségem támad afelől, hogy a kard, amely a fél Tajót vagy fél Reuèst formálja, a Derékszög [Angulo Recto] síkján érkezik-e, amint Don Francisco feltételezi, hogy a Természetes Mozgással való lekötést [fugecion] végrehajtsa; mert mielőtt ezt megtehetné, már végrehajtotta a fél Tajo vagy fél Reuès sebzését, és nem lehet

vele szembeállítani a Természetes Mozgást felette a Visszavezető Mozgás miatt, mert ezen sebzések végrehajtása érinti a területet a szemöldöktől az orcákig, átlósan vágva az ellenfél jobb karjának közepéig a Lekötésnél [Atajo]; amely Arányos Középben [Medio Proporcionado] megtalálható a három említett hatás. Ezután a Vívó elégedett lehet a végrehajtott megfosztással [priuacion] és lekötéssel [fugecion], anélkül, hogy élne a támadás lehetőségével. És ebben a példában azt mondom (feltételezve azt, amit Don Francisco válaszol), hogy az Atajo, amelyet a Főmester hoz, nem bír többel két megfontolásnál, amelyek a támadási készség [disfposicion] és a megfosztás [priuacion]; ezeknek Don Luis a "Részleges Lekötés" [Atajo Particular] nevet adja a három közül a második megfontolásban, amelyet a 100. konklúzióban rögzít. És azt mondja: lehetséges a sebzés az oldalsó [Colateral] vagy Függőleges [Vertical] vonalon azon az oldalon; de nem adja meg ehhez a teljes lekötést, csak részlegesen. És így ilyen esetben a Vívó nem elégedhet meg a lekötéssel, mert Don Luis mondása szerint az nem teljes. És csak Arányos Középpel bír, megfosztást okozva, amelyben az adott pozícióban nem formálhat Cselt [Treta], anélkül, hogy a Vívó meg ne sebezné őt a kettő közül az egyikkel: a jobb oldali vonalon, a Derékszög [Angulo Recto] okán, az Egyenlő oldalú Háromszög [Triangulo Equilatero] által segítve (amint az látható Don Luis *Új Tudományában*, a 370. és 371. fólión); a másik pedig, amely az Éles Szögben [Angulo Agudo] részesedik, a Függőleges vonalon, a Sokszögű Háromszög [Triangulo Escaleno] által segítve. És ez akkor értendő, ha az ellenfél vár; de ha támadni akarna, szembe lehet szállni vele a Derékszöggel, Mozgásának rövidsége miatt, a nyílvesszőként az íjhoz vagy félkörhöz hasonlatos [Sagita al Arco] mozgással, amelyet az ellenfélnek szükségszerűen formálnia kell: amivel ilyen esetben a Vívó nem hagyhat fel a sebzéssel, és azonnal ki kell lépnie a közös megfosztás [priuacion comun] irányába, hogy védve maradjon; mert ha késlekedne az Arányos Közép megválasztásában egy meghatározott távolságon, vagy elhalasztaná a végrehajtást, elveszítené ezt a közepet, és ugyanabban az időben ő maga szenvedne sérelmet: és ezért mondta Carranza: „Válaszd meg a Közepet, ne tiszteld és ne becsüld azt" (amint az látható az 1. fólió 177. lapjának 2. oldalán). És Don Luis nem mond ellent ezen véleménynek, csupán azt mondja, hogy amikor az Arányos Közepet választják, meg lehet akadályozni, hogy eljusson annak birtoklásáig; de ha egyszer már kiválasztották, nem szabad késlekedni a sebzés végrehajtásával a hátralévő közeli veszély miatt, ha abban a középben maradna. És így azt tanácsolja, hogy azonnal sebezzenek az ilyen Közepekből és távolságokból: amiből következtetek ezen első példa biztonságára. A másodikban a Főmester azt mondja: ha bármely Arányos Középben az Általános Cseleknek [Tretas Generales] meglenne a saját támadási készsége [disposicion] és az ellenfél megfosztása [priuacion], akkor ezzel a biztonsággal a sebzést is el lehetne hagyni. Erre azt mondom ebben a második példában is, amit az elsőben: hiszen az Általános Cselek Arányos Közepei ugyanazt a két hatást okozzák (disposicion és priuacion). Végezetül a Főmester példaként hozza a Befejező Mozgást [Movimiento de Conclusion], amelyet felfedezett (vagy nem tudott felfedezni, amire az Művészet választ ad, hogy nem a Mű volt a felfedezője, mert nem dicsér más Szerzőt); hiszen ez az egyetlen, amely lerombolja a tetteket, megfosztja az ellenfelet az erejétől. És vádat emel Don Francisco ellen ebben az ellenvetésben, mondván, hogy ha ezt megtette, kötelezi a Vívót, hogy sebezzen vagy öljön, ami annyi, mint bűnre kényszeríteni őt, anélkül, hogy elmondhatná, hogy a védekezés igazságos mérsékletével cselekedett. Erre Don Francisco ellentmond ezen pontnak, és korábban hangsúlyozza, hogy a Befejező Mozgás megtétele után nem kell sebezni, sem ölni. Mire én azt válaszolom: vannak esetek, amikor nem lehet elhagyni a sebzést, éppen azért, hogy védve maradjunk. Vegyünk például egy olyan esetet,

ahol az ellenfél nagy erejű ember, a Vívó pedig, aki befejezte a mozdulatot, csekély erejű; hogyan kellene őt lekötni a sebzés veszélye nélkül? Mert látva, hogy erővel a Vívó nem tudja kivenni a kezéből az eszközt [a kardot], szükséges a hatékony okhoz folyamodni: sebezni vagy ölni, hogy védve maradjon; vagy visszatérni a Befejező Mozgás elhagyásához, és kilépni a Középbe (elveszítve a tudomány legfőbb előnyét), és visszatérni a Csata elejére, ha a közeli végpontról [Extremo Propinquo] való kilépéskor az ellenfél nem sebzi meg őt; hiszen bizonyos, hogy az veszélyes hely, amint Carranza mondja (30. fólió, 1. lap, 1. bekezdés). mert aki ilyen esetben elhagyná a Befejező Mozgást, ha az ellenfél nem lenne halott vagy megbénulva karjai között a nagy erejétől, az megtehetné, hogy – látva, hogy a Vívó kardjának hegye nem akadályozza őt a befejezett sebzés erejében – ezekben az esetekben a Vívónak sebeznie kell, még ha be is fejezte a mozdulatot. És így eleget tesz Istennek, hiszen mondva van: „Őrizkedj magadtól, és őrizd meg magad"; mert ha megsebezhetné vagy megölhetné az ellenfelet, hogy védve maradjon, de nem tenné meg, és az ellenfél ölné meg őt, akkor saját maga gyilkosa lenne, és a kétségbeesés bűnébe esne. És így ilyen esetekben elsőként az életét kell biztosítania, még ha az ellenfélébe is kerül. És ezzel nem adok engedélyt arra, hogy minden alkalommal, amikor befejezik a mozdulatot az ellenfélen, meg kelljen őt sebezni vagy ölni; hiszen ha a Vívó elegendő erővel bír, hogy kivegye a kardot a kezéből, vagy a sebzés fenyegetésével elérje, hogy eldobja azt, abban az esetben tilos a sebzés vagy az ölés, még ha megtehetné is. De ha ellenáll, és a Vívó kevés erővel bír, amiből látható, hogy veszélyben van, mert az ellenfél visszatámadhat és elpusztíthatja őt, sőt az életét is kioltathatja, akkor megengedett a sebzés ereje a védekezés érdekében. Kivéve a Teológus véleményét, akire ez az ügy tartozik, és akinek mindig alávetem magam, mint hű és katolikus keresztény.

TIZENNEGYEDIK ELLENVETÉS

Ezen ellenvetés ellen nincs semmi észrevételem, hiszen abban Don Francisco nagyon jól védekezik. És az a tanács, hogy az Általánosakat [Generales] ne a Derékszögben [Angulo Recto] rögzített kard ellen végezzék, világos véleménye Don Louisnak is az *Arte*-ban (27. fólió, 2. bekezdés), ahol azt mondja: az Általánosakat meg lehet tenni a Derékszögben, vagy attól kissé eltérve. Így követve a Főmester, Don Luis és Don Francisco első szavait: az utóbbiak biztosítják az akadálymentességet, és véleményük nem áll szemben az enyémmel, amelyet korábban kifejtettem.

TIZENÖTÖDIK ELLENVETÉS

Azon egyéb helyek között, amelyekkel a Főmester támadja Don Franciscót, végül az egyik Don Luis első aforizmája, amelyben azt mondja: „Az élet szeretetre méltó. Az ellenség erős ember. A veszély megszokott. A védekezés természetes." Mire azt kell válaszolnom: A GONOSZSÁG HATALMAS. AZ ALKALOM GYORS. A KIÚT NEHÉZ. A TAPASZTALAT VESZÉLYES. Ami a megfontolt ember számára elegendő ezen kevesekből. A többi helyet Don Francisco pontosan megválaszolja, akire az Olvasót utalom.

Fentebb leírt Véleményem a Főmester cenzúrájáról és Don Francisco válaszairól az ő ellenvetéseire; bár meg vagyok győződve, hogy akik olvassák Don Francisco Compendióját és a válaszait az említett ellenvetésekre, dicsérni fogják igen alapos munkáját, mivel ítéletem szerint mindenben követi közös Mesterünket, Don Luist. Mindazonáltal nem engedi meg az évek ismétlődése, amelyeket ezen Tudomány elméletébe [Especulacion] és annak Matematikai bizonyítékaiba fektettem, hogy vakon követhessem az ész és az előírások fényét (mivel a legnagyobb tudatlanság lenne vitás ügyekben a tekintélyre hivatkozni, ahol világos bizonyíték van). Ezért kifejtettem véleményemet a szükséges rövidséggel, mivel Don Francisco helyei voltak erre az indítékok, és beszédem célpontja Don Luis azon mondata volt, amelyet vagy az idő hiánya miatt, vagy tévedésből tökéletlennek hagyott.

ELSŐ PONT

A Compendio 13. fólióján Don Francisco azt mondja, definiálva a Derékszöget [Angulo Recto], hogy ez az a Pozíció és Állás [Planta], amelyet mindig meg kell tartani, mert ez bír a legnagyobb eléréssel, védelemmel, és központja minden másnak, amelyet Don Luis követett.

ELSŐ JEGYZET

Ahol megjegyzem, hogy nem minden alkalommal és távolságon lehet megtartani ezt az állást, mert a közeli végpontban [Extremo Propinquo] ez lehetetlen a kar és a kard túlzott hossza miatt; hiszen ilyen esetben nem férhet el a kar és a kard a két küzdő fél között, hacsak nem Kevert Szögben [Angulo Mixto], hogy lerövidítsék a Derékszög elérését, oly módon, hogy a kard elférjen a két küzdő között, védelmet és támadást nyújtva. Így az abszolút szabály nem egészen biztos anélkül, hogy megvizsgálnánk, vajon a Derékszögnek és annak tartásának megadható-e az egyetemlegesség; de nem, feltéve, hogy nem minden alkalom, távolság és csel követeli meg, hogy a kar, a kard és a test pontosan Profilban [Perfil] legyen a Derékszögben, amint azt feltételezik.

MÁSODIK PONT

Az 50. fólión Don Francisco azt mondja, definiálva a Lépést [Compás], hogy ez a test mozgása, amikor elhagy egy helyet, hogy elfoglaljon egy másikat; és a nagyobb világosság kedvéért: biztos, hogy egy Compást tenni ugyanaz, mint egy lépést [paso] tenni.

MÁSODIK JEGYZET

Megjegyzem, hogy ez nem ugyanaz; mert a Compás a helyváltoztatás egyik helyről a másikra, a lépés [paso] pedig egyszerűségében nem több, mint elmozdítani az egyik lábat a helyéről, anélkül, hogy a másikat is elmozdítanánk. Ebből felismerhető, hogy a Compás nem ugyanaz, mint a lépés; hiszen az egyik a test áthelyezését kéri egyik helyről a másikra, a lépés pedig nem több, mint egy láb elmozdítása. láb rögzítve van, a másik pedig a lépést [passo] teszi; és figyelmeztetek, hogy a lépésnek nagy jelentősége van ezen Tudomány tökéletessége szempontjából, amint az látható lesz majd, amikor megjelenik a saját könyvem, melyre deklarációmat bízom.

HARMADIK PONT

Az 50. fólión Don Francisco demonstrációként bemutatja a közös Kört [Circulo comun], melyet a két küzdő fél között képzelünk el.

HARMADIK JEGYZET

Megjegyzem, hogy ez nem rendelkezik a megfelelő méretekkel [mensuraciones], sem a saját középpontokkal [centros proprios], amint azoknak a Tudomány tökéletessége szerint lenniük kellene. Don Francisco csupán Don Luist követi, amint az a *Grandezas de la Espada* 36. és 58. fólióján látható, úgy helyezve el a kerületet, hogy az a két küzdő fél jobb lábfejének hegyét érinti, és onnan indulnak ki a derékszögek; ugyanez található a *Mesterek Művészetében* (17. fólió 2. lap és 18. fólió 1. lap). Habár minden egyéb demonstrációban, melyet Don Francisco a Compendiójában bemutat, Don Luist követi (amivel mentesül ezen vád alól, és a felelősség Don Luis műveire hárul), kijelentem: ez nem elhanyagolható ügy, hiszen ez az az alap, mely által a Vívónak irányítania kell a lépéseket [compases], mivel a közös Körben találhatók az utak vagy irányok minden Cselhez [Treta], legyen az első- vagy másodszándékú. Ezért előrebocsátom, hogy a saját középpontoknak a két küzdő jobb sarkánál [talones] kell lenniük (és nem a lábujjak hegyénél, ahová teszik), érintve a kerületet és az érintővonalat a sarkaknál; és ezekből kell kiindulniuk az egyenes vonalaknak, melyek a derékszögű szögeket alkotják (és nem a hegyektől). Mert azon távolság szerint, melyet Don Luis a közös Kör átmérőjének ad, lehetetlen, hogy meglegyen az Arányos Közép [Medio de Proporcion] azon mennyiségben, melyet Don Luis feltételez; amint azt tapasztalni fogja bárki, aki kíváncsi rá, és látni fogja, hogy igazat mondok.

NEGYEDIK PONT

A 65. fólión Don Francisco Általános Szabályként adja meg, hogy a nagyobb számok felsőbbrendűek a kisebbekkel szemben, és a bekezdést azzal zárja: a nagyobbakat a kisebbek fölé kell helyezni, és így érhető el a felsőbbrendű fokozat és védelem.

NEGYEDIK JEGYZET

Megjegyzem, hogy ez egy jól megalapozott maxima a jó Filozófiában: a Cselekvő [Ajente] nem tehet többet, mint amennyit a Szenvedő [Paciente] befogadni képes. Ezért mondom Don Luisszal együtt, hogy a nagyobb fokú Erő a kisebb fokú Gyengeség [Flaqueza] felett nem fejt ki erőt, ha nincs meg a Vonalnak azon része, melyen azt kifejthetné. Így maradjon rögzített Szabályként, hogy valahányszor a kardok érintkeznek [se comunicaren], vagy lekötik az ellenfél kardját, az a fokozatok felsőbbrendűségével történjen, oly módon, hogy ne a teljes Gyengeségben, se ne a legnagyobb Erőben legyen; hiszen figyelmeztet minket Don Luis maximája: „A gyenge Cselekvő az erős Ellenállón nem fejt ki hatást, hanem elszenvedi azt". Így célszerű, hogy a Vívó két-három foknyi Erővel legyen feljebb, kivéve a két Általános Cselt (a Gyengeség alatti vagy feletti), mert ezek mentesülnek ezen szabály alól.

ÖTÖDIK PONT

A 91. fólión Don Francisco azt mondja, hogy mielőtt végrehajtanának egy Cselt, melynek formálása egyenes vonalon [Linea Recta] történik a sebzés okozásához, csupán egyetlen Végrehajtó Mozgással [Movimiento Executante], egy másikat kell megelőznie két előkészítőnek [dispositivos]; így az három Mozgásból áll, és egyetlen akcióval formálódik, melynek folyamata egy Kört ír le.

ÖTÖDIK JEGYZET

Már bizonyítottam a Főmester 5. ellenvetésénél, hogy minden körkörös Cselnek nyolc Mozgásból kell állnia. És mondom, hogy a Mozgásokat nem a minőségük [calidad], hanem a mennyiségük [cantidad] szerint kell szabályozni, melyet befutnak. Mert bizonyos, hogy lehet tenni egy körkörös Mozgást kicsiny körbeírással (feltételezve, hogy annak területe két lábnyi lenne), szemben egy hatlábnyi egyenes vonallal; az előbbi nem bír többel egyetlen Járulékos Mozgásnál [Movimiento Accidental], és a Kör – bár nyolc mozgásból áll – hamarabb befejezi útját, mint az egyenes vonal, mert annak hossza nagyobb mennyiségű. Így nem biztos szabály azt mondani, hogy az egyik mozgás előbb van, mint a kettő; hanem specifikálni kell, mondván: ha két mozgás az egy mozgás duplját futja be, akkor az egy lesz az első; de ha az egyik a háromszorosát futja be, akkor a kettő lesz az első. Így tehát a befutott mennyiség és időtartam szerint kell szabályozni őket, nem pedig a minőségük szerint, amint azt Don Francisco akarja Don Luis véleményét követve.

HATODIK PONT

A 127. fólió 2. lapján Don Francisco azt mondja: nem szükséges több büntetést kérni azoknak, akik meggondolatlanul és az ész alapja nélkül, csupán lényegtelen diktátumok miatt nem tartják be ezt a Pozíciót [planta]; hiszen ugyanazon veszélynek vannak kitéve bármely más pozíció használatával, és a csekély megbecsülésnek, melyet annak kell adni, aki egyértelműen kinyilvánítja rossz választását mivel annak elutasítása, ami felismerhetően rossz, a leginkább méltó a helyeslésre; és ez igazolja a negyedik és kilencedik aforizma igazságát.

HATODIK JEGYZET

Nem kétlem, hogy ha Don Francisco megvizsgált volna minden állást [plantas] vagy pózt, melyben az ember rögzülhet (legyen az Egyszerű vagy Kevert), nem merte volna kijelenteni, hogy csak az az állás követendő, melyet ő feltételez. Bár ebben mentséget érdemel, hiszen Don Luist követi, aki sok nagy jelentőségű pont értelmezését homályban hagyta – vagy bizonyos diktátumok miatt, vagy idő hiányában, vagy mert nem akarta jobban megmagyarázni. Ezért figyelmeztetek, hogy létezik egy másik állás, mely nagyobb Hatalommal, Nagysággal és Kiválósággal bír, és sokkal több előnyt élvez, mint amit Don Francisco feltételez; és ezt alá tudnám támasztani több mint 300 hellyel magától Don Luistól. De ismerve a csekély megbecsülést, mellyel a Tudományt ismerő tanulmányozók felé fordulnak, és vágyva arra, hogy megvilágosítsam őket az általam megszerzett tudással, el akartam ezt hagyni; mert úgy találom, az emberek oly hálátlanok, hogy kényszerítenek: ne fedjem fel ezen Állást, és hagyjam őket zavaruk káoszában, hogy fáradságukba és virrasztásukba kerüljön azt elérni és kutatni, ha tudni akarják. Akkor majd megismerik azt a megbecsülést, mellyel annak tartoznak, aki minden ellenszolgáltatás nélkül ilyen fényt ad nekik. Annak ellenére, hogy több mint harminc év folyamatos munkája, és a több mint huszonnégy év, melyet ezen az Udvaron Mesterként töltöttem –

mialatt ezen Tudomány elméletén fáradoztam, minden Szerző művét matematikai szigorral megvizsgálva –, feljogosítana a véleményalkotásra; hiszen bizonyos, hogy egyetlen bizonyíték többet ér, mint száz ítélet és tekintettel arra, hogy nem fogom megkapni az engem megillető hitelt és megbecsülést azoktól, akik nem érték el a tudás ezen szintjét, elmegy a kedvem és akaratom attól, hogy kinyilatkoztassam, amit ezen Tudomány elméletében és gyakorlatában előre elterveztem. Bár ez okot adhatna arra, hogy eltekintsek tőle, mégis azt tanácsolom: ha tudni akarnak, szenteljék magukat ezen Tudomány tanulmányozásának, mert az meg fogja mutatni nekik, hogy amit mondok, az igaz. Ha pedig valaki kételkedne az általam leírtakban, és ki akarna ábrándulni, kérdezzen meg engem; válaszolni fogok a felmerülő kétségekre.

HETEDIK PONT

A 137. fólión, az Atajo formájáról értekezve Don Francisco azt mondja: elveiben Arányos Közepet [Medio de Proporción] kell választani; majd a test bármely mozgása nélkül, csupán a karral és a karddal, az ellenfélé fölé kell helyezni azt (6-os szám, felső; 5-ös szám, alsó), ügyelve mindig arra, hogy a test a kar és a kard mögött legyen, és annak hegye a lehető legpontosabban feleljen meg az ellenfélnek; és a bal lábat erővel le kell tenni, oly módon, hogy a sarok megfeleljen a jobb láb hegyének, egy Végtelen Vonalat [Linea Infinita] elfoglalva.

HETEDIK JEGYZET

Lássa a vívó [aficionado] az Atajo ezen módját, és hasonlítsa össze azzal, melyet Don Luis mutat be az *Új Tudomány* 370. és 371. fólióján; és meg fogja ismerni az Atajo kiválóságát, melyet követni kell.

Engedelmeskedve Őfenségének, kiadva ítéletemet Don Francisco Antonio de Ettenhard művéről és a Főmester ellenvetéseiről; és megmutatva a tanítványom, Don Francisco iránti szeretetemet, ezen Jegyzetekkel kívántam művét világosabbá tenni és megkoronázni. Mellékelek egy **Matematikai Demonstrációt** a Tudomány egyik Egyetemes Közepéről, a Szimmetria, Asztrológia, Aritmetika és Geometria lehető legpontosabb alkalmazásával; hogy iránytűként szolgáljon ezen Tudomány professzorai számára. Az emberi cselekvések a Destreza gyakorlati részében fizikaiak; a Geometria része pedig valójában kapcsolódik ehhez az anyaghoz, és annak célja a demonstráció; amellyel láthatóvá válik az ész számára a Tudomány, amint azt a jelen cenzúra végén található demonstráció mutatja.

Madrid, 1675. január 10.

Don Antonio Yuste Iuer.

Demostracion Mathematica, de vno delos Medios Vniversales de, la Ciencia, y Philosofia, delas Armas. Fundada enla Astrologia, Simetria, Arismetica, y Geometria

POR

Don. Antonio de Iuste Iuer. Maestro de dicha Ciencia en esta Corte

1675

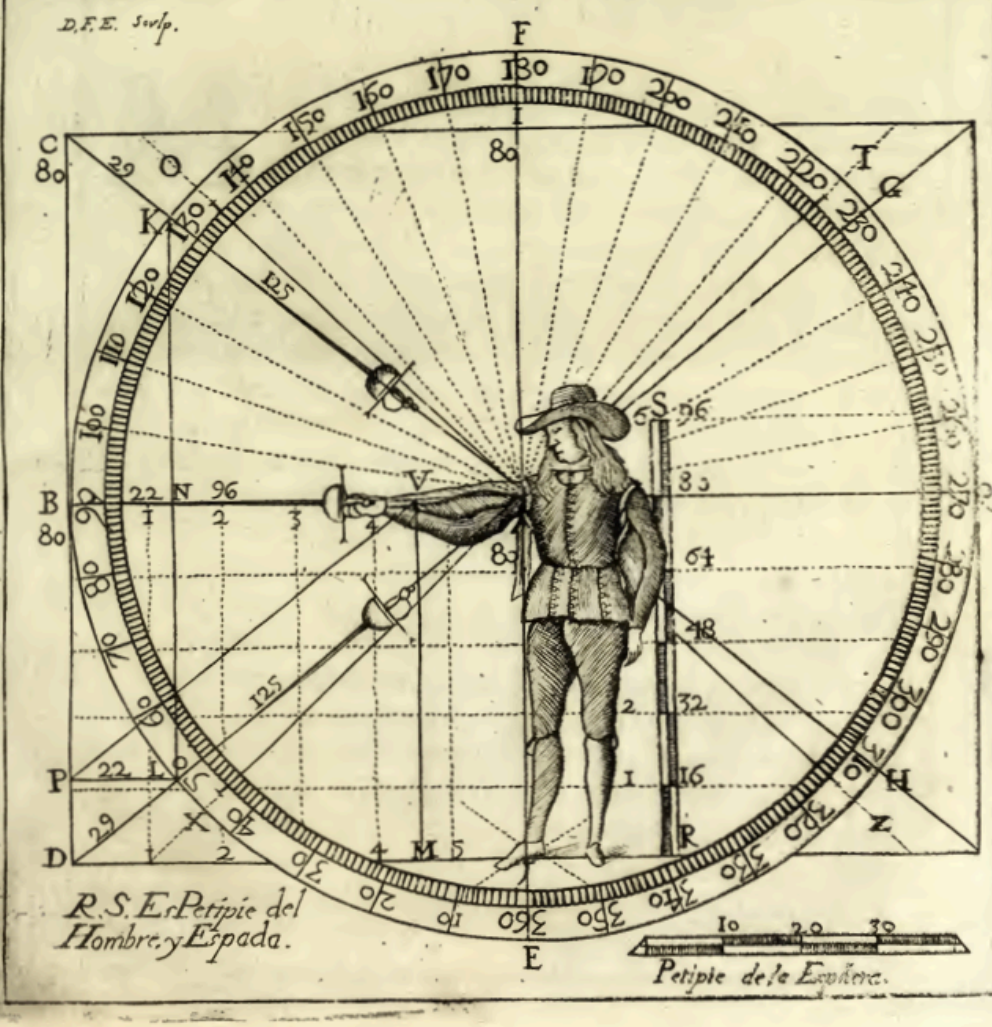

FIGYELMEZTETÉSEK, melyeket a Szerző tesz a hét Jegyzet valódi és világosabb megértéséhez.

Megalapozott maxima (a jó Filozófiában), hogy a Szükséges Cselekedetek nem adnak szabadságot azok elhagyására: és így ezen természetes előírás felsőbb erejének megfontolásából elhatároztam, hogy tollat fogok, hogy tegyek néhány pontos figyelmeztetést a hét Jegyzet [Notas] világosabb és valódi megértéséhez. Ezeket Antonio de Yuste Iuer tette (helyeimet alapul véve) Don Luis Pacheco de Narvaeznek, közös Mesterünknek a diktátumaihoz, igyekezvén velük a Mű nagyobb fényét emelni. De hogy ne tulajdonítsanak nekem önkényes cselekvést vagy könnyelmű elhatározást (ami bűnös lenne), melyre minden úton kényszerítve érzem magam; szeretném bemutatni az okokat, melyek köteleznek, hogy valóságukat elismerve jóváhagyják döntésemet, és megnyugodjanak azok a lelkek, akik ezt magasztos vállalkozásnak tartották.

Az első: Miután buzgó zélusom és páratlan akaratom jutalmaként abban a megtiszteltetésben részesültem, hogy ezen rövid Előírásokat befogadták Legyőzhetetlen Monarchánk [a király] spekulációjának első alkalmazására; és felismerve, hogy mint hű Hűbéresed, igyekeztek megvizsgálni diktátumaim erejét a lehető legnagyobb alapossággal; nekem, ugyanazon okból, kötelességem kielégíteni a legcsekélyebb észrevételt is, mely elhomályosíthatná az igazság ragyogását.

A második: Megígérni valamit, és vétkesnek lenni az elhagyásában, annyi, mint hiányozni abból, amit felajánlottunk.

A harmadik: Úgy tűnhet nekem, hiúság lenne Antonio de Yuste részéről kielégíteni az ő kételyeit; mert ha azonnal engednénk, soha nem vizsgálták volna meg a dolgokat a nagyobb tökéletesség érdekében, és a Tudományok sem érték volna el azt a magasztos pontot, ahol ma állnak. Hiszen sem a természet, sem a Művészet nem válik tökéletessé egyetlen nap alatt; elindítják őket a létük felé, de sokan érnek el a teljességig. Ehhez kapcsolódik az a látlelet, hogy aki ezt megengedi, hallgatólagosan értésre adja, hogy vágyik rá; hiszen felismerhető, hogy szándéka a Mű legnagyobb emelése. Ezt nem érhetné el, ha ösvényeket hagyna az ellenségeknek, ahol szenvedélyes diktátumaikat vezethetnék, és fogásokat, ahol romlott rosszindulatuk megkapaszkodhatna; így a figyelmeztetések megkerülhetetlenek.

A negyedik: Felismerni, hogy ha a jegyzeteket mulasztás vagy kevés figyelem miatt tették, a mű nem tűnik teljesen tökéletesnek. A kielégítés elkerülésével sokan úgy ítélhetnék meg, hogy amit figyelmeztetésnek szántak a nagyobb világosság érdekében, az valójában elutasítás a nagyobb hiba miatt. Mert azok, akik vakok a tudatlanság sötétjében, ítéletet akarnak alkotni, és az alapján ítélnek, amit először találnak, anélkül, hogy több okot keresnének. A szenvedélyes szándék vad baziliszkuszainak (kiknek mérgezett tekintete bármely tárgy pusztulása) lesz mivel foglalkoztatniuk vizuális sugaraikat, rombolva velük (nemcsak ezt), hanem az elme legfényesebb épületét is. És mivel csak így kerülhető el ez a kár, e két mérgező szörnyűség ellen a megfelelő ellenanyagot kell nyújtani: legyen a tudatlannak az ész, mely ragyogó fáklyaként szolgálva, világosságával segíthet egy kiábrándult ítéletet alkotni; és az igazság tiszta és világos tükre, hogy abban a vad baziliszkusz magát látva, saját

rosszindulatának hatására pusztuljon el. Ezzel biztosítva maradunk az ilyen szigorú harcoktól, és közel kerülünk a szerencsés következmények eléréséhez; megadva a Királynak, a mi Urunknak a biztosabb előírásokat, melyeket követnie kell. Inkább Antonio de Yuste hiúsága ez az ő legtisztább doktrínájában: több kielégülést adni a világnak a legvitatottabb kérdésekben; nekem pedig több hitelt, ha kielégítem, vagy több hasznot, ha figyelmeztetnek olyasmire, amit nem tudok. Ezek mind az okok, melyek kötelezneknek engem; és a Megfontolt [vívó] megfontolása, hogy nem válik tiszteletére az embernek, ha bizalmatlanná válik önmagával szemben, oly módon, hogy elveszíti a reményt bármely siker elérésére; de az sem, ha oly teljes megelégedettsége van, ami gőgössé teszi. Mindkét dolog szörnyű szélsőség; a józanság a középút, és az egyetlen mód a sikerek elérésére. És mivel az ezzel való cselekvés módja az, hogy kinyilvánítsam szándékomat (ami nem az, hogy az én érveim felülkerekedjenek, sem az, hogy meggyőzzenek a többiek), hanem hogy kitegyem azokat Jeles Férfiak igaz ítéletének. Nem kerülöm el egy bölcs és óvatos választás megtételét, melyben a legnagyobb boldogság rejlik; és hogy így minősített sikerrel cselekedjek, kijelentem: bírákul jelölöm ki (a Világ Egyetemes Színházában) a bölcseket és óvatosakat, akikben nem lehetséges a vak szenvedély; és kizárom a rosszindulatú szenvedélyeseket, akikben nem lakozhat a bölcsesség, mert képtelenek az észre. Mivel nincs eszük, nem fogadják be azt; és mint rosszindulatúakat és tudatlanokat, nem ismerem el őket; mert az igazság veszélyben van a rosszindulatban és a tudatlanságban; az egyikben a rossz szándék, a másikban a képtelenség miatt. Szintén kizárom az ingatagokat, akiknél az ész nem lel nyugvást, mert ellentmondásos törekvéseikben először önmaguk ellenségei, aztán mindenki másé, a legnagyobb erőfeszítésben is elbukva. Megfontolandó (ezen szörnyűség fékezésére), hogy két dolog minősíti a tudatlan embert: az egyik azt gondolni, hogy mindenkinél többet tud; a másik pedig, hogy senkit sem kímél a cenzúrájától: a tökéletlenség gyűlöletes szélsősége! Biztosítva már az elsők kiválasztását és az utóbbiak kizárását, a bizalom felbátorít, és a nyugalom biztossá válik a siker csalhatatlan reményével, melyet a bölcs és óvatos ítélet ígér nekünk. Hibáztatható lenne bármely késlekedés a jegyzetek javaslatában és a figyelmeztetések kinyilvánításában; de mivel úgy tűnik nekem, hogy elsősorban egy tagadhatatlan állítást kell rögzíteni, nem kerülöm el azt, hiszen ez vezet minket a legvilágosabb tudáshoz. Ez pedig az a tudás, hogy két dolog biztosítja valóban az Írások hitelét: az egyik a legnagyobb tiszteletnek örvendő Szerzők véleményének követése, megerősítve velük a diktátumokat; a másik pedig a Filozófiai és Matematikai ész ereje, mellyel az állítás bizonyítható és illusztrálható. E két oszlopra alapozom a következő Értekezések épületét, pótolva annak legyőzhetetlen erejével rövid ítéletem és korlátozott tapasztalatom ellentmondásos gyengeségét.

Az 1. pontban, melyben azt mondom, hogy a Derékszög [Angulo Recto] az a pozíció és állás [planta], melyet mindig meg kell tartani: Antonio de Yuste megjegyzi, hogy nem minden távolságon tartható meg ez az állás; mert a Közeli Végpontban [Extremo Propinquo] ez lehetetlen, és nem egészen biztos az abszolút szabály.

Figyelmeztetek, hogy nem annyira egyetemes az abszolút szabály, mint amilyennek tűnik; hiszen nem mondom kifejezetten, hogy minden alkalommal és távolságon meg kell tartani, hanem csak ott, ahol legitim módon megilleti. Ez olyannyira ismert, hogy még a legtávolabbi sem hagyhatja figyelmen kívül; hiszen tudván, hogy az Állás a Mű kezdetének közvetlen felvezetése, tudatában kell lenni annak, hogy az Állás, Pozíció vagy Pózt az ellenféllel szemben a Távoli Végpontban [Extremo Remoto] kell felvenni, hogy elindítsuk az állítást. Mert a

Közeli Végpontban [Propinquo], ahol mindenki elvész, nem tudom, hogy bárki is felállna vagy állást foglalna az ellenféllel szemben, mert az szabálytalan dolog lenne: ott akarni elkezdeni, ahol a vég van. És így mondom, hogy elegendő ezen igazság megértéséhez az Állás [Planta] név; mely, mint mondom, bármely Mű kezdete. És ugyanaz a lehetetlenség, melyet Antonio de Yuste talál, elég volt ahhoz, hogy ne találja azt abszolútnak, amint neki tűnik. Hiszen egyetlen előírás sem terjed ki többre a lehetségesnél; mert az akarat a nehezet akarja, de nem a lehetetlent. És a Filozófiai Maxima szerint minden dologban előbb kell lennie a cselekvés lehetőségének, mint magának a Műnek. Így tehát mondom, hogy a lehetségesen belül – ahol megilleti és ahová tartozik, és ahol végrehajtható ez az Állás – abszolút módon megerősítem, hogy azt mindig meg kell tartani. Ezek az indokok. Menjünk a Tekintélyekhez: feltéve Don Luisét, Antonio de Yuste is jóváhagyja diktátumomat; hiszen a Derékszögről tett demonstrációjában a Tudomány egyik Egyetemes közepének nevezi azt. Válaszolhatnának neki: nézze meg, hogy nem volt Egyetemes, mert nem lehetett megtenni a Közeli Végpontban. De ez a tudatlanság minősítése lenne, azt sugallva, hogy hiányzik a tudás arról, hogy a Derékszög Egyetemes közép volt a Távoli Végpontban, az Atajo [lekötés] a távolsági közepekben, és a Befejező Mozgás [Movimiento de Conclusion] a Közeli Végpont végeinél, befejezve és lezárva az ellenfél minden döntését. Ezek az okok, melyeket ezen Pontról bemutatok a Bölcsességnek és az Óvatosságnak, hogy tegyenek róluk szenvedélymentes ítéletet.

A 2. pontban, melyben azt mondom, hogy egy Compást [lépést] tenni ugyanaz, mint egy passót [lépést] tenni: Antonio de Yuste megjegyzi, hogy ez nem ugyanaz, mert a Compás elmozdítja a testet egyik helyről a másikra, a passo pedig nem.

Figyelmeztetek (első helyen), hogy a név kérdése nem változtatja meg a tárgy lényegét. És aztán, hogy nem léteznek tulajdonság nélkül, mely ne egyezne ugyanazon definícióval; mert a járás lépésekből [pasos] áll; aki jár, az mozog; és [a lábak] vezetik őt: És ez rögzítve lévén (és ugyanígy az is, hogy a láb a hossza miatt két ponttal határolt vonal, az egyik a hegyénél, a másik a sarkánál), teljes igazsággal mondhatjuk, hogy a jobb láb hegyének pontja az, és annak kell lennie a közös Átmérő vonalainak középpontjának, az egyeneseknek, melyek a Derékszögű Szögeket alkotják, az egyik és másik oldali görbéknek, és az Érintővonalnak; hiszen mozgásukkal ezek írják le, amikor formálják az Egyenes, Transzverzális, Görbe és Rezgő [Trepidation] Lépéseket [Compases], melyek a jobb láb joghatóságához tartoznak. Ugyanezen módon tekintendő egy másik pont, mely középpontot alkot a bal láb sarkánál, melynek mozgásával keletkeznek az egyenes vonalak, melyek az Idegen [Extraño] és Rezgő lépéseket adják a jobb kéz felé, valamint a Rezgő és Idegen kevertjeit, és a görbét a bal kéz felé eső lépéshez. És egy másik a láb ugyanazon hegyénél, melynek mozgásával keletkezik az egyenes vonal, mely a bal kéz felé eső Rezgő lépést adja, melyek ezen láb joghatóságához tartoznak. És így vitathatatlanul, és minden Geometriai észnek megfelelően (és magának Antonio de Yusténak megfelelően az irata 343. fólióján), a középpontnak annak a pontnak kell lennie, melynek mozgásával keletkezik a vonal vagy bármely fajtájú vonalak, mivel onnan erednek. A második pontra: bír-e vagy sem a szükséges méretekkel; válaszom: a demonstráció nem a lépések méreteit javasolja, hanem az utakat, melyeken azokat végre kell hajtani. Ami pedig az átmérővonal mennyiségét illeti az Arányos Közép megválasztásához, az tökéletesen megtalálható a 8. demonstrációban (ahol szabályozni kell), hiszen hossza nyolc láb, melyet hárommal szorozva huszonnégyes kerületet adnak, Don Luis előírásának megfelelően.

A 3. pontban [itt valószínűleg elírás van a szövegben, a 7. pontra utal], melyben figyelmeztetek az Állás felsőbb kiválóságaira a Derékszög [Angulo Recto] okán, jóváhagyva azt a leghelyesebbnek: Antonio de Yuste megjegyzi, hogy Don Luist követve elhatározom, hogy állítólagosan kijelentem: csak ezt az állást kell megtartani. Ezt nem tenném, ha megvizsgáltam volna minden egyebet, melyben a Vívó rögzülhet; és figyelmeztet, hogy létezik egy másik, nagyobb kiválóságú állás, mint amit én feltételezek, de nem akarja felfedni.

Figyelmeztetek, hogy a Derékszög szerinti Állást nem feltételezem, hanem az valóságos, és valóban javaslom és kinyilvánítom valóságát oly megalapozott Doktrínákkal, mint Don Luisé, és Matematikai Demonstrációkkal, melyek biztosítják csalhatatlan sikerét; és hogy amit feltételeznek, az Antonio de Yustéé; hiszen nem nyilvánítja ki, amivel minden erejével győzköd, hogy az csak fikció, vagy sem; hiszen a Bölcs szerint az, ami nem látszik, olyan, mintha nem is létezne. Mert a dolgok lényege abban áll, hogy nyilvánvalóvá teszik őket; hiszen mit sem ér a tudás, ha nem tudják, hogy az ember tudja. Ezen érvek erejével mondom tehát: jelen időben nincs más, elismertebben felsőbbrendű [Állás], mint ez; amint azt Antonio de Yuste is beismeri. Mert ha magában rejtve tartja azt, megfosztja a létezés bemutatásától. De ha jól meg tudja különböztetni az időket, látni fogja, hogy azt mondani: "a jelenben nincs ilyen", nem jelenti azt, hogy "a jövőben sem lehet". Ha ezt állítanám, az meggondolatlan és abszolút állítás lenne, a tudatlanság bűne; hiszen a Tudományt úgy ítélném meg, mint ami képtelen az új gyarapodásra. Amit eddig látok, az az, hogy [Yuste] elhagy mindent, ami az ő állítólagos Állásának bizonyításához szükséges, és csak azt mutatja meg, ami az általam javasolt valóságának jóváhagyásához célszerű. Hiszen demonstrációjában a Vívót a Derékszög [Angulo Recto] okán erősíti meg, és a "Tudomány Egyetemes Közepének" címét adja neki; ezzel értésre adva, hogy ha az ő állítólagos Állása oly kiváló lenne, nem élt volna ezzel a másikkal a demonstrációjához, és nem ruházta volna fel ilyen felsőbb címmel. De mivel megtette, meg is érdemli. Mindazonáltal mindent jelzek, és mondom: ha nyilvánvalóvá válna (hiszen a rejtett dologról nem lehet ítéletet alkotni) annak nyilvánvaló sikerei által, és Filozófiai érvek bőséges erejével, Matematikai bizonyítékokkal, az ő Állása megérdemelné az egyetemes jóváhagyást, amellyel a jelenlegi rendelkezik; és mivel egyenlően arányosak maradnának, nem becsülném többre az egyiket a másiknál. De ha véletlenül meghaladná azt, az elsőnek tekinteném; de amíg ez így nem történik, mindig az általam jóváhagyottnak kell elfoglalnia megbecsülésem legfelsőbb fokát. És az a vád ellenem, hogy ha megvizsgáltam volna a Pózokat [Posturas], melyekben a Vívó rögzülhet ellenfelével szemben, nem határoztam volna úgy, hogy az általam javasolt Állást mondjam a legjobbnak, igazságtalan; hiszen bárki láthatja az erejét, mert a nem-tudásom arról, amit más előrevihetne, nem abból fakad, hogy nem vizsgáltam meg azt, hanem abból, hogy rejtve maradt előttem az, ami a másiknak nyilvánvaló volt. Mert ha van valami felsőbbrendű, amit egyenlően fedeztek fel jeles férfiak, nem lenne egyiküknek sem felsőbbsége, hanem egyenlőség lenne mindenben. Példaként itt van előttünk: Antonio de Yuste, amint én is, megvizsgálta a pozíciókat vagy Állásokat, és azt mondja, felfedezte azt, amit én nem találtam meg. Adja Isten, hogy így legyen, hogy ezen előrelépést a Tudományban bemutatva, professzorai hasznára váljon.

A 4. pontban, melyben Általános Szabályként kijelentem, hogy a nagyobb számok felsőbbrendűek a kisebbeknél, és ezen előírás alatt törekedni kell a nagyobbakra a kisebbek felett, hogy felsőbb fokozatban és védve legyünk: Antonio de Yuste megjegyzi, hogy a Filozófiai Maxima szerint a Cselekvő nem tehet többet, mint amit a Szenvedő befogadni képes. És Don Luis szerint a nagyobb fokú Erő a kisebb fokú Gyengeség [flaqueza] felett nem fejt ki erőt. És hogy célszerű, hogy a Vívó két vagy három foknyi Erővel legyen feljebb. Mindezeknél úgy tűnik nekem, eltekinthetnék a figyelmeztetéstől, hiszen Antonio de Yuste érzése semmiben sem tér el az enyémtől. De mindazonáltal szükséges lesz kinyilvánítani és figyelmeztetni: és így mondom, hogy nem győzködve magam arról, hogy bárki is tudatlan lenne abban, hogy a számok tekintetében a nagyobbak magukba foglalják a kisebbeket; a vonalak tekintetében a nagyobbak meghaladják a kisebbeket; az Erő tekintetében pedig a nagyobb legyőzi a kisebbeket; biztos vagyok benne, hogy tagadhatatlan állításomat jól fogadják majd. Hiszen törekedve a folytonos mennyiség (ami a vonal) elosztására a diszkréttel (melyek a számok), hogy fokozzuk értékeiket; elhatároztam, hogy az érjen többet, legyen felsőbbrendű azzal szemben, ami kevesebbet ér. Megingathatatlan maximaként rögzítem, hogy törekedni kell a nagyobbakra a kisebbek felett, hogy felsőbb fokozatban és védve legyünk. Antonio de Yuste jóváhagyása nyilvánvaló, hiszen azt tanácsolja, hogy a Vívó legyen felsőbbrendű az ellenfelével szemben két vagy három foknyi erővel; amiből bizonyítást nyer, hogy az a rész, mely kettővel vagy hárommal meghaladja, a nagyobb lesz; a másik pedig a kisebb. Ezzel meggyőz engem is, hogy törekedni kell a nagyobbakra a kisebbek felett, hogy elérjük a felsőbbrendűséget, mely biztosítja a védelmet. Ami Don Luis maximáját és helyét illeti, ebben az esetben kizárhatók, és meghagyhatók arra, amikor az erőt arányosítják; mert akkor, ha én azt mondanám, hogy a Cselekvő többet tehet, mint amit a Szenvedő befogadni képes, és hogy a nagyobb fokok a kisebbek felett több erőt fejtenek ki, velük akarnám, hogy megfeddjenek; de a jelen esetben, ahol csak a számok arányosításáról van szó felismerve a nagyobb mennyiségűeket felsőbbrendűnek a kisebbeknél, nincs köze az Erő fokozásához, mely az ő deklarációjának helyére tartozik. Úgy tűnik, figyelmeztetek arra, ami a legmegfelelőbb, amiben a Megfontolt Olvasóra bízom magam, az ő nagyobb megelégedésére.

Az 5. pontban, melyben azt mondom, hogy mielőtt végrehajtanának egy cselt, mely csupán egyetlen Végrehajtó Mozgással [Movimiento Executante] történik egy egyenes vonalon; egy másikat, mely két előkészítőből és egy végrehajtóból áll, egy körkörös vonalon: Antonio de Yuste megjegyzi, hogy a mozgásokat nem a minőség, hanem a mennyiség szerint szabályozzák, mert lehet egy egyenes mozgás, mely több teret tölt be, mint a körkörös.

Figyelmeztetek, hogy hasonló specifikációt akkor kell tenni, amikor a mennyiségek nem ismertek; mert mivel nem ismerjük a tereiket, célszerű megkülönböztetéssel szabályozni őket. De amikor oly ismertek, mint ezek, mindig el kell tekinteni tőle, mert több mint figyelmeztetés, csak zavaró lenne. Ezen ismeretben el akartam tekinteni egy ilyen hosszas figyelmeztetéstől, meggyőződve arról, hogy senki sem tudatlan abban, hogy a Destrezában (miután kiválasztottuk az Arányos Közepet, amint demonstráltuk, hogy elindítsuk az állításokat) a legtágabb tér, melyet egy Egyenes Mozgás bejárhat, két és fél láb, amennyi a kar hossza; a körkörös legszűkebbike pedig három láb lesz. Mert legalább annyit kell bejárnia, amennyi az ellenfél kardjának

megkerülése, elkerülve a keresztvasakat [gabilanes], melyek bár nincsenek többen a hossz egyharmadánál (ami biztos, hogy több), átmérőként szolgálva, és hárommal szorozva, három harmadnyi kerületük lesz, ami három láb, fél lábbal meghaladva az egyenest. Ez szabályozta a legnagyobb egyenes mozgást és a legkisebb körköröset, melyet a Destrezában tehetünk, hogy látható legyen: az egyenesnek mindig kisebbnek kell lennie, mint a körkörösnek, még ebben az esetben is. Hiszen mi lesz a többlettel, amivel a Tajo és Reuès körkörös akciói felülmúlják (melyekről most beszélünk), hiszen területük három egyenes szakaszból áll? Meggyőződve arról, hogy senki sem tudatlan (vagy legalábbis nem kellene tudatlannak lennie) ezen távolságok ismeretében, melyeket a maguk helyén elmagyaráztam, eltekintettem a részletes javaslattól. Mint például: aki tudja, mi az a mérföld, és mi a legua, további bizonyítás nélkül beismeri, hogy a legua hosszabb tér, mint a mérföld. Igen, de annak, aki tudatlan ebben, szükségszerű lesz megértetni vele, hogy a legua a mérföld háromszorosát tartalmazza, ezen bizonyítás szükséges lévén, hogy többet tudjon meg. A tágas tér, melyet a tapasztalat miatt mindig elkerülnek annál, akinek valódi tudása van. És azzal zárom, hogy mivel mindenki számára oly nyilvánvalóak a körkörös mozgások ismert mennyiségei a Tajók és Reuèsek formálásához, és az egyenesé a Szúráshoz [Estocada], soha nem volt szükséges a bizonyítás ennyi kerülettel és távolsággal; csak azért hagytam meg, hogy jelezzem: vannak dolgok, melyekről nincs meg az ismeret.

A 7. pontban, ahol Antonio de Yuste javasolja az Atajo [lekötés] formáját, melyet én magyarázok; és megjegyzi, hogy az nem egyezik azzal, amit Don Luis tanácsol az *Új Tudomány* 370. és 371. fólióján; és [azt mondja], meg fogja ismerni a Vívó a követendő kiválóságát.

Figyelmeztetek, hogy Antonio de Yuste érzése semmiben sem tér el az enyémtől; hiszen ha ő, javasolva az Atajo egyik és másik formáját, a Professzor választására bízza, hogy azt válassza, ami diktátumának és tudásának leginkább megfelel, én is ugyanezt teszem. Mert csak saját megfigyeléseimet és az ész erejét, valamint annak igazságát mutatom be, hogy az kövesse, aki akarja; hiszen senkit sem kötelezek sérthetetlen előírással arra, hogy megtegye. És így mondom: ha az én Atajo-formám (az általam bemutatott okok miatt) méltónak tűnik a követésre, tegye meg az, aki teljes megelégedésére leli benne. Ha pedig Don Luisé tűnik jobbnak, ugyancsak használhatja azt, hiszen szabad akarata van választani azt, ami jobbnak tűnik; amint azt az 57. Maxima bizonyítja: "A Cselekvő önkéntes tetteiben szabad választása van". Én pedig, mint akinek szabad választása van, megteszem a Tudósokért, hogy az én érveim tudásával olyan csalhatatlan előírások szülessenek, melyek megfigyelésének minden sikerrel szentelem magam.

Ezek a figyelmeztetések a hét Jegyzet valódi megértéséhez ahol felismerhető, hogy a bőséges és alapvető érvek után, melyekkel rögzítve maradtak, nem kevésbé rögzítettek magának Antonio de Yusténak tekintélye által is; hiszen vele bizonyítom Don Luis és az én diktátumaimat is. És azzal zárom: ha rossznak ítélte meg őket [a pontjaimat], magát ítélte meg rossznak, hiszen azt is jelzi, amit jóváhagy; és ha jónak ítélte őket, magát is jelzi, hiszen megérdemli az, aki fénytelenné akarja tenni azt, ami teljes igazsággal minősítve maradt. Az okok, melyek sérthetetlen erejükkel köteleztek a hét Jegyzet figyelmeztetésére, nem kevésbé győznek meg arról, hogy kielégítsek néhány pontot, melyet Antonio de Yuste ítéletének diskurzusában találtam az Ellenvetésekről és Válaszokról.

Ezeket nem hagyom annyiban, hogy elkerüljem a tompa zavarodottsághoz vezető értelmezéseket, melyek eltérnek az igazság áramlásától.

A 346. fólión az **5. Ellenvetésnél** tett ítéletében meg akar győzni arról, hogy a szabad akaratból formált Tajók és Reuèsek négy mozgásból kell álljanak (ebben Don Luis ellen megy), és hetvenkét nem-lényeges okot hoz fel. Az egyik: nem lesznek körkörösek, ha három mozgásból állnak, hanem háromszögletűek. A másik, amit lehetetlennek tart: hogy a kard visszatérjen az irányba a Reduccion [visszavezető mozgás] nélkül, miután a Remiso [legyengített] megelőzte.

Válaszom az első pontra: Ugyanez a kétség fennáll az ő érzése szerint is; mert ha három mozgással háromszögletű lesz, és nem körkörös, akkor mondom én, hogy néggyel négyszögletű lesz, és nem körkörös; hiszen ha van érv az egyikre, lennie kell a másikra is.

A másodikra: Azt a lehetetlenséget, hogy a Reduccion mozgása bebizonyítható legyen ilyen alkalommal; hiszen amint ő maga mondja: "Az első a Remiso, a második a Violento", nem előzhet meg utána mást, mint a Naturalt [természetes], mivel a kard a Magas Egyenesség [Rectitud Alta] végpontján található, megfelelve bármely Naturalhoz, előzze meg az aggregacion [egyesítés], majd a fugecion [lekötés], amit korábban tanácsoltam. Ezzel is bizonyítást nyer (hogy bár a Natural mozgás megelőzése előtt egyesítik a kardot az ellenfélével), az ilyen Cselek [Tretas] mindig alá vannak vetve az Atajónak a lekötés által, még ha [Yuste] azt is állítja, hogy nem így van.

A **12. Ellenvetésnél** tett ítéletében Antonio de Yuste azt mondja, hogy elismerem az Általános Cselek [Tretas Generales] elnevezésének tulajdonát; majd minden érve után úgy dönt (hogy kételyemet eloszlassa), hogy bírnak tulajdonnal; de még több tulajdonuk lenne, ha Don Luis Szabályoknak [Reglas] vagy Általános Lekötéseknek [Atajos Generales] nevezte volna őket.

Mire azt válaszolom: egy ilyen döntés jól megalapozottnak minősíti kételyemet; hiszen ha bírhatnának több tulajdonnal, biztos, hogy hiányzik belőlük [a jelenlegi névben]. És mivel én arra törekszem, hogy amit javaslok, az a lehető legnagyobb tökéletességgel bírjon, valahányszor ez nem így van, az számomra hiányosnak tűnik; és újult erővel megerősítem: nem bírnak azzal a tulajdonnal, amellyel bírniuk kellene, hiszen ő maga is beismeri, hogy bírhatnának többel.

A **13. Ellenvetésnél** tett ítéletében, ahol nem adok engedélyt arra, hogy a Befejező Mozgás [Movimiento de Conclusion] után sebezzenek, Antonio de Yuste nagy erőket feltételez az ellenfélben, és egy veszélyt, melyet a Vívó elszenvedhet; sok más érvvel meg akar győzni arról, hogy végre kell hajtani a sebzést.

Válaszom: Az általa javasolt esetben az ellenfél nem lesz befejezve [concluido]; mert ha módjában áll megtenni, amit ő mond, nem tudom, hol tudná nekem bizonyítani, hogy be van fejezve. Mert a valóban befejezett [vívó] az, akit megfosztottak minden cselekvési lehetőségtől az utolsó pontig. És így újra azt tanácsolom: nem kell sebezni; és abban az esetben, amit Antonio de Yuste javasol, igen, de figyelmeztessék, hogy az nem lesz "bevégezve" [concluido] úgy, ahogy ő akarja, hanem csak a lehetőséggel, hogy az ellenfele ellen tegyen, ha a természetes előírás nem tiltja meg neki, hogy biztosítsa védelmét.

Elérve már az elveszett nyugalomhoz a hosszas hajótörésben, melyet a békesség elszenvedett a képzelet távoli hullámaiban; a Diskurzus [értekezés] ezen távoli pontjait megfontolva, idegen akaratoktól függve; a siker következménye, mely ilyen esetekben oly csekély okból (káros szándékkal figyelmeztetve) képes végzetes romlást okozni. Nem tudom eléggé mérlegelni boldogságomat, hogy sikerült a Világ Egyetemes Világosságára bocsátanom korlátozott tapasztalatom rövid Diskurzusait, mentesen a csalóka hízelgéstől, mely hamis célokhoz vezet. Ezeket a teljes szigorral megvizsgált és finomított érveket saját tökéletlenségük atomjaiból hoztam létre; ebből fakad legnagyobb dicsőségük. Hiszen ahogy a jeles mester megtisztítja az értékes fémet, a Nap fiát, megvizsgálva annak karátjait, és a tűz impulzusával elkülöníti a koncentrált szennyeződéseket; melynek próbája után marad a teljes tökéletesség és a legmagasabb árú becsülés. Így ez a kis Mű, rövid képességem leánya, ezen szakma két Felsőbbrendű Professzorának ítélőszéke elé állt (mint akik a címeket mérlegelik), kitéve a falánk tűz folyamatos harcainak, nyolc hónapnyi szüntelen és alapos cenzúrának. Ha ez a mű nem valódi alapokon nyugodott volna, ez elég lett volna ahhoz, hogy elpusztítsa formáját, és jelentéktelen hamuvá égesse, melynek gyengeségét a legenyhébb szél is megvetné, kitörölve az ismeretből, és a feledésnek ajánlva azt, ami úgy tűnik, érdemel némi megbecsülést. Nem ezen okok miatt bízom abban, hogy Művem mentes a tökéletlenségektől, vagy hogy képtelen a javításra; hiszen ismert hiba és ostoba elégedettség lenne ezt gondolni. Mert ahogy a kiváló Don Antonio de Guevara mondja (Arany Könyvének előszavában): a Humán Tudományok között nincs oly jól megírt dolog, mely ne szorulna cenzúrára és javításra; bizonyítékul hozva ezen igazságra, hogy Szókratészt Platón intette meg; Platónt Arisztotelész; Arisztotelészt Averroës; Celsust Sulpicius; Leliust Varro; Marinót Ptolemaiosz; Enniust Horatius; Senecát Aulus Gellius; Eratoszthenészt Sztrabón; Theszalust Galénosz; Hermagoraszt Ciceró; Órigenészt Jeromos; Jeromost Rufinus; Rufinust pedig Donatus, és így tovább. Hiszen ha ezen oly jeles férfiak, akiket minden korban tiszteltek, részesültek a cenzúrában és javításban; hogyan gondolhatnám, hogy én mentesülhetek saját elégtelenségem alól? Amit elhatározok, az ez: (tudván, hogy nincs oly dolog a világon, mely ne lenne kitéve az időnek, mely lealacsonyít, tönkretesz, megtör és megront; kivéve az igazságot, mely még az idő felett is győzedelmeskedik), hogy bármikor, amikor megmutatja ragyogását (hiszen oly fenséges, mint maga a fény), szenteljék magukat elismerésének és befogadásának azok, akik eddig lebecsülték vagy nem ismerték. Én pedig minden erőmmel kijelentem: ugyanabban a pillanatban, amikor felismerem azt a részemről, amire figyelmeztettek, azonnal elismerem azt, és követni fogom előírásait mint csalhatatlanokat. De ha véletlenül a részemről mutatkozna meg, és az én előírásaim bizonyulnának igaznak, azt tanácsolom: szenteljék magukat sikereik valóságának, ismételve sokszor:
Veritas Vincit (Az Igazság Győz).

Don Francisco Antonio de Ettenhard

L A V S D E O (Dicsőség Istennek)